MUSIĆ-MAJNARIĆ

GRAMATIKA GRČKOGA JEZIKA

ŠKOLSKA KNJIGA — ZAGREB 1980.

GRAMATIKA
GRČKOGA JEZIKA

SASTAVILI
dr AUGUST MUSIĆ
dr NIKO MAJNARIĆ

DESETO IZDANJE
PRIREDIO
dr MILIVOJ SIRONIĆ

JEDANAESTO, NEIZMIJENJENO IZDANJE

1950 ŠK 1980

»ŠKOLSKA KNJIGA« • ZAGREB 1980.

TISAK »LIBURNIJA« — RIJEKA

S A D R Ž A J

UVOD

Grčki jezik i njegova narječja

DIO I. GLASOVI

Glava I. Pismo i izgovor § 1–23.
A. Slova § 1–9. B. Drugi glasovni znaci i znaci za čitanje § 10–16. C. Naglasci § 17–22. D. Rečenični znaci § 23.

Glava II. Rastavljanje i količina slogova § 24–30.
A. Rastavljanje slogova § 24–27. B. Količina § 28–30

Glava III. Naglašivanje § 31–43.

Glava IV. Glasovi § 44–46.
A. Dioba samoglasnika § 44–45. B. Dioba suglasnika § 46.

Glava V. Najznatniji glasovni zakoni § 47–75.
A. Samoglasnici § 47–51. B. Suglasnici § 52–60. C. Slogotvorne likvide i nazali § 61–64. D. Promjene samoglasnika na kraju riječi § 65–69. E. Promjene samoglasnika u riječima § 70–73. F. Promjene suglasnika na kraju riječi § 74–75.

DIO II. OBLICI

A. Deklinacija

Opće bilješke § 76–80.

Glava VI. Deklinacija imenica i pridjeva. § 81–188.
A. Vokalska deklinacija § 82–112. I. *o*-deklinacija § 82–89. II. *a*-deklinacija 90–102. 1. Ženske riječi § 90–99. 2. Muške riječi § 100–102. III. Pridjevi

vokalske deklinacije § 103–106. IV. Stegnute riječi vokalske deklinacije § 107–110. V. Atička deklinacija § 111–112. B. Konsonantska deklinacija § 113–186. I. Konsonantske osnove § 115–164. 1. Osnove na grlene i usnene suglasnike § 115–122. 2. Osnove na zubne i nosne suglasnike § 123–145. 3. Osnove na tekuće suglasnike § 146–152. 4. Osnove na σ § 153–164. II. Vokalske osnove § 165–186. 1. Osnove na ι i ε § 165–166. 2. Osnove na υ i ε § 167–172. 3. Osnove na υ § 173–174. 4. Osnove na dvoglasnike § 175–186. III. Dodaci deklinaciji imena § 187–188. 1. Dualni oblici § 187. 2. Nastavci nalik na padežne § 188.

Glava VII. Pridjevi § 189–204.
A. Pridjevi konsonantske deklinacije § 189–196. B. Komparacija ili poređenje § 197–203. C. Prilozi od pridjeva § 204.

Glava VIII. Zamjenice § 205–222.

Glava IX. Brojevi § 223–224.

B. Konjugacija

Opće bilješke § 225–230.

Glava X. Prva glavna konjugacija ili glagoli na ω § 231–301.

I. Prezentska osnova § 231–253. A. Sprezanje prezentske osnove § 231–233. B. Augment § 234–242. C. Verba contracta § 243–244. D. Razlika prezentske osnove od glagolske § 245–253.

II. Jaka aorisna osnova § 254–257.

III. Futurska osnova § 258–264.

IV. Osnova slaboga aorista § 267–271.

V. Perfektna osnova § 272–291. A. Perfekt aktivni § 276–282. I. Jaki perfekt § 277–279. II. Slabi perfekt § 280–282. B. Pluskvamperfekt aktivni § 283. C. Perfekt medijalni i pasivni § 284–289. D. Pluskvamperfekt medijalni i pasivni § 290. E. Futur egzaktni § 291.

VI. Jaka pasivna osnova § 292–295.

VII. Slaba pasivna osnova § 296–299.

Glagolski pridjevi § 300.
Glagoli koji, izvodeći vremena, ne produljuju krajnjega samoglasnika osnove § 301.
Pregled glagolskih oblika str. 108–115. Glagoli poređani po završnom glasu osnove, str. 116–119.

Glava XI. Druga glavna konjugacija ili glagoli na μι § 302–319.

Uvodne bilješke § 302–304.

I. Prvi razred glagola na μι § 305–317. A. Glagoli s osnovom na α § 312. B. Ostali glagoli prvoga razreda glagola na μι § 314–315. 1. εἶμι § 314. 2. εἰμί § 315. 3. κάθημαι 4. κεῖμαι 315. b. Bestematski aoristi § 316. Mješoviti perfekti § 317.

II. Drugi razred glagola na μι § 318–319.

Glava XII. Glagoli prve glavne konjugacije s osobitim oblicima § 320–327. b.

Peti ili nazalni razred § 321. Šesti ili inhoativni razred § 324. Sedmi ili *e*-razred § 325. Osmi ili mješoviti razred § 327. Defektivni glagoli § 327. b. Nepravilno značenje § 328–329. A. Aktivno, medijalno i pasivno značenje § 328. B. Prelazno i neprelazno značenje § 329.
Kako se naglašuju glagolski oblici § 331–333. A. Infinitivi. B. Participi. C. Oblici imperativa § 333.

DIO III. POSTANJE RIJEČI

Glava XIII. § 334–358.

A. Proste riječi § 334–353. A. Nastavci kojima postaju imenice § 336–344. B. Nastavci kojima postaju pridjevi § 345–351. C. Kako postaju glagoli § 325. D. Kako postaju prilozi § 353. B. Složene riječi § 354–358.

DIO IV. SINTAKSA

Glava XIV. Kongruencija § 361–369.

Glava XV. Član § 370–379.

Glava XVI. Padeži § 380–416.

A. Akuzativ § 380–391. B. Genitiv § 392–409. C. Dativ § 410–416.

Glava XVII. Prijedlozi § 417–437.
Pregled prijedloga § 418. I. Prijedlozi s jednim padežom § 419–427. II. Prijedlozi s dva padeža § 428–431. III. Prijedlozi s tri padeža § 432–437.

Glava XVIII. Zamjenice § 438–446.

Glava XIX. Vrste glagolske § 447–449.
I. Aktiv § 447. Medij § 448. III. Pasiv § 449.

Glava XX. Vremena § 450–459.
A. Indikativi § 451–458. B. Načini (konj., opt., impt.), infinitivi i participi § 459.

Glava XXI. Načini § 460–489.
A. Načini u samostalnim rečenicama § 460.b–465. 1. Indikativ § 460.b–462. 2. Konjunktiv § 463. 3. Optativ § 464. 4. Imperativ § 465.
B. Načini u zavisnim rečenicama § 466–489. Bilješke § 466. I. Zavisne izrične rečenice § 467. II. Zavisne uzročne rečenice § 468. III. Zavisne upitne rečenice § 469. IV. Namjerne rečenice § 470–472. V. Posljedične rečenice § 473. VI. Pogodbene rečenice § 474–479. VII. Dopusne rečenice § 480. VIII. Relativne rečenice § 481–486. IX. Vremenske rečenice § 487–488. Neupravni govor § 489.

Glava XXII. Infinitiv § 490–497.
A. O infinitivu uopće § 490. B. O subjektu i predikatu kod infinitiva § 491. C. Kako se upotrebljava infinitiv § 492–496. D. Infinitiv s članom § 497.

Glava XXIII. Particip § 498–505.
A. O participu uopće § 498. B. Atributni particip § 499. C. Predikatni particip § 500–502. D. Adverbni particip § 503. E. Apsolutni particip § 504–505.
Infinitiv i particip sa ἄν § 506.
Glagolski pridjevi § 507.

Glava XXIV. Negacije § 508–511.

Glava XXV. Partikule § 512–521.
A. Usporedni veznici § 513–517. I. Sastavni veznici § 513. II. Rastavni veznici § 514. III. Suprotni veznici § 515. IV. Zaključni veznici § 516. V. Uzročni veznici § 517.

B. Zavisni veznici § 518.

Uzvične partikule § 519.

Partikule u pitanjima i odgovorima § 520–521.

DODATAK

I. Epski heksametar § 522–528.

II. Pentametar § 529–530.

III. Jampski trimetar § 531–534.

IV. Najobičnije mjere, težine i novci § 535–537.

Hrvatskosrpsko kazalo str. 257–262.

Grčko kazalo str. 263–276.

U V O D

Grčki jezik i njegova narječja

Grci koji su živjeli u Grčkoj, na grčkim otocima i u mnogim kolonijama nazivali su se sami već od 7. st. pr. n. e. Helenima (Ἕλληνες), a po tom i svoju zemlju Helada (Ἑλλάς), pa se tako zovu i današnji Grci. Ime Grci i Grčka (*Graeci, Graecia*) nadjenuli su im Rimljani po nekom starom sjevernogrčkom plemenu Γραῖς, Γραικοί. Taj se naziv održao do danas. Grčki je jezik srodan s jezikom Indâ, Armenaca, Arbanasa, Italaca, Keltâ, Germanâ, baltijskih naroda i Slavenâ. Svi su ti jezici ogranci indoevropskoga jezičnog stabla, kome su naučna istraživanja pridala početkom 20. st. još dva jezika: toharski i hetitski.

Grčki je narod bio od starine podijeljen na plemena, od kojih je svako govorilo svojim narječjem ili dijalektom. U starije vrijeme svako pleme upotrebljavalo je svoje narječje i u pjesmi i u nevezanu govoru. Glavna su narječja grčkoga jezika dorsko, eolsko i jonsko.

1. Dorski su govorili Dorani u Peloponezu, na Kreti i u kolonijama na Siciliji i u donjoj Italiji. S tim su dijalektom srodna mnoga sjeverozapadna grčka narječja (u Epiru, Akarnaniji, Etoliji, Lokridi, Fokidi), pa u Ahaji i Elidi. Dijalekt Pindarov i Teokritov u jezgri je dorski; i tragedija ima dorskih oblika u svojim korskim pjesmama.

2. Eolski su govorili Eoljani u Maloj Aziji, Tesaliji, Beotiji i na otoku Lezbu. Taj se dijalekt rado naziva i sjevernoahejski, za razliku od južnoahejskoga dijalekta koji se prije dorske seobe govorio po čitavom Peloponezu, a kasnije se sačuvao u Arkadiji pa u elejskim pokrajinama Pizatidi i Trifiliji, a najčistije na otoku Kipru. Eolskim su dijalektom pjevali na otoku Lezbu Alkej i Sapfa.

3. Jonski je govorilo jonsko pleme u Maloj Aziji, u Atici i na nekim otocima Egejskoga mora. U tom se dijalektu najprije zametnula knjiga i najljepše se razvila. Najznatniji su literarni spomenik, koji ovamo pripada, Homerove pjesme. Ali njihov jezik nije narodan, nego umjetan; on se doduše osniva na elementima starojonskoga dijalekta, ali u njemu ima i eolskih i atičkih oblika (eolizmi, aticizmi), pa umjetnih tvorbi, izazvanih potrebama stiha.

Jonski su pisali povjesničar Herodot, liječnik Hipokrat i dr. To se narječje rado naziva novojonsko, za razliku od starojonskoga (epskoga).

Ogranak je jonskoga dijalekta atički, kojim se govorilo u Atici i u njezinu glavnom gradu Ateni. U tom su dijalektu napisana mnoga pjesnička i prozna djela, što su postala u Ateni dok je cvala. Najznatniji su pisci toga dijalekta tragici Eshil, Sofoklo i Euripid; komik Aristofan; povjesničari Tukidid i Ksenofont; filozof Platon i ugledni govornici Demosten i Eshin. Važnost grada Atene za čitavu Grčku pa vrlina atičke književnosti bile su uzrok da je atički dijalekt postao prvi i najglavniji od svih. I od toga doba, kad se kaže grčki, zna se da je to atički.

I onda kad je Atenu minula slava da je najznatniji grčki grad, ostao je atički jezik jezikom svih uglađenih i obrazovanih Grka. Kad je Makedonija zavladala prednjom Azijom i grčka prosvjeta stala sve dalje prodirati, razvio se iz njega opći grčki dijalekt (ἡ κοινὴ διάλεκτος), tj. međunarodni jezik Istoka i Zapada.

U sredini među atičkim i općim grčkim dijalektom stoji veliki filozof Aristotel. Od potonjih su pisaca najznatniji: povjesničari Polibije, Plutarh, Arijan, Dion Kasije, geograf Strabon, učitelji govorništva Dionizije Halikarnašanin i Lukijan.

DIO PRVI

GLASOVI

Glava I

PISMO I IZGOVOR

A. Slova

Grčki alfabet ima ova 24 slova: § 1.

Velika:	Mala:	Naziv:	Izgovor:
A	α	alpha	a (kratko i dugo)
B	β	bēta	b
Γ	γ	gamma	g
Δ	δ	delta	d
E	ε	eps῎lon	ĕ (῎E ψῑλόν)
Z	ζ	zēta	z (§ 5)
H	η	ēta	ē (dugo)
Θ	ϑ	thēta	th (§ 7)
I	ι	iōta	i (kratko i dugo)
K	κ	kappa	k
Λ	λ	lambda	l
M	μ	my	m
N	ν	ny	n
Ξ	ξ	ksi	ks
O	ο	om῎ikron	ŏ (῎O μικρόν)
Π	π	pī	p
P	ρ	rhō	r
Σ	σ ς	sigma	s
T	τ	tau	t
Υ	υ	yps῎lon	ü (῾Υ ψῑλόν, kratko i dugo)
Φ	φ	phī	f (§ 6)
X	χ	chī	h
Ψ	ψ	ps῎ī	ps
Ω	ω	oměga	ō (῾Ω μέγα)

§ 2. Za *s* su dva mala slova: σ u početku i u sredini riječi, a ς na kraju, dakle σύν, σείω, ἦσαν, ali πόνος, κέρας. Ako se u sastavljenoj riječi prva svršava s glasom *s*, može se pisati ς kao da nije u sredini: προσ-έρχομαι, δύς-βατος.

§ 3. Od naziva prvih dvaju slova postala je riječ alfabet (ἀλφάβητος).

Bilješka. U grčkom se pismu u prastaro doba upotrebljavao znak *F*, nazvan od svoga oblika digamma (δίγαμμα, dvostruko gamma), a od izgovora Fαῦ (vau), jer se izgovaralo kao latinsko i naše *v*: Fοῖνος vino, lat. *vinum*.

§ 4. Za izgovor slovâ vrijedi ovo:

Sva se grčka slova izgovaraju svuda jednako; tako je iota (ι) uvijek samoglasnik, nikada suglasnik (kao naše *j*): Ἰωνία izgovaraj *Iōnia*, ne *Jōnia*; τι se uvijek izgovara kao *ti*, nikada (poput lat. *ti* pred samoglasnikom) kao *ci*: αἴτιος izgovaraj *aitios*, a ne *aicios*.

Jedino slovo γ izgovaraj pred γ, κ, χ i ξ kao naše ili latinsko *n*: τέγγω izgovaraj *tengō*, συγκαλῶ izgovaraj *sünkalō*, λόγχη izgovaraj *lonhē*, φόρμιγξ izgovaraj *forminks*.

Ni slovo σ ne izgovara se uvijek kao naše *s*, nego i kao naše *z*, ali samo pred β, γ, δ i μ, inače uvijek glasi kao naše *s*; po tom treba npr. ἄσβεστος, ἄσμενος izgovarati kao *azbestos*, *azmenos*, ali npr. ἔλυσα kao *elüsa* (ne kao *elüza*).

§ 5. Z ζ izgovaraj kao u nas *z*: ὄζος izgovaraj *ozos* (ali u najstarije doba izgovaralo se ovo slovo *zd*).

§ 6. Φ φ izgovaramo kao *f*; no u Grkâ se čulo *p* i *h*, zato Rimljani grčko φ ne zamjenjuju svojim *f*, nego pišu *ph*: φιλοσοφία *philosophia*, Φιλοκτήτης *Philoctētēs*.

§ 7. Θ ϑ treba razlikovati od T τ pa izgovarati tako da se za čistim *t* čuje još i oštar hak: *th*, ϑεός = *theos*.

§ 8. Dvoglasnike αι, ει, οι, αυ, ευ, ηυ i υι treba izgovarati tako da se čuju oba glasa, ali da je slog ipak jedan; υ kao drugi dio dvoglasnika glasi kao *u*; ου je dugačko *ū*.

Potpisano iota (*iota subscriptum*) u nepravim dvoglasnicima ᾳ, ῃ, ῳ ne čuje se u izgovoru; kod velikih slova ne piše se ispod njih, nego pokraj njih (*iota adscriptum*): Αι, Ηι, Ωι; ᾠδή = *ōdē*, Ὠιδεῖον = *Ōdeion*.

§ 9. Treba li dva samoglasnika, koji redovno čine dvoglasnik, rastavljeno izgovarati, stavlja se na drugi znak dijereze (διαίρεσις, rastava); παΐς izgovaraj *pa-is*, ἄϋπνος izgovaraj *a-üpnos*.

B. Drugi glasovni znaci i znaci za čitanje

Osim navedenih slova ima u grčkom pismu još znak ῾, koji se stavlja nad početni samoglasnik ako se piše malim slovom, a pred njega ako je slovo veliko; izgovara se kao *h*: ἕξ izgovaraj *heks*, Ἑρμῆς izgovaraj *Hermēs*. Taj se znak zove *spiritus asper*, oštri hak. § 10.

Zbog jasnijeg razlikovanja bilježe se na početku riječi i oni samoglasnici koji nemaju takvoga haka znakom ᾽, koji se zove *spiritus lenis*, tihi hak. Taj znak, koji se stavlja kao i *spiritus asper*, ne izgovara se nikako: ἄγω izgovaraj *agō*, Ἀθῆναι izgovaraj *Athēnai*. § 11.

Kod dvoglasnika spiritus stoji nad drugim samoglasnikom: οὗτος izgovaraj *hūtos*, Αἴγυπτος izgovaraj *Aigyptos*. Ali kad se nepravi dvoglasnici ᾳ, ῃ, ῳ pišu velikim slovima, spiritus stoji pred prvim samoglasnikom: Ἅιδης izgovaraj *Hādēs*, Ὠιδεῖον izgovaraj *Ōdeion*. § 12.

Svako početno ρ dobiva spiritus asper: ῥαψῳδός, ῥεῦμα. U latinskom pismu iza *r* dodaje se još *h*: *rhapsōdus*, *rheuma*. Kad se u sredini riječi sastanu dva ρ, često se prvo bilježi tihim, a drugo oštrim hakom: Πύῤῥος, Καλλιῤῥόη. U latinskom pismu *h* se dodaje samo drugomu *r*: Pyrrhus, *Callirrhoē*. U izgovoru nema tome haku ni traga. § 13.

Bilješka. Mnogi pišu dvostruko ρ bez ikakva znaka: Πύρρος, Καλλιρρόη.

Kao u latinskom pismu, tako se i u grčkom znakom ¯ bilježi dužina, znakom ˘ kratkoća, a znakom ⏑̄ neizvjesnost sloga, tj. da je slog sad dug, sad kratak. Budući da se kod samoglasnika ε, η, ο, ω dužina i kratkoća poznaju već po obliku (§ 1), trebaju nam ti znakovi samo kod α, ι, υ. § 14.

Među dvije riječi znak ᾽ pokazuje da je ondje, gdje on stoji, otpao krajnji ili početni samoglasnik ili dvoglasnik; taj se znak zove apostrof (ἡ ἀπόστροφος): παρ᾽ ἐκείνῳ umjesto παρὰ ἐκείνῳ, ἐπ᾽ ἀριστερᾷ umjesto ἐπὶ ἀριστερᾷ, μὴ ᾽γώ umjesto μὴ ἐγώ. § 15.

Isti se znak zove koronida (κορωνίς, gen. κορωνίδος, kvačica) kad stoji u sredini takve riječi u kojoj su dvije riječi stegnute u jednu: τοὔνομα umjesto τὸ ὄνομα, κἀγαθός umjesto καὶ ἀγαθός. Takvo stezanje dviju riječi u jednu zove se kraza (κρᾶσις, miješanje). Kod dvoglasnika stoji koronida, kao i spiritus lenis, nad drugim samoglasnikom: ταὐτό — τὸ αὐτό. § 16

C. Naglasci

§ 17. Grci bilježe i naglasak ili akcent (προσῳδία) riječi. Znak ´ na samoglasniku znači oštar naglasak, *accentus acutus* (ὀξεῖα προσῳδία; ´ na kratkim slogovima kao hs. ˆ, a na dugima kao hs. ´): λόγος, τούτων, παρά, ἕτερος (kao lögos, tútôn, parà, hèteros; isp. bràća, rázbôj, prîjatelj).

Riječ koja ima oštar naglasak na posljednjem slogu zove se oksitona (ὀξύτονον): παρά, εἰπέ, βασιλεύς.

Riječ koja ima oštar naglasak na pretposljednjem slogu zove se paroksitona (παροξύτονον): λέγω, φαίνω.

Riječ koja ima oštar naglasak na trećem slogu od kraja zove se properoksitona (προπαροξύτονον): λέγεται, εἴπετε.

§ 18. Bilješka. Properoksitonu kojoj je pretposljednji slog dug izgovaraj tako da se čuje i naglasak trećega sloga od kraja i dužina pretposljednjega sloga: βέβηκα, ἀπόβαινε; isp. îdêmo.

§ 19. Znak ` na samoglasniku znači težak naglasak, *accentus gravis* (βαρεῖα προσῳδία). Tako se bilježi oslabljeni oštar naglasak svake oksitone u sredini govora: ἀπό, ali ἀπὸ τούτου; βασιλεύς, ali βασιλεὺς ἐγένετο. Oksitone zadržavaju akut samo pred interpunkcijom ili kad stoje same za se.

§ 20. Znak ~ na samoglasniku zove se zavinut naglasak *accentus circumflexus* (περισπωμένη προσῳδία) jer mu je oblik takav. On pokazuje da se glas oteže, tj. najprije diže pa onda spušta (hs. ˆ): σῦκον (isp. zdrâvlje), ἀνδρῶν, τοῖς, εὗρε.

Riječ sa zavinutim naglaskom na posljednjem slogu zove se perispomena (περισπώμενον): ἀγαθοῖς, σκιᾶς.

Riječ sa zavinutim naglaskom na pretposljednjem slogu zove se properispomena (προπερισπώμενον): φεῦγε, βῆτε.

§ 21. Riječ koja nema naglaska na posljednjem slogu zove se baritona (βαρύτονον): λέγω, ἕτερος, βῆτε.

§ 22. Na dvoglasnike stavlja se naglasak upravo onako kao i spiritus po § 12: φεύγει, τοῦτο.

Kad se zavinuti naglasak i spiritus sastanu na istom samoglasniku, dolazi naglasak na spiritus: οὗτος, ἦθος; sastanu li se oštar naglasak i spiritus, piše se spiritus naglasku s lijeve strane: ἄγε, ἔρχομαι; ako su početna slova velika, stoje oba na lijevoj strani: Ὧτος, Ἴων.

Bilješka. Kad se znak dijereze (§ 9) i oštar naglasak sastanu na jednom slogu, dolazi naglasak među obje tačke: ἀΐδιος.

D. Rečenični znaci

Rečenice i periode razdjeljuju Grci zarezom i tačkom kao i Rimljani i sadašnji narodi. Znak pitanja piše se ovako: ; npr. τί εἶπας; što reče? Tačka nad retkom vrijedi onoliko koliko u nas dvije tačke ili tačka i zarez: ἐρωτῶ ὑμᾶς· τί ἐποιήσατε; pitam vas: što učiniste? — ἑσπέρα ἦν· τότε ἦλθεν ἄγγελος večer bijaše; tada dođe glasnik. § 23.

Glava II

RASTAVLJANJE I KOLIČINA SLOGOVA

A. Rastavljanje slogova

Samoglasnik pred samoglasnikom čini za se slog ako nisu oba stopljena u dvoglasnik: ἰ-α-τρός je trosložna riječ. § 24.

Suglasnik među dva samoglasnika pripada drugom slogu: ἔ-χει, οὗ-τος, ἱ-κα-νός. § 25.

Dva ili više suglasnika, ako se s njima može počinjati grčka riječ, pripadaju drugom samoglasniku: ἁ-πλοῦς, ἔ-σχον, κά-μνω, ἅ-πτομαι; ali ἅρ-μα, ἀδελ-φός, ἔν-δον, ἄμ-φω, ἵπ-πος, Βάκ-χος, Σαπ-φώ. § 26.

Ako je riječ sastavljena, rastavlja se na svoje sastavine: συν-έχω, ἐξ-άγω. § 27.

B. Količina

Za količinu (dužinu i kratkoću) slogova vrijede u grčkom jeziku ista pravila kao i u latinskom. Jedina je bitna razlika što samoglasnik pred samoglasnikom ne mora biti kratak: θωή, λᾱός. § 28.

Slog je po naravi dug ako je u njemu dug samoglasnik ili dvoglasnik: ἥρως, ὑμεῖς ᾄδω. § 29.

Kratak slog postaje položajem (*positione*) dug ako su za njim dva ili više suglasnika ili sastavljen suglasnik: ἔχθος, ἄξων, ὄζος (ζ = *zd*, isp. § 5). § 30.

Glava III

NAGLAŠIVANJE

Za naglašivanje riječi vrijede ova pravila:

§ 31. 1. Svaka riječ treba da ima jedan naglasak (*accentus*), a više od jednoga ne može imati: πολυπραγμοσύνη, ἀπαρασκεύαστος. Isp. §§ 17—22.

Bilješka. Izuzetke od toga pravila vidi u § 38. i d.

§ 32. 2. Oštar naglasak (acutus) može biti i na dugim i na kratkim slogovima, a zavinut (circumflexus) samo na onakvima koji su po naravi dugi: λέγω, λήγω, καλός, ἀληθής, ἄνθρωπος, σῶμα, εὖ.

§ 33. 3. Oštar naglasak može stajati samo na jednom od tri posljednja sloga, a na trećem od kraja samo onda kad je posljednji kratak: ἄποικος, ali već ne može biti ἄποικου (gen.); ἔγραφον, ali ne ἔγραφη.

§ 34. 4. Zavinut naglasak može uopće stajati samo na jednom od dva posljednja sloga, a na pretposljednjem samo onda kad je posljednji po naravi kratak: σῦκον, ali ne σῦκου (gen.); σῶμα, ali ne σῶματος (gen.).

§ 35. 5. Pretposljednji slog, ako je po naravi dug, a posljednji po naravi kratak, ne može imati drugi nego zavinut naglasak: φεῦγε, a ne φεύγε, ἦρχον, a ne ἤρχον.

§ 36. 6. Složene riječi imaju redovno naglasak na pretposljednjem dijelu riječi koliko je to po § 33. moguće: ἄπ-ιθι, ἄ-φιλος, φιλό-γυνος, ἀπό-δος, παρ-έν-θες.

§ 37. 7. Svakoj oksitoni, ako odmah za njom ne dolazi interpunkcija, slabi oštar naglasak, te umjesto oštroga dolazi težak (gravis). Jedini je izuzetak τίς (tko?) § 217.

Bilješka. Neki dvosložni prijedlozi premještaju naglasak s krajnjega sloga na prvi kad stoje za onom riječju kojoj pripadaju (u prozi samo περί: τούτων πέρι, ali περὶ τούτων). To premještanje naglaska zove se anastrofa.

§ 38. Bezglasne (atone ili proklitike) zovu se jednosložne riječi koje su tako nesamostalne da se naglaskom naslanjaju na onu riječ koja je za njima. Evo ih:

1. Od člana oblici ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.

2. Prijedlozi ἐν (u, s dat.), εἰς (u, s ak.), ἐκ ili ἐξ (iz).

3. Veznici εἰ (ako) i ὡς (kao, da); ὡς i kad je prijedlog (k).

4. Niječna riječ οὐ ili οὐκ (οὐχ). Kao posljednja riječ u rečenici negacija οὐ je naglašena.

Enklitike su jednosložne i dvosložne riječi koje ponajviše ne- § 39.
maju svoga naglaska, nego se zajedno izgovaraju s onom naglašenom riječju koja stoji pred njima. Među enklitike idu ove riječi:

1. Neodređena zamjenica τὶς, τὶ (netko, nešto) u svim oblicima (§ 217).

2. Ovi oblici ličnih zamjenica: μοῦ, μοί, μέ (*mei, mihi, me*), σοῦ, σοί, σέ (*tui, tibi, te*), οὗ, οἷ, ἕ (*sui, sibi, se*).

3. Indikativ prezenta glagola εἰμί (jesam) i φημί (velim) u svim dvosložnim oblicima (§ 312, 315).

4. Neodređeni prilozi: πού (negdje), ποῖ (nekamo), πώς, πῄ (nekako), ποθέν (odnekud), ποτέ (nekad).

5. Čestice γέ (*quidem*), τέ (*-que*), τοί (doista), νύν (dakle), πέρ (veoma), πώ (još) pa -δε, kad znači smjer i kad je pokazni dodatak: οἴκόνδε (kući), ὅδε (ovaj); isp. § 188, 3. i § 212.

Te se riječi naslanjaju na predašnju ovako: § 40.

a) Predašnjoj oksitoni oštar naglasak ne slabi u težak (§ 19), a enklitika nema naglaska: ἀγαθόν τι, αὐτός φησιν.

b) Za perispomenom enklitika gubi naglasak: ὁρῶ τινας, εὖ ἐστιν, τιμῶ σε.

c) Za paroksitonom jednosložne enklitike gube naglasak, a dvosložne ga zadržavaju: φίλος μου, λόγος τις, ali λόγοι τινές, λόγων τινῶν (gen. plur.).

d) Proparoksitone i properispomene zadržavaju svoj naglasak, a osim toga primaju od enklitike oštar naglasak na krajnji slog: ἄνθρωπός τις, βέβαιοί εἰσιν, σῶμά γε, παῖδές τινες, πόλεώς τινος.

e) Bezglasne riječi (atone § 38) dobivaju od enklitike oštar naglasak: οὔ φησιν, ὥς τε.

Bilješka. Više jednosložnih riječi sraslo se s enklitikama u jednu riječ, kao § 41.
ὥστε (tako da), εἴτε (*sive*), οὔτε-οὔτε (μήτε-μήτε) (*neque-neque*), ὅστις (tko), οὔτις (nitko), ὥσπερ (kao), ἤτοι (doista), καίτοι (ipak); amo ide i -δε spomenuto u § 39, 5: οἴκαδε (kući), ὅδε (ovaj). Te se riječi prividno izuzimaju od pravila u § 35.

f) Ako ima više enklitika jedna za drugom, svaka stavlja svoj § 42.
naglasak na predašnju: εἴ τίς μοί φησί ποτε (ako mi tko kad reče).

Katkad enklitike zadržavaju naglasak (ortotoniraju se), i to: § 43

1. Ako je enklitika prva riječ u rečenici te se ne može naslanjati na drugu: τινὲς λέγουσι (neki vele); ali toga ima malo.

2. Ako je na enklitici sila govora: σὲ λέγω (mislim tebe i nikoga drugoga), σὺν σοί (s tobom § 206. b), εἰ ἔστιν (ako doista jest, isp. § 315. Bilj. 2).

3. Iza elizije: καλὸν δ' ἐστίν (ali je lijepo) umj. καλὸν δέ ἐστιν.

4. Dvosložne enklitike u prilici spomenutoj u § 40. c.

Glava IV

GLASOVI

A. Dioba samoglasnika

§ 44. Samoglasnici se po kvantiteti dijele na kratke i duge, a po kvaliteti na tvrde i meke. Kratki su ε, ο, dugi η, ω, a kratki ili dugi α, ι, υ. Tvrdi su α, ε, η, ο, ω, meki ι, υ.

§ 45. Kad se tvrdi spoje s mekima, postaju dvoglasnici (δίφθογγοι):

a) Spajanjem kratkih tvrdih samoglasnika sa ι postaju dvoglasnici: αι, ει, οι. Ovamo pripada i dvoglasnik υι, u kojem su spojena oba meka samoglasnika. On se nalazi samo pred samoglasnicima: μυῖα (čitaj: müja), muha.

b) Spajanjem kratkih tvrdih samoglasnika sa υ postaju dvoglasnici: αυ (au), ευ (eu), ου (ū).

c) Spajanjem dugih tvrdih samoglasnika sa ι postaju dvoglasnici: ᾳ, ῃ, ῳ (Aι, Hι, Ωι), kojima se ι *subscriptum* (*adscriptum*) ne čuje u izgovoru (§ 8).

d) Spajanjem dugih tvrdih samoglasnika sa υ postaju dvoglasnici: ηυ (ēu), ωυ (ōu).

B. Dioba suglasnika

§ 46. Pregled grčkih suglasnika neka objasni ova tablica:

Naziv glasova	Zatvorni (*explosivae* ili *mutae*)			Trajni (*continuae*)		
	tvrdi (*tenues*)	meki (*mediae*)	haknuti (*aspiratae*)	tekući (*liquidae*)	nosni (*nasales*)	predušni (*spirantes*)
grleni (*gutturales*)	κ	γ	χ	—	nosno γ	spiritus asper (§ 10)
usneni (*labiales*)	π	β	φ	—	μ	—
zubni (*dentales*)	τ	δ	ϑ	λ, ρ	ν	σ

NAPOMENE

1. U svakom je haknutom suglasniku tvrd suglasnik s oštrim hakom (*spiritus asper*); dakle je χ = κ῾ ili kh, ϑ = τ῾ ili th, φ = π῾ ili ph.

2. Često se likvide zovu prave likvide i nazali μ, ν, tj. glasovi λ, μ, ν ρ.

3. Kao suglasnici upotrebljavali su se nekada u grčkom jeziku i glasovi *i*, *u*. U toj upotrebi bilježe se ponajviše znakovima *j* (*i̯*), *w* (*u̯*).

Glava V

NAJZNATNIJI GLASOVNI ZAKONI

A. Samoglasnici

1. Stezanje samoglasnika. Za stezanje samoglasnika vrijede § 47. ova pravila:

a) Ako su samoglasnici, koji se stežu, kakvoćom jednaki, stežu se u duljinu iste kakvoće: ἱστάᾱσι > ἱστᾶσι*, φιλέητε > φιλῆτε, ζηλόω > ζηλῶ.

Od toga se pravila izuzimaju samoglasnici εε i οο: prva dva stežu se u ει, a druga dva u ου; npr. ποίεε > ποίει, πλόος > πλοῦς.

b) Ako samoglasnici, koji se stežu, nisu kakvoćom jednaki, nastaje stezanjem dvoglas (diftong) ili jedan glas (monoftong). Diftong nastaje ako je prvi samoglasnik koji od glasova *a*, *e*, *o*, a drugi ι ili υ: πάϊς > παῖς, γένεσ-ι > γένεϊ > γένει; monoftong pak nastaje ako se sastanu *o*-, *a*- ili *e*- glasovi. Tu treba pamtiti ovo:

α) da je u atičkom *o*-glas jači od *a*-glasa i *e*-glasa: τιμάομεν > τιμῶμεν, αἰδόα > αἰδῶ. Kod glasova εο i οε nastaje najprije asimilacija *e*-glasa s *o*-glasom: οο, a od toga postaje po prvom pravilu ου: φιλέομεν > φιλόομεν > φιλοῦμεν.

β) da je pri stezanju *a*-glasa s *e*-glasom jači onaj koji je naprijed: τιμάετε > τιμᾶτε, γένεα > γένη.

---

* Znak > znači: „prelazi u".

§ 48. Za naglašivanje vrijedi pri stezanju ovo pravilo: Ako je u nestegnutom obliku bio prvi slog naglašen, stegnuti oblik ima zavinut naglasak: τιμάοντες > τιμῶντες; ako je drugi slog bio naglašen, stegnuti oblik ima oštar naglasak: τιμαόντων > τιμώντων.

§ 49. 2. Prijevoj. Prijevoj je pravilno izmjenjivanje samoglasnika u korijenima, osnovama i nastavcima (sufiksima). On je dvojak: kvalitativan i kvantitativan; npr. ταῦρε — ταῦρος je kvalitativni prijevoj, a πάτερ — πατήρ je kvantitativni prijevoj. Pored toga događa se kod prijevoja i to da samoglasnik posve iščezne: ἔ-σχ-ο-ν, gene-*tr*-ix. Te izmjene samoglasnika u istom slogu zovu se prijevojni stupanj. Prijevoj ima ovih šest stupnjeva:

1. Punina (P): πατέρ-ες
2. Punina „o" (P⁰): προ-πάτορ-ες (praoci)
3. Duljina (D): πατήρ
4. Duljina „o" (D⁰) : προ-πάτωρ
5. Praznina (Pr): πατρ-ός
6. Slabina (S): φᾰ̆-μέν (prema φᾱ-μί = φη-μί).

Isp. još:

P	P⁰	D⁰	Pr
γεν-έσθαι	γέ-γον-α	—	γί-γν-εσθαι
λείπ-ω	λέ-λοιπ-α	—	λιπ-εῖν
φέρ-ω	φόρ-ος (danak)	φώρ (tat)	δί-φρ-ος (bojna kola)
πέτ-ομαι	ποτ-έομαι	πωτ-άομαι	ἐ-πτ-όμην

Prema samoglasniku *e* u punini zove se navedeni prijevojni red kratki *e*-red. Taj je prijevojni red najviše zastupan i najbolje razvijen, ali ima u punini i drugih samoglasnika, pa se javljaju i ovi prijevojni redovi: *ă*-red, *ŏ*-red; *ē*-red, *ō*-red, *ā*-red; na primjer:

P	P⁰	D⁰	S
ἄγ-ω	ὄγ-μος (brazda)	ἀγ-ωγ-ή (vođenje)	—
τί-θη-μι	θω-μός (hrpa)	—	θα-τός (θε-τός)
φᾱ-μί (jon. atič. φη-μί)	φω-νή	—	φᾰ̆-μέν

Bilješka: Prijevojni stupnjevi Pr, P, P⁰ rado se zovu i nizina, sredina, visina.

3. Naknadno produljivanje. Naknadno se produljivanje zove ono produljivanje koje dolazi kao naknada za ispale suglasnike. Pri tom ᾰ, ῐ, ῠ prelaze u ᾱ, ῑ, ῡ, a ε i o u ει i ου; npr. παντ-ς > πᾶς, ἐκρῐ̃ν-σα > ἔκρῑνα, ἐσ-μι > εἰμί, διδοντ-ς > διδούς. § 50.

Bilješka 1. Razvitak je tekao upravo ovako: παντ-ς prelazi u πανς, a suglasnik ν sa samoglasnikom α u dug nazalni samoglasnik. Nazalnost se gubi, i ostaje πᾶς. Vidi § 270.

Bilješka 2. Pri naknadnom produljivanju gube se pred σ, pored glasovnoga skupa ντ, i glasovni skupovi νδ i νθ.

4. Metateza kvantitete. Zamjena količine kod samoglasnika (metateza kvantitete) nastaje u atičkom kad iza glasa η slijede samoglasnici ο i ᾰ, tj. ηο > εω, a ηα > εᾱ: npr. βασιληϝ-ος > βασιλῆ-ος (hom.) > βασιλέως; βασιληϝ-ᾰ̃ > βασιλῆα (hom.) > βασιλέᾱ. § 51.

Bilješka. Premještanja (metateze) bilo je i kod suglasnika; npr. τίκτω od τί-τκ-ω (τκ je Pr od osnove τεκ-), ali neke su metateze samo prividne jer se osnivaju na glasovnim zakonima: θάρσος (smionost) prema θρασύς (smion); βέ-βλη-κα prema ἔ-βαλ-ον. Isp. § 50. i 62.

B. Suglasnici

1. Izjednačivanje (asimilacija) zatvornih glasova. Zatvorni se glasovi izjednačuju po ovom pravilu: Zubni suglasnik dopušta pred sobom samo grleni i usneni iste vrste: ὀκτώ — ὄγδοος, λέγω — λεκτός — λεχθῆναι, τύπτω — τυφθῆναι, τρίβω — τέτριπται, γράφω — γραπτός. § 52.

2. Razjednačivanje (disimilacija) zubnih suglasnika. Među dva zubna suglasnika razvio se u grčkom jeziku glas *s*, a prvi zubni je razjednačivanjem ispao: ἀνυτ-τος > ἀνυστός, οἰδ-θα > οἶσθα, πειθ-θηναι > πεισθῆναι. § 53.

3. Promjene zatvornih glasova pred μ. Pred μ prelazi grleni u γ, usneni u μ, a zubni u σ: πεπλεκ-μαι > πέπλεγμαι, ὀπ-ματα > ὄμματα, ἰδ-μεν > ἴσμεν. § 54.

4. Promjene zatvornih glasova pred σ. Svi grleni prelaze sa σ u ξ, svi usneni u ψ, a svi zubni u σσ, a zatim u σ: ἄγω — ἄκσω — ἄξω, τρίβω — τφίπσω — τρίψω, ποδ-σι — ποσσί (hom.) — ποσί. § 55.

§ 56. 5. Zakon o disimilaciji haknutih suglasnika. Od dvije aspiracije koje slijede jedna za drugom gubi se prva: θιθημι > τίθημι, φεφυκα > πέφυκα, ἔχω > ἔχω (isp. fut. ἕξω).

Jednako se objašnjavaju oblici: θρίξ — θριχός > τριχός, θρέψω — θρέφω > τρέφω, θάττων — θαχύς > ταχύς.

Bilješka 1. Kadšto je djelovanje zakona spriječeno analogijom: χέω — ἐχύθην umjesto ἐκύθην, ali perfekt je κέχυμαι.

Bilješka 2. Kod imperativa slaboga pas. aorista ostala je prva aspiracija da bi se sačuvala karakteristika toga aorista: σώθητι, umjesto σώτηθι od σωθηθι.

§ 57. 6. Vezanje suglasnika s glasom *j*. Kad se glas *j* sastaje sa suglasnicima, nastaju ove glasovne promjene:

a) *κj*, *χj* prelaze u ττ (jonski σσ): φυλάττω od φυλακ-*j*ω, φύλαξ, -ακος (jon. φυλάσσω); ἐλάττων od ἐλαχ-*j*ων, ἐλαχύς (jon. ἐλάσσων).

b) *γj* i *δj* prelaze u ζ: ἁρπάζω od ἁρπαγ-*j*ω, ἅρπαξ, ἅρπαγ-ος; ἐλπίζω od ἐλπιδ-*j*ω, ἐλπίς, ἐλπίδ-ος.

c) *τj* i *θj* prelaze u σ: πᾶσα od παντ-*j*α, φέρουσα od φεροντ-*j*α.
d) *λj* prelazi u λλ: ἄλλος od ἀλ-*j*ος (lat. *alius*), ἄλλομαι od ἁλ-*j*ομαι (lat. *sal-io*).

e) U glasovnim skupovima *νj ρj*, ako je pred njima samoglasnik *a* ili *o*, tj. u skupovima *ανj*, *ονj*, *αρj*, *ορj* umekšava *j* suglasnik koji je pred njim pa prelazi u predašnji slog i čini sa samoglasnikom diftong: αιν, οιν, αιρ, οιρ (**epenteza, diozmoza**); npr. φαίνω od φαν-*j*ω, μέλαινα od μελαν-*j*α, κοίρανος od κορj-ανος.

Iza ostalih samoglasnika asimilirao se *j* predašnjem suglasniku, a onda je jedan od dva jednaka suglasnika ispao uz naknadno produljivanje: φθερ-*j*ω > φθέρρω > φθείρω, κρῐν-*j*ω > κρῐ́ννω > κρίνω.

§ 58. 7. Promjene glasa ν pred zatvornim, predušnim i tekućim suglasnicima. Kad se ν nađe pred zubnim suglasnikom, ne mijenja se; pred grlenim prelazi u guturalni nazal (γ), a pred usnenim u usneni (μ); pred σ se gubi, a s tekućima se izjednačuje: συν-καλω > συγκαλῶ, ἐν-πειρος > ἔμπειρος, δαιμον-σι > δαίμοσι, συν-λεγω > συλλέγω.

Bilješka 1. Često glas ν nestaje pred σ tako da prelazi s predašnjim samoglasnikom u dug nazalni vokal, što dovodi do naknadnoga produljivanja. (§ 50. Bilj. 1): λυο-ντι > λυρσι > λύουσι (§ 59).

Bilješka 2. U glasovnom skupu νσ + suglasnik gubi se ν bez traga: συν-στημα > σύστημα, συν-σκευάζω > συσκευάζω.

8. Asibilacija. Glas τ postaje u jonskoatičkom pred ι često σ (asibilacija); poslije σ ostaje τι: πλούσιος od πλουτιος (πλοῦτος), λέγουσι od λεγο-ντι (*legu-nt*), ali ἐσ-τί. § 59.

9. Promjene glasa σ. Glas σ mijenja se u grčkom jeziku ovako: § 60.

a) Na početku riječi pred samoglasnicima σ prelazi u oštar hak:

ἑπτά, lat. *septem*, ἵστη-μι od σι-στᾱ-μι, lat. *si-sto*, ὗς pored σῦς, lat. *sus*.

b) U sredini riječi među samoglasnicima σ se gubi (u latinskom postaje *r*): γενεσ-ος > γένεος > γένους, λεγε-σαι > λέγεαι > λέγῃ.

Bilješka 1. I ovdje prelazi σ najprije u *h*, i *h* se gubi među samoglasnicima.

Bilješka 2. Među samoglasnicima gube se i glasovi *j* i *F* koji u nenaglašenim slogovima pred samoglasnicima često postaju od ι i υ: πόλε-ες od πολε*j*-ες (=πόλεις); Διός od Δι*F*-ός.

c) Glas σ nestaje i između dva suglasnika: γεγραφ-σθαι > γεγράφθαι, ἐσπαρ-σθαι > ἐσπάρθαι.

C. Slogotvorne likvide i nazali

Kao što u našem jeziku *r*, premda nije samoglasnik, može tvoriti slog kao da je samoglasnik, tako su u davnini mogli tvoriti slog i likvide i nazali: *l*, *r*, *m*, *n*, naročito pred suglasnicima i na kraju riječi. § 61.

Slogotvorne (sonantske) likvide *l* i *r* prelaze u grčkom jeziku u ἄλ ἄρ ili λᾰ ρᾰ, poglavito u prijevojnoj praznini (nizini, isp. § 49); npr. πατ*r*-σι > πατράσι; ἐτ*r*πον > ἔτραπον. § 62.

Slogotvorni (sonantski) nazali *m* i *n* prelaze u grčkom jeziku pred suglasnicima i na kraju riječi u α, a pred samoglasnicima i pred j u αν, poglavito u prijevojnoj praznini (nizini, § 49); npr. ἐπ*n*θον > ἔπαθον, ποδ*m* > πόδα, δεκ*m* > δέκα. § 63.

Od sonantskoga nazala razvilo se tzv. **α-privativum.** Ta je, naime, čestica etimologički srodna s negacijom *ne* (lat. *ne-scio*), koja u prijevojnoj praznini dobiva oblik *n*; od toga pak *n* postaje pred suglasnikom α, a pred samoglasnikom αν; npr. § 64.

δίκαιος — *n̥*-δικος > ἄδικος

ἄξιος — *n̥n*αξιος > ἀνάξιος.

D. Promjena samoglasnika na kraju riječi

§ 65. Kad se sastanu dva samoglasnika jedan do drugoga u istoj riječi ili kad se jedna svršava, a druga počinje sa samoglasnikom, nastaje zijev (*hiatus*). Od prve pojave Grci nisu toliko zazirali, ali hijata među riječima nisu podnosili, pa su nastojali da mu se po mogućnosti uklone. To su postizali na ova četiri načina:

§ 66. a) krazom, tj. stapanjem (κρᾶσις) dvaju samoglasnika (dvoglasnika) u jedan dug samoglasnik ili dvoglasnik. Kraza se drži pravila koja su za stezanje samoglasnika navedena u § 47. Ona ima svoj znak koji je jednak tihom haku (*spiritus lenis*), a zove se *koronida* (§ 16); npr. τἆλλα od τὰ ἄλλα, τοὔνομα od τὸ ὄνομα, οὐπιχώριοι od οἱ ἐπιχώριοι.

§ 67. b) sinalefom, tj. spajanjem (συναλοιφή) dvaju dugih samoglasnika u jedan slog. Dugi završni vokal prve riječi i dugi početni vokal druge riječi zadrže doduše svaki svoj osobiti zvuk, ali se pokrate tako da imaju zajedno vrijednost samo jedne metričke dužine; npr. ἦ οὐκ ἀίεις, (⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ –); ἐγὼ οὔτ' ἐμαυτόν (⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑).

§ 68. c) elizijom, tj. izbijanjem (*elidere*) prvoga, kratkog samoglasnika. Izbijanje se označuje apostrofom (§ 15). Eliziju dopušta i dvoglasnik αι u ličnim nastavcima u kojima je za akcent kratak, a ne dopuštaju je: υ; ι u τί, τὶ, ὅτι, περί, ἄχρι, μέχρι; ο u πρό; npr. ἐπ' αὐτῷ umjesto ἐπὶ αὐτῷ; τὰ σ' αὐτῆς ἔργα (τὰ σά); βούλομ' ἐγώ (βούλομαι).

Bilješka. Kod elizije oksitonirani prijedlozi i veznici gube naglasak, a sve druge riječi premještaju ga na predašnji slog kao oštar: ἐπὶ αὐτῷ > ἐπ' αὐτῷ, οὐδὲ ἐδυνάμην > οὐδ' ἐδυνάμην, ἑπτὰ ἦσαν > ἑπτ' ἦσαν.

§ 69. d) aferezom, tj. uklanjanjem (ἀφαίρεσις) drugoga, kratkog samoglasnika pred kojim je dug samoglasnik. Afereza je dakle upravo obrnuta elizija (*elisio inversa*), pa se i ona označuje apostrofom; npr. ἃ μὴ 'θιγες (ἔθιγες); μὴ 'ξω παρήκειν (ἔξω).

E. Promjene samoglasnika u riječima

Zijev u riječima u atičkom ukida se stezanjem samoglasnika gotovo svagdje. Poezija se služi u toj prilici:

§ 70. a) siniceza, tj. sjedanjem (συνίζω) dvaju samoglasnika, od kojih je prvi kratak (ponajviše ε), a drugi dug, na jedan slog; npr. Πηληιάδεω (– – ⏑ ⏑ ⏑, čitaj Πηληιαδjω); χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ (– ⏑ ⏑ – – –, čitaj χρυσjῳ).

b) hiferezom, tj. „potajnim" oduzimanjem (ὑφαίρεσις) kratkoga samoglasnika pred kratkim samoglasnikom; npr. νηλέι od νηλεέι, μυθέαι od μυθέεαι. § 71.

Promjene samoglasnika u riječima nastaju još:

a) apokopom, tj. odsijecanjem (ἀποκοπή) kratkoga završnog samoglasnika pred početnim suglasnikom, osobito kod prijedloga ἀνά, παρά, κατά; npr. πὰρ νηῶν od παρὰ νηῶν, κὰπ πεδίον od κατὰ πεδίον (asimilacija). § 72.

b) sinkopom, tj. istiskivanjem (συγκοπή) samoglasnika između dva suglasnika; npr. τίπτε od τίποτε. § 73.

F. Promjene suglasnika na kraju riječi

Grčke riječi koje se svršavaju na suglasnik mogu imati na kraju samo ν, ρ ili ς (ξ, ψ). Izuzeci: οὐκ (οὐχ, pred suglasnicima οὐ) i prijedlog ἐκ. § 74.

Prvotno svršetno *m* postalo je ν: *Musa-m* Μοῦσα-ν, *agrum* ἀγρόν, *donum* δῶρον.

Tvrdi (*tenues*) suglasnici pretvaraju se na kraju riječi, ako se druga riječ počinje s oštrim hakom, u haknute (*aspiratae*): κατὰ ἡμέραν > κατ' ἡμέραν (§ 68) > καθ' ἡμέραν; ἀπὸ ἑστίας > ἀπ' ἑστίας > ἀφ' ἑστίας.

Svi se ostali konsonanti na kraju izbacuju: gen. γάλακτ-ος, (*lact-is*), nom. γάλα (*lac*).

Pokretljivo ν (ἐφελκυστικόν) pristupa k završecima s kratkim samoglasnikom ε i ι. To im se ν dodaje pred riječima koje počinju sa samoglasnikom (a tim se ukida hijat), pa pred znatnijim interpunkcijama: ἔσωσεν αὐτούς, ali ἔσωσε τοὺς φίλους; πᾶσιν ἔδωκα, ali πᾶσι δοκεῖ οὕτως εἶναι; λέγουσιν εὖ, ali λέγουσι τοῦτο; εἴκοσιν ἄνδρες, ali εἴκοσι γυναῖκες. § 75.

Bilješka 1. Negacija οὐ glasi pred samoglasnicima οὐκ, a pred oštrim hakom οὐχ: οὔ φησιν; οὐκ αὐτός, οὐχ οὕτως.

Bilješka 2. Prijedlog ἐκ glasi pred samoglasnikom ἐξ (lat. *ex*): ἐκ τῆς πόλεως, ἐξ ἀκροπόλεως.

DIO DRUGI

OBLICI

A. DEKLINACIJA

Opće bilješke

§ 76. U riječima koje se mijenjaju (deklíniraju) razlikujemo u grčkom jeziku, kao i u latinskom, osnovu i nastavak, korijen i svršetak; npr.

φίλος prijatelj: osnova φιλο-, nastavak -ς

korijen φιλ-, svršetak -ος

U grčkoj se deklinaciji razlikuju:

1. tri broja: *singularis* (jednina), *dualis* (dvojina) i *pluralis* (množina).

2. pet padeža: nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ. U dualu su samo dva padežna oblika, jedan za nominativ, akuzativ i vokativ, a drugi za genitiv i dativ.

3. tri roda: *masculinum* (muški), *femininum* (ženski), *neutrum* (srednji).

§ 77. Muškoga su roda imena muškaraca, rijekâ, vjetrova i mjesecî (ὁ μήν mjesec).

§ 78. Ženskoga su roda imena žená, stabala, zemalja, otoka, mnogih gradova i najviše apstraktnih imenica: ἡ ἐλπίς (nada), ἡ νίκη (pobjeda).

§ 79. Srednjega su roda najviše deminutivi muških i ženskih riječi: τὸ γερόντιον (starčić) dem. od riječi ὁ γέρων (starac).

U grčkom jeziku ima i član (*articulus*) kao i u nekim modernim jezicima. Oblici su mu ὁ, ἡ, τό. Ostale oblike vidi u § 82. i 90. § 80.

Član nema vokativa; pred vokativnim oblicima svih brojeva dolazi uzvik ὦ koji ne treba uvijek prevoditi.

Glava VI

DEKLINACIJA IMENICA I PRIDJEVA

S obzirom na posljednji glas osnove (samoglasnik ili suglasnik) razlikuju se dvije deklinacije: § 81.

A. vokalska deklinacija,

B. konsonantska deklinacija.

A. VOKALSKA DEKLINACIJA

I *O*-deklinacija § 82.

Primjeri		ὁ σοφός mudrac	φίλος prijatelj	ἑταῖρος drug	ἄνθρωπος čovjek	τὸ ἔργον djelo	
Osnove		σοφο	φιλο	ἑταιρο	ἀνθρωπο	ἐργο	
Sg. N.	ὁ	σοφό-ς	φίλο-ς	ἑταῖρο-ς	ἄνθρωπο-ς	τὸ	ἔργο-ν
G.	τοῦ	σοφοῦ	φίλου	ἑταίρου	ἀνθρώπου	τοῦ	ἔργου
D.	τῷ	σοφῷ	φίλῳ	ἑταίρῳ	ἀνθρώπῳ	τῷ	ἔργῳ
A.	τὸν	σοφό-ν	φίλο-ν	ἑταῖρο-ν	ἄνθρωπο-ν	τὸ	ἔργο-ν
V.	ὦ	σοφέ	φίλε	ἑταῖρε	ἄνθρωπε	ὦ	ἔργο-ν
Pl. N.	οἱ	σοφοί	φίλοι	ἑταῖροι	ἄνθρωποι	τὰ	ἔργα
G.	τῶν	σοφῶν	φίλων	ἑταίρων	ἀνθρώπων	τῶν	ἔργων
D.	τοῖς	σοφοῖς	φίλοις	ἑταίροις	ἀνθρώποις	τοῖς	ἔργοις
A.	τοὺς	σοφούς	φίλους	ἑταίρους	ἀνθρώπους	τὰ	ἔργα
V.	ὦ	σοφοί	φίλοι	ἑταῖροι	ἄνθρωποι	ὦ	ἔργα

Drugi su primjeri: υἱός (sin), νόμος (zakon), κίνδῡνος (pogibao), ταῦρος (bik), ποταμός (rijeka), πόνος (trud), βίος (život), θάνατος smrt), σῦκον (smokva), μέτρον (mjera), ἱμάτιον (haljina).

NAPOMENE

§ 83. 1. Po *o*-deklinaciji sklanjaju se one riječi kojima se osnova svršava na *o*, a te su uglavnom muškoga i srednjega roda. Ženskoga su roda, prema općim pravilima o rodu (§ 78), one *o*-osnove koje znače imena žena, stabala, zemalja, otoka i gradova: ἡ παρθένος djevojka, ἡ ἄμπελος loza, ἡ Αἴγυπτος (zemlja), ἡ ἤπειρος kopno, ἡ Δῆλος (Del), ἡ νῆσος otok, ἡ Κόρινθος (Korint); k tome i neke druge riječi: ἡ βίβλος knjiga, ἡ ὁδός put, ἡ ψῆφος kamenčić, ἡ νόσος bolest, ἡ τάφρος jarak.

§ 84. 2. Naglasak ostaje dotle na istom slogu na kojem je u nom. sing. dok to dopuštaju opća pravila o naglasku (§ 32. i d.); inače se primiče kraju riječi koliko je po pravilima nužno: ἄνθρωπος, ali ἀνθρώπου, ἀνθρώπῳ, a u akuzativu opet ἄνθρωπον.

§ 85. 3. Genitivi i dativi svih brojeva mogu na krajnjem slogu, ako je dug i naglašen, imati samo zavinut naglasak: σοφοῦ, σοφῷ, σοφῶν, σοφοῖς.

§ 86. 4. Svršetak οι za naglasak je kratak: ἄνθρωποι, ἑταῖροι.

§ 87. 5. Vokativ plurala jednak je nominativu plurala: ὦ ἑταῖροι, ὦ ἄνθρωποι.

§ 88. 6. Riječima srednjega roda su nom., ak. i vok. singulara jednaki, a u pluralu se svršavaju na ᾰ: ἔργον — ἔργα.

§ 89. Bilješka 1. Grčka *o*-deklinacija odgovara latinskoj 2. deklinaciji: *taurus* (stariji oblik *tauro-s*) — ταῦρος bik, *taurō* — ταύρῳ, *taurum* — ταῦρον (§ 74), *taurĕ* — ταῦρε, *tauri* — ταῦροι, *taurīs* — ταύροις, *taurōs* — ταύρους, *dona* — δῶρα.

Bilješka 2. U vok. sing. sačuvana je čista osnova u prijevojnoj punini (P): ταῦρε — ταῦρο-ς (kvalitativni prijevoj, § 49).

Bilješka 3. U Homera svršava se gen. sing. na οιο, od čega je gubitkom glasa ι postalo οο; npr. Αἰόλοο, atič. ου. — Dat. pl. na -οισι(ν): βροτοῖσι(ν) odgovara dativnom nastavku u konsonantskoj deklinaciji; npr. δαίμοσι(ν).

Bilješka 4. Svršetak -ους u ak. pl. postao je od ονς gubitkom glasa ν i produljivanjem vokala o u ου (naknadno produljivanje § 50); isp. *taurōs* od *taurŏns*.

Napomene navedene pod tačkom 2, 3, 5. i 6. vrijede za sve deklinacije.

II. *A*-deklinacija

1. Ženske riječi

a) Riječi na η b) Riječi na ᾱ § 90.

Primjeri		τῑμή čast	μάχη bitka	νίκη pobjeda	θεά božica	οἰκίᾱ kuća	χώρᾱ zemlja
Osnove		τῑμα	μαχα	νικα	θεα	οἰκια	χωρα
Sg. N.	ἡ	τῑμή	μάχη	νίκη	θεά	οἰκίᾱ	χώρᾱ
G.	τῆς	τῑμῆς	μάχης	νίκης	θεᾶς	οἰκίᾱς	χώρᾱς
D.	τῇ	τῑμῇ	μάχῃ	νίκῃ	θεᾷ	οἰκίᾳ	χώρᾳ
A.	τὴν	τῑμήν	μάχην	νίκην	θεάν	οἰκίᾱν	χώρᾱν
V.	ὦ	τῑμή	μάχη	νίκη	θεά	οἰκίᾱ	χώρᾱ
Pl. N.	αἱ	τῑμαί	μάχαι	νῖκαι	θεαί	οἰκίαι	χῶραι
G.	τῶν	τῑμῶν	μαχῶν	νῑκῶν	θεῶν	οἰκιῶν	χωρῶν
D.	ταῖς	τῑμαῖς	μάχαις	νίκαις	θεαῖς	οἰκίαις	χώραις
A.	τὰς	τῑμάς	μάχᾱς	νίκᾱς	θεάς	οἰκίᾱς	χώρᾱς
V.	ὦ	τῑμαί	μάχαι	νῖκαι	θεαί	οἰκίαι	χῶραι

Drugi su primjeri: πῦλη (vrata), λῡ́πη (bol), φῡγή (bijeg), ψῡχή (duša), στρατιᾱ́ (vojska), βίᾱ (sila), ἀνδρείᾱ (junaštvo).

NAPOMENE

1. Po *a*-deklinaciji sklanjaju se one riječi kojima se osnova svršava na -α. To se -α katkad u sing. mijenja u -η. *A*-deklinaciji pripadaju samo ženske i muške riječi. Ženske se riječi u nom. sing. svršavaju na -η i -α, a muške na -ης i -ας. § 91.

2. a) η ostaje u svim padežima singulara (kao kod člana). § 92.

b) ᾱ ostaje u čitavom singularu, pa se zato rado naziva „čisto α" (α *purum*), a dolazi samo iza ε, ι ili ρ.

3. Vokativ ženskih riječi jednak je nominativu i u sing. i u plur.: ὦ θεά, ὦ θεαί. § 93.

4. a) Svršeci u pluralu isti su kod svih riječi *a*-deklinacije. § 94.

b) Svršetak αι je za naglasak kratak kao i οι (§ 86): νῖκαι, χῶραι.

§ 95. 5. a) Nastavak -ῶν u gen. plur. nastao je stezanjem od -αων (§ 47. b, α); zato je svaki gen. plur. te deklinacije perispomenon.

b) Svršetak ας u gen. sing. i u ak. pl. uvijek je dug.

§ 96. Bilješka 1. Grčka *a*-deklinacija odgovara latinskoj 1. deklinaciji: *deă* — θεά, dat. *deae* (od *deāi*) — θεᾷ, *deăm* — θεάν (§ 74), *deae* (od *deāi*) — θεαί, *deīs* (od *deāis*) — θεαῖς, *deās* — θεάς. Za gen. sing. na -ᾱς isp. stari lat. svršetak -*ās* u *pater familiās*.

Bilješka 2. Svršetak -αων postao je od -ᾱσων (lat. *ārum*): σ iščezava u grčkom jeziku među samoglasnicima (§ 60. b), a u latinskom postaje *r*: θεάων (hom.) = *deārum*.

Bilješka 3. Svršetak -ᾱς u ak. pl. postao je od ανς gubitkom glasa ν i naknadnim produljivanjem (§ 50. i 58. Bilj. 1).

c) Riječi na ă

§ 97. α) na -ă, -ᾱς β) na -ă, -ης

Primjeri		σφαῖρă kugla	βασίλειă kraljica	Μοῦσă Muza	θάλαττă more
Osnove		σφαιρα	βασιλεια	Μουσα	θαλαττα
Sg. N.	ἡ	σφαῖρă	βασίλειă	Μοῦσă	θάλαττă
G.	τῆς	σφαίρᾱς	βασιλείᾱς	Μούσης	θαλάττης
D.	τῇ	σφαίρᾳ	βασιλείᾳ	Μούσῃ	θαλάττῃ
A.	τὴν	σφαῖρᾰν	βασίλειᾰν	Μοῦσᾰν	θάλαττᾰν
V.	ὦ	σφαῖρă	βασίλειă	Μοῦσă	θάλαττă
Pl. N.	αἱ	σφαῖραι	βασίλειαι	Μοῦσαι	θάλατται
G.	τῶν	σφαιρῶν	βασιλειῶν	Μουσῶν	θαλαττῶν
D.	ταῖς	σφαίραις	βασιλείαις	Μούσαις	θαλάτταις
A.	τὰς	σφαίρᾱς	βασιλείᾱς	Μούσᾱς	θαλάττᾱς
V.	ὦ	σφαῖραι	βασίλειαι	Μοῦσαι	θάλατται

Drugi su primjeri: ψάλτριă (igračica), ἀλήθειă (istina), εὔνοιă (sklonost), μοῖρα (sudbina), δόξă (mišljenje), μέλιττă (pčela), γλῶττă (jezik), δέσποινă (gospodarica).

NAPOMENE

1. Kod riječi kakve su σφαῖρᾰ i βασίλειᾰ ostaje α u čitavom singularu, ali je u nom. i ak. kratko (ᾰ), a u gen. i dat. dugo (ᾱ). To α (tj. -ᾰ s gen. -ᾱς) dolazi samo iza ε, ι ili ρ. Riječi te vrste često imaju u pretposljednjem slogu dvoglasnik: σφαῖρα, μοῖρα, ἀλήθεια. § 98.

2. Kod riječi kakve su Μοῦσᾰ i θάλαττᾰ ostaje ᾰ samo u nom. i ak., a u gen. i dat. mijenja se u η (to je dakle „nečisto α", α *impurum*). To α (tj. -ᾰ s gen. na -ης) dolazi samo iza suglasnika, izuzevši, dakako, suglasnik ρ. § 99

2. Muške riječi

a) na -ης b) na -ᾱς § 100.

Primjeri Osnove		κρῑτής sudac κρῑτα	πολίτης građanin πολῑτα	᾽Ατρείδης Atrejević ᾽Ατρειδα	νεᾱνίᾱς mladić νεᾱνῐα
Sg. N.	ὁ	κριτής	πολίτης	᾽Ατρείδης	νεανίᾱς
G.	τοῦ	κριτοῦ	πολίτου	᾽Ατρείδου	νεανίου
D.	τῷ	κρίτῃ	πολίτῃ	᾽Ατρείδῃ	νεανίᾳ
A.	τὸν	κριτήν	πολίτην	᾽Ατρείδην	νεανίᾱν
V.	ὦ	κριτᾰ́	πολῖτᾰ́	᾽Ατρείδη	νεανίᾱ
Pl. N.	οἱ	κριταί	πολῖται	᾽Ατρεῖδαι	νεανίαι
G.	τῶν	κριτῶν	πολιτῶν	᾽Ατρειδῶν	νεανιῶν
D.	τοῖς	κριταῖς	πολίταις	᾽Ατρείδαις	νεανίαις
A.	τοὺς	κριτᾱ́ς	πολίτᾱς	᾽Ατρείδᾱς	νεανίᾱς
V.	ὦ	κριταί	πολῖται	᾽Ατρεῖδαι	νεανίαι

Drugi su primjeri: ὁπλίτης (oklopnik), στρατιώτης (vojnik), ναύτης (brodar), ποιητής (pjesnik), μαθητής (učenik), ταμίας (blagajnik).

NAPOMENE

§ 101. 1. Deklinacija muških riječi razlikuje se od deklinacije ženskih riječi na η i ᾱ samo tim:

a) što one u nom. sing. imaju ς: πολίτη-ς, νεανίᾱ-ς;

b) što im je gen. sing. na ου, prema *o*-osnovama (§ 82): πολίτου: ἑταίρου.

c) što im vok. sing. nije jednak nominativu, nego odbacuje nominativno ς: ὦ ’Ατρείδη, ὦ νεανίᾱ.

Samo riječi na -της i imena naroda na -ης imaju u vokativu ᾰ: ὦ πολῖτᾰ, κριτᾰ́, Πέρσᾰ (od Πέρσης Perzijanac). Riječ δεσπότης (gospodar) glasi u vok. ὦ δέσποτᾰ (naglasak!).

§ 102. 2. Mnoga dorska i tuđa vlastita imena svršavaju se u nom. sing. na -ᾱς umjesto na -ης: Λεωνίδᾱς, Εὐρώτᾱς, ’Ορόντᾱς. Ona se i u genitivu svršavaju na -ᾱ: Λεωνίδᾱ (pored Λεωνίδου), Εὐρώτᾱ, ’Ορόντᾱ. Ti su genitivi postali stezanjem od αο; isp. hom. oblik ’Ατρείδᾱο (gen. na -οο našli smo i kod *o*-osnova, § 89. Bilj. 3), od toga ’Ατρείδηο pa ’Ατρείδεω (metateza kvantitete § 51).

§ 103.

III. Pridjevi vokalske deklinacije

Primjeri	m. σοφός	ž. σοφή	sr. σοφόν	m. δίκαιος	ž. δικαίᾱ	sr. δίκαιον
Osnove	m. sr. σοφο	mudar ž. σοφα		δικαιο	pravedan δικαια	
Sg. N.	σοφός	σοφή	σοφόν	δίκαιος	δικαία	δίκαιον
G.	σοφοῦ	σοφῆς	σοφοῦ	δικαίου	δικαίας	δικαίου
D.	σοφῷ	σοφῇ	σοφῷ	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ
A.	σοφόν	σοφήν	σοφόν	δίκαιον	δικαίαν	δίκαιον
V.	σοφέ	σοφή	σοφόν	δίκαιε	δικαία	δίκαιον
Pl. N.	σοφοί	σοφαί	σοφά	δίκαιοι	δίκαιαι	δίκαια
G.	σοφῶν	σοφῶν	σοφῶν	δικαίων	δικαίων	δικαίων
D.	σοφοῖς	σοφαῖς	σοφοῖς	δικαίοις	δικαίαις	δικαίοις
A.	σοφούς	σοφάς	σοφά	δικαίους	δικαίας	δίκαια

NAPOMENE

1. Najviše pridjeva ima tri svršetka ος, η, ον ili ος, ᾱ, ον. U žen- § 104.
skom rodu dolazi ᾱ poslije ε, ι, ρ, inače η:

ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν dobar
φίλος, φίλη, φίλον mio
δῆλος, δήλη, δῆλον očit
ἱερός, ἱερᾱ́, ἱερόν svet
νέος, νέᾱ, νέον nov
πατρῷος, πατρῴᾱ, πατρῷον otački.

2. Ženski rod pridjeva sklanja se kao imenice na η i ᾱ, samo § 105.
se u nom. i gen. plur. povodi u naglasku za muškim rodom: δίκαιαι, δικαίων (ne δικαῖαι, δικαιῶν kako bi po § 84. i 95. trebalo da bude).

3. Složeni pridjevi imaju samo dva svršetka: m. i ž. ἔν-δοξος, § 106.
sr. ἔν-δοξον slavan; ἄ-δικος, ἄ-δικον nepravedan.

I neki jednostavni pridjevi imaju samo dva svršetka: ἥμερος, ἥμερον pitom, ἥσυχος, ἥσυχον miran; drugi, naprotiv, sad dva sad tri svršetka: βέβαιος stalan, ἔρημος pust, χρήσιμος koristan.

IV. Stegnute riječi vokalske deklinacije

Neke riječi vokalske deklinacije koje pred krajnjim glasom osnove § 107.
imaju samoglasnik stežu te samoglasnike:

	ὁ πλοῦς plovidba, osn. πλοο		τὸ ὀστοῦν kost, osn. ὀστεο	
	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
N.	πλοῦς (πλόος)	πλοῖ (πλόοι)	ὀστοῦν (ὀστέον)	ὀστᾶ (ὀστέα)
G.	πλοῦ (πλόου)	πλῶν (πλόων)	ὀστοῦ (ὀστέου)	ὀστῶν (ὀστέων)
D.	πλῷ (πλόῳ)	πλοῖς (πλόοις)	ὀστῷ (ὀστέῳ)	ὀστοῖς (ὀστέοις)
A.	πλοῦν (πλόον)	πλοῦς (πλόους)	ὀστοῦν (ὀστέον)	ὀστᾶ (ὀστέα)

	osn. ἁπλοο, -οα jednostruk			osn. ἀργυρεο, -εα srebrn		
Sg.N.	ἁπλοῦς	ἁπλῆ	ἁπλοῦν	ἀργυροῦς	ἀργυρᾶ	ἀργυροῦν
G.	ἁπλοῦ	ἁπλῆς	ἁπλοῦ	ἀργυροῦ	ἀργυρᾶς	ἀργυροῦ
D.	ἁπλῷ	ἁπλῇ	ἁπλῷ	ἀργυρῷ	ἀργυρᾷ	ἀργυρῷ
A.	ἁπλοῦν	ἁπλῆν	ἁπλοῦν	ἀργυροῦν	ἀργυρᾶν	ἀργυροῦν
Pl.N.	ἁπλοῖ	ἁπλαῖ	ἁπλᾶ	ἀργυροῖ	ἀργυραῖ	ἀργυρᾶ
G.	ἁπλῶν	ἁπλῶν	ἁπλῶν	ἀργυρῶν	ἀργυρῶν	ἀργυρῶν
D.	ἁπλοῖς	ἁπλαῖς	ἁπλοῖς	ἀργυροῖς	ἀργυραῖς	ἀργυροῖς
A.	ἁπλοῦς	ἁπλᾶς	ἁπλᾶ	ἀργυροῦς	ἀργυρᾶς	ἀργυρᾶ

NAPOMENE

§ 108. 1. Ovamo pripadaju:

a) Imenice *o*-deklinacije i pridjevi *o*- i *a*-deklinacije koji pred krajnjim glasom osnove imaju samoglasnik ο ili ε; npr. ὁ νοῦς (νόος) razum; χρυσοῦς (-εος), -ῆ, -οῦν zlatan;

b) Neke imenice *a*-deklinacije:

Ἀθηνᾶ (od -άα) Atena, ἡ μνᾶ (od -άα) mina; te se riječi sklanjaju kao ἀργυρᾶ;

ἡ γῆ (od γέα) zemlja, sklanja se kao ἁπλῆ;

Ἑρμῆς (od Ἑρμέας) Hermo: Ἑρμοῦ, Ἑρμῇ, Ἑρμῆν, Ἑρμῆ (isp. Ἀτρείδης).

§ 109. 2. Stezanje biva po pravilima navedenim u § 47, i to ovako:

$$\left.\begin{array}{ll} \acute{\alpha} + \bar{\alpha} = & \tilde{\alpha} \\ \acute{\varepsilon} + \bar{\alpha} = & \begin{cases} \tilde{\alpha}\ (\text{iza } \rho) \\ \tilde{\eta} \end{cases} \end{array}\right\} \begin{array}{ll} \acute{o} + o & \\ & \\ \acute{\varepsilon} + o & \end{array} \Big\} = ου$$

Pred ostalim se samoglasnicima i diftonzima α, ε i ο **gu**be.

Oblici ὀστᾶ (od -έα umjesto ὀστῆ) i ἁπλᾶ (od -όα umjesto ἁπλῶ) analogne su tvorbe prema ἔργα i σοφά.

§ 110. 3. Proste imenice i svi pridjevi triju svršetaka imaju u svim oblicima perispomenon; složene imenice i pridjevi dvaju svršetaka naglašuju pretposljednji slog: περίπλους (oplovba), εὔνους (sklon).

Kod tih je pridjeva οι u nom. plur. kratko iako je nastalo kontrakcijom od οοι: εὖνοι; sr. εὔνοα.

§ 111. ## V. Atička deklinacija

Primjeri	ὁ νεώς	m. ž. ἵλεως	sr. ἵλεων
	hram	milostiv	
Osnove	νεω	ἱλεω	

Sg.	N.	νεώς	Pl.	νεῴ	Sg.	ἵλεως ἵλεων	Pl. ἵλεῳ ἵλεα
	G.	νεώ		νεών		ἵλεω	ἵλεων
	D.	νεῴ		νεῴς		ἵλεῳ	ἵλεῳς
	A.	νεών		νεώς		ἵλεων ἵλεων	ἵλεως ἵλεα

NAPOMENE

§ 112. 1. Krajnji osnovni samoglasnik ω ostaje u svim oblicima; samo pridjevi imaju u nom., ak. i vok. pl. srednjega roda nastavak ᾰ: ἵλεᾰ.

2. Naglasak nom. sing. ostaje u svim oblicima; ω je za naglasak baritonâ kratko; zato: ἵλεως.

3. Ak. sing. svršava se katkada na ω; npr. τὸν Ἄθω, Μίνω, τὴν Κέω. Tako se sklanja i riječ ἡ ἕως (zora); ἕως, ἕω, ἕῳ, ἕω.

B. KONSONANTSKA DEKLINACIJA

Osnove konsonantske deklinacije dijele se na dva skupa:

I. konsonantske osnove, tj. osnove koje se svršavaju na § 113. suglasnik, i to:

1. osnove na grlene i usnene suglasnike
2. osnove na zubne i nosne suglasnike
3. osnove na tekuće suglasnike
4. osnove na -σ;

II. vokalske osnove, i to: § 114.

1. osnove ι i ε
2. osnove na υ i ε
3. osnove na υ
4. osnove na dvoglasnike.

Bilješka. Konsonantska deklinacija obuhvaća riječi svih triju rodova.

I. Konsonantske osnove

1. Osnove na grlene i usnene suglasnike,

tj. osnove na κ, γ, χ — π, β, φ § 115.

Primjeri	ὁ φύλαξ stražar	ὁ γύψ jastrijeb
Osnove	φυλακ	γῡπ
Sg. N. V.	φύλαξ (φυλακ-ς)	γύψ (γῡπ-ς)
G.	φύλακ-ος	γῡπ-ός
D.	φύλακ-ι	γῡπ-ί
A.	φύλακ-α	γῦπ-α
Pl. N. V.	φύλακ-ες	γῦπ-ες
G.	φυλάκ-ων	γῡπ-ῶν
D.	φύλαξι(ν) (φυλακ-σιν)	γῡψί(ν) (γῡπ-σιν)
A.	φύλακ-ας	γῦπ-ας

Drugi su primjeri: ὁ μύρμηξ g. μύρμηκ-ος (mrav), ἡ γλαύξ g. γλαυκ-ός (sova), ἡ αἴξ g. αἰγ-ός (koza), ἡ φόρμιγξ g. φόρμιγγ-ος (lira), ὁ Αἰθίοψ g. Αἰθίοπ-ος (Etiopljanin), ὁ Ἄραψ g. Ἄραβ-ος (Arapin).

NAPOMENE

§ 116. 1. Osnova kod riječi konsonantske deklinacije razabire se u gen. sing., jer ono što ostaje kad se odbaci genitivni nastavak -ος drži se za osnovu.

§ 117. 2. Nom. sing. tvori se sigmatski, tj. osnovi se pridijeva nastavak -ς, koji s krajnjim suglasnikom osnove prelazi u ξ ili ψ (§ 55). Iste te promjene događaju se i u dat. plur. kod nastavka σι(ν): φύλαξ od φυλακ-ς, γῡψί(ν) od γῡπ-σι(ν).

§ 118. 3. Jednosložne imenice i pridjevi naglašuju u gen. i dat. svih brojeva padežni nastavak, i to ako je dug, zavinutim naglaskom (§ 85): γῡπός, γῡπί, γῡπῶν, γῡψίν, ali γῦπα, γῦπες, γῦπας.

§ 119. 4. Akuzativ sing. muških i ženskih riječi svršava se na -ᾰ̆, a ak. pl. na -ᾰ̆ς.

Nastavak ᾰ̆ postao je od akuz. nastavka ν (*m* sonant § 63), a tako i -ᾰ̆ς od νς.

§ 120. 5. Nastavku za dat. pl. σι dodaje se pred samoglasnicima i znatnijim interpunkcijama pokretljivo ν (§ 75): φύλαξι(ν), γῡψί(ν).

§ 121. 6. Imenica ἡ θρίξ (kosa), gen. τριχός, dat. τριχί itd.; dat. pl. θριξίν. — θ je samo u nom. sing. i dat. pl.; svi ostali padeži počinju sa τ.

Ta se pojava objašnjava po zakonu o disimilaciji kod haknutih suglasnika (§ 56).

§ 122. 7. Ovamo pripada i imenica γυνή (žena); svi su ostali padeži od osn. γυναικ, a naglasak je kao kod jednosložnih riječi: γυναικός, γυναικί, γυναῖκα, γύναι — γυναῖκες, γυναικῶν, γυναιξί(ν), γυναῖκας.

Vok. γύναι pokazuje čistu osnovu γυναι(κ); isp. § 74.

2. Osnove na zubne i nosne suglasnike

a) Osnove na τ, δ, θ

§ 123.

Primjeri Osnove	ὁ γυμνής lak oružanik γυμνητ	ἡ ἐλπίς nada ἐλπῐ̆δ	τὸ σῶμα tijelo σωμᾰ̆τ
Sg. N. V.	γυμνή-ς	ἐλπί-ς	σῶμα
G.	γυμνῆτ-ος	ἐλπίδ-ος	σώματ-ος
D.	γυμνῆτ-ι	ἐλπίδ-ι	σώματ-ι
A.	γυμνῆτ-α	ἐλπίδ-α	σῶμα

Primjeri Osnove	ὁ γυμνής lak oružanik γυμνητ	ἡ ἐλπίς nada ἐλπῐ̔δ	τὸ σῶμα tijelo σωμᾰ̔τ
Pl. N. V.	γυμνῆτ-ες	ἐλπίδ-ες	σώματ-α
G.	γυμνήτ-ων	ἐλπίδ-ων	σωμάτ-ων
D.	γυμνῆσι(ν)	ἐλπίσι(ν)	σώμασι(ν)
A.	γυμνῆτ-ας	ἐλπίδ-ας	σώματ-α

Drugi su primjeri: ἡ κακότης g. κακότητ-ος (zloća), ἡ νύξ g. νυκτ-ός (noć), ἡ πατρίς g. πατρίδ-ος (domovina), ἡ λαμπάς g. λαμπάδ-ος (svjetiljka), τὸ ὄνομα g. ὀνόματ-ος (ime).

NAPOMENE

1. Nom. sing. muških i ženskih riječi tvori se sigmatski. § 124.
Pred ς (σ) zubni suglasnici nestaju (§ 55): γυμνής od γυμνητ-ς, ἐλπίς od ἐλπιδ-ς, σώμασι(ν) od σωματ-σι(ν); *laus* od *lau(d)s*, *virtus* od *virtu(t)s*.

2. Nom., ak., vok. sing. riječi srednjega roda pokazuju § 125.
čistu osnovu i gube suglasnike koji po § 74. ne mogu stajati na kraju riječi: τὸ σῶμα od σωματ-, τὸ γάλα od γαλακτ-, gen. γάλακτ-ος (mlijeko).

Kod riječi τὸ ὄνομα postalo je α od sonantskoga ν (isp. lat. *nomen* i § 63).

3. Riječ πούς, ποδ-ός noga (*pēs, pĕdis*) ima nepravilan nom. sing. § 126.
Dat. pl. je pravilan: ποσί(ν).

Kod Homera dolazi za dat. pl. oblik. ποσσί od ποδ-σι.

4. Riječ ὁ, ἡ παῖς (dječak, djevojka) sklanja se ovako: παιδός, § 127.
παιδί, παῖδα, ὦ παῖ — παῖδες, παίδων (naglasak!), παισί(ν), παῖδας.

5. Neke riječi te deklinacije mijenjaju osnovu; to su: § 128.

τὸ γόνυ koljeno, γόνατ-ος, γόνατι, pl. γόνατα itd.

τὸ δόρυ koplje, δόρατ-ος, δόρατι, „ δόρατα itd.

τὸ ὕδωρ voda, ὕδατ-ος, ὕδατι, „ ὕδατα itd.

τὸ οὖς uho ὠτ-ός, ὠτί „ ὦτα ali gen ὤτων (naglasak!), dat. ὠσί(ν).

§ 129. 6. Baritone (§ 21) na -ις i -υς tvore ak. sing. na -ιν i υν (poput osnova na ι, ε i υ, ε §§ 165. i 167), dakle:

ἡ ἐλπίς (nada) g. ἐλπίδος d. ἐλπίδι ak. ἐλπίδα ali

ἡ ἔρις (svađa) g. ἔριδος d. ἔριδι ak. ἔριν

ἡ χάρις (ljubav) g. χάριτος d. χάριτι ak. χάριν

ἡ κόρυς (kaciga) g. κόρυθος d. κόρυθι ak. κόρυν.

§ 130. 7. Ovamo pripada i particip perf. akt. (isp. § 272): λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός, gen. sing. λελυκότ-ος, λελυκυίας, λελυκότ-ος, dat. pl. λελυκόσι(ν), λελυκυίαις, λελυκόσι(ν) itd. Ženski se rod sklanja po *a*-deklinaciji.

§ 131. b) Osnove na ν

Primjeri Osnove	ὁ Ἕλλην Helen Ἕλλην	ὁ ποιμήν pastir ποιμεν	ὁ ἡγεμών vođa ἡγεμον	εὐδαίμων (m. ž.) εὔδαιμον (sr.) sretan εὐδαιμον
Sg. N.	Ἕλλην	ποιμήν	ἡγεμών	εὐδαίμων εὔδαιμον
G.	Ἕλλην-ος	ποιμέν-ος	ἡγεμόν-ος	εὐδαίμον-ος
D.	Ἕλλην-ι	ποιμέν-ι	ἡγεμόν-ι	εὐδαίμον-ι
A.	Ἕλλην-α	ποιμέν-α	ἡγεμόν-α	εὐδαίμον-α εὔδαιμον
V.	Ἕλλην	ποιμήν	ἡγεμών	εὔδαιμον
Pl.N. V.	Ἕλλην-ες	ποιμέν-ες	ἡγεμόν-ες	εὐδαίμον-ες εὐδαίμον-α
G.	Ἑλλήν-ων	ποιμέν-ων	ἡγεμόν-ων	εὐδαιμόν-ων
D.	Ἕλλησι(ν)	ποιμέσι(ν)	ἡγεμόσι(ν)	εὐδαίμοσι(ν)
A.	Ἕλλην-ας	ποιμέν-ας	ἡγεμόν-ας	εὐδαίμον-ας εὐδαίμον-α

Drugi su primjeri: ὁ λιμήν g. λιμέν-ος (luka), ὁ δαίμων g. δαίμον-ος (božanstvo, demon), ἡ εἰκών g. εἰκόν-ος (slika), ὁ ἀγών g. ἀγῶν-ος (borba), m. ž. ἀπράγμων sr. ἄπραγμον g. ἀπράγμον-ος (besposlen), m. ž. σώφρων sr. σῶφρον gen. σώφρον-ος (razborit).

NAPOMENE

§ 132. 1. Nom. sing. tvori se kod ν-osnova asigmatski, tj. nema nastavka, ali se zato posljednji vokal osnove produžuje (prijevojna duljina): ποιμήν, osn. ποιμεν; ἡγεμών, osn. ἡγεμον. Kod nekih je riječi prešla duljina i u ostale padeže: Ἕλλην, Ἕλληνος; λειμών, λειμῶνος (livada).

2. Neke ν-osnove ipak tvore nom. sing. sigmatski, ali gube ν pred ς: Σαλαμίς, Σαλαμῖν-ος Salamina; δελφίς, δελφῖν-ος pliskavica. § 133.

Takav je i pridjev μέλας, sr. μέλαν crn; ž. r. μέλαινα (kao θάλαττα). U nom. sing. muškoga roda ispalo je ν pred ς uz naknadno produljivanje (§ 50): μέλᾱς od μελᾰ́ν-ς.

3. U dat. pl. gubi se ν pred σι(ν) bez traga: ποιμέσι od ποιμε(ν)σι; μέλᾰσι od μελα(ν)σι. § 134.

4. Kao vok. sing. služi kod oksitona nominativ: ὦ ποιμήν, ὦ ἡγεμών, a kod baritona čista osnova: ὦ Ἕλλην, ὦ δαῖμον (od δαίμων, δαίμον-ος božanstvo). U posljednjem slučaju ide naglasak što dalje od kraja: Ἀγαμέμνων, vok. Ἀγάμεμνον. § 135.

5. Pridjevi s osnovom na ν imaju dva svršetka i naglasak što dalje od kraja: m. ž. εὐδαίμων, sr. εὔδαιμον. Srednji je rod u nom., ak. i vok. sing. jednak osnovi. § 136.

6. Ἀπόλλων, Ἀπόλλωνος ima u ak. sg. Ἀπόλλωνα i Ἀπόλλω, vok. ὦ Ἄπολλον. — Tako i Ποσειδῶν, -ῶνος: ak. Ποσειδῶνα i Ποσειδῶ, vok. ὦ Πόσειδον. § 137.

Ἀπόλλω postalo je od Ἀπολλω(ν)α gubitkom glasa ν i stezanjem ω + α = ω; Ποσειδῶ od Ποσειδω(ν)α.

7. Ovamo ide i imenica ὁ i ἡ κύων (pas), koja ima dvije osnove: κυον i κῠν; od prve postaju nom. κύων (prijevojna dužina) i vok. κύον, a od druge svi ostali padeži: κυν-ός, κυν-ί, κύν-α, κύνες, κυνῶν, κυσί(ν), κύνας. § 138.

c) Osnove na ντ § 139.

α) Nom. na -ων β) Nom. na -ς

Primjeri	ὁ γέρων starac	ὁ γίγᾱς div	ὁ ὀδούς zub	m. λυθείς sr. -έν odriješen
Osnove	γεροντ	γιγᾰ́ντ	ὀδοντ	λυθεντ
Sg. N.	γέρων	γίγᾱς	ὀδούς	λυθείς sr. -έν
G.	γέροντ-ος	γίγαντ-ος	ὀδόντ-ος	λυθέντ-ος
D.	γέροντ-ι	γίγαντ-ι	ὀδόντ-ι	λυθέντ-ι
A.	γέροντ-α	γίγαντ-α	ὀδόντ-α	λυθέντ-α sr. -έν
V.	γέρον			

Primjeri	ὁ γέρων	ὁ γίγᾱς	ὁ ὀδούς	m. λυθείς sr. -έν
	starac	div	zub	odriješen
Osnove	γεροντ	γιγᾰντ	ὀδοντ	λυθεντ
Pl.N.V.	γέροντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	λυθέντ-ες sr. -α
G.	γερόντ-ων	γιγάντ-ων	ὀδόντ-ων	λυθέντ-ων
D.	γέρουσι(ν)	γίγᾱσι(ν)	ὀδοῦσι(ν)	λυθεῖσι(ν)
A.	γέροντ-ας	γίγαντ-ας	ὀδόντ-ας	λυθέντ-ας sr. -α

Drugi su primjeri:

α) Nom. na -ων: ὁ λέων g. λέοντ-ος (lav); m. ἑκών (ž. ἑκοῦσα) sr. ἑκόν g. ἑκόντ-ος (dragovoljan); m. ἄκων (ž. ἄκουσα) sr. ἄκον g. ἄκοντ-ος (nedragovoljan); ptc. prez. akt. m. λέγων (ž. λέγουσα) sr. λέγον g. λέγοντ-ος (govoreći).

β) Nom. na -ς: ptc. slab. aor. akt. m. ποιήσᾱς (ž. ποιήσᾱσα) sr. ποιῆσᾰν g. ποιήσᾰντ-ος (učinivši); ptc. aor. pas. m. ποιηθείς (ž. ποιηθεῖσα) sr. ποιηθέν g. ποιηθέντ-ος; ptc. prez. akt. glagola na -μι: m. διδούς (ž. διδοῦσα) sr. διδόν g. διδόντ-ος (dajući).

NAPOMENE

α) Riječi s nominativom na -ων

§ 140. 1. a) Nom. sing. tvori se asigmatski uz produljivanje osnovnoga samoglasnika (prijevojna duljina): od γεροντ postaje γέρων jer τ ne može stajati na kraju riječi (§ 74).

b) Vok. sing. (γέρον) kod imenica jednak je osnovi (bez τ, § 74), a kod pridjeva i participa nominativu.

c) U dat. pl. gubi se ντ pred σ uz naknadno produljivanje (§ 50): γέρουσι(ν) od γεροντ-σι(ν).

§ 141. 2. Particip prez. sklanja se u muškom rodu (λέγων) posve kao γέρων (osim vokativa sing., § 140 b); u srednjem rodu (λέγον) pokazuju nom., ak. i vok. čistu osnovu: λέγον od λεγον(τ). Ženski rod λέγουσα sklanja se kao θάλαττα. — Kao λέγων sklanja se ptc. fut. akt.: λύσων, λύσουσα, λῦσον i ptc. jakoga aor. akt.: βαλών, βαλοῦσα, βαλόν (naglasak), gen. βαλόντ-ος, βαλούσης itd.

β) Riječi s nominativom na -ς

1. Nom. sing. tvori se sigmatski; ντ gubi se pred ς uz na- § 142.
knadno produljivanje (§ 50): γίγᾱς od γιγᾰντ-ς; ὀδούς od ὀδοντ-ς; λυθείς od λυθεντ-ς. Isto to biva i u dat. pl. pred nastavkom σι(ν): γίγᾱσι(ν) od γιγᾰντ-σι(ν); ὀδοῦσι(ν) od ὀδοντ-σι(ν); λυθεῖσι(ν) od λυθεντ-σι(ν).

2. Particip aor. pas. sklanja se u muškom rodu (λυθείς) posve § 143.
kao ὀδούς; u srednjem rodu (λυθέν) pokazuju nom. ak. i vok. čistu osnovu (bez τ, § 74): λυθέν od λυθεν(τ). Ženski rod λυθεῖσα sklanja se kao Μοῦσα. — Ovamo pripada i particip slab. aor. akt. λύσᾱς i sklanja se kao γίγᾱς; žen. r. λύσᾱσα kao θάλαττα; sr. r. λῦσαν postao je od λυσαν(τ).

3. Pridjevi na -εις kao χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (dražestan), osn. § 144.
χαριεντ, gen. χαρίεντ-ος, χαριέσσης itd. tvore dat. pl. muš. i sred. roda od kraće osnove χαριετ; zato i nema naknadnoga produljivanja: χαρίεσι(ν) od χαριετ-σι(ν).

4. Oblici ženskoga roda tvore se kod pomenutih participa § 145.
sufiksom *ja*: λεγοντ-*ja* prelazi preko λεγονσα (τj daje σ, § 57c) u λέγουσα (naknad. produljivanje); λυσαντ-*ja* preko λυσανσα u λύσᾱσα; λυθεντ-*ja* preko λυθενσα u λυθεῖσα.

3. Osnove na tekuće suglasnike,

tj. osnove na ρ i λ § 146.

Primjeri	ὁ ῥήτωρ	ὁ θήρ	ὁ πατήρ	ὁ ἅλς
	govornik	zvijer	otac	sô
Osnove	ῥητορ	θηρ	πατερ	ἁλ
Sg. N.	ῥήτωρ	θήρ	πατήρ	ἅλ-ς
G.	ῥήτορ-ος	θηρ-ός	πατρ-ός	ἁλ-ός
D.	ῥήτορ-ι	θηρ-ί	πατρ-ί	ἁλ-ί
A.	ῥήτορ-α	θῆρ-α	πατέρ-α	ἅλ-α
V.	ῥῆτορ	θήρ	πάτερ	ἅλ-ς
Pl. N. V.	ῥήτορ-ες	θῆρ-ες	πατέρ-ες	ἅλ-ες
G.	ῥητόρ-ων	θηρ-ῶν	πατέρ-ων	ἁλ-ῶν
D.	ῥήτορ-σι(ν)	θηρ-σί(ν)	πατρά-σι(ν)	ἁλ-σί(ν)
A.	ῥήτορ-ας	θῆρ-ας	πατέρ-ας	ἅλ-ας

Drugi su primjeri: ὁ ἀήρ g. ἀέρ-ος (zrak), ὁ αἰθήρ g. αἰθέρ-ος (eter), δωτήρ g. δωτῆρ-ος (davalac), σωτήρ g. σωτῆρ-ος (spasitelj), δώτωρ g. δώτορ-ος (davalac), ζωστήρ g. ζωστῆρ-ος (pojas), κρατήρ g. κρατῆρ-ος (vrč), φώρ g. φωρ-ός (tat).

NAPOMENE

§ 147. 1. a) Nom. sing. tvore ρ-osnove asigmatski uz produljivanje osnovnoga samoglasnika (prijevojna duljina): osn. ῥητορ, nom. ῥήτωρ. Kod nekih je riječi ušla duljina u sve padeže: θήρ, θηρός.

b) Vok. sing. je kod ρ-osnova jednak čistoj osnovi: ῥῆτορ, πάτερ.

§ 148. 2. Tri rodbinske riječi s osnovom na -τερ-: πατήρ otac, μήτηρ mati, θυγάτηρ kći i k tome γαστήρ trbuh pokazuju u sklonidbi prema prvim dvjema obrascima ove osobitosti:

a) Gen. i dat. sing. tvore od osnove πατρ-, μητρ-, θυγατρ, γαστρ- (prijev. praznina) i naglašuju padežni nastavak: πατρ-ός, μητρ-ός, θυγατρ-ί itd.

b) U dat. pl. svršavaju se na -τρᾶσι(ν): πατρᾶσι(ν) itd.

I ovdje je osnova πατρ- (prijev. praznina): πατρα-σι(ν) od πατρ-σι(ν), isp. § 62.

c) Sve ostale padeže tvore od osnove πατερ-, μητερ- itd. (prijev. punina); ε je svagdje naglašeno osim vok. sing. koji je naglašen što dalje od kraja: πατέρ-α, μητέρ-ες, ali ὦ μῆτερ, θύγατερ.

d) U nom. sing. je osnovni samoglasnik, kao i kod ostalih ρ-osnova, produljen (prijev. duljina): πατήρ, γαστήρ itd.

Bilješka 1. Tako se sklanja i ἡ Δημήτηρ (Demetra), i to: Δήμητρ-ος, Δήμητρ-ι, Δήμητρ-α, Δήμητερ.

Bilješka 2. U dat. pl. završava se na -τρᾶσι(ν) i riječ ὁ ἀστήρ (zvijezda), g. ἀστέρ-ος dat. pl. ἀστρᾶσι (ν).

§ 149. 3. Riječ ὁ ἀνήρ (čovjek) ima osnovu ἀνερ (prijev. punina), samo u vok. sing.: ἄνερ, a sve ostale padeže tvori od osn. ἀνρ (prijev. nizina), u koju se zbog lakšega izgovora umeće δ: ἀν(δ)ρ-ός, ἀνδρ-ί, ἄνδρ-α itd. (naglasak kao kod jednosložnih riječi). Dat. pl. ἀνδρᾶσι(ν).

§ 150. 4. Riječ ἡ χείρ, χειρ-ός (ruka) tvori dat. pl. od osnove χερ: χερ-σί(ν).

§ 151. 5. Riječ ὁ ἅλ-ς tvori nom. sing. sigmatski. To je jedina osnova na λ. U atičkoj se prozi upotrebljava samo u pluralu.

§ 152. 6. Riječ ὁ μάρτυς, μάρτυρ-ος (svjedok) tvori nom. sing. sigmatski, ali gubi ρ pred ς; isto se događa i u dat. pl.: μάρτυσι(ν).

4. Osnove na σ

a) Osnove na -εσ

§ 153.

Primjeri Osnove	τὸ γένος pleme, rod γενεσ		m. ž. εὐγενής, sr. εὐγενές plemenit εὐγενεσ	
Sg. N.	γένος	*genus*	m. ž. εὐγενής	sr. εὐγενές
G.	γένους	od γένε(σ)-ος	εὐγενοῦς (-έος)	
D.	γένει	od γένε(σ)-ι	εὐγενεῖ (-έι)	
A.	γένος		εὐγενῆ (-έα)	εὐγενές
V.	γένος		εὐγενές	
Pl. N. V.	γένη	od γένε(σ)-α	εὐγενεῖς (-έες)	εὐγενῆ(-έα)
G.	γενῶν	od γενέ(σ)-ων	εὐγενῶν (-έων)	
D.	γένεσι(ν)	od γένε(σ)-σι	εὐγενέσι(ν)	
A.	γένη	od γένε(σ)-α	εὐγενεῖς	εὐγενῆ (-έα)

Osnove	Σωκρατεσ		Περικλεεσ	
Sg. N.	Σωκράτης		Περικλῆς	Περικλέης
G.	Σωκράτους	Σωκράτεος	Περικλέους	Περιλέεος
D.	Σωκράτει	Σωκράτεϊ	Περικλεῖ	Περικλέεϊ
A.	Σωκράτη	Σωκράτεα	Περικλέᾱ	Περικλέεα
V.	Σώκρατες		Περίκλεις	Περίκλεες

Drugi su primjeri: τὸ κάλλος (ljepota), τὸ ὄρος (gora), τὸ τεῖχος (zid); ἀληθής 2 (istinit), εὐσεβής 2 (pobožan), σαφής 2 (jasan), πλήρης sr. πλῆρες (pun), εὐήθης sr. εὔηθες (dobroćudan, budalast), Διογένης, Ἡρακλῆς.

NAPOMENE

1. a) Nom. sing. kod imeničkih osnova srednjega roda na -εσ nema nastavka, ali mijenja osnovni samoglasnik ε u ο: osn. γενεσ, nom., ak., vok. γένος (prijev. punina „ο", § 49). § 154.

b) σ nestaje među samoglasnicima: gen. γένους od γένεσ-ος, γένεος; nom. pl. γένη od γένεσ-α, γένεα itd.

U latinskom jeziku *s* među samoglasnicima ne iščezava, nego postaje *r*: od *genes-is* postaje *generis*; od *genes-a* — *genera* itd.

c) Svi samoglasnici, koji su se sastali pošto je σ nestalo, stežu se (§ 47), i to:

$$\varepsilon + o = ου,\ \varepsilon + \iota = \varepsilon\iota,\ \varepsilon + \alpha = \eta,\ \varepsilon + \omega = \omega,\ \varepsilon + \varepsilon = \varepsilon\iota.$$

U dat. pl. od σσ postaje σ: γένεσι(ν) od γένεσ-σι(ν).

§ 155. 2. Pridjevi tvore nom. sing. za muški i ženski rod bez nastavka, ali zato produljuju osnovno ε u η (prijev. duljina); osn. εὐγενεσ, nom. sing. za m. i ž. rod εὐγενής; srednji rod i vok. sing. za sva tri roda jednaki su čistoj osnovi: εὐγενές. Ak. pl. jednak je nom. pl.: εὐγενεῖς.

§ 156. 3. Vlastita imena na -ης sklanjaju se (izuzevši razliku u naglasku) kao muški rod pridjeva. Akuzativ tvore često na -ην umjesto na -η (po *a*-deklinaciji) zbog jednakoga svršetka u nom.: Σωκράτης — πολίτης. U vokativu imaju naglasak što dalje od kraja: Σώκρατες, Διόγενες.

§ 157. 4. Vlastita imena na -κλῆς (od -κλέης) imaju osn. -κλεεσ koja je u vezi s riječju τὸ κλέος slava. Kod tih složenica nastaje u dat. sing. dvoje stezanje (-εῖ od ε + ε-ι), a u ostalim padežima jedno; u ak. steže se εα u ᾱ, jer je pred njim ε: od Περικλέεα postaje Περικλέᾱ — od γένεα: γένη (isp. θεά-τιμή). U vokativu ide i ovdje naglasak što dalje od kraja: Περίκλεις.

§ 158. 5. a) Baritonirani pridjevi na -ης imaju naglasak što dalje od kraja: εὐήθης (budalast): vok. εὔηθες, sr. rod εὔηθες, gen. pl. εὐήθων. Tako i πλήρης (pun), ἡ τριήρης (sc. ναῦς lađa) (brod s tri reda vesala): gen. pl. τριήρων.

Izuzima se srednji rod pridjeva na -ώδης i -ήρης: εὐώδης sr. εὐῶδες (mirisav); ποδήρης sr. ποδῆρες (dopétan; koji do nogu seže).

b) Pridjevi koji pred -ης imaju samoglasnike ε, ι, υ stežu (kao i vlastita imena na -κλης) u ak. sing. m. (ž). roda i u nom., ak. i vok. pl. sr. roda εα u α: ἐνδεᾶ (od ἐνδεεσ-α) od ἐνδεής (potreban); ὑγιᾶ od ὑγιής (zdrav); εὐφυᾶ od εὐφυής (nadaren).

§ 159. b) Osnove na -ασ

Primjer Osnova	τὸ κρέᾰς meso κρεασ			
N.	Sg. κρέᾰς		Pl. κρέᾱ	κρέα(σ)-α
G.	κρέως	κρέα(σ)-ος	κρεῶν	κρεά(σ)-ων
D.	κρέᾳ	κρέα(σ)-ι	κρέᾰσι(ν)	κρέα(σ)-σι(ν)
A.	κρέᾰς		κρέᾱ	

Drugi su primjeri: τὸ γέρας (počasni dar), τὸ γῆρας (starost), τὸ κέρας (rog).

NAPOMENE

1. I kod riječi srednjega roda s osnovom na -ασ nestaje σ § 160.
među samoglasnicima (§ 154 b), i samoglasnici se stežu: α + ο = ω,
α + α = ᾱ, α + ω = ω. U dat sing. je ᾳ umjesto αι (prema χώρᾳ).

2. Riječ τὸ κέρας (rog, krilo vojske) tvori oblike i od osnove κε- § 161.
ρᾰτ: κέρᾰτ-ος, κέρατι, κέρατα, κεράτων, κέρασι (kao σώματος itd. § 123).

3. Neke osnove na -ασ prešle su u kosim padežima među osnove § 162.
na -εσ: τὸ οὖδας (tlo), gen. οὔδεος, dat. οὔδει.

4. Među riječi koje osnovno σ gube pa onda samoglasnike stežu § 163.
pripada i jedna -οσ osnova: αἰδοσ, nom. ἡ αἰδώς (prijev. duljina)
stid, gen. αἰδοῦς od αἰδο(σ)-ος, dat. αἰδοῖ od αἰδο(σ)-ι, ak. αἰδῶ od
αἰδο(σ)-α.

5. Od neke osnove na -σ postaju i neki sporedni oblici u deklinaciji kom- § 164.
parativa na -ίων (m. i ž. r.) -ῖον (sr. r.) koji se inače sklanjaju kao εὐδαίμων,
εὔδαιμον (§ 131), a to su:

a) Ak. sing. za muški i ženski rod: μείζω (*maior-em*) od μειζοσ-α.

b) Nom. pl. za muški i ženski rod: μείζους (*maior-es*) od μειζοσ-ες. Oblik za nom. pl. prenesen je i u ak. pl.

c) Nom. i ak. pl. za sr. rod: μείζω (*maior-a*) od μειζοσ-α.

II. Vokalske osnove

1. Osnove na ι i ε § 165.

ἡ πόλις grad, osnove πολε(*j*), πολι	
Sg. N. πόλι-ς	Pl. N. πόλεις
G. πόλε-ως	G. πόλε-ων
D. πόλει	D. πόλε-σι(ν)
A. πόλι-ν	A. πόλεις
V. πόλι	V. πόλεις

Drugi su primjeri: ἡ στάσις (buna), ἡ πρᾶξις (djelo), ἡ δύναμις (moć), ἡ αἴσθησις (osjećanje), ἡ ὑπόθεσις (podloga), ὁ ὄφις (zmija).

NAPOMENE

1. a) Osnova na -ι (πολι) dolazi samo u nom., ak. i vok. sing., § 166.
inače je svuda osnova na ε (πολε, upravo πολε*j*).

Osnove πολει i πολι u prijevojnom su odnosu (punina i praznina, § 49). Od osnove πολει postaje osn. πολε gubitkom glasa *j* među samoglasnicima: πόλε-ες od πολε*j*-ες (§ 60. b, Bilj. 2).

b) Osnovno ε steže se sa samoglasnikom nastavka samo u dat. sing. (πόλει od πόλε-ϊ) i nom. pl. (πόλεις od πόλε-ες).

c) Genitivni su nastavci -ως i ων za naglasak kratki. Ak. sing. (πόλι-ν) svršava se, kao kod *o*- i *a*-deklinacije, na suglasnik ν. Ak. pl. (πόλεις) jednak je nom. pl.

§ 167. **2. Osnove na υ i ε**

Primjeri	ὁ πῆχυς lakat	τὸ ἄστυ grad	m. γλυκύς sr. γλυκύ sladak
Osnove	πηχε(F), πηχυ	ἀστε(F), ἀστυ	γλυκε(F), γλυκυ
Sg. N.	πῆχυ-ς	ἄστυ	γλυκύ-ς γλυκύ
G.	πήχε-ως	ἄστε-ως	γλυκέ-ος
D.	πήχει	ἄστει	γλυκεῖ
A.	πῆχυ-ν	ἄστυ	γλυκύ-ν γλυκύ
V.	—	ἄστυ	γλυκύ
Pl. N. V.	πήχεις	ἄστη	γλυκεῖς γλυκέ-α
G.	πήχε-ων	ἄστε-ων	γλυκέ-ων
D.	πήχε-σι(ν)	ἄστε-σι(ν)	γλυκέ-σι(ν)
A.	πήχεις	ἄστη	γλυκεῖς γλυκέ-α

Drugi su primjeri ὁ πέλεκυς (sjekira), m. ἡδύς (ž. ἡδεῖα) sr. ἡδύ (ugodan), ταχύς (ταχεῖα) ταχύ (brz), βραχύς (βραχεῖα) βραχύ (kratak).

NAPOMENE

§ 168. 1. a) Osnova na -υ (πηχυ, ἀστυ, γλυκυ) dolazi samo u nom., ak. i vok. sing., inače je svuda osnova na ε (πηχε, ἀστε, γλυκε, upravo πηχεF, ἀστεF, γλυκεF).

Osnove πηχευ i πηχυ itd. u prijevojnom su odnosu (punina i praznina, § 49). Od osnove πηχευ itd. postaje osnova πηχε gubitkom glasa F među samoglasnicima: πήχε-ες od πηχεF-ες (§ 60. b, Bilj. 2).

b) Osnovno se ε steže sa samoglasnikom nastavka, i kod imenica i kod pridjeva, samo u dat. sing. (γλυκεῖ od γλυκέ-ϊ) i nom. pl. (γλυκεῖς od γλυκέ-ες).

§ 169. 2. Riječ πῆχυς sklanja se kao γλυκύς, a riječ ἄστυ kao γλυκύ, samo gen. sing. i gen. pl. tvore poput osnova na ι i ε (§ 165): πήχεως, ἄστεως — πήχεων, ἄστεων. Mjesto ἄστεα postaje u nom. i ak. pl. stezanjem ἄστη (kao γένη od γένεα).

3. Ženski rod pridjeva svršava se na -ειᾰ: γλυκεῖα, ταχεῖα i stoga se sklanja kao σφαῖρα (§ 97). § 170.

4. Riječ πρέσβυς (star, častan) tvori u sing. samo ak. i vok.: πρέσβυν, πρέσβυ i sve pluralne oblike: οἱ πρέσβεις (poslanici), πρέσβεων, πρέσβεσι(ν), πρέσβεις. Kao singular upotrebljava se k tome riječ ὁ πρεσβευτής, -οῦ poslanik. § 171.

5. Riječ ὁ υἱός (sin), gen. τοῦ υἱοῦ tvori uz oblike po *o*-deklinaciji i oblike kao γλυκύς: gen. υἱέ-ος, dat. υἱεῖ, pl. υἱεῖς, υἱέων, υἱέσι(ν), υἱεῖς. § 172.

3. Osnove na υ § 173.

Primjeri Osnove	ὁ, ἡ σῦς svinja σῡ, σῠ	ὁ ἰχθῦς riba ἰχθῡ, ἰχθῠ	ἡ πίτῠς omorika πιτῠ
Sg. N.	σῦ-ς	ἰχθῦ-ς	πίτῠ-ς
G.	σῠ́-ός	ἰχθῠ́-ος	πίτῠ-ος
D.	σῠ́-ῑ	ἰχθῠ́-ι	πίτῠ-ϊ
A.	σῦ-ν	ἰχθῦ-ν	πίτῠ-ν
V.	—	ἰχθῦ	—
Pl. N. V.	σῠ́-ες	ἰχθῠ́-ες	πίτῠ-ες
G.	σῠ́-ῶν	ἰχθῠ́-ων	πιτῠ́-ων
D.	σῠ́-σί(ν)	ἰχθῠ́-σι(ν)	πίτῠ-σι(ν)
A.	σῦς	ἰχθῦς	πίτῡς

Drugi su primjeri: ὁ βότρυς (grozd), ἡ δρῦς (drvo, hrast), ἡ ἰσχύς (snaga), ὁ μῦς (miš), ἡ πληθύς (mnoštvo), ἡ ὀφρῦς (obrva), ἡ Ἐρῑνύς (Erinija).

NAPOMENE

1. Kod riječi s naglaskom na krajnjem slogu υ je dugo pred suglasnicima i na kraju riječi, a kratko pred samoglasnicima i u dat. pl. (utjecaj nom. i gen. pl.). § 174.

2. Ak. pl. svršava se na -ῡς (od -υ-νς, naknadno produljivanje, § 50): σῦς, πίτῡς.

3. Vok. sing. jednak je osnovi: ὦ Ἐρῑνύ, ἰχθῦ.

4. Osnove na dvoglasnike

§ 175. a) Muške riječi na -ευ-ς

ὁ βασιλεύς kralj, osn. βασιλευ (βασιληF)	
Sg. N. βασιλεύ-ς	Pl. N. βασιλεῖς
G. βασιλέ-ως	G. βασιλέ-ων
D. βασιλεῖ	D. βασιλεῦ-σι(ν)
A. βασιλέ-ᾱ	A. βασιλέ-ᾱς
V. βασιλεῦ	V. βασιλεῖς

Drugi su primjeri ὁ γονεύς (roditelji), ὁ ἱερεύς (svećenik), ὁ ἱππεύς (konjanik), ὁ κεραμεύς (lončar), ὁ φονεύς (ubilac), ᾽Αχιλλεύς, Πηλεύς, ᾽Οδυσσεύς.

NAPOMENE

§ 176. 1. Sve su riječi na -ευς oksitone. U gen. sing. svršavaju se na -ως, a u ak. sing. i pl. imaju dugo ᾱ.

Nom. pl. glasi u staroatičkom βασιλῆς; βασιλεῖς je mlađi oblik (prema γλυκεῖς).

§ 177. 2. Riječi koje pred -ευς imaju samoglasnik redovno stežu i gen. i ak. sing. i pl., i to εω u ω, εα u ᾱ; npr. Πειραιεύς (Pirej) gen. Πειραιῶς (od Πειραιέ-ως); ᾽Ερετριεύς (Eretranin): gen. pl. ᾽Ερετριῶν od ᾽Ερετριέ-ων, ak. pl. ᾽Ερετριᾶς od ᾽Ερετριέ-ᾱς.

§ 178. 3. Riječ Ζεύς (bog Zeus) sklanja se ovako: Διός, Διί, Δία, Ζεῦ.

Obje, naoko različite, osnove povezane su prijevojem: Ζευ- od Δjευ (ΔjεF, punina); Δι- od ΔιF (praznina); dakle je Δι-ός od ΔιF-ός, Δι-ί od ΔιF-ί.

§ 179. 4. Osnova βασιληF pokratila se u nom. sing. i dat. pl. u βασιλευ; pred samoglasnicima ostala je osnova βασιληF, pa se potom oblici za gen. i ak. sing. pa ak. pl. objašnjavaju ovako:

od	βασιληF-ος	βασιληF-ᾰ	βασιληF-ᾰς	postalo je
hom.	βασιλῆ-ος	βασιλῆ-ᾰ	βασιλῆ-ᾰς,	a odatle
atički	βασιλέ-ως	βασιλέ-ᾱ	βασιλέ-ᾱς	

(metateza kvantitete § 51; nestajanje F među samoglasnicima § 60. b, Bilj. 2).

b) Osamljene dvoglasničke osnove § 180.

Primjeri Osnove	ὁ, ἡ βοῦς goveče βου, βο(ϝ)	ἡ ναῦς brod νᾱυ, νᾱ(ϝ)	ὁ ἥρως junak ἡρω(ϝ)
Sg. N.	βοῦ-ς	ναῦ-ς	ἥρω-ς
G.	βο-ός	νε-ώς	ἥρω-ος
D.	βο-ῖ	νη-ῖ	ἥρω-ι
A.	βοῦ-ν	ναῦ-ν	ἥρω-α
V.	βοῦ	ναῦ	ἥρω-ς
Pl. N. V.	βό-ες	νῆ-ες	ἥρω-ες
G.	βο-ῶν	νε-ῶν	ἡρώ-ων
D.	βου-σί(ν)	ναυ-σί(ν)	ἥρω-σι(ν)
A.	βοῦ-ς	ναῦ-ς	ἥρω-ἀς

NAPOMENE

1. Riječ βοῦς (lat. *bōs bŏv-is*) ima pred konsonantskim na- § 181.
stavcima osnovu βου, a pred vokalskima osnovu βο(ϝ); stezanja nema nigdje.

Ak. sing. βοῦν načinjen je prema nom. βοῦς, a prema βοῦν opet ak. pl. βοῦς umjesto βόας (od βοϝ-ας), što kod Homera još dolazi.

2. Riječ ναῦς ima pred konsonantskim nastavcima osnovu ναυ, § 182.
a pred vokalskima osnovu νᾱϝ = νηϝ (isp. *nāv-is*,-).

Gen. sing. νεώς postao je metatezom kvantitete (§ 51) od νηός (hom.), a gen. pl. νεῶν od νηῶν pokraćivanjem samoglasnika pred samoglasnikom.

3. Kao ναῦς sklanja se riječ ἡ γραῦς (starica), osn. γραυ i γρᾱϝ, § 183.
ali bez mijenjanja osnovnoga samoglasnika γρᾱ-ός, γρα-ῖ, γραῦ-ν, γραῦ; pl. γρᾶ-ες, γρα-ῶν, γραυ-σί(ν), γραῦ-ς.

4. Riječ ἥρως ima osn. ἡρωϝ, pa stoga pripada i ona među dif- § 184.
tongičke osnove: ἥρω-ος od ἥρωϝ-ος itd. Ak. sing. javlja se i u stegnutu obliku: ἥρω.

§ 185. c) Ženske riječi na -ω

ἡ Λητώ osn. Λητοι	
Sg. N.	Λητώ
G.	Λητοῦς
D.	Λητοῖ
A.	Λητώ
V.	Λητοῖ

Drugi su primjeri ἡ ἠχώ (jeka), ἡ πειθώ (nagovor), Γοργώ, Καλυψώ, Κλειώ, Σαπφώ.

NAPOMENE

§ 186. 1. Riječi na -ω su oksitone i ponajviše vlastita imena; dolaze samo u singularu.

2. Osnova se jasno očituje u vokativu: Λητοῖ. Nominativ se tvori bez nastavka, ali produljuje osnovni samoglasnik (prijev. duljina) i gubi ι: Λητώ. I u ostalim se padežima gubi ι jer se nalazi među samoglasnicima: gen. Λητοῦς od Λητό-ος, dat. Λητοῖ od Λητό-ι, ak. Λητώ od Λητό-α. Zavinuti bi naglasak imao biti i u ak., jer je ω postalo od όα (isp. § 48); akut je preuzet iz nominativa.

III. Dodaci deklinaciji imenâ

§ 187. **1. Dualni oblici**

Nom. Ak.	Gen. Dat.	Nom. Ak.	Gen. Dat.
τὼ ὁδώ	τοῖν ὁδοῖν	τὼ γῦπε	τοῖν γυποῖν
τὼ ἑταίρω	τοῖν ἑταίροιν	τὼ πόδε	τοῖν ποδοῖν
τὼ δένδρω	τοῖν δένδροιν	τὼ παῖδε	τοῖν παίδοιν
τὼ τῑμᾱ́	τοῖν τῑμαῖν	τὼ ῥήτορε	τοῖν ῥητόροιν
τὼ χώρᾱ	τοῖν χώραιν	τὼ γένει	τοῖν γενοῖν
τὼ πολίτᾱ	τοῖν πολίταιν	τὼ πόλει	τοῖν πολέοιν

tako i τὼ καλᾱ́ Μούσᾱ, τὼ σοφὼ Ἕλληνε, τὼ εὐγενεῖ ἄνδρε, τοῖν ἀγαθοῖν φυλάκοιν.

Dual svršava se dakle u *o*-deklinaciji na -ω, -οιν, u *a*-deklinacije na -ᾱ, -αιν, a u konsonantskoj na -ε, -οιν.

2. Nastavci nalik na padežne

§ 188.

Neki se nastavci po značenju približavaju padežnim nastavcima, i to:

1. -θεν na pitanje odakle,

2. -ι, -θι u sing., -σι(ν) u plur. na pitanje gdje,

3. -δε, -σε, -ζε na pitanje kamo, npr.

οἴκο-θεν od kuće	οἴκο-ι kod kuće	οἴκᾰ-δε kući
ἄλλο-θεν od drugud	ἄλλο-θι drugdje	ἄλλο-σε drugamo
Ἀθήνη-θεν iz Atene	Ἀθήνη-σι(ν) u Ateni	Ἀθήνα-ζε u Atenu

Bilješka. Oblici na -ι lokativi su sing., oni na -σι(ν) lokativi pl. U grčkom su, naime, dativu udružena tri padeža: dativ, lokativ i instrumental. — Enklitički se nastavak -δε pridijeva akuzativu: Μέγαράδε (§ 39. 5).

Glava VII

PRIDJEVI

A. PRIDJEVI KONSONANTSKE DEKLINACIJE

Najviše je onakvih pridjeva koji se za muški i srednji rod sklanjaju po *o*-deklinaciji, a za ženski po *a*-deklinaciji; isp. o njima §§ 103. i 107. Pridjevi konsonantske deklinacije jesu ovi: § 189.

I. Pridjevi trojakoga svršetka

Pridjevi trojakoga svršetka sklanjaju se za muški i srednji rod po konsonantskoj deklinaciji, a za ženski po *a*-deklinaciji. Ženski rod postaje nastavkom *jα* koji se pri sastavljanju s osnovom kojekako mijenja (isp. § 145). § 190.

1. Osnove na υ i ε (m. i sr. sklanja se po § 167): § 191.

γλυκύς	γλυκεῖα	γλυκύ (sladak)

Ženski se rod izvodi od osnove γλυκε(F)-*jα*: ε se steže s nastavkom *jα*: γλυκεῖα.

2. Osnove na ν (m. i sr. sklanja se po § 131): § 192.

μέλᾱς	μέλαινα	μέλᾰν	(crn)
τάλᾱς	τάλαινα	τάλᾰν	(nesretan)

Ženski se rod izvodi od osn. μελαν-*jα*; *j* prelazi u pređašnji slog (epenteza § 57. e): μέλαινα.

§ 193. 3. Pridjevi i participi s osnovom na ντ (m. i sr. sklanja se po § 139. i d):

ἑκών	ἑκοῦσα	ἑκόν	(dragovoljan)
λέγων	λέγουσα	λέγον	(govoreći)
γραφείς	γραφεῖσα	γραφέν	(pisan)
λύσᾱς	λύσᾱσα	λῦσᾰν	(odriješivši)

Za tvorbu ženskoga roda isp. § 145.

Osobito treba pamtiti ovdje: πᾶς (omnis) πᾶσα πᾶν:

Sg.	N.	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	Pl. N. πάντες	πᾶσαι πάντα
	G.	παντός	πάσης	παντός	G. πάντων	πασῶν πάντων
	D.	παντί	πάσῃ	παντί	D. πᾶσιν	πάσαις πᾶσιν
	A.	πάντα	πᾶσαν	πᾶν	A. πάντας	πάσας πάντα

πᾶς naglašuje se izuzetno u gen. i dat. pl.: πάντων, πᾶσι(ν). Ženski rod πᾶσα (od παντ-*ja*) sklanja se kao Μοῦσα. Srednji rod pokazuje i ovdje čistu osnovu: πᾶν od παν(τ).

Pridjevi na -εις svršavaju se u ženskom rodu na -εσσα: χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (dražestan), osn. χαριε(ν)τ. Isp. § 144.

II. Pridjevi dvojakoga svršetka

§ 194. Najznatniji pridjevi dvojakoga svršetka koji se sklanjaju po konsonantskoj deklinaciji jesu ovi:

1. Pridjevi s osnovom na ν (sklanjaju se po § 131):

εὐδαίμων	εὔδαιμον	(sretan)	gen.	εὐδαίμονος
σώφρων	σῶφρον	(razborit)	gen.	σώφρονος

O naglasku isp. § 136.

2. Pridjevi s osnovom na σ (sklanjaju se po § 153):

σαφής	σαφές	(jasan)	gen.	σαφοῦς
ἀληθής	ἀληθές	(istinit)	gen.	ἀληθοῦς
εὐήθης	εὔηθες	(budalast)	gen.	εὐήθους (§ 158)

3. Pridjevi s osnovom na dental (sklanjaju se po § 123):

εὔελπις, -ι pun nade g. εὐέλπιδος ak. εὔελπιν
ἄχαρις, -ι neugodan g. ἀχάριτος ak. ἄχαριν.

Osim toga ima pridjeva samo jednoga svršetka, i to za muški i ženski rod: φυγάς (g. φυγάδ-ος) bjegunac, -ica, πένης (g. πένητ-ος) siromašan. — Samo za ženski rod upotrebljavaju se pridjevi na -ίς, -ίδος; npr. συμμαχίς savezn̈ički, Ἑλληνίς grčki: πόλεις συμμαχίδες, πόλεις Ἑλληνίδες. § 195.

III. Pridjevi s osobitom deklinacijom § 196.

μέγας velik osn. μεγα, μεγαλο			πολύς mnogi πολυ, πολλο		
Sg. N.	μέγας	μεγάλη μέγα	πολύς	πολλή	πολύ
G.	μεγάλου	μεγάλης μεγάλου	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
D.	μεγάλῳ	μεγάλῃ μεγάλῳ	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
A.	μέγαν	μεγάλην μέγα	πολύν	πολλήν	πολύ
Pl. N.	μεγάλοι	μεγάλαι μεγάλα	πολλοί	πολλαί	πολλά
G.	μεγάλων	μεγάλων μεγάλων	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
	itd.			itd.	

Nom. i ak. sing. m. i sr. roda tvore se od osnove μεγα i πολυ, a svi ostali padeži od osnove μεγα-λο(-λα), πολ-λο(-λα).

Bilješka. Pridjev πρᾷος, πρᾷον (blag) uzajmljuje ženski rod od pridjeva πραύς, πραεῖα (§ 191), a samo rijetko i oblike za m. i sr. rod, npr. πραέων, πραέσι(ν), πραέα.

B. KOMPARACIJA ILI POREĐENJE

1. Komparativ na -τερος, -ᾱ, -ον, superlativ na -τατος, -η, -ον

Nastavci se pridijevaju osnovi muškoga roda.

a) *O*-osnove: § 197.

δεινός	(strašan)	osn.	δεινο	δεινό-τερος δεινό-τατος
πονηρός	(zao)	osn.	πονηρο	πονηρό-τερος πονηρό-τατος
πικρός	(gorak)	osn.	πικρο	πικρό-τερος πικρό-τατος

ali σοφός	(mudar)	osn.	σοφο	σοφώ-τερος σοφώ-τατος
ἄξιος	(vrijedan)	osn.	ἀξιο	ἀξιώ-τερος ἀξιώ-τατος.

Osnovno o produljuje se u ω ako pređašnji slog nije po naravi ili po položaju dug.

Bilješka 1. Pridjevu παλαιός (starinski) služe kao komparativ i superlativ oblici παλαί-τερος, παλαί-τατος (načinjeni od adverba πάλαι, od davnine). Te tvorbe od osnove bez o prenesene su i na pridjeve γεραιός (star), σχολαῖος (spor): γεραίτερος, σχολαίτερος; γεραίτατος, σχολαίτατος (ali pored toga i παλαιότερος, -ότατος).

Bilješka 2. Pridjev φίλος (mio) ima komparativ φίλτερος, superlativ φίλτατος, ali i μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος (isp. *magis*, *maxime idoneus*).

§ 198. b) Osnove konsonantske deklinacije:

γλυκύς	(sladak)	osn.	γλυκυ	γλυκύ-τερος γλυκύ-τατος
μέλας	(crn)	osn.	μελαν	μελάν-τερος μελάν-τατος
σαφής	(jasan)	osn.	σαφεσ	σαφέσ-τερος σαφέσ-τατος

§ 199. c) Nastavci -έστερος, -έστατος (preneseni od εσ-osnova) pridijevaju se:

α) pridjevima na -ων: εὐδαίμων (sretan), εὐδαιμον-έστερος, εὐδαιμον-έστατος.

β) pridjevu ἐρρωμένος (jak) ako se odbaci osnovno *o*: ἐρρωμεν-έστερος.

γ) stegnutim pridjevima na -ους: ἁπλοῦς (jednostruk), ἁπλούστερος (od ἁπλο-έστερος), ἁπλούστατος.

Bilješka: πένης (siromašan), g. πένητ-ος ima komp. πενέσ-τερος, a super. πενέσ-τατος; χαρίεις (dražestan) g. χαρίεντ-ος ima χαριέσ-τερος, χαριέσ-τατος.

2. Komparativi na -ίων, -ῑον, superlativi na -ιστος, -ίστη, -ιστον

1. Nastavci pristupaju ponajviše korijenu riječi (npr. ἡδύς, § 200. osn. ἡδυ, korijen ἡδ.

Pozitiv	Osnova	Komparativ	Superlativ
1. ἡδύς ugodan	ἡδ-υ	ἡδίων ἥδῑον	ἥδιστος
2. ταχύς brz	θᾰχ-υ	θᾶττων θᾶττον	τᾰ́χιστος
3. καλός lijep	καλ(F)-ο	καλλίων κάλλῑον	κάλλιστος
4. αἰσχρός sramotan	αἰσχ-ρο	αἰσχίων αἴσχῑον	αἴσχιστος
5. ἐχθρός neprijateljski	ἐχθ-ρο	ἐχθίων ἔχθῑον	ἔχθιστος
6. κακός zao	κακ-ο	κακίων κάκῑον	κάκιστος
7. μέγας velik	μεγ-α	μείζων μεῖζον	μέγιστος

2. O deklinaciji komparativa na -ίων (m. ž.), -ῑον (sr.) isp. §§ 131. i 164. Naglasak se kod tih komparativa odmiče od kraja, koliko može (§ 136). § 201

Bilješka. Komparativ μείζων postao je analognim produljivanjem (ἀμείνων) od μέζων (jonski oblik), a μέζων je od μεγ-ιων (§ 57. b).

3. Komparacija od drugih osnova

I u grčkom jeziku ima nekoliko pridjeva kojima se komparativ ne tvori od pozitiva. On je sasvim druga riječ ili je načinjen od druge osnove nego je ona od koje je pozitiv (isp. dobar — bolji; *bonus, melior, optimus; gut, besser*). Ti komparativi i superlativi dolaze samo u obliku na -ίων i -ιστος. § 202.

Pozitiv	Komparativ	Superlativ	Značenje
1. ἀγαθός dobar	ἀμείνων ἄμεινον βελτίων	ἄριστος (ἀρ-ετή)	sposobniji
	βέλτῑον	βέλτιστος	ćudoredno bolji
	κρείττων κρεῖττον	κράτιστος (τὸ κράτος)	jači
	λώων λῷον	λῷστος	korisniji
2. κακός zao	κακίων κάκῑον	κάκιστος	gori (*peior*)
	χείρων χεῖρον	χείριστος	lošiji (*deterior*)
	ἥττων ἧττον	ἥκιστα (adv.)	slabiji (*inferior*) (adv. = najmanje)
3. μῑκρός malen	μῑκρότερος μείων μεῖον	μῑκρότατος —	manji neznatniji
4. ὀλίγος malo	ἐλάττων ἔλαττον	ἐλάχιστος	manji, neznatniji
5. πολύς mnogi	πλείων πλέον	πλεῖστος	više, najviše (njih)
6. ῥᾴδιος lak	ῥᾴων ῥᾷον	ῥᾷστος	lakši

Bilješka 1. Pozitivi koji zbog nesposobnosti za stupnjevanje popunjaju svoju komparaciju oblicima od drugih osnova zajednička su osobina svima indoevropskim jezicima. I značenja su im gotovo svagdje ista, i to: dobar, zao, velik, malen, mnogi, malo i dr. Isp. uz navedene primjere još ove: zao — gori, *malus — pēior;* malen — manji, *parvus — minor*; mnogo — više, *multus — plus*, *viel — mehr — der meiste* itd.

Bilješka 2. Atički komparativ κρείττων vjerojatno je analogna tvorba prema komparativu ἀμείνων, jer mu je oblik, sudeći po jonskom komparativu κρέσσων, glasio prvobitno κρέττων (§ 201. Bilj.). — Komp. ἥττων postao je od ἠκ-*jων*, a komp. ἐλάττων od ἐλᾰχ-*jων* s dugim ᾱ kao u θάττων (§ 57. a).

Bilješka 3. Pridjevi koji prave komparaciju od drugih osnova imaju u Homera ove osobite oblike:

a) za pojam dobar: ἀρείων, βέλτερος, φέρτερος — φέριστος, φέρτατος;

b) za pojam zao: χερείων, κακώτερος, χερειότερος, χειρότερος;

c) πολύς: komp. nom. pl. πλέες, ak. pl. πλέᾱς (pored atičkoga πλείων (πλέων), πλείονος itd.);

d) ῥηΐδιος (ῥᾴδιος): ῥηΐτερος — ῥήϊστος, ῥηΐτατος.

Bilješka 4. Komparativ i superlativ postaju u Homera češće nego u atičkom nastavkom -ιων, -ιστος, ali je u nastavku -ιων glas ι kratak; npr. γλυκύς: γλυκίων (A 249); ὠκύς: ὤκιστος (X 325); παχύς: πάσσων (ζ 230), πάχιστος (Π 314); φίλος: φιλίων (τ 351); μακρός: μάσσων (ϑ 203), μήκιστος (H 155); adverb ἄγχι: ἄσσον (A 335. od ἀγχιον), ἄγχιστα (ζ 152).

4. Nepotpuna komparacija § 203.

(πρό pred)	πρότερος (*prior*)	πρῶτος (*primus*)
—	ὕστερος (potonji)	ὕστατος (*ultimus*)
(ἐξ iz)	—	ἔσχατος (*extremus*)
(ὑπέρ preko)	ὑπέρτερος (*superior*)	ὑπέρτατος (*supremus*).

C. PRILOZI OD PRIDJEVA § 204.

Pridjev	Gen. pl.	Prilog
καλός (lijep)	καλῶν	καλῶς
δίκαιος (pravedan)	δικαίων	δικαίως
ἁπλοῦς (jednostruk)	ἁπλῶν	ἁπλῶς
εὐδαίμων (sretan)	εὐδαιμόνων	εὐδαιμόνως
πᾶς (sav)	πάντων	πάντως
ταχύς (brz)	ταχέων	ταχέως
σαφής (jasan)	σαφῶν	σαφῶς

1. Prilozi od pridjeva svršavaju se na -ως. Oni se oblikom i naglaskom slažu s gen. pl. od pridjeva za muški *rod* (samo što se ne svršavaju na -ων, nego na -ως).

2. Kao prilog upotrebljava se kadšto i srednji rod pridjeva u akuzativu sing., rjeđe pl.: ταχύ (brzo), πολύ (veoma), πάντα (posve).

Bilješka. Stariji je priložni oblik na ᾰ: τάχα (možda), ἅμα (zajedno), μάλα (veoma).

3. U komparativu upotrebljava se kao prilog ak. sing. sr. r., a u superlativu ak. pl. sr. r.: βεβαιότερον, κάλλιον; βεβαιότατα, κάλλιστα. Prema tome i: εὖ, ἄμεινον, ἄριστα; μάλα, μᾶλλον, μάλιστα.

Bilješka 1. I od komparativa postaju katkad prilozi na -ως: καλλιόνως, μειζόνως, πλουσιωτέρως.

Bilješka 2. Prilozi mjesta na -ω, kao ἄνω (gore), κάτω (dolje), nemaju ς ni u komp. ni u superl. ἀνωτέρω, ἀνωτάτω. Prilog ἐγγύς (blizu) ima ἐγγυτέρω i ἐγγύτερον; ἐγγυτάτω i ἐγγύτατα; tako i περαιτέρω od πέρᾱ (preko).

Glava VIII

ZAMJENICE

§ 205. **1. Lične zamjenice** (*Pronomina personalia*)

Sg.	N	ἐγώ ja (*ego*)	σύ ti (*tu*)
	G.	ἐμοῦ, μου mene, me	σοῦ, σου tebe, te
	D.	ἐμοί, μοι meni, mi	σοί, σοι tebi, ti
	A.	ἐμέ, με mene, me	σέ, σε tebe, te
Pl.	N.	ἡμεῖς mi	ὑμεῖς vi
	G.	ἡμῶν nas	ὑμῶν vas
	D.	ἡμῖν nam(a)	ὑμῖν vam(a)
	A.	ἡμᾶς nas	ὑμᾶς vas

§ 206. NAPOMENE

1. Pored naglašenih oblika (ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμέ — σοῦ, σοί, σέ) imaju lične zamjenice u sing. i enklitične (μου, μοι, με — σου, σοι, σε).

Naglašeni se oblici upotrebljavaju:

a) kad treba zamjenicu istaknuti, osobito u isticanju protivnosti: ἐμοί, οὐ σοὶ τοῦτο ἀρέσκει (meni se to mili, ne tebi);

b) kad zamjenica stoji iza prijedloga: ἐπ' ἐμοί (na meni), πρὸς σέ (k tebi). U ostalim se slučajevima upotrebljavaju enklitični oblici, ali nikada na početku rečenice.

2. Da bi se oblici ličnih zamjenica jače istaknuli, pridijeva im se enklitična čestica γέ (bar, baš, upravo). Tada se naglasak oblikâ ἐγώ i ἐμοί premješta na prvi slog: ἔγω-γε, ἔμοι-γε, ali ἐμοῦ-γε, ἐμέ-γε.

3. Nominativ ličnih zamjenica kao subjekt stoji uz glagolske oblike samo onda kad je zamjenica istaknuta: ἐγὼ μὲν σοὶ πιστεύω, σὺ δ' ἐμοί (ja vjerujem tebi, ti meni), ali: πιστεύω (vjerujem), jer nema isticanja, a lice je dovoljno istaknuto nastavkom.

4. O upotrebi genitivâ μου, σου, ἡμῶν, ὑμῶν u posesivnom značenju isp. § 211, 2, b.

5. Budući da se oblici lične zamjenice 3. lica:

sing.	—	οὗ,	οἷ,	ἕ
plur.	σφεῖς	σφῶν	σφίσι(ν)	σφᾶς

upotrebljavaju u atičkoj prozi kao indirektni refleksiv (§ 439. b), služi u nominativu kao lična zamjenica 3. lica pokazna zamjenica οὗτος ili ἐκεῖνος (§ 213, 2 i 3), a u kosim padežima ponajviše oblici zamjenice αὐτός (§ 207, 3).

6. Dualni su oblici za 1. lice νώ, νῷν, a za 2. lice σφώ, σφῷν.

Bilješka. U Homera dolaze pored atičkih još i ovi oblici:

Sg.	N.	ἐγών	τύνη	
	G.	ἐμεῖο, ἐμέο, ἐμεῦ ἐμέθεν (§ 188) μευ,	σεῖο, σέο, σεῦ σέθεν (§188), σευ (*enkl.*.)	εἷο, ἕο, εὖ ἕθεν (§ 188)
	D.		τεΐν, τοί	ἑοῖ, οἷ
	A.			ἑέ, μίν
Du.	N. A.	νῶϊ	σφῶϊ	σφωέ
	G. D.	νῶϊν	σφῶϊν	σφωΐν
Pl.	N.	ἄμμες	ὔμμες	
	G.	ἡμείων ἡμέων	ὑμείων ὑμέων	σφείων σφέων
	D.	ἄμμι	ὔμμι	σφίσι, σφί
	A.	ἡμέας ἄμμε	ὑμέας ὔμμε	σφέας, σφάς, σφέ

2. Zamjenica αὐτός § 207.

Zamjenica αὐτός, αὐτή, αὐτό sklanja se kao σοφός (§ 103), samo što sr. rod u nom. i ak. sing. ne prima ν: αὐτό (isp. član τό).

Zamjenica dolazi u ovim značenjima:

1. U temeljnom značenju: sâm (*ipse*), i to u predikatnom položaju (§ 377), tj. pred imenicom koja ima član, ili za njom: αὐτὸς ὁ φίλος ili ὁ φίλος αὐτός *amicus ipse*, sam prijatelj.

2. U značenju: isti (*idem*) u atributnom položaju (§ 375), tj. među članom i imenicom: ὁ αὐτὸς φίλος (*idem*) *amicus*, isti prijatelj.

Bilješka. Oblici člana koji se svršavaju na samoglasnik mogu se stezati s oblicima od αὐτός (kraza § 66): αὑτός, αὑτή, ταὐτό(ν); gen. m. i sr. τοῦ αὐτοῦ i ταὐτοῦ, ali ž. τῆς αὐτῆς, nom. pl. sr. τὰ αὐτά i ταὐτά.

3. U kosim padežima zastupa ličnu zamjenicu 3. lica (kao u lat. zamjenica *is, ea, id*):

αὐτοῦ, -ῆς, -οῦ	(nje)ga, (n)je (*eius*)	αὐτῶν njih, (*eorum, earum*)
αὐτῷ, -ῇ, -ῷ	(nje)mu, (n)joj (*ei*)	αὐτοῖς, -αῖς njima (*iis*)
αὐτόν, -ήν, -ό	(nje)ga, nju, je (*eum, eam, id*)	αὐτούς, -άς, -ά njih (*eos, eas, ea*)

Στέργω αὐτόν. Volim ga. Πιστεύω αὐτῇ. Vjerujem joj. Βαδίζομεν παρ' αὐτόν. Idemo k njemu.

4. Genitivi αὐτοῦ, αὐτῆς, αὐτῶν služe kao posvojna zamjenica 3. lica (ako pripadanje nije refleksivno, tj. ako se ne proteže na subjekt), kao *eius, eorum* (*earum*); isp. o tom § 211, 2. a.

§ 208.

3. Povratne zamjenice (*Pronomina reflexiva*)

Grčki jezik ima za svako lice osobitu povratnu zamjenicu, pa se po tom znatno razlikuje od hrvatskosrpskoga, koji ima samo jednu za sva lica, za sve rodove i za sve brojeve:

	Subj. ja	Subj. ti	Subj. on, ona, ono	Značenje
Sg. G.	ἐμαυτοῦ, -ῆς	σεαυτοῦ, -ῆς	ἑαυτοῦ, -ῆς	sebe (samoga, -same)
D.	ἐμαυτῷ, -ῇ	σεαυτῷ, -ῇ	ἑαυτῷ, -ῇ	sebi (samomu, -samoj)
A.	ἐμαυτόν, -ήν	σεαυτόν, -ήν	ἑαυτόν, -ήν, -ό	sebe (samoga, -samu, -samo)
	subj. mi	Subj. vi	Subj. oni, one, ona	Značenje
Pl. G.	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ili σφῶν αὐτῶν	sebe (samih)
D.	ἡμῖν αὐτοῖς, -αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς -αῖς	ἑαυτοῖς, -αῖς ili σφίσιν αὐτοῖς, -αῖς	sebi (samima)
A.	ἡμᾶς αὐτούς, -άς	ὑμᾶς αὐτούς, -άς	ἑαυτούς, -άς, -άili σφᾶς αὐτούς, -άς	sebe (same, -sama)

NAPOMENE § 209.

1. Umjesto σεαυτοῦ, σεαυτῆς itd. dolazi i σαυτοῦ, σαυτῆς itd., umjesto ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς itd. αὑτοῦ, αὑτῆς itd.

2. Povratne su zamjenice postale povezivanjem ličnih sa zamjenicom αὐτός. Ta je veza ostala u pluralu nepromijenjena: ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, σφᾶς αὐτούς (istom poslije ἑαυτούς), a u singularu je došlo do stezanja, ali istom poslije Homera, jer on još ne poznaje atičkih oblika ἐμαυτοῦ, ἑαυτῷ itd.

Bilješka. Umjesto povratnih zamjenica dolaze u Homera lične, kojima se katkad, zbog pojačavanja, dodaju oblici zamjenice αὐτός; npr. κατέβην δόμον Ἄιδος εἴσω, | νόστον ἑτάροισιν διζήμενος ἠδ' ἐμοὶ αὐτῷ (ψ 253). Veza ἐμοὶ αὐτῷ > ἐμᾶυτῷ, ἑοῖ αὐτῷ (N 495) > ἑαυτῷ, a iz dativa prešlo je ᾶυ u sve oblike. Prema ἑαυτοῦ, -ῷ, -όν načinjeni su pluralni oblici ἑαυτῶν, -οῖς, -ούς itd.

3. Povratna se zamjenica upotrebljava kad se proteže na subjekt iste rečenice (direktni refleksiv) i kad se proteže na subjekt u glavnoj rečenici (indirektni refleksiv). Prva je poraba češća: Σοφός τις ἔλεγεν· Ἐν ἐμαυτῷ φέρω τὴν οὐσίαν u sebi nosim imutak. – Γνῶθι σαυτόν spoznaj sebe samoga. – Τύπτει ἑαυτόν udara sebe. – Πιστεύετε ὑμῖν αὐτοῖς· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς πιστεύομεν pouzdajte se u sebe, ta i mi se pouzdajemo u sebe. – Παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτούς *se tradiderunt*. O indirektnom refleksivu isp. § 439.

4. O upotrebi genitivâ ἐμαυτοῦ, σεαυτοῦ, ἑαυτοῦ, ἡμῶν αὐτῶν itd. u posesivnom značenju isp. § 211, 2. c.

5. O refleksivnoj upotrebi lične zamjenice 3. lica οὗ, οἱ, ἕ itd. isp. § 206, 5.

4. Posvojne zamjenice (*Pronomina possessiva*) § 210.

A. Oblici i deklinacija

U grčkom jeziku ima posvojnih zamjenica samo za prvo i drugo lice:

1. lice	ἐμός	ἐμή	ἐμόν	moj, -a, -e
	ἡμέτερος	ἡμετέρα	ἡμέτερον	naš, -a, -e
2. lice	σός	σή	σόν	tvoj, -a, -e
	ὑμέτερος	ὑμετέρα	ὑμέτερον	vaš, -a, -e

Bilješka 1. Posvojne se zamjenice sklanjaju kao pridjevi na -ος, -ᾱ(η), -ον.

Bilješka 2. Položaj je posvojnim zamjenicama atributan, tj. među članom i imenicom ili s ponovljenim članom za imenicom: ὁ ἐμὸς φίλος ili ὁ φίλος ὁ ἐμός.

Bilješka 3. Pored navedenih nalaze se u Homera još ove posvojne zamjenice: τεός tvoj, νωΐτερος nas dvaju, σφωΐτερος vas dvaju, ἄμός naš, ὔμός vaš. Posvojnopovratna zamjenica za 3. lice sing. ὅς, ἥ, ὅν (kod Homera i ἑός, ἑή, ἑόν) svoj, -a, -e nalazi se samo kod pjesnikâ; σφέτερος, ᾱ, -ον svoj, -a, -e (za više njih) nalazi se u prozi rijetko i svagda refleksivno.

B. Izričaji za pripadanje

Kako se u grčkom jeziku kazuje pripadanje, vidi se iz ovoga pregleda:

	Pripadanje nije refleksivno	
	slabije naglašeno	jače naglašeno
1.	ὁ φίλος μου	ὁ ἐμὸς φίλος
2.	ὁ φίλος σου	ὁ σὸς φίλος
3.	ὁ φίλος αὐτοῦ (-ῆς)	ὁ τούτου φίλος ili ὁ ἐκείνου φίλος
1.	ὁ φίλος ἡμῶν	ὁ ἡμέτερος φίλος
2.	ὁ φίλος ὑμῶν	ὁ ὑμέτερος φίλος
3.	ὁ φίλος αὐτῶν	ὁ τούτων φίλος ili ὁ ἐκείνων φίλος

	Pripadanje je refleksivno	
	slabije naglašeno	jače naglašeno
1.	στέργω τὸν ἐμὸν φίλον	τὸν ἐμαυτοῦ (-ῆς) φίλον
2.	στέργεις τὸν σὸν φίλον	τὸν σεαυτοῦ (-ῆς) φίλον
3.	στέργει kao nadesno	τὸν ἑαυτοῦ (-ῆς) φίλον
1.	στέργομεν τὸν ἡμέτερον φίλον	τὸν ἡμέτερον αὐτῶν φίλον
2.	στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον	τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον
3.	στέργουσι kao nadesno	τὸν ἑαυτῶν φίλον

§ 211. NAPOMENE

1. Prve dvije tablice znače: „moj prijatelj, tvoj, njegov (njezin), naš, vaš, njihov prijatelj", a druge dvije: „ja ljubim svoga prijatelja, ti ljubiš svoga prijatelja„ itd., „mi ljubimo svoga prijatelja„ itd.

2. Tablice pokazuju:

a) da posvojnu zamjenicu 3. lica zastupa genitiv zamjenice αὐτός (§ 207) u predikatnom položaju: ὁ φίλος αὐτοῦ (-ῆς), ὁ φίλος αὐτῶν (slabije naglašeno) i genitiv zamjenice οὗτος ili ἐκεῖνος (§ 213, 2. i 3) u atributnom položaju: ὁ τούτου φίλος, ὁ τούτων φίλος (jače naglašeno): njegov (njezin), njihov prijatelj; isp. lat. *amicus eius, amicus eorum* (*earum*).

b) da se u grčkom jeziku može upotrebljavati genitiv drugih zamjenica u posvojnom značenju i za ona lica za koja postoje posvojne zamjenice, i to genitiv ličnih zamjenica u predikatnom položaju: ὁ φίλος μου itd. (slabije naglašeno) prema ὁ ἐμὸς φίλος itd. (jače naglašeno): moj prijatelj.

c) da se i refleksivno pripadanje (tj. ako se proteže na subjekt) kazuje u grčkom jeziku na dva načina, i to posvojnim zamjenicama ἐμός, σός, ἡμέτερος, ὑμέτερος u atributnom položaju: στέργω τὸν ἐμὸν φίλον itd. (slabije naglašeno) i genitivom povratnih zamjenica u atributnom položaju: στέργω τὸν ἐμαυτοῦ (-ῆς) φίλον itd. (jače naglašeno): ljubim svoga prijatelja.

3. Umjesto τὸν ἡμέτερον (ὑμέτερον) αὐτῶν φίλον, svoga prijatelja, upotrebljava se također τὸν ἡμῶν αὐτῶν φίλον i τὸν ὑμῶν αὐτῶν φίλον, umjesto τὸν ἑαυτῶν φίλον također τὸν σφέτερον αὐτῶν φίλον i τὸν σφῶν αὐτῶν φίλον.

4. Pripadanje naznačuje često i sam član: ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν (svoje blago); isp. § 371, Bilj. 1. i § 440, Bilj. 2.

5. Posvojnu zamjenicu zastupa katkad i pridjev φίλος (drag): κατεπλήγη φίλον ἦτορ (Γ 31) njegovo se potrese srce.

O pripadanju v. i § 440.

5. Recipročna zamjenica (*Pronomen reciprocum*) § 212

a) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο drugi, -a, -o (*alius, alia, aliu-d*) sklanja se kao αὐτός; ἄλλοι drugi (*alii*); οἱ ἄλλοι ostali (*ceteri, reliqui*).

b) Udvajanjem zamjenice ἄλλος (isp. *alius alium*): ἀλλοσ-ἄλλον m., ἀλλᾱ-ἀλλᾱν ž., u pl. ἀλλοι-ἄλλους m., ἀλλα-ἀλλα sr. razvila se u grčkom jeziku osnova recipročne zamjenice ἀλλᾱλλο-, atič. ἀλληλο, koja se po svom značenju ne upotrebljava ni u nom. ni u sing.:

Pl. G.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	Du. G. D.	ἀλλήλοιν
D.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	A.	ἀλλήλω
A.	ἀλλήλους	ἀλλήλᾱς	ἄλληλα		

Bilješka 1. Osnova ἀλλᾱλλο- postala je stezanjem oblika ženskoga i srednjeg roda. Odatle ušla je u sve oblike i sklanjala se, dakako, samo u svom posljednjem dijelu, i to s obzirom na svoje značenje samo u pluralu i dualu. Od ἀλλᾱλλο- postalo je disimilacijom ἀλλᾱλο-, jamačno zbog lakšega izgovaranja, a od toga u atičkom ἀλλήλων itd.

Bilješka 2. Recipročna se zamjenica prevodi riječima: jedan drugi tako da jedan ostaje u nominativu, a drugi se sklanja; npr. dat. du. m. r. ἀλλήλοιν jedan drugomu; dat. pl. ž. r. ἀλλήλαις jedna drugoj, ili (ako ih je više nego dvije) jedne drugima.

§ 213. 6. Pokazne zamjenice (*Pronomina demonstrativa*)

Najznatnije su pokazne zamjenice ove:

1. ὅδε, ἥδε τόδε ovaj ova, ovo:

Sg. N.	ὅδε	ἥδε	τόδε	Pl. N.	οἵδε	αἵδε	τάδε
G.	τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	G.	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
D.	τῷδε	τῇδε	τῷδε	D.	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε
A.	τόνδε	τήνδε	τόδε	A.	τούσδε	τάσδε	τάδε

Bilješka 1. ὅδε je postalo od člana ὁ i pokazne enklitične čestice δε (§ 39, 5), pa se zato i sklanja kao član s primetnutim δε.

Bilješka 2. ὅδε (ovaj, *hic*) pokazuje sve ono što je po mjestu i vremenu blizu onome koji govori; što je pred očima, što istom dolazi (pokazna zamjenica 1. lica); npr. Ὁρᾶτ' Ὀρέστην τόνδε (ovoga ovdje). — Μένων δὲ ἔλεξε τάδε· Ἄνδρες, ἐάν μοι πεισθῆτε, κτλ. — Ὅδε ὁ ἀνήρ često = ἐγώ.

2. οὗτος, αὕτη, τοῦτο taj, ta, to:

Sg. N.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	Pl. N.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
G.	τούτου	ταύτης	τούτου	G.	τούτων	τούτων	τούτων
D.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	D.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
A.	τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	A.	τούτους	ταύτας	ταῦτα

Bilješka 1. οὗτος se povodi za članom, tj. počinje se s oštrim hakom ili glasom τ ondje gdje se tako počinje i član (§ 80); k tome ima u pretposljednjem slogu dvoglasnik ου ondje gdje član ima koji od *o*-glasova (ο, ω, οι, ου), inače dvoglasnik αυ: ὁ - οὗτος, ἡ - αὕτη, τό - τοῦτο, οἱ - οὗτοι, αἱ - αὗται, τά - ταῦτα, τῶν - τούτων itd.

Bilješka 2. οὗτος (taj, *iste*) pokazuje sve ono što je po mjestu i vremenu blizu onome komu se govori; ono što je već spomenuto, što je već prošlo (pokazna zamjenica 2. lica); npr. Τούτων αἴτιος Χαιρεφῶν ὅδε. – Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε. – Ξέρξης δὲ ἀμείβεται τοισίδε· Οὗτος, τί σιγᾷς; Ti (tu), što šutiš?

3. ἐκεῖνος ἐκείνη, ἐκεῖνο onaj, ona, ono.

Bilješka 1. ἐκεῖνος sklanja se kao αὐτός. U jonskom dolazi i u obliku κεῖνος.

Bilješka 2. ἐκεῖνος (onaj, *ille*) pokazuje sve ono što je po mjestu i vremenu daleko od onoga koji govori i od onoga komu se govori (pokazna zamjenica 3. lica); npr. Ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ onoga dana (tj. onoga prošlog dana). – Κεῖνος ὅγ' ἐν θαλάμῳ onaj tamo u sobi.

4. Sastavljene pokazne zamjenice:

τοσ-οῦτος τοσόσ-δε	τοσαύτη τοσήδε	τοσοῦτο(ν) τοσόνδε	toliki, a, -o (*tantus*)
τοι-οῦτος τοιόσ-δε	τοιαύτη τοιάδε	τοιοῦτο(ν) τοιόνδε	taki, a, -o (*talis*)
τηλικ-οῦτος τηλικόσ-δε	τηλικαύτη τηλικήδε	τηλικοῦτο(ν) τηλικόνδε	te dobi, tako znatan

Bilješka 1. Zamjenice τοσοῦτος, τοιοῦτος i τηλικοῦτος sklanjaju se kao οὗτος, samo odbacuju τ oni oblici zamjenice οὗτος koji se s tim glasom počinju: ταῦτα, ali τοσ-αῦτα.

Bilješka 2. Zamjenice τοσόσδε, τοιόσδε i τηλικόσδε sklanjaju se pred riječcom δε kao pridjevi.

NAPOMENE § 214.

1. Ako pokazne zamjenice ὅδε, οὗτος i ἐκεῖνος pristupe k imenici, imaju predikatan položaj (§ 377); npr. ὅδε ὁ ἀνήρ ili ὁ ἀνὴρ ὅδε, οὗτος ὁ φίλος ili ὁ φίλος οὗτος, ἐκεῖνο τὸ τέκνον ili τὸ τέκνον ἐκεῖνο.

2. Pokaznoj se zamjenici često pridijeva zbog pojačanja dugo naglašeno ί pred kojim se kratki samoglasnici izostavljaju: (οὗτος-ί =) οὑτοσί, αὑτηί, τουτί, τουτουί, ταυτί, ἐκεινωνί, τοισδί. Isp. *ce* u *his-ce*, *has-ce*. I u nas ima takvih pridjevaka: tomu-j, njoj-zi itd.

3. Prilog od ὅδε glasi ὧδε ovako (kako slijedi), a od οὗτος: οὕτω(ς) tako (kako je prije rečeno).

4. Kako kod člana (§ 187), tako i kod ovih zamjenica stoje dualni oblici muškoga roda umjesto dualnih oblika ženskoga roda: τώδε — τοῖνδε, τοῦτω — τούτοιν.

5. Pokazna zamjenica ὅς ἥ taj, on (koja u Homera dolazi vrlo često) javlja se u prozi još samo u nekim izričajima: καὶ ὅς i on, ὃς καὶ ὅς ovaj i onaj, ἣ δ' ὅς reče on (§ 312, 9).

6. U Homera je član ὁ, ἡ, τό često još pokazna zamjenica s oblicima: gen. sing. τοῖο, nom. pl. τοί, ταί, gen. ž. r. τάων, dat. τοῖσι(ν), τῇσι(ν). Zamjenici ὅδε pripada dat. τοίσδεσ(σ)ι.

§ 215. **7. Odnosna zamjenica** (*Pronomen relativum*)

Sg.	N.	ὅς (koji)	ἥ (koja)	ὅ (koje)	Pl.	N.	οἵ	αἵ	ἅ
	G.	οὗ	ἧς	οὗ		G.		ὧν	
	D.	ᾧ	ᾗ	ᾧ		D.	οἷς	αἷς	οἷς
	A.	ὅν	ἥν	ὅ		A.	οὕς	ἅς	ἅ

§ 216. NAPOMENE

1. Relativna zamjenica počinje u svim padežima s oštrim hakom; inače se sklanja kao αὐτός.

2. Dualni su oblici rijetki, a glase za sva tri roda: ὥ, οἷν.

3. Relativna zamjenica pojačava se enklitičnom česticom περ: ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ, οὗπερ itd., upravo (onaj) koji itd.

§ 217. **8. Upitna i neodređena zamjenica**

(*Pronomen interrogativum et indefinitum*)

		Upitna	Neodređena (enkl.)
Sg.	N.	τίς — τί	τὶς — τὶ
	G.	τίνος (τοῦ)	τινός (του)
	D.	τίνι (τῷ)	τινί (τῳ)
	A.	τίνα — τί	τινά — τὶ
Pl.	N.	τίνες — τίνα	τινές — τινά (ἅττα)
	G.	τίνων	τινῶν
	D.	τίσι(ν)	τισί(ν)
	A.	τίνας — τίνα	τινάς — τινά (ἅττα)

Neodređena (generalna) relativna i neupravna upitna					
	singular			plural	
N.	ὅσ-τις	ἥ-τις	ὅ τι	οἵτινες	αἵτινες ἅτινα
G.	οὑτινος	ἡστινος	οὑτινος	ὧντινων	
D.	ᾧτινι	ᾗτινι	ᾧτινι	οἷστισι(ν)	αἷστισι(ν) οἷστισι(ν)
A.	ὅντινα	ἥντινα	ὅ τι	οὕστινας	ἅστινας ἅτινα

NAPOMENE § 218.

1. Upitna zamjenica razlikuje se od neodređene samo naglaskom. Upitna naglašuje uvijek samo osnovni slog (ι) i ne prima nikada gravis (§ 37), a neodređena je enklitična: samo je ἄττα uvijek naglašeno.

2. Upitna i neodređena zamjenica upotrebljavaju se imenički i pridjevski:

a) τίς; τί; (imen.) tko? što?: τίς λέγει; tko govori?
(prid.) koji, (-a, -e)? (kakav?): τίς θεός; koji (kakav) bog? τίς θεά;

b) τὶς, τὶ (imen.) netko, nešto: καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον i netko (gdjekoji) mrzi onoga
(prid.) neki, -a, -o: ξεῖνός τις neki tuđinac.

3. Umjesto τίνος, τίνι pa umjesto τινός, τινί dolaze i oblici τοῦ, τῷ; kad su neodređeni, onda su i enklitični.

Kod Homera nalaze se pored atičkih i ovi oblici: sing. gen. τέο, τεῦ, dat. τέῳ, pl. gen. τέων, ak. srednjeg roda ἄσσα.

4. Dualni su oblici: τίνε, τίνοιν i τινέ, τινοῖν.

5. ὅσ-τις sastavljeno je od relativne zamjenice ὅς i neodređene zamjenice τὶς. Obje se osnove sklanjaju usporedo. Osobitosti u naglašavanju objašnjavaju se enklizom zamjenice τὶς: ἥτις od ἥ τις, ὧντινων od ὧν τινων (§ 41).

6. ὅστις, ἥτις, ὅ τι: koji (-a, -e) göd, tko göd, što göd (bilo tko, tko mu drago) upotrebljava se: kao neodređena (generalna) relativna zamjenica (lat. *quisquis, quicumque*) i kao neupravna upitna zamjenica; npr. Ὅστις ἂν πεινῇ, οὐ καλῶς ἄδει tko göd (svatko tko) gladuje.... — Λέγε μοι, οὕστινας (ili τίνας) μάλιστα ἐπὶ ζωγραφίᾳ θαυμάζεις kazuj mi kojima se diviš...

7. Srednji rod ove zamjenice piše se za razliku od veznika ὅτι (da, jer) razmaknuto kao dvije riječi: ὅ τι.

8. I kraći oblici zamjenice τὶς (v. tač. 3) sastavljaju se sa ὅς, ali se tada osnova ὁ ne sklanja: gen. ὅτου, dat. ὅτῳ. Pored ἅτινα ima i ἄττα, koje valja razlikovati od ἄττα = τινά.

9. Dualni su oblici za sva tri roda: ὥτινε, οἵντινοιν.

10. Pored atičkih ima ὅστις kod Homera i ove oblike: sg. nom. ὅτις, ὅττι, gen. ὅττεο, ὅτευ, dat. ὅτεῳ, ak. ὅτινα, ὅττι; pl. gen. ὅτεων, dat. ὁτέοισι(ν), ak. ὅτινας, ὅτινα, ἄσσα.

11. Neodređena je zamjenica i ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα neki (*quidam*), taj i taj. Sklanja se ovako: sg. gen. τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος, dat. τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι, ak. τὸν, τὴν, τὸ δεῖνα, pl. nom. οἱ δεῖνες, gen. τῶν δείνων, (dativa nema), ak. τοὺς δεῖνας.

§ 219. 9. Korelativne zamjenice (*Pronomina correlativa*)

Upitna upr. i neupr. (osn. πο-)	Neodređena enkl. (osn. πο-)	Pokazna (osn. το-)	Relativna (isp. § 443)	
			individualna (osn. ὁ-)	generalna i neupr. upitna (osn. ὁπο-)
τίς tko?	τις netko	ὅδε, οὗτος ἐκεῖνος ovaj, taj, onaj	ὅς koji	ὅστις koji god
πότερος *uter*? koji od dvojice?		ἕτερος jedan od dvojice (*alter*)		ὁπότερος koji god od dvojice (*utercumque*)
πόσος kolik? (*quantus*, pl. *quot?*)	(ποσός) nekolik (*aliquantus*)	(τόσος), τοσόσδε, τοσοῦτος ovoliki, toliki (*tantus, tot*)	ὅσος kolik (*quantus, quot*)	ὁπόσος kolik god (*quantuscumque, quotcumque*)
ποῖος kakav? (*qualis?*)	(ποιός) nekakav	(τοῖος), τοιόσδε, τοιοῦτος ovaki, taki (*talis*)	οἷος kakav (*qualis*)	ὁποῖος kakav god (*qualiscumque*)
πηλίκος koje dobi? kako znatan?		(τηλίκος), τηλικόσδε, τηλικοῦτος ove, te dobi; ovako, tako znatan	ἡλίκος koje dobi, kako znatan	ὁπηλίκος koje god dobi, kako god znatan

§ 220. NAPOMENE

1. Zagrađene pokazne zamjenice samo su poetičke, a zagrađene neodređene veoma su rijetke.

2. Umjesto ὁ ἕτερος kaže se i ἄτερος, umjesto τὸ ἕτερον: θάτερον, umjesto τῷ ἑτέρῳ: θατέρῳ itd. (§ 66).

3. Zamjenice s osnovom ὁπο- upotrebljavaju se kao neodređene (generalne) relativne i kao neupravne upitne zamjenice; isp. § 218, 6. i § 443.

10. Korelativni prilozi (*Adverbia correlativa*) § 221.

Upitni upr. i neupr. (osn. πο-)	Neodređeni enkl. (osn. πο-)	Pokazni (osn. το-)	Relativni	
			individualni (osn. ὁ-)	generalni i neupr. upitni (osn. ὁπο-)
ποῦ gdje? *ubi?*	πού negdje *alicubi*	ἐνθάδε *h c* ἐνταῦθα *ibi* ἐκεῖ *illic* αὐτοῦ *ibidem*	οὗ | gdje ἔνθα | *ubi*	ὅπου gdje god *ubicumque*
πόθεν odakle? *unde?*	ποθέν odnekle *alicunde*	ἐνθένδε *hinc* ἐντεῦθεν *inde* ἐκεῖθεν *illinc* αὐτόθεν *indidem*	ὅθεν | odakle ἔνθεν | *unde*	ὁπόθεν odakle god *undecumque*
ποῖ kamo? *quo?*	ποί nekamo *aliquo*	ἐνθάδε *huc* ἐνταῦθα *eo* ἐκεῖσε *illuc* αὐτόσε *eodem*	οἷ | kamo ἔνθα | *quo*	ὅποι kamo god *quocumque*
πότε kada? *quando?*	ποτέ nekada *aliquando*	τότε tada, *tum*	ὅτε kad, *cum*	ὁπότε kad god *cum*
πηνίκα u koje doba?		τηνικάδε u ovo doba τηνικαῦτα u to doba	ἡνίκα u koje doba	ὁπηνίκα u koje god doba
πῶς kako? *quo modo?*	πώς nekako	(ὥς tako) ὧδε ovako οὕτως tako	ὡς, ὥσπερ kako, kao (što)	ὅπως kako god
πῇ kuda? *quā* kako?	πῇ nekuda, nekako	τῇδε ovuda, ovako ταύτῃ tuda, tako	ᾗ, ἥπερ kuda, kako	ὅπῃ kuda god, kako god

NAPOMENE § 222.

1. ἔνθα i ἔνθεν dolaze s prvotnim pokaznim značenjem u atičkoj prozi samo u nekim izričajima (ἔνθα δή baš ovdje, ἔνθα καὶ ἔνθα ovdje i ondje, ἔνθα μέν — ἔνθα δέ ovdje — ondje), ali zato pravilno u relativnom značenju: ἔνθα gdje, kamo, ἔνθεν odakle. I pokazno se ὡς u atičkoj prozi nalazi samo u καὶ ὡς (i tako) i οὐδ' (μηδ') ὡς (ni tako).

2. I prilog τοτέ, koji se naglaskom razlikuje od τότε, upotrebljava se kadšto neodređeno, osobito τοτὲ μέν — τοτὲ δέ sad — sad (= ποτὲ μέν — ποτὲ δέ).

3. Relativnim se zamjenicama i prilozima mogu dodati čestice δήποτε i οὖν, koje znače -god (lat. *-cumque*): ὅστις δήποτε (tko god), ὁστισοῦν, gen. οὑτινοσοῦν (tko god, koga kod), ὁπωσοῦν (kako god, *utcumque*).

4. Niječne zamjenice i prilozi jesu: οὔτις, μήτις nitko (običnije οὐδείς, μηδείς), οὐδέτερος, μηδέτερος nijedan od dvojice (*neuter*), οὐδαμοῦ, μηδαμοῦ nigdje, οὐδαμῶς, μηδαμῶς nikako.

Glava IX

§ 223.

BROJEVI

Vri-jed-nost	Znak	Glavni	Redni	Priložni
1	α′	εἷς, μία, ἕν jedan	πρῶτος prvi	ἅπαξ jedanput
2	β′	δύο	δεύτερος	δίς
3	γ′	τρεῖς, τρία	τρίτος	τρίς
4	δ′	τέττᾰρες,τέττᾰρα	τέταρτος	τετρᾰ́κις
5	ς′	πέντε	πέμπτος	πεντᾰ́κις
6	ε′	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
7	ζ′	ἑπτᾰ́	ἕβδομος	ἑπτάκις
8	η′	ὀκτώ	ὄγδοος	ὀκτάκις
9	ϑ′	ἐννέα	ἔνατος (ἔννατος)	ἐνάκις
10	ι′	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	ια′	ἕνδεκα	ἑνδέκατος	ἑνδεκᾰ́κις
12	ιβ′	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	ιγ′	τρεῖς(τρία)καὶδέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαιδεκάκις
14	ιδ′	τέτταρες καὶ δέκα τέτταρα καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετταρεσκαι-δεκάκις
15	ιε′	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	itd.
16	ις′	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	
17	ιζ′	ἑπτακαίδεκα	ἕβδομος καὶ δέκατος	
18	ιη′	ὀκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος	
19	ιϑ′	ἐννεακαίδεκα	ἔνατος καὶ δέκατος	
20	κ′	εἴκοσι(ν)	εἰκοστός	εἰκοσᾰ́κις
30	λ′	τριᾰ́κοντα	τριᾱκοστός	τριᾱκοντᾰ́κις
40	μ′	τετταρᾰ́κοντα	τετταρακοστός	itd.
50	ν′	πεντήκοντα	πεντηκοστός	
60	ξ′	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	
70	ο′	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	
80	π′	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	
90	q′	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	
100	ρ′	ἑκᾰ́τόν	ἑκατοστός	ἑκατοντᾰ́κις
200	σ′	διᾱκόσιοι, αι, α	διᾱκοσιοστός	διᾱκοσιάκις
300	τ′	τριᾱκόσιοι, αι, α	τριᾱκοσιοστός	itd.
400	υ′	τετρᾰκόσιοι, αι,α	τετρακοσιοστός	
500	φ′	πεντᾰκόσιοι,αι,α	πεντακοσιοστός	
600	χ′	ἑξᾰκόσιοι, αι, α	ἑξακοσιοστός	
700	ψ′	ἑπτᾰκόσιοι, αι, α	ἑπτακοσιοστός	
800	ω′	ὀκτᾰκόσιοι, αι, α	ὀκτακοσιοστός	
900	ϡ′	ἐνᾰκόσιοι, αι, α	ἐνακοσιοστός	

Vrijednost	Znak	Glavni	Redni	Priložni
1000	,α	χίλιοι, αι, α	χῑλιοστός	χῑλιᾶκις itd.
2000	,β	δισχίλιοι, αι, α	δισχιλιοστός	
3000	,γ	τρισχίλιοι, αι, α	τρισχιλιοστός	
10000	,ι	μῦριοι, αι, α	μῡριοστός	μῡριάκις
11000	,ια	μύριοι καὶ χίλιοι		
20000	,κ	δισμύριοι	δισμυριοστός	δισμυριάκις

Bilješka. Kao znakovi za brojeve služe slova u alfabetskom redu, ali su među njih umetnuti i neki starinski znakovi: ϛ′ (stigma) = 6 (znak je postao od ϝ, § 3, Bilj.), ϙ′ (koppa) = 90 i ϡ′ (sampi) = 900. Sa 1000 počinje se alfabet iznova, samo se crtica meće slijeva pod slovo, npr.: ,βτμδ′ = 2344, ,αϡξ′ = 1960.

NAPOMENE § 224.

1. Glavni se brojevi sklanjaju od 1 do 4 i od 200 dalje, a redni se sklanjaju svi:

	1.			2.	
N.	εἷς	μία	ἕν	δύο	
G.	ἑνός	μιᾶς	ἑνός	δυοῖν	
D.	ἑνί	μιᾷ	ἑνί	δυοῖν	
A.	ἕνα	μίαν	ἕν	δύο	

	3.			4.		
N.	τρεῖς		τρία	τέτταρες		τέτταρα
G.		τριῶν			τεττάρων	
D.		τρισί(ν)			τέτταρσι(ν)	
A.	τρεῖς		τρία	τέτταρας		τέτταρα

2. Kao εἷς sklanjaju se:

οὐδείς (= οὐδὲ εἷς)
μηδείς (= μηδὲ εἷς) nijedan, nitko, sr. r. ništa.

Sg.	N.	οὐδείς	οὐδεμία	οὐδέν	Pl. N.	οὐδένες
	G.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	G.	οὐδένων
	D.	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί	D.	οὐδέσι(ν)
	A.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν	A.	οὐδένας

3. ἄμφω oba (*ambo*), gen. i dat. ἀμφοῖν (isp. δυοῖν), ak. ἄμφω = ἀμφότεροι, -αι, -α; npr. ἄμφω τὼ παῖδε (dual § 187) = ἀμφότεροι οἱ παῖδες oba dječaka (predikatan položaj).

4. Jedinice se sastavljaju s deseticama ovako: πέντε καὶ εἴκοσι, εἴκοσι καὶ πέντε ili εἴκοσι πέντε, tj. kad jedinice stoje pred deseticama, stoji uvijek καί, a kad desetice stoje naprijed, može biti i bez njega. To vrijedi i za redne brojeve: εἷς καὶ εἰκοστός ili πρῶτος καὶ εἰκοστός ili εἰκοστὸς πρῶτος = dvadeset i prvi.

Bilješka. Kaže se i τρισκαίδεκα, ἑπτακαιδέκατος, ὀκτωκαιδέκατος. Sporedni su oblici rednih brojeva: τρίτατος, τέτρατος, ἑβδόματος, ὀγδόατος, δυωδέκατος.

5. Od osnova glavnih brojeva prave se:

a) brojne imenice na -ᾰ́ς, -ᾰ́δος: ἡ δεκάς dekada, ἡ χῑλιάς hilijada, ἡ μῡριάς mirijada; tako i ἡ μονάς jedinica (od μόνος sam), ἡ δυάς dvojstvo, ἡ τριάς trojstvo itd.; npr. τρεῖς μῡριάδες στρατιωτῶν = τρισμύριοι στρατιῶται.

b) umnožni brojevi (*multiplicativa*) na -πλοῦς (od -πλόος § 107, lat. *-plex*) i na -πλᾶσιος: ἁπλοῦς jednostruk, διπλοῦς (lat. *du-plus*), τριπλοῦς, πενταπλοῦς itd.; διπλάσιος, τριπλάσιος itd.

6. Od μύριοι, μύριαι, μύρια (10 000) razlikuju se naglaskom oblici μυρίοι, μυρίαι, μυρία sa značenjem: veoma velik, nebrojen, neizmjeran, što je, dakako, etimologički ista riječ; isp. u lat. *sescenti* i *mille* u značenju μυρίοι.

7. Razlomci: τρίτον μέρος $= \frac{1}{3}$, τὰ δύο μέρη $= \frac{2}{3}$.

8. Pored μία nalazi se u Homera ἴᾰ, ἰῆς, ἰῇ, ἴᾰν, pored τέσσαρες i πῐσυρες.

B. KONJUGACIJA

Opće bilješke

§ 225. Grci razlikuju u glagolu:
1. tri broja: singular, dual i plural,
2. tri vrste: aktiv: ἔλυσα odriješih,
medij: ἐλυσάμην odriješih sebi (se),
pasiv: ἐλύθην bih odriješen.

Medij ima aktivno značenje, a uz to pokazuje da se glagolska radnja proteže na subjekt: λύομαι odrješujem sebi (ili se tj. sam sebe).

Glagoli koji imaju oblik medijalan ili pasivan, a značenje aktivno, zovu se *deponentia*; ako imaju medijalan oblik, zovu se *d. media* (*DM*), imaju li pasivan oblik, zovu se *d. passiva* (*DP*).

Bilješka: Osobite oblike za pasiv imaju samo aorist i futur; inače medijalni oblici imaju zajedno i medijalno i pasivno značenje.

3. Dva glavna razreda vremenâ:

A) Glavna vremena

1. Prezent: λύω odrješujem
2. Perfekt: λέλυκα odriješio sam
3. Futur: λύσω odriješit ću.

B) Historijska vremena

1. Imperfekt: ἔλυον odrješivah
2. Pluskvamperfekt: ἐλελύκειν bijah odriješio
3. **Aorist:** ἔλυσα odriješih.

4. Četiri načina

Verbum finitum:
1. Indikativ: λύω odrješujem (2. l. sing. λύεις)
2. Konjunktiv: λύω *solvam* (2. l. sing. λύῃς)
3. **Optativ:** λύοιμι odrješivao bih
4. Imperativ: λῦε odrješuj.

5. Tri glagolska imena

1. Infinitiv: λύειν odrješivati
2. Particip: λύων odrješujući
3. Glag. pridjev: λυτέος *solvendus*.

Lični su nastavci osobiti za aktiv i za medij (pasiv), a u § 226. aktivu i u mediju opet osobiti za glavna (primarni) i za historijska vremena (sekundarni).

AKTIV			MEDIJ	
primarni		sekundarni	primarni	sekundarni
Sing. 1.	(-μι)	-ν	-μαι	-μην
2.	(-σι)	-ς	-σαι	-σο
3.	(-τι)	—	-ται	-το
Du. 1. = plur.	-μεν			-μεθα*)
2.	-τον			-σθον
3.	-τον	-την	-σθον	-σθην
Plur. 1.	-μεν			-μεθα
2.	-τε			-σθε
3.	-ντι	-ν(-σαν)	-νται	-ντο

*) Veoma rijetko dolazi osobit nastavak za 1. du. med. -μεθον.

§ 227. Vremena, načini i glagolska imena razlikuju se po osnovama od kojih se izvode. Vremenske su osnove:

1. prezentska osnova od koje se izvode prezent i imperfekt;

2. jaka aorisna osnova od koje se izvodi jaki aorist (akt. i med.);

3. futurska osnova od koje se izvodi futur (akt. i med.);

4. slaba aorisna osnova od koje se izvodi slabi aorist (akt. i med.);

5. perfektna osnova od koje se izvode perfekt, pluskvamperfekt i fut. egzaktni.

Tih je pet osnova za aktiv i medij. Za osobite pasivne oblike ima:

6. jaka pasivna osnova od koje se izvode jaki pasivni aorist i jaki pasivni futur, i

7. slaba pasivna osnova od koje se izvode slabi pasivni aorist i slabi pasivni futur.

Onaj oblik od kojega se sve vremenske osnove mogu izvesti zove se glagolska osnova.

Bilješka. Ne treba misliti da se sve vremenske osnove mogu izvesti od svake glagolske osnove; naprotiv, vrijedi pravilo da se jaki i slabi oblici ne nalaze jedni pored drugih, pa aorisna osnova za aktiv i medij, a tako isto i pasivna osnova, ili je jaka ili slaba, rijetko se kada nalaze obadvije.

§ 228. Konjunktiv se od indikativa razlikuje produljenim (osnovnim) samoglasnikom pred nastavcima: λύ-ω-μεν *solv-ā-mus*, λύ-η-τε *solv-ā-tis*.

Znak je optativa ι ili ιη (ιε): λύ-ο-ι-μεν odrješivali bismo, τιθε-ίη-μεν postavljali bismo.

Konjunktiv prima primarne nastavke, a optativ, izuzevši 1. lice sing. akt., sekundarne.

Imperativ ima ove osobite nastavke:

		AKTIV	MEDIJ
Sing.	2.	-θι ili -ς	-σο
	3.	-τω	-σθω
Dual	2.	-τον	-σθον
	3.	-των	-σθων
Plur.	2.	-τε	-σθε
	3.	-ντων ili -τωσαν	-σθων ili -σθωσαν

Bilješka: Oblici na -τωσαν ili -σθωσαν potvrđuju se u prozi istom od kraja 4. st. pr. n. e.

Za naglašivanje glagolâ vrijedi ovo glavno pravilo: naglasak se odmiče od kraja prema početku riječi što se više može; krajnje αι, osim optativa, drži se za kratko: λύω, λύετε, λύομαι. § 229.

Od toga se pravila izuzimaju participi koji zadržavaju naglasak na istom slogu na kojem je u nom. sing. muškoga roda, ako tomu nisu protivna opća pravila o naglasku (§ 31—37): part. prez. akt. m. βασιλεύων (*regnans*), neutr. βασιλεῦον, a ne βασίλευον (ni βασιλεύον, po § 35), part. fut. akt. m. βασιλεύσων (*regnaturus*) neutr. βασιλεῦσον. — Izuzeci § 331—333.

Razlikujemo **dvije glavne konjugacije.** § 230.

1. **Prva,** mnogo običnija, sastavlja lične nastavke s prve dvije vremenske osnove (§ 227) preko samoglasnika, koji pripada osnovi, pa se zove osnovni samoglasnik (tematski samoglasnik); λύ-ο-μεν (isp. hs. plet-e-mo). Zato što se u toj konjugaciji 1. lice sing. prez. akt. svršava na ω, svi se takvi glagoli zovu glagoli na ω: λύ-ω.

2. **Druga,** rjeđa konjugacija pridijeva lične nastavke prvima dvjema vremenskim osnovama bez osnovnoga samoglasnika: ἐσ-μέν (isp. hs. jes-mo). Budući da prvo lice sing. prez. akt. te konjugacije ima nastavak μι, oni glagoli koji se tako sprežu zovu se glagoli na μι: εἰ-μί.

Oblike ostalih pet vremenskih osnova jedna i druga konjugacija izvode jednako.

Glava X

PRVA GLAVNA KONJUGACIJA ILI GLAGOLI NA ω

I. Prezentska osnova

A. Sprezanje prezentske osnove

Od prezentske osnove postaje prezent akt. i med. (pas.) s načinima, infinitivima i participima, pa imperfekt akt. i med. (pas.). § 231.

Oblici glagolski koji postaju od prezentske osnove imaju imperfektivno (nesvršeno) značenje.

Prezent	Indikativ	Konjunktiv	
aktiva	odrješujem		
1. sing.	λύ-ω	λύ-ω	[*solv-a-m*]
2. „	λύ-ει-ς	λύ-η-ς	[*solv-ā-s*]
3. „	λύ-ει	λύ-η	[*solv-a-t*]
2. duala	λύ-ε-τον	λύ-η-τον	
3. „	λύ-ε-τον	λύ-η-τον	
1. plur.	λύ-ο-μεν	λύ-ω-μεν	[*solv-ā-mus*]
2. „	λύ-ε-τε	λύ-η-τε	[*solv-ā-tis*]
3. „	λύ-ου-σι(ν)	λύ-ω-σι(ν)	[*solv-a-nt*]
medija i pasiva	odrješujem sebi ili se		
1. sing.	λύ-ο-μαι	λύ-ω-μαι	
2. „	λύ-η ili λύ-ει	λύ-η	
3. „	λύ-ε-ται	λύ-η-ται	
2. duala	λύ-ε-σθον	λύ-η-σθον	
3. „	λύ-ε-σθον	λύ-η-σθον	
1. plur.	λυ-ό-μεθα	λυ-ώ-μεθα	
2. „	λύ-ε-σθε	λύ-η-σθε	
3. „	λύ-ο-νται	λύ-ω-νται	

Imperfekt	aktiva: odrješivah		
1. sing.	ἔ-λυ-ο-ν		plur. ἐ-λύ-ο-μεν
2. „	ἔ-λυ-ε-ς	du. ἐ-λύ-ε-τον	„ ἐ-λύ-ε-τε
3. „	ἔ-λυ-ε(ν)	„ ἐ-λυ-έ-την	„ ἔ-λυ-ο-ν

Optativ	Imperativ	Infinitiv
odrješivao bih	odrješuj	odrješivati λύ-ειν
λύ-οι-μι λύ-οι-ς λύ-οι	λῦ-ε*) [*solv-e*] λυ-έ-τω [*solv-i-to*]	Particip odrješujući λύ-ων, -ουσα, λῦ-ον*) (osn. λυοντ-) [*solvent-*]
λύ-οι-τον λυ-οί-την	λύ-ε-τον λυ-έ-των	
λύ-οι-μεν λύ-οι-τε λύ-οι-εν	λύ-ε-τε [*solv-i-te*] λυ-ό-ντων [*solv-u-nto*] (λυ-έ-τωσαν)	g. λύοντ-ος [*solvent-is*]

odrješivao bih sebi ili se	odrješuj sebi ili se	Infinitiv
		odrješivati sebi ili se λύ-ε-σθαι
λυ-οί-μην λύ-οι-ο λύ-οι-το	λύ-ου λυ-έ-σθω	
λύ-οι-σθον λυ-οί-σθην	λύ-ε-σθον λυ-έ-σθων	Particip odrješujući sebi ili se
λυ-οί-μεθα λύ-οι-σθε λύ-οι-ντο	λύ-ε-σθε λυ-έ-σθων (λυ-έ-σθωσαν)	λυ-ό-μενος λυ-ο-μένη λυ-ό-μενον

medija i pasiva: odrješivah sebi ili se

s. ἐ-λυ-ό-μην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ε-το	du. ἐ-λύ-ε-σθον „ ἐ-λυ-έ-σθην	pl. ἐ-λυ-ό-μεθα ἐ-λύ-ε-σθε ἐ-λύ-ο-ντο

*) υ je u λύω po naravi dugo.

§ 233. 1. Osnovni je samoglasnik pred nosnim glasovima (μ, ν) i u optativu mukli glas-*o* (ο, od kojega može postati ου, u konj. ω), a pred drugim suglasnicima (σ, τ) jasni glas -*e* (ε od kojega može postati ει, u konj. η).

2. U 1, 2. i 3. licu sing. prez. ind. akt. stopio se nastavak s osnovnim samoglasnikom u završecima: -ω, -εις, -ει. — ου trećega lica plur. postalo je naknadnim produljivanjem (§ 50) od ο: λύ-ου-σι umjesto prvotnoga i dorskoga λύ-ο-ντι (isp. *solv-u-nt*). Isp. § 58, B. 1. i 59. — U 3. licu sing. impf. akt. stoji ε(ν) umjesto prvotnoga ε-τ, jer se τ na kraju nije moglo održati (§ 74); tako i u 3. l. pl. -ν umjesto -ντ.

3. U 2. licu sing. prez. ind. med. postalo je η od ε(σ)αι: λύη od λύ-ε-(σ)αι po § 60. b i 47; pored starijega η dolazi i mlađe ει: λύει.

4. U konjunktivu prelazi svako indikativno ο(ου) u ω, svako ε u η, svako ει u η; η 2. lica sing. med. stegnuto je od η(σ)αι (isp. § 228).

5. U 2. licu sing. impt. akt. nema nastavka; a u 2. licu sing. impt. i imperf. med. postaje ου stezanjem od εσο, εο: λύου = λύε(σ)ο, ἐλύου = ἐλύε(σ)ο (§ 60 b, § 47). — U 2. licu sing. optat. med. postaje οιο od οισο.

B. Augment

§ 234. Augment (*augmentum*, prirastak) znak je prošlosti u indikativu svih historijskih vremena (§ 225, 3, B). Ima pak dva oblika: ili se

a) pred glagol meće ε: silabički (složni) augment; ili se

b) početni samoglasnik produljuje: temporalni (vremenski) augment.

Silabički augment primaju svi glagoli koji počinju sa suglasnikom: ἔ-λυ-ο-ν, ἐ-τυπτ-ό-μην (bivah bijen).

ρ se iza ε podvostručava: ἔρρῑπτον od ῥῑ́πτω (bacam).

Bilješka. Umjesto ε može kao silabički augment dolaziti i η u: ἤ-μελλ-ο-ν od μέλλω (kanim se), ἠ-βουλ-ό-μην od βούλομαι (hoću), ἠ-δυνά-μην od δύναμαι (mogu) (ali dolazi i ε).

§ 235. Temporalni augment dobivaju svi glagoli koji počinju sa samoglasnikom imao on na sebi spiritus asper ili lenis.

Temporalnim se augmentom mijenja:

α	u	η	: ἄγω (vodim)	imperf.	ἦγ-ο-ν
ε	„	η	: ἐλαύνω (tjeram)	„	ἤλαυν-ο-ν
ο	„	ω	: ὀνειδίζω (grdim)	„	ὠνείδιζ-ο-ν
ῐ	„	ῑ	: ἱκετεύω (molim se)	„	ἱκέτευ-ο-ν
ῠ	„	ῡ	: ὑβρίζω (obijestan sam)	„	ὕβριζ-ο-ν
αι	„	ῃ	: αἰσχύνω (sramotim)	„	ᾔσχυν-ο-ν
ᾳ	„	ῃ	: ᾄδω (pjevam)	„	ᾖδ-ο-ν
αυ	„	ηυ	: αὐξάνω (množim)	„	ηὔξαν-ο-ν
οι	„	ῳ	: οἰκίζω (naseljavam)	„	ᾤκιζ-ο-ν

Bez augmenta ostaju dugi samoglasnici η, ω, ῑ, ῡ i dvoglasnik ου; kadšto i dvoglasnici ει, ευ:

οὐτάζω (ranjavam) impf. οὔταζ-ο-ν

εἰκάζω (nagađam) „ ᾔκαζ-ο-ν (i εἴκαζον)

εὑρίσκω (nalazim) „ ηὕρισκ-ο-ν (i εὕρισκον)

Bilj. Ako glagol bez augmenta ima oštar hak, ostaje mu i na augmentu.

Neki glagoli koji počinju sa samoglasnikom ε ne produljuju § 236. ga u η, nego u ει:

ἐάω puštam,	ἕλκω vučem,	ἕρπω pužem (*serpo*),
ἐθίζω privikavam,	ἕπομαι slijedim (*sequor*),	ἑστιάω gostim,
ἑλίσσω valjam,	ἐργάζομαι radim,	ἔχω imam;

impf. εἴων, εἴθιζον, εἵλισσον itd.

Bilješka. Ti su glagoli nekada imali u početku suglasnik pa stoga i silabički augment: Ϝεργάζ-ο-μαι ἐ-Ϝεργαζ-ό-μην, σέχ-ω ἔ-σεχ-ο-ν; zatim je suglasnik ispao: ἐ-εργαζ-ό-μην, ἔ-εχ-ο-ν, a napokon se εε po pravilu stegnulo u ει (§ 47): εἰργαζ-ό-μην, εἶχ-ο-ν.

§ 237. 1. Silabički augment imaju neki glagoli, premda počinju sa samoglasnikom, zato što su nekad počinjali s digamom, dakle sa suglasnikom:

ὠθέω (turam) ἐ-ώθουν, ὠνέομαι (kupujem) ἐ-ωνούμην.

2. Oba augmenta i silabički i temporalni imaju:

ὁράω (gledam) ἑώρα-ο-ν = ἑώρων; ἀν-οίγ-ω (otvaram), ἀν-έωγ-ο-ν.

§ 238. Glagoli složeni s prijedlogom dobivaju augment u sredini riječi odmah iza prijedloga; ako je više prijedloga, iza posljednjega: εἰς-φέρ-ω (unosim) εἰς-ἐ-φερ-ο-ν; προ-εις-άγ-ω (prije uvodim), προ-εις-ῆγ-ο-ν. Naglasak ne prelazi nikad preko augmenta. Isp. § 332, 1.

Prijedlog ἐκ (iz) pretvara se pred augmentom u ἐξ (§ 75, B. 2): ἐκ-φέρ-ω (iznosim) ἐξ-ἐ-φερ-ο-ν; — prijedlozi ἐν (u), σύν (sa), koji u prezentu ν asimiliraju (§ 58) ili gube (§ 58, B. 2), primaju pred ε prvotni oblik: ἐμ-βάλλ-ω (upadam), ἐν-ἐ-βαλλ-ο-ν, ἐγ-καλύπτ-ω (umotavam), ἐν-ε-κάλυπτ-ο-ν, συλ-λέγ-ω (sabiram) συν-ἐ-λεγ-ο-ν, συρ-ράπτ-ω (sašivam) συν-ἐ-ρραπτ-ο-ν, συ-στέλλ-ω (stežem) συν-ἐ--στελλ-ο-ν.

§ 239. Krajnji samoglasnik onih prijedloga koji se svršavaju na samoglasnik izostavlja se pred augmentom: ἀπ-ἐ-φερ-ο-ν (odnošah) od ἀπο-φέρω; samo περί i πρό ne gube nikad samoglasnika; πρό se sa ε često steže: προύβαινον od προ-ἐ-βαιν-ο-ν (stupah naprijed).

§ 240. Neki glagoli složeni s prijedlozima dobili su značenje prostih glagola i primaju augment pred prijedlogom:

ἐναντιόομαι (protivim se)	impf.	ἠναντιούμην
καθέζομαι (sjedam, sjedim)	„	ἐκαθεζόμην
καθίζω (posađujem, sjedam)	„	ἐκάθιζον
καθεύδω (spavam)	„	ἐκάθευδον (pored καθηῦδον).

Dva augmenta imaju:

ἀν-έχομαι (podnosim)	„	ἠν-ειχόμην
ἐν-οχλέω (dosađujem)	„	ἠν-ώχλουν

Glagoli koji nisu složeni s prijedlozima, nego izvedeni od imena slo- § 241
ženih s prijedlozima (*decomposita*), primaju augment ponajviše iza prijedloga, npr.:

ἐμποδίζω (priječim,	od ἐμποδών)	impf.	ἐν-ε-πόδιζον
ἐνεδρεύω (vrebam,	„ ἐνέδρα)	„	ἐν-ήδρευον
ἐπιορκέω (kunem se krivo,	„ ἐπίορκος)	„	ἐπι-ώρκουν
κατηγορέω (tužim,	„ κατήγορος)	„	κατ-ηγόρουν
ὑποπτεύω (sumnjam,	„ ὕποπτος)	„	ὑπ-ώπτευον
ἀπολογέομαι (branim se)		„	ἀπ-ε-λογούμην
ἐνθῡμέομαι (promišljam)		„	ἐν-ε-θυμούμην

Druga decomposita koja ne počinju s prijedlogom primaju augment § 242.
naprijed; npr.:

ἀδικέω (činim krivo)	impf.	ἠδίκουν	
ἀθυμέω (plašljiv sam)	„	ἠθύμουν	
δυστυχέω (nesretan sam)	„	ἐδυστύχουν	
εὐτυχέω (sretan sam)	„	εὐτύχουν	(bez augm. § 235)
εὐεργετέω (činim dobro)	„	εὐεργέτουν	„ „ „

C. Verba contracta

Glagoli na -ᾰ́ω, -έω, -όω stežu samoglasnike ᾰ, ε, ο u svim obli- § 243.
cima prezentske osnove s osnovnim samoglasnikom pa se zovu stegnuti glagoli (*verba contracta*). Tu vrijede pravila o stezanju raspravljena u § 47—48.

Naročito vrijede ova pravila:

1. α se steže s glasom *-e* (ε, η, ει, ῃ) u ᾱ (ᾳ).
   s glasom *-o* (ο, ω, ου, οι) u ω (ῳ).

2. ε se steže sa ε u ει, sa ο u ου, a pred dugim se samoglasnikom (ω, η) ili diftongom (ει, ῃ, ου, οι) gubi.

3. ο se steže sa ε, ο ili ου u ου, sa η ili ω u ω, s diftongom, u kojem je ι (ει, ῃ, οι), u οι.

Bilj. Samo u infinitivu gdje ει nije izvorno (nego je -ειν stegnuto od -ε-εν) αειν se ne steže u ᾷν, nego u ᾶν, a οειν se ne steže u οῖν, nego u οῦν.

τῑμᾰ́ω (častim) [isp. lat. *am(a)o*]	ποιέω (činim) [isp. lat. *moneo*]	δουλόω (zarobljujem)
Osnove: τιμα	ποιε	δουλο

AKTIV

Prez. indikativ

s.	1.	τιμάω	τιμῶ	ποιέω	ποιῶ	δουλόω	δουλῶ
	2.	τιμάεις	τιμᾷς	ποιέεις	ποιεῖς	δουλόεις	δουλοῖς
	3.	τιμάει	τιμᾷ	ποιέει	ποιεῖ	δουλόει	δουλοῖ
d.	2.	τιμάετον	τιμᾶτον	ποιέετον	ποιεῖτον	δουλόετον	δουλοῦτον
	3.	τιμάετον	τιμᾶτον	ποιέετον	ποιεῖτον	δουλόετον	δουλοῦτον
p.	1.	τιμάομεν	τιμῶμεν	ποιέομεν	ποιοῦμεν	δουλόομεν	δουλοῦμεν
	2.	τιμάετε	τιμᾶτε	ποιέετε	ποιεῖτε	δουλόετε	δουλοῦτε
	3.	τιμάουσι(ν)	τιμῶσι(ν)	ποιέουσι(ν)	ποιοῦσι(ν)	δουλόουσι(ν)	δουλοῦσι(ν)

Konjunktiv

s.	1.	τιμάω	τιμῶ	ποιέω	ποιῶ	δουλόω	δουλῶ
	2.	τιμάῃς	τιμᾷς	ποιέῃς	ποιῇς	δουλόῃς	δουλοῖς
	3.	τιμάῃ	τιμᾷ	ποιέῃ	ποιῇ	δουλόῃ	δουλοῖ
d.	2.	τιμάητον	τιμᾶτον	ποιέητον	ποιῆτον	δουλόητον	δουλῶτον
	3.	τιμάητον	τιμᾶτον	ποιέητον	ποιῆτον	δουλόητον	δουλῶτον
p.	1.	τιμάωμεν	τιμῶμεν	ποιέωμεν	ποιῶμεν	δουλόωμεν	δουλῶμεν
	2.	τιμάητε	τιμᾶτε	ποιέητε	ποιῆτε	δουλόητε	δουλῶτε
	3.	τιμάωσι(ν)	τιμῶσι(ν)	ποιέωσι(ν)	ποιῶσι(ν)	δουλόωσι(ν)	δουλῶσι(ν)

τῑμᾰ́ω (častim) [isp. lat. *am(a)o*]	ποιέω (činim) [isp. lat. *moneo*]	δουλόω (zarobljujem)
Osnove: τιμα	ποιε	δουλο

MEDIJ (PASIV)

τιμάομαι	τιμῶμαι	ποιέομαι	ποιοῦμαι	δουλόομαι	δουλοῦμαι
τιμάῃ, ει	τιμᾷ	ποιέῃ, ει	ποιῇ, εῖ	δουλόῃ, ει	δουλοῖ
τιμάεται	τιμᾶται	ποιέεται	ποιεῖται	δουλόεται	δουλοῦται
τιμάεσθον	τιμᾶσθον	ποιέεσθον	ποιεῖσθον	δουλόεσθον	δουλοῦσθον
τιμάεσθον	τιμᾶσθον	ποιέεσθον	ποιεῖσθον	δουλόεσθον	δουλοῦσθον
τιμαόμεθα	τιμώμεθα	ποιεόμεθα	ποιούμεθα	δουλοόμεθα	δουλούμεθα
τιμάεσθε	τιμᾶσθε	ποιέεσθε	ποιεῖσθε	δουλόεσθε	δουλοῦσθε
τιμάονται	τιμῶνται	ποιέονται	ποιοῦνται	δουλόονται	δουλοῦνται
τιμαώμαι	τιμῶμαι	ποιέωμαι	ποιῶμαι	δουλόωμαι	δουλῶμαι
τιμάῃ	τιμᾷ	ποιέῃ	ποιῇ	δουλόῃ	δουλοῖ
τιμάηται	τιμᾶται	ποιέηται	ποιῆται	δουλόηται	δουλῶται
τιμάησθον	τιμᾶσθον	ποιέησθον	ποιῆσθον	δουλόησθον	δουλῶσθον
τιμάησθον	τιμᾶσθον	ποιέησθον	ποιῆσθον	δουλόησθον	δουλῶσθον
τιμαώμεθα	τιμώμεθα	ποιεώμεθα	ποιώμεθα	δουλοώμεθα	δουλώμεθα
τιμάησθε	τιμᾶσθε	ποιέησθε	ποιῆσθε	δουλόησθε	δουλῶσθε
τιμάωνται	τιμῶνται	ποιέωνται	ποιῶνται	δουλόωνται	δουλῶνται

AKTIV

Optativ	s. 1.	τιμάοιμι	τιμῷμι	ποιέοιμι	ποιοῖμι	δουλόοιμι	δουλοῖμι
		(-αοίην	-ῴην)*	(-εοίην	-οίην)	(-οοίην	-οίην)
	2.	τιμάοις	τιμῷς	ποιέοις	ποιοῖς	δουλόοις	δουλοῖς
		(-αοίης	-ῴης)	(-εοίης	-οίης)	(-οοίης	-οίης)
	3.	τιμάοι	τιμῷ	ποιέοι	ποιοῖ	δουλόοι	δουλοῖ
		(-αοίη	-ῴη)	(-εοίη	-οίη)	(-οοίη	-οίη)
	d. 2.	τιμάοιτον	τιμῷτον	ποιέοιτον	ποιοῖτον	δουλόοιτον	δουλοῖτον
		(-αοίητον	-ῴητον)	(-εοίητον	-οίητον)	(-οοίητον	-οίητον)
	3.	τιμαοίτην	τιμῴτην	ποιεοίτην	ποιοίτην	δουλοοίτην	δουλοίτην
		(-αοιήτην	-ῳήτην)	(-εοιήτην	-οιήτην)	(-οοιήτην	-οιήτην)
	p.1.	τιμάοιμεν	τιμῷμεν	ποιέοιμεν	ποιοῖμεν	δουλόοιμεν	δουλοῖμεν
		(-αοίημεν	-ῴημεν)	(-εοίημεν	-οίημεν)	(-οοίημεν	-οίημεν)
	2.	τιμάοιτε	τιμῷτε	ποιέοιτε	ποιοῖτε	δουλόοιτε	δουλοῖτε
		(-αοίητε	-ῴητε)	(-εοίητε	-οίητε)	(-οοίητε	-οίητε)
	3.	τιμάοιεν	τιμῷεν	ποιέοιεν	ποιοῖεν	δουλόοιεν	δουλοῖεν
Imperativ	s. 2.	τίμαε	τίμᾱ	ποίεε	ποίει	δούλοε	δούλου
	3.	τιμαέτω	τιμάτω	ποιεέτω	ποιείτω	δουλοέτω	δουλούτω
	d. 2.	τιμάετον	τιμᾶτον	ποιέετον	ποιεῖτον	δουλόετον	δουλοῦτον
		τιμαέτων	τιμάτων	ποιεέτων	ποιείτων	δουλοέτων	δουλούτων
	p.2.	τιμάετε	τιμᾶτε	ποιέετε	ποιεῖτε	δουλόετε	δουλοῦτε
	3.	τιμαόντων	τιμώντων	ποιεόντων	ποιούντων	δουλοόντων	δουλούντων
Infin.		τιμάειν	τιμᾶν	ποιέειν	ποιεῖν	δουλόειν	δουλοῦν

*) Bilješka. Štampom istaknuti oblici optativa akt. τιμῴην itd. u sing., τιμῶτον itd. u du. i pl. običniji su.

MEDIJ (PASIV)					
τιμαοίμην	τιμώμην	ποιεοίμην	ποιοίμην	δουλοοίμην	δουλοίμην
τιμάοιο	τιμῶο	ποιέοιο	ποιοῖο	δουλόοιο	δουλοῖο
τιμάοιτο	τιμῶτο	ποιέοιτο	ποιοῖτο	δουλόοιτο	δουλοῖτο
τιμάοισθον	τιμῶσθον	ποιέοισθον	ποιοῖσθον	δουλόοισθον	δουλοῖσθον
τιμαοίσθην	τιμώσθην	ποιεοίσθην	ποιοίσθην	δουλοοίσθην	δουλοίσθην
τιμαοίμεθα	τιμώμεθα	ποιεοίμεθα	ποιοίμεθα	δουλοοίμεθα	δουλοίμεθα
τιμάοισθε	τιμῶσθε	ποιέοισθε	ποιοῖσθε	δουλόοισθε	δουλοῖσθε
τιμάοιντο	τιμῶντο	ποιέοιντο	ποιοῖντο	δουλόοιντο	δουλοῖντο
τιμάου	τιμῶ	ποιέου	ποιοῦ	δουλόου	δουλοῦ
τιμαέσθω	τιμάσθω	ποιεέσθω	ποιείσθω	δουλοέσθω	δουλούσθω
τιμάεσθον	τιμᾶσθον	ποιέεσθον	ποιεῖσθον	δουλόεσθον	δουλοῦσθον
τιμαέσθων	τιμάσθων	ποιεέσθων	ποιείσθων	δουλοέσθων	δουλούσθων
τιμάεσθε	τιμᾶσθε	ποιέεσθε	ποιεῖσθε	δουλόεσθε	δουλοῦσθε
τιμαέσθων	τιμάσθων	ποιεέσθων	ποιείσθων	δουλοέσθων	δουλούσθων
τιμάεσθαι	τιμᾶσθαι	ποιέεσθαι	ποιεῖσθαι	δουλόεσθαι	δουλοῦσθαι

AKTIV						
Particip		τιμάων	τιμῶν	ποιέων	ποιῶν	δουλόων δουλῶν
		τιμάουσα	τιμῶσα	ποιέουσα	ποιοῦσα	δουλόουσα δουλοῦσα
		τιμάον	τιμῶν	ποιέον	ποιοῦν	δουλόον δουλοῦν
Imperfekt	s. 1.	ἐτίμαον	ἐτίμων	ἐποίεον	ἐποίουν	ἐδούλοον ἐδούλουν
	2.	ἐτίμαες	ἐτίμᾱς	ἐποίεες	ἐποίεις	ἐδούλοες ἐδούλους
	3.	ἐτίμαε(ν)	ἐτίμᾱ	ἐποίεε(ν)	ἐποίει	ἐδούλοε(ν) ἐδούλου
	d. 2.	ἐτιμάετον	ἐτιμᾶτον	ἐποιέετον	ἐποιεῖτον	ἐδουλόετον ἐδουλοῦτον
	3.	ἐτιμαέτην	ἐτιμάτην	ἐποιεέτην	ἐποιείτην	ἐδουλοέτην ἐδουλούτην
	p. 1.	ἐτιμάομεν	ἐτιμῶμεν	ἐποιέομεν	ἐποιοῦμεν	ἐδουλόομεν ἐδουλοῦμεν
	2.	ἐτιμάετε	ἐτιμᾶτε	ἐποιέετε	ἐποιεῖτε	ἐδουλόετε ἐδουλοῦτε
	3.	ἐτίμαον	ἐτίμων	ἐποίεον	ἐποίουν	ἐδούλοον ἐδούλουν

Drugi primjeri: τολμάω (usuđujem se), σιγάω (šutim), βοάω (vičem), ἐάω (§ 236, puštam). — ἀσκέω (vršim), κοσμέω (kitim),

MEDIJ (PASIV)					
τιμαόμενος	τιμώμενος	ποιεόμενος	ποιούμενος	δουλοόμενος	δουλούμενος
τιμαομένη	τιμωμένη	ποιεομένη	ποιουμένη	δουλοομένη	δουλουμένη
τιμαόμενον	τιμώμενον	ποιεόμενον	ποιούμενον	δουλοόμενον	δουλούμενον
ἐτιμαόμην	ἐτιμώμην	ἐποιεόμην	ἐποιούμην	ἐδουλοόμην	ἐδουλούμην
ἐτιμάου	ἐτιμῶ	ἐποιέου	ἐποιοῦ	ἐδουλόου	ἐδουλοῦ
ἐτιμάετο	ἐτιμᾶτο	ἐποιέετο	ἐποιεῖτο	ἐδουλόετο	ἐδουλοῦτο
ἐτιμάεσθον	ἐτιμᾶσθον	ἐποιέεσθον	ἐποιεῖσθον	ἐδουλόεσθον	ἐδουλοῦσθον
ἐτιμαέσθην	ἐτιμάσθην	ἐποιεέσθην	ἐποιείσθην	ἐδουλοέσθην	ἐδουλούσθην
ἐτιμαόμεθα	ἐτιμώμεθα	ἐποιεόμεθα	ἐποιούμεθα	ἐδουλοόμεθα	ἐδουλούμεθα
ἐτιμάεσθε	ἐτιμᾶσθε	ἐποιέεσθε	ἐποιεῖσθε	ἐδουλόεσθε	ἐδουλοῦσθε
ἐτιμάοντο	ἐτιμῶντο	ἐποιέοντο	ἐποιοῦντο	ἐδουλόοντο	ἐδουλοῦντο

ἀριθμέω (brojim). — δηλόω (objavljujem), στεφανόω (ovjenčavam), ζημιόω (kažnjavam), χρυσόω (zlatim).

§ 244. Bilješke. 1. Jednosložne osnove na -ε stežu se samo ondje gdje stezanjem postaje ει:

Prez.	πλέω (brodim)		πλέομεν
	πλεῖς		πλεῖτε
	πλεῖ		πλέουσι(ν)
Impf.	ἔπλεον	Konj.	πλέω
	ἔπλεις		πλέῃς itd.
	ἔπλει itd.	Opt.	πλέοιμι itd.
Inf.	πλεῖν	Partic.	πλέων itd.

Δέω (vežem) može se stezati svagdje; δέομαι (trebam) ili se drži pravila ili se ne steže nikako.

2. Neke osnove na -α ne stežu α i glas-*e* u ᾱ, nego u η; tako navlastito: ζάω (živim), διψάω (žednim), πεινάω (gladujem), χράομαι (upotrebljavam):

ζῶ ζῇς ζῇ ζῆτε ἔζης ἔζη ἐζῆτε ζῆν

χρῶμαι χρῇ χρῆται χρῆσθε ἐχρῆτο ἐχρῆσθε χρῆσθαι.

3. κάω (pored καίω, palim) i κλάω (pored κλαίω, plačem) ne stežu se nigdje (§ 253).

4. U 3. l. sing. impf. stegnuti oblik nema nikad ν ἐφελκ. (§ 75): ἐτίμα od ἐτίμαε(ν).

D. Razlika prezentske osnove od glagolske

§ 245. Glagolskom osnovom nazivamo onaj osnovni oblik glagolski od kojega se mogu izvesti svi oblici glagolski, samo ako se pazi na glasovne zakone: λυ, prez. λύω, perf. λέλυκα, fut. λύσω; τιμα, prez. τιμάω, perf. τετίμηκα, fut. τιμήσω.

Od glagolske osnove postaju redovno i imena: λύ-σι-ς (otkupljivanje), λυ-τήρ (otkupitelj), λύ-τρο-ν (otkupnina); τίμη-σις (procjenjivanje), τιμη-τής (procjenjivalac, *censor*).

Ako se glagolska osnova niotkuda ne može izvesti, zove se korijen: λυ, a glagol koji je od njega izveden zove se korjenit glagol: λύω; ako li je glagolska osnova već sama nominalnim nastavkom izvedena nominalna osnova, zove se izvedena, a glagol od nje načinjen izveden glagol; tako je τιμα nominalna osnova izvedena od korijena τι nominalnim nastavkom μᾱ; od nje imamo imenicu τιμή (čast); a zajedno je ta osnova glagolska, te imamo od nje glagol τιμάω (častim).

Glagolska osnova nije uvijek jednaka prezentskoj; ova se od one često razlikuje ili tim da joj samoglasnik dolazi u višem prijevojnom stupnju (ponajviše u sredini, § 49) ili tim da je inače raširena, npr. prez. osn. λειπ (pr. λείπω ostavljam), glag. osn. λῐ̆π (aor. ἔλιπον), prez. osn. τυπτ (pr. τύπτω udaram), glag. osn. τυπ (τύπος udarac). Kad se odbace prezentski raširci ili samoglasnik prezentske osnove premjesti u niži prijevojni stupanj (u nizinu), dobiva se čista glagolska osnova. § 246.

Po razlici među prezentskom i glagolskom osnovom dijele se glagoli ponajprije na četiri razreda s nekim razdjelima.

1. Prvi razred (neraširenі) § 247.

Prezentska je osnova jednaka glagolskoj.

Amo idu gotovo sva *verba pura*, tj. oni glagoli kojima se osnova svršava na samoglasnik (§ 243), a osim toga mnoga *impura*: τιμά-ω, δουλό-ω, παιδεύ-ω (odgajam), λύ-ω; — ἄρχ-ω (vladam), ἄγ-ω (vodim), λέγ-ω (govorim).

2. Drugi razred (prijevojni) § 248.

Samoglasnik je u prezentskoj osnovi u višem prijevojnom stupnju (u sredini) (§ 49).

φεύγ-ω	(bježim)	glag.	osnova	φῠ̆γ	(φῠ̆γή bijeg, lat. *fuga*)
λείπ-ω	(ostavljam)	,,	,,	λῐ̆π	(aor. ἔλῐ̆πον § 256)
πείθ-ω	(nagovaram)	,,	,,	πῐ̆θ	(πῐ̆θ-ανό-ς uvjerljiv)
τήκ-ω	(topim)	,,	,,	τᾰ̆κ	(aor. pas. ἐτᾰ́κην § 294)
τρίβ-ω	(tarem)	,,	,,	τρῐ̆β	(aor. pas. ἐτρῐ́βην § 294).

Ovamo ide još šest glagola na εω:

πλέω	(plovim)	glag.	osnova	πλυ
πνέω	(pušem)	,,	,,	πνυ
νέω	(plivam	,,	,,	νυ
ῥέω	(tečem)	,,	,,	ῥυ
θέω	(trčim)	,,	,,	θυ
χέω	(lijevam)	,,	,,	χυ.

Bilješka. U tim se glagolima ευ pred samoglasnikom pretvorilo u εϝ; napokon je ϝ ispalo (§ 60. b): πλυ πλευω πλεϝω πλέω. Isp. πνεῦ-μα (dah), ῥεῦ-μα (potok).

3. Treći razred (T-razred) § 249.

Prezentska osnova postaje dodatkom glasa τ. Ovamo pripadaju samo glagoli kojima se osnova svršava na usneni suglasnik (*verba labialia*):

τύπτω	(udaram)	glag.	osnova	τυπ	(τύπος udarac)
βλάπτω	(škodim)	,,	,,	βλαβ	(βλᾰ́βη šteta)
κρύπτω	(krijem)	,,	,,	κρυφ	(κρύφα kradom)
θάπτω	(zakopavam § 56)	,,	,,	ταφ	(τάφος grob)

i osim toga:

τίκτω (rađam) (umj. τι-τκ-ω) glag. osnova τεκ (τέκνον dijete).

Kako se usneni glasovi mijenjaju pred glasom τ, uči § 52.

§ 250. 4. Četvrti razred (J-razred)

Prezentska osnova postaje dodatkom glasa *j* [isp. lat. *fug-i-o*, osn. *fug*]. Kod te se prilike *j* različno mijenja i premješta, kako je razloženo u § 57. a—e:

a) Grleni glasovi κ χ prelaze sa *j* u ττ (σσ) (§ 57. a):

φυλάττω (čuvam) glag. osnova φυλακ (φυλακή straža)
ταράττω (mutim) „ „ ταραχ (ταραχή smutnja).

Rijetko prelazi dental sa *j* u ττ (σσ):

ἁρμόττω (sastavljam) glag. osn. ἁρμοτ (ἁρμοστής uređivač, § 53)
πλάττω (gradim) „ „ πλατ (τὸ πλάσμα tvorba, § 54).

§ 251. b) δ prelazi sa *j* u ζ (§ 57. b):

ἐλπίζω (nadam se) glag. osnova ἐλπιδ (ἐλπίς, -ίδος nada)
καθ-έζομαι (sjedam) „ „ ἑδ (τὸ ἕδος *sedes*)
ὄζω (mirišem) „ „ ὀδ (ὀδμή *odor*).

I gutural γ prelazi sa *j* u ζ; navlastito u glagolima koji znače glas:

στενάζω (uzdišem) glag. osn. στεναγ (στεναγμός uzdisanje)
οἰμώζω (jadikujem) „ „ οἰμωγ (οἰμωγή jadikovanje)
στίζω (bodem) „ „ στιγ (στιγμή *punctum)*
σαλπίζω (trubim) „ „ σαλπιγγ (σάλπιγξ -ιγγος truba).

§ 252. c) λ prelazi sa *j* u λλ (§ 57. d):

ἅλλομαι (skačem) glag. osnova ἁλ (lat. *sal-i-o*)
ἀγγέλλω (javljam) „ „ ἀγγελ (ἄγγελος glasnik).

§ 253. d) kod ν i ρ nastaju ove promjene:

od -ανjω, -αρjω

postaje -αίνω, -αίρω (epenteza, § 57. e);

od -ενjω, -ερjω; -ῐνjω, -ῐρjω; -ῠνjω, -ῠρjω

postaje -είνω, -είρω; -ῖνω, -ῖρω; -ῦνω, -ῦρω (izjednačivanje i naknadno produljivanje, § 57. e).

φαίνω (pokazujem) glag. osnova φᾰν (φανερός vidljiv)
καθαίρω (čistim) „ „ καθᾰρ (καθαρός čist)
τείνω (napinjem) „ „ τεν (ἀτενής napet)
σπείρω (sijem) „ „ σπερ (τὸ σπέρμα sjeme)
κρῑ́νω (sudim) „ „ κρῐ̆ν
ἀμῡ́νω (odbijam) „ „ ἀμῠ̆ν
pa ὀφείλω (dugujem) „ „ ὀφελ.

καίω (pored κάω) palim i κλαίω (pored κλάω) plačem s osn. καυ (τὸ καῦμα žega) i κλαυ (κλαυθμός plač) postalo je od κᾰ̆Ϝ-*jω* i κλᾰ̆Ϝ-*jω* (§ 60, B. 2).

NB. Ostale razrede glagolske vidi u § 320–327 (glagoli s osobitim oblicima).

II. Jaka aorisna osnova

Od jake aorisne osnove izvodi se jaki (ili drugi) aorist aktivni § 254. i medijalni. Jaka je aorisna osnova jednaka glagolskoj.

Oblici koji postaju od ove i od svih drugih aorisnih osnova znače perfektivnu (svršenu) radnju.

Prezent: βάλλω (bacam)
Osnova: βᾰ̆λ

AKTIV: bacih

	Indikativ	Konjunktiv	Optativ	Imperativ
Sing. 1.	ἔ-βαλ-ο-ν	βάλ-ω	βάλ-οι-μι	
2.	ἔ-βαλ-ε-ς	βάλ-ῃς	βάλ-οι-ς	βάλ-ε
3.	ἔ-βαλ-ε(ν)	βάλ-ῃ	βάλ-οι	βαλ-έ-τω
Du. 2.	ἐ-βάλ-ε-τον	βάλ-η-τον	βάλ-οι-τον	βάλ-ε-τον
3.	ἐ-βαλ-έ-την	βάλ-η-τον	βαλ-οί-την	βαλ-έ-των
Plur. 1.	ἐ-βάλ-ο-μεν	βάλ-ω-μεν	βάλ-οι-μεν	
2.	ἐ-βάλ-ε-τε	βάλ-η-τε	βάλ-οι-τε	βάλ-ε-τε
3.	ἔ-βαλ-ο-ν	βάλ-ω-σι(ν)	βάλ-οι-εν	βαλ-ό-ντων (βαλ-έ-τωσαν)

Inf. βαλ-εῖν Partic. βαλ-ών, βαλ-οῦσα, βαλ-όν
βαλ-όντ-ος, βαλ-ούσης, βαλ-όντ-ος

MEDIJ: bacih sebi (se)

	Indikativ	Konjunktiv	Optativ	Imperativ
Sing. 1.	ἐ-βαλ-ό-μην	βάλ-ω-μαι	βαλ-οί-μην	
2.	ἐ-βάλ-ου	βάλ-η	βάλ-οι-ο	βαλ-οῦ
3.	ἐ-βάλ-ε-το	βάλ-η-ται	βάλ-οι-το	βαλ-έ-σθω
Du. 2.	ἐ-βάλ-ε-σθον	βάλ-η-σθον	βάλ-οι-σθον	βάλ-ε-σθον
3.	ἐ-βαλ-έ-σθην	βάλ-η-σθον	βαλ-οί-σθην	βαλ-έ-σθων
Plur. 1.	ἐ-βαλ-ό-μεθα	βαλ-ώ-μεθα	βαλ-οί-μεθα	
2.	ἐ-βάλ-ε-σθε	βάλ-η-σθε	βάλ-οι-σθε	βάλ-ε-σθε
3.	ἐ-βάλ-ο-ντο	βάλ-ω-νται	βάλ-οι-ντο	βαλ-έ-σθων (βαλ-έ-σθωσαν)

Inf. βαλ-έ-σθαι Partic. βαλ-ό-μενος, -η, ον

§ 255. 1. Jaka aorisna osnova spreže se sasvim onako kao i prezentska (zato se **indikativ** toga aorista svršava kao **impf.**, a ostali njegovi oblici, kao isti oblici **prezenta**), samo joj se drukčije **naglašuju** ovi oblici:

akt. inf. βαλεῖν, part. βαλών, βαλοῦσα, βαλόν

med. inf. βαλέσθαι, 2. sg. impt. βαλοῦ;

tako i složeni glagoli: ἀποβαλεῖν, ἀποβαλών, ἀποβαλέσθαι, ἀποβαλοῦ.

2. **Medijalni** aorist nema **pasivnoga** značenja kao medijalni prezent: ἐβαλόμην ne znači: bih bačen, nego bacih sebi (ili se). O augmentu v. §§ 234—242.

§ 256. U atičkoj prozi upotrebljava se jaki aorist samo još od ovih pravilnih glagola:

λείπω (ostavljam)	osn.	λῐ̆π	jaki aor.	ἔλιπον
φεύγω (bježim)	„	φῠ̆γ	„ „	ἔφυγον
τίκτω (rađam)	„	τεκ	„ „	ἔτεκον
ἀνα-κράζω (zavikujem)	„	κρᾰ̆γ	„ „	ἀν-έκρᾰγον
κατα-καίνω (ubijam)	„	κᾰ̆ν	„ „	κατ-έκᾰνον
ὀφείλω (dugujem)	„	ὀφελ	„ „	ὤφελον (*utinam* § 461, 3, B).

§ 257. Jaka aorisna osnova razlikuje se od glagolske:

τρέπομαι (obraćam se) osn. τρεπ jaki aor. ἐτραπόμην (§ 49. i 62).
ἄγω (vodim) „ ἀγ „ „ ἤγαγον (reduplikacija!).

III. Futurska osnova

Od nje se izvodi futur aktivni i medijalni. § 258.

Sigmatski futur (prvi f.)		**Kontraktni futur** (drugi f.)
Prezent	λῡ́ω, osnova λῡ	φαίνω (pokazujem), osn. φᾰ́ν
	Futur. osn. λῡσ	Futur, osn. φᾰ́νε
	A K T I V	
Ind.	λῡ́σ-ω (odrješivat ću) λῡ́σ-εις itd. kao prez. λύω	φᾰνέ-ω, ῶ (pokazivat ću) φᾰνέ-εις, εῖς itd. kao prez. ποιῶ
Opt. Inf. Part.	λῡ́σ-οι-μι λῡ́σ-ειν m. λῡ́σ-ων ž. λῡ́σ-ουσα sr. λῦσ-ον gen. λῡ́σ-οντ-ος	φανε-οίην, οίην φανέ-ειν, εῖν φανέ-ων, ῶν φανέ-ουσα, οῦσα φανέ-ον, οῦν φανέ-οντ-ος, οῦντος
	M E D I J	
Ind.	λῡ́σ-ο-μαι (odrješivat ću sebi) kao prez. λύομαι	φανέ-ο-μαι, οῦμαι (pokazivat ću se) kao prez. ποιοῦμαι
Opt. Inf. Part.	λυσ-οί-μην λῡ́σ-ε-σθαι λυσ-ό-μενος, η, ον	φανε-οί-μην, οίμην φανέ-ε-σθαι, εῦσθαι φανε-ό-μενος ούμενος, η, ον

Futurska osnova spreže se sasvim onako kao i prezentska, i § 259.
to sigmatska kao obični, a stegnuta kao stegnuti prezent osnovâ na ε (npr. ποιέω) (§ 231, 243). Futur nema ni konjunktiva ni imperativa.

Osnova sigmatskoga futura postaje tako da se glagolskoj § 260.
osnovi dodaje σ:λῡ́ λῡσ. Sigmatski futur imaju sve osnove koje se svršavaju na samoglasnike (*verba vocalia*) ili na bezvučne suglasnike (*verba muta*).

I. **Verba vocalia**

Vokalske osnove imaju pred σ dug samoglasnik, i to

glagoli na -ᾰ́ω	iza ε, ι, ρ	:	ᾱ
	inače	:	η
glagoli na -έω		:	η
glagoli na -όω		:	ω
glagoli na -ῠ́ω		:	ῡ; npr.

ἐάω (puštam)	futur	ἐᾰ́σω
ἰάομαι (liječim)	„	ἰᾰ́σομαι
θηράω (lovim)	„	θηρᾰ́σω
τιμάω (častim)	„	τιμήσω
βοάω (vičem)	„	βοήσομαι
ποιέω (činim)	„	ποιήσω
δουλόω (zarobljujem)	„	δουλώσω
μηνῠ́ω (pokazujem)	„	μηνῡ́σω.

Glagol χράομαι (upotrebljavam) ima u futuru η: χρήσομαι (§ 244, 2), naprotiv, ἀκροάομαι (slušam) ima ἀκροᾰ́σομαι.

II. **Verba muta**

§ 261. Glagoli 2. razreda pridijevaju σ prezentskoj, ostali glagolskoj osnovi. — σ se po § 55. slaže s grlenima u ξ, s usnenima u ψ, a zubni po § 55. ispadaju ispred njega (glagolima 3. razr. svršava se dakle futur na -ψω, onima na -ττω svršava se na -ξω, a onima na -ζω svršava se na -σω):

ἄρχω (vladam)	osn.	ἀρχ	fut.	ἄρξω	
τήκω (topim)	„	τᾰκ	„	τήξω	2. r.
φεύγω (bježim)	„	φῠγ	„	φεύξομαι	2. r.
ἐκ-πλήττω (plašim)	„	πλᾰγ	„	ἐκπλήξω	(2. i 4. razr.)
φυλάττω (čuvam)	„	φυλᾰκ	„	φυλάξω	
οἰμώζω (jadikujem)	„	οἰμωγ	„	οἰμώξομαι	(§ 251)
τρέπω (obraćam)	„	τρεπ	„	τρέψω	
τρέφω (hranim)	„	τρεφ	„	θρέψω	(§ 56)
τρῖβω (tarem)	„	τρῐ̆β	„	τρῖψω	2. r.
λείπω (ostavljam)	„	λῐ̆π	„	λείψω	2. r.
βλάπτω (škodim)	„	βλᾰβ	„	βλάψω	
θάπτω (zakopavam)	„	τᾰφ	„	θάψω	(§ 56)
ψεύδω (varam)	„	ψευδ	„	ψεύσω	1. r.
πείθω (nagovaram)	„	πῐ̆θ	„	πείσω	2. r.
σχίζω (cijepam)	„	σχῐ̆δ	„	σχίσω	
ἁρμόττω (sastavljam)	„	ἁρμοτ	„	ἁρμόσω	(§ 250)
σπένδω (izlijevam žrtvu)	„	σπενδ	„	σπείσω	(§ 58, B. 1).

Glagolima 2. razr. πλέω (plovim), πνέω (pušem) (§ 248) glasi futur πλεύσομαι, πνεύσομαι, a glagol χέω (lijevam) ima futur χέω.

Glagolima καίω (κάω) palim, κλαίω (κλάω) plačem (§ 253) futur glasi καύσω, κλαύσομαι.

III. Za *futurum contractum* postaje osnova tako da se glagol- § 262.
skoj osnovi pridijeva εσ, pa σ između dva samoglasnika ispada (§60. b): glag. osn. φαν, fut. osn. φανεσ, fut. (φανεσω) φανέω = φανῶ. Takav futur imaju osnove na λ, μ, ν, ρ (**verba liquida**), npr.:

βάλλω (bacam)		osn. βᾰλ		fut. βᾰλῶ
ἀγγέλλω (javljam)	„	ἀγγελ	„	ἀγγελῶ
περαίνω (svršavam)	„	περᾰν	„	περᾰνῶ
κρίνω (sudim)	„	κρῐν	„	κρῐνῶ
δέρω (derem)	„	δερ	„	δερῶ
αἴρω, hom. ἀείρω (dižem)	„	ἆρ (od ἀερ)	„	ἆρῶ.

1. Neki glagoli izbacuju i u sigmatskom futuru σ te se sprežu § 263.
kao verba contracta (*futurum atticum*); tako

βιβάζω (donosim)	fut.	(βιβάσω)	βιβῶ (kao τιμῶ)
καλέω (zovem)	„	(καλέσω, protiv § 260)	καλῶ (kao ποιῶ)
τελέω (svršavam)	„	(τελέσω, protiv § 260)	τελῶ (kao ποιῶ).

2. Glagoli na -ίζω od više nego dva sloga imaju uvijek *futurum atticum* na -ιῶ, -ιεῖς itd.: κομίζω (nosim) futur κομιῶ (kao ποιῶ), νομίζω (mislim) futur νομιῶ.

Neki glagoli imaju pored futura na -σομαι futur na -σοῦμαι (*futurum* § 264.
doricum):

φεύγω (bježim) fut. φεύξομαι i φευξοῦμαι (kao ποιοῦμαι)
πλέω (plovim) „ πλεύσομαι i πλευσοῦμαι.

I kod futura trebalo je da -σ- među samoglasnicima po pravilu (§ 60. b) is- § 265.
padne, ali je povraćeno analogijom glagola kojima se osnova svršava na suglasnik λύσω, φιλήσω prema δείξω, γράψω.

Mnogi aktivni glagoli imaju medijalni futur s aktivnim značenjem; npr. § 266.
ᾄδω (pjevam) — ᾄσομαι, ἀκούω (slušam) — ἀκούσομαι itd. Ostale takve glagole v. u § 328. 1. — Ista se pojava nalazi često i kod glagola s osobitim oblicima § 320. i d.: βαίνω (idem) — βήσομαι, λαμβάνω (uzimam) — λήψομαι, γιγνώσκω (poznajem) — γνώσομαι itd.

IV. Osnova slaboga aorista

§ 267. Od osnove slaboga aorista izvodi se slabi (ili prvi) aorist aktivni i medijalni.

Prez. Osn.	λύω λῡ		φαί-νω φᾰ̄ν	
	1. **Sigmatski oblik**		2. **Naknadni oblik**	
	Osnova slaboga aorista λῡσᾰ̄		φηνᾰ̄	
	AKTIV	MEDIJ	AKTIV	MEDIJ
Ind.	ἔ-λῡσα (odriješih) ἔ-λυσα-ς ἔ-λυσε(ν) ἐ-λύσα-τον ἐ-λυσά-την ἐ-λύσα-μεν ἐ-λύσα-τε ἔ-λυσα-ν	ἐ-λυσά-μην (odriješih sebi) ἐ-λύσω ἐ-λύσα-το ἐ-λύσα-σθον ἐ-λυσά-σθην ἐ-λυσά-μεθα ἐ-λύσα-σθε ἐ-λύσα-ντο	ἔ-φηνα (pokazah) ἔ-φηνα-ς ἔ-φηνε(ν) ἐ-φήνα-τον ἐ-φηνά-την ἐ-φήνα-μεν ἐ-φήνα-τε ἔ-φηνα-ν	ἐ-φηνά-μην ἐ-φήνω ἐ-φήνα-το ἐ-φήνα-σθον ἐ-φηνά-σθην ἐ-φηνά-μεθα ἐ-φήνα-σθε ἐ-φήνα-ντο
Konj.	λύσω λύσῃς	λύσω-μαι λύσῃ	φήνω φήνῃς	φήνω-μαι φήνῃ
	itd. kao konj. prez. akt. i med.			
Opt.	λύσαι-μι λύσαι-ς ili λύσειας λύσαι ili λύσειε(ν) λύσαι-τον λυσαί-την λύσαι-μεν λύσαι-τε λύσαι-εν ili λύσειαν	λυσαί-μην λύσαι-ο λύσαι-το λύσαι-σθον λυσαί-σθην λυσαί-μεθα λύσαι-σθε λύσαι-ντο	φήναι-μι φήναι-ς ili φήνειας φήναι ili φήνειε(ν) φήναι-τον φηναί-την φήναι-μεν φήναι-τε φήναι-εν ili φήνειαν	φηναί-μην φήναι-ο φήναι-το φήναι-σθον φηναί-σθην φηναί-μεθα φήναι-σθε φήναι-ντο
Impt.	λῦσον λυσά-τω λύσα-τον λυσά-των λύσα-τε λυσά-ντων (λυσά-τωσαν)	λῦσαι λυσά-σθω λύσα-σθον λυσά-σθων λύσα-σθε λυσά-σθων (λυσά-σθωσαν)	φῆνον φηνά-τω φήνα-τον φηνά-των φήνα-τε φηνά-ντων (φηνά-τωσαν)	φῆναι φηνά-σθω φήνα-σθον φηνά-σθων φήνα-σθε φηνά-σθων (φηνά-σθωσαν)
Inf.	λῦσαι	λύσα-σθαι	φῆναι	φήνα-σθαι
Part.	λύσᾱς, λύσᾱσα, λῦσᾰ̄ν gen. λύσαντ-ος	λυσά-μενο-ς, η, ο-ν	φήνᾱς, φήνᾱσα, φῆνᾰ̄ν gen. φήναντ-ος	φηνά-μενο-ς, η, ο-ν

Slabi se aorist poznaje po samoglasniku ᾰ, koji osim u 3. l. sing. ind. akt. i u 2. l. sing. impt. akt. (ἔ-λυσε, λῦσον) ostaje nepromijenjen. — U konjunktivu umjesto α dolazi ω ili η, te nema razlike među svršecima konj. aor. i konj. prez. — U optativu akt. za 2. i 3. l. sing. i za 3. l. plur. oblici sa ει običniji su od onih sa αι: λύσειας, λύσειε(ν), λύσειαν. — 2. l. sing. imp. med. svršava se na -αι: λῦσαι. — U 2. l. sing. ind. med. izbacuje se σ od nastavka -σο (§ 60. b); tako od ἐ-λυσα-(σ)ο po § 37. postaje ἐλύσω. § 268.

-α je u 1. l. sing. postalo od sekundarnoga nastavka -*m* = -ν (§ 226, 74) — (isp. lat. *era-m*): ἔλυσα = ἐλυσ-*m* (§ 63) — pa je odavle prešlo i u druge oblike.

Bilj. 1. Tri su oblika slaboga aorista jednaka: 3. l. sing. opt. akt., inf. akt. i 2. l. sing. imp. med., ali se ipak, koliko je moguće, razlikuju naglaskom: αι se u opt. drži za dugo (§ 229); zato je taj oblik uvijek paroksitonon: λύσαι, γράψαι (γράφω pišem), παιδεύσαι (παιδεύω odgajam); u inf. naglašen je uvijek pretposljednji slog: λῦσαι, παιδεῦσαι (§ 35), γράψαι; 2. l. imp. med., ako je moguće, ima naglasak na trećem slogu od kraja: παίδευσαι, ali λῦσαι, γράψαι.

Bilj. 2. — 2. l. sing. imp. slaboga aorista akt. jednako je srednjemu rodu part. fut.: λῦσον; ipak se ti oblici razlikuju naglaskom ako imaju više od dva sloga: imp. παίδευσον, a neut. part. fut. παιδεῦσον (§ 229, 333).

I. **Verba vocalia** i **muta** razlikuju osnovu sigmatskoga aorista od osnove sigmatskoga futura samo dodatkom glasa α: § 269.

λύω	osn. λῠ	fut.	osn. λῡσ	aor.	osn.	λῡσα
		fut.	λῡσω	aor.		ἔλῡσα
ποιέω (činim)	osn. ποιε	fut.	osn. ποιησ	aor.	osn.	ποιησα
		fut.	ποιήσω	aor.		ἐποίησα
ἄρχω (vladam)	osn. ἀρχ	fut.	osn. ἀρξ	aor.	osn.	ἀρξα
		fut.	ἄρξω	aor.		ἦρξα
φυλάττω (čuvam)	osn. φυλακ	fut.	osn. φυλαξ	aor.	osn.	φυλαξα
		fut.	φυλάξω	aor.		ἐφύλαξα;

o promjeni glasova pred σ isporedi dakle § 260. i 261; prema tome glasi od:

χράομαι (upotrebljavam)	prema futuru	χρήσομαι	aor.	ἐχρησάμην
ἀκροάομαι (slušam)	,,	,,	ἀκροᾱσομαι	,,	ἠκροᾱσάμην
ἐκπλήττω (plašim)	,,	,,	ἐκπλήξω	,,	ἐξ-έπληξα
οἰμώζω (jadikujem)	,,	,,	οἰμώξομαι	,,	ᾤμωξα
τρέφω (hranim)	,,	,,	θρέψω	,,	ἔθρεψα
θάπτω (pokopavam)	,,	,,	θάψω	,,	ἔθαψα
ἁρμόττω (sastavljam)	,,	,,	ἁρμόσω	,,	ἥρμοσα
σπένδω (izlijevam žrtvu)	,,	,,	σπείσω	,,	ἔσπεισα

πλέω (plovim prema futuru πλεύσομαι aor. ἔπλευσα
χέω (lijevam) „ „ χέω „ ἔχεα (§ 60, B 2)
καίω (palim) „ „ καύσω „ ἔκαυσα
κλαίω (plačem) „ „ κλαύσομαι „ ἔκλαυσα.

Bilj. Za količinu pretposljednjega sloga kod verba muta nema pravila: samo osnove na -αδ i -ιδ (prez. -άζω, -ίζω) imaju uvijek kratak samoglasnik: ἐλπῐ́σαι (inf. akt.).

§ 270. II. Osnove na λ, μ, ν, ρ (**verba liquida**), koje imaju futur bez σ, izbacuju σ i u slabom aoristu; tako postaje naknadni (supletorski) oblik, tj. kao naknada za izbačeno σ produljuje se (§ 50) samoglasnik osnove ovim načinom:

ᾰ se iza ι i ρ produljuje u ᾱ
inače „ η
ε se produljuje „ ει
ῐ „ „ „ ῑ
ῠ „ „ „ ῡ

περαίνω (svršavam) osn. περᾰ́ν fut. περᾰνῶ aor. ἐπέρᾱνα
φαίνω (pokazujem) „ φᾰ́ν „ φᾰνῶ „ ἔφηνα
ἀγγέλλω (javljam) „ ἀγγελ „ ἀγγελῶ „ ἤγγειλα
δέρω (derem) „ δερ „ δερῶ „ ἔδειρα
κρῑ́νω (sudim) „ κρῐ́ν „ κρῐνῶ „ ἔκρῑνα
ἀμῦ́νω (odbijam) „ ἀμῠ́ν „ ἀμῠνῶ „ ἤμῡνα.

Ovi glagoli imaju u aoristu ᾱ umjesto η:

ἅλλομαι (skačem) osn. ἁλ f. ἁλοῦμαι
aor. ἡλάμην (inf. ἅλασθαι)

κερδαίνω (dobivam) osn. κερδᾰ́ν f. κερδανῶ
aor. ἐκέρδᾱνα (inf. κερδᾶναι)
pored ἐκέρδηνα (inf. κερδῆναι)

αἴρω (od ἀείρω dižem) osn. ἆρ (od ἀερ) f. ἀρῶ
aor. ἦρα (ἄραιμι, inf. ἆραι).

§ 271. Slabi je aorist jedini aorist koji se može izvoditi od onih glagola koji nemaju jakoga. Od glagola τρέπω (obraćam) upotrebljava se u prozi akt. aor. ἔτρεψα, u med. se nalazi ἐτραπόμην obratih se i ἐτρεψάμην odvratih od sebe, pognah (u bijeg).

Slabi medijalni aorist ima kao i jaki samo medijalno značenje, pasivnoga nema nikada.

V. Perfektna osnova

Od te osnove postaje perfekt i pluskvamperfekt aktivni i medijalni, pa futur egzaktni (III) koji se nalazi samo u medijalnom obliku. § 272.

Oblici glagolski koji postaju od perfektne osnove znače gotovu radnju.

I. AKTIV		
Prezent λύ-ω Osnova λῠ Perf. osnova λελῠ-κ, § 301, 2.	**Perfekt 1. slabi**	φαίν-ω φαν πεφην **2. jaki**
Ind.	λέ-λῠ-κ-α (odriješio sam) λέ-λυ-κ-α-ς λέ-λυ-κ-ε(ν) λε-λύ-κ-α-τον λε-λύ-κ-α-τον λε-λύ-κ-α-μεν λε-λύ-κ-α-τε λε-λύ-κ-ᾱ-σι(ν)	πέ-φην-α (pokazao sam se) πέ-φην-α-ς [§ 278, 2] πέ-φην-ε-(ν) πε-φήν-α-τον πε-φήν-α-τον πε-φήν-α-μεν πε-φήν-α-τε πε-φήν-ᾱ-σι(ν)
Konj.	λε-λύ-κ-ω λε-λύ-κ-η-ς	πε-φήν-ω πε-φήν-η-ς
itd. kao konj. prez.		
Opt.	λε-λύ-κ-οι-μι	πε-φήν-οι-μι
itd. kao opt. prez.		
Impt.	λέ-λυ-κ-ε	πέ-φην-ε
itd. kao imp. prez.		
Inf.	λε-λυ-κ-έ-ναι	πε-φην-έ-ναι
Part.	m. λε-λυ-κ-ώς (odriješio, ž. λε-λυ-κ-υῖα la, lo) sr. λε-λυ-κ-ός gen. λε-λυ-κ-ότ-ος	πε-φην-ώς (pokazao, la lo se) πε-φην-υῖα πε-φην-ός πε-φην-ότ-ος
(sklanja se po § 123)		

Pluskvamperfekt			
Ind.	ἐ-λε-λύ-κ-ει-ν (bijah odri- ἐ-λε-λύ-κ-ει-ς ješio) ἐ-λε-λύ-κ-ει		ἐ-πε-φήν-ει-ν (bijah se po- ἐ-πε-φήν-ει-ς kazao) ἐ-πε-φήν-ει
	ἐ-λε-λύ-κ-ε-τον ἐ-λε-λυ-κ-έ-την		ἐ-πε-φήν-ε-τον ἐ-πε-φην-έ-την
	ἐ-λε-λύ-κ-ε-μεν ἐ-λε-λύ-κ-ε-τε ἐ-λε-λύ-κ-ε-σαν		ἐ-πε-φήν-ε-μεν ἐ-πε-φήν-ε-τε ἐ-πε-φήν-ε-σαν

II. MEDIJ I PASIV

Perfekt			
Ind.	λέ-λῠ-μαι (odriješio sam sebi ili odriješio sam se)		λε-λύ-μεθα
	λέ-λυ-σαι	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-σθε
	λέ-λυ-ται	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-νται
Konj.	λε-λυ-μένος ὦ, ᾖς, ᾖ itd. § 315.		
Opt.	λε-λυ-μένος εἴην, εἴης, εἴη itd. § 315.		
Impt.	λέ-λυ-σο	λέ-λυ-σθον	λέ-λυ-σθε
	λε-λύ-σθω	λε-λύ-σθων	λε-λύ-σθων (λε-λύ-σθωσαν)
Inf.	λε-λῠ́ σθαι		
Part.	λε-λυ-μένο-ς, η, ο-ν		

Pluskvamperfekt			
Ind.	ἐ-λε-λύ-μην (bijah sebi od- riješio ili bijah se odriješio)		ἐ-λε-λύ-μεθα
	ἐ-λέ-λυ-σο	ἐ-λέ-λυ-σθον	ἐ-λέ-λυ-σθε
	ἐ-λέ-λυ-το	ἐ-λε-λύ-σθην	ἐ-λέ-λυ-ντο

Futur egzaktni (III)		
Ind.	λε-λῡ́σ-ο-μαι (bit ću odriješen) λε-λύσ-η itd. kao obični med. fut. (§ 258)	
Opt. λε-λυσ-οί-μην	Inf. λε-λύσ-ε-σθαι	Part. λε-λυσ-ό-μενο-ς

Bitni je znak perfektne osnove **reduplikacija** (isp. πέπηγ-α i lat. *pe-pig-i*). § 273.

Reduplikacija pripada osnovi perfektnoj te ostaje u svima načinima, infinitivima i participima čim se razlikuje od augmenta.

Ako glagol počinje sa suglasnikom, reduplikacija je u tom da se početni suglasnik sa ε stavi pred osnovu: osn. λυ, red. osn. λελυ, 1. l. sing. perf. ind. akt. λέ-λυ-κα.

Ali tu treba pamtiti: § 274.

1. Haknuti se glas zamjenjuje srodnim tvrdim (§ 56, 5): osn. χωρε (χωρῶ uklanjam se) κε-χώρη-κα, osn. θυ (θύω žrtvujem) τέ-θυ-κα, osn. φονευ (φονεύω ubijam) πε-φόνευ-κα.

2. Ako glagol počinje s dva suglasnika, ponavlja se samo prvi, i to samo onda kad je bezvučan, a za njim je λ, μ, ν ili ρ (*muta cum liquida*): osn. γραφ (γράφω pišem) γέ-γραφ-α, βλαβ (βλάπτω škodim) βέ-βλαφ-α.

3. Inače se za reduplikaciju pred osnovu stavlja samo ε (tj. reduplikacija je jednaka silabičkom augmentu, § 234. a): osn. στεφανο (στεφανόω ovjenčavam) ἐ-στεφάνω-κα, osn. ψευδ (ψεύδομαι lažem) ἔ-ψευσμαι, osn. ζητε (ζητέω tražim) ἐ-ζήτη-κα.

4. I one osnove koje počinju sa ρ imaju umjesto reduplikacije samo ε, iza kojega se ρ podvostručava: osn. ῥῖπ (ῥίπτω bacam) ἔ-ρρῖφ-α (isp. § 234).

Izuzeci: Osn. γνω (γιγνώσκω poznajem) ima protiv 2. tačke u perf.: ἔ-γνω-κα (§ 324, 12); a osn. κτα (κτάομαι stječem) i μνη (μιμνήσκομαι opominjem se) imaju protiv 3. tačke: κέ-κτη-μαι, μέ-μνη-μαι (*meni-ni*) (§ 324, 11).

Bilješka. Umjesto obične reduplikacije nalazi se ει u συν-εί-λογ-α, συν-εί-λεγ-μαι (συλ-λέγω sabiram), δι-εί-λεγ-μαι (δια-λέγομαι razgovaram se) (§ 327, 7). — Osn. μερ (τὸ μέρος dio) ima pf. pas. εἵ-μαρ-ται suđeno je (ἡ εἱμαρμένη sudbina).

Početni se samoglasnici produljuju kao u temporalnom augmentu (§ 235): osn. ὀρθο (ὀρθόω uspravljam) ὤρθω-κα. § 275.

1. Sva pravila navedena u § 235, 236. i 237. za temporalni augment vrijede i za reduplikaciju kad se osnova počinje s vokalom; po tom impf. ηὕρισκον (εὕρισκον), perf. ηὕρηκα (εὕρηκα), impf. εἵλισσον, perf. med. εἵλιγμαι, impf. ἑώρων (ἑώραον), perf. ἑώρακα.

2. Neke osnove, koje počinju s glasovima α, ε ili ο, imaju umjesto produljivanja tzv. atičku reduplikaciju, tj. početni se samoglasnik sa suglasnikom ponavlja, a samoglasnik se drugoga sloga produljuje:

ἀκούω (čujem)	osn.	ἀκου	perf.	ἀκήκοα (§ 60. B. 2).
ἐγείρω (budim)	„	ἐγερ	„	ἐγρήγορα (budan sam)
ἐλέγχω (obličujem)	„	ἐλεγχ	„	ἐλήλεγμαι (§ 286, Bilj.)
ὀρύττω (kopam)	„	ὀρυχ	„	ὀρώρυγμαι.

§275.b Reduplikaciji je isto mjesto kao i augmentu (§ 238–242); po tom λέλυκα, ali ἐκ-λέλυκα, ἐκ-στρατεύω (izlazim u rat) ἐξ-εστράτευκα, δυστυχέω (nesretan sam) δεδυστύχηκα.

Naglasak, kao što ne prelazi preko augmenta (§ 238), tako ne prelazi ni preko reduplikacije.

A. Perfekt aktivni

§ 276. Primarni nastavci pridijevaju se perfektnoj osnovi u ind. preko vokala α; u 1. l. sing. nema nastavka, u 2. je nastavak -ς, u 3. umjesto α dolazi -ε(ν) (tako su u sing. završeci isti kao u sigm. aor.); u 3. l. plur. postalo je -ᾱσι(ν) od -ᾰ-ντι (§ 50, 59). – Konjunktiv, optativ i imperativ svršavaju se kao u prezentu; – inf. se svršava na -έναι (uvijek paroksitonon), part. na -ώς, -υῖα, -ός, gen. -ότος (osn. -οτ § 130).

Bilješka. Konjunktiv i optativ opisuju se također participom i oblicima glagola εἰμί (jesam): λελυκὼς ὦ, λελυκὼς εἴην (§ 315).

Imperativ se nalazi vrlo rijetko.

§ 277. I. **Jaki perfekt** (ili drugi perfekt) izvodi se neposredno od reduplicirane osnove dodavanjem vokala α: osn. γραφ̆ prez. γράφω (pišem) perf. γέ-γραφ̆-α. Imaju ga pak *verba muta* (osobito *verba gutturalia* i *labialia*) i neka *verba liquida*.

§ 278. Za samoglasnik u osnovnom slogu vrijede ova pravila:

1. Nepromijenjen ostaje dug samoglasnik, kratak samo u nekim osnovama koje se svršavaju na aspiratu:

πράττω (činim)	osn.	πρᾱγ	perf.	πέ-πρᾱγ-α
κύπτω (sagibam se)	„	κῡφ	„	κέ-κῡφ-α

γράφω (pišem) osn. γραφ perf. γέ-γραφ-α

σκάπτω (kopam) „ σκαφ „ ἔ-σκαφ-α.

2. Inače se kratki samoglasnici mijenjaju tako da dolaze u viši prijevojni stupanj (često u visinu) (isp. § 49):

ă u ā: κράζω (vičem) osn. κραγ perf. κέ-κρᾱγ-α(vičem)

ă u η: μαίνομαι (mahnitam) „ μαν „ μέ-μην-α (pomahnitao sam)

φαίνομαι (pokazujem se) „ φαν „ πέ-φην-α (pokazao sam se)

τήκομαι (topim se) „ τακ „ τέ-τηκ-α (rastopio sam se)

ε u ο: τρέφω (hranim) „ τρεφ „ τέ-τροφ-α

στρέφω (okrećem) „ στρεφ „ ἔ-στροφ-α

τίκτω (rađam) (§ 249) „ τεκ „ τέ-τοκ-α

ἀπο-κτείνω (ubijam) „ κτεν „ ἀπ-έ-κτον-α

ĭ u οι: λείπω (ostavljam) „ λιπ „ λέ-λοιπ-α

πείθομαι (slušam) „ πιθ „ πέ-ποιθ-α (uzdam se)

ŭ u ευ (prema prez. umj. u ου):

φεύγω (bježim) „ φυγ „ πέ-φευγ-α.

Bilješka. Osn. ἐθ (ἐθ-ίζω privikavam) ima perf. εἴωθα privikao sam se; a osn. ἰκ (εἴκω nalikujem) pf. ἔοικα nalik sam, činim se (part. ἐοικώς sličan, u sr. r. i εἰκός naravno, pravedno, adv. εἰκότως).

ἔοικα stoji umj. Fέ-Foικ-α, jer je osn. ἰκ nekad glasila Fικ (§ 3. Bilj. i § 60. B. 2).

Osobita je vrsta jakoga perfekta haknuti (aspirirani), koji se može izvoditi samo od osnova koje se svršavaju na zatvorne, grlene ili usnene glasove (§ 46), dakle na κ, γ, π ili β, pa onda §. 279

1. mnoge osnove na κ, γ, π, β pretvaraju te svoje krajnje suglasnike u aspirate, dakle κ, γ u χ; π, β u φ, a samoglasnici ostaju nepromijenjeni:

φυλάττω (čuvam) osn. φυλακ perf. πε-φύλαχ-α

διώκω (progonim) „ διωκ „ δε-δίωχ-α

κηρύττω (javljam)	osn.	κηρῡκ	perf.	κε-κήρῡχ-α
κόπτω (siječem)	„	κοπ	„	κέ-κοφ-α
ῥῖπτω (bacam)	„	ῥῑπ	„	ἔ-ρρῑφ-α
ἄγω (vodim)	„	ἀγ	„	ἦχ-α
ἀν-οίγω (otvaram)	„	οἰγ	„	ἀν-έωχ-α (§ 237, 2)
τάττω (ređam)	„	τᾰγ	„	τέ-τᾰχ-α
ἀλλάττω (mijenjam)	„	ἀλλᾰγ	„	ἤλλᾰχ-α
βλάπτω (škodim)	„	βλᾰβ	„	βέ-βλᾰφ-α
τρῖβω (tarem)	„	τρῐβ	„	τέ-τρῐφ-α.

2. Suglasnik se mijenja u haknuti, a osim toga se i samoglasnik po § 278. pretvara u ovim osnovama:

κλέπτω (kradem)	osn.	κλεπ	perf.	κέ-κλοφ-α
πέμπω (šaljem)	„	πεμπ	„	πέ-πομφ-α
τρέπω (obraćam)	„	τρεπ	„	τέ-τροφ-α
συλ-λέγω (sabiram)	„	λεγ	„	συν-εί-λοχ-α (§ 274, B).

§ 280. II. **Slabi perfekt** (ili prvi perfekt) izvodi se od reduplicirane osnove dodavanjem sloga κα: osn. λυ: λέ-λυ-κα. — Slabi perfekt imaju sva *verba vocalia*, od *verba muta* osobito *verba dentalia*, pa pretežno *verba liquida*.

§ 281. Što se tiče samoglasnikâ na kraju osnove, slabi se perfekt drži sigmatskog futura i aorista (§ 260, 269).

Osnove na dentale (τ, δ, θ) izbacuju te suglasnike ispred κ (kao i ispred σ):

θηράω (lovim)	f.	θηρᾰ́-σω	a.	ἐθήρᾱ-σα	pf.	τε-θήρᾱ-κα
τιμάω (častim)	„	τιμή-σω	„	ἐτίμη-σα	„	τε-τίμη-κα
ποιέω (činim)	„	ποιή-σω	„	ἐποίη-σα	„	πε-ποίη-κα
δουλόω (zarobljujem)	„	δουλώ-σω	„	ἐδούλω-σα	„	δε-δούλω-κα
πλέω (plovim)	„	πλεύ-σομαι	„	ἔπλευ-σα	„	πέ-πλευ-κα
ali χέω (lijevam)	„	χέω	„	ἔχεα	„	κέ-χῠ-κα
osn. χῠ						
πείθω (nagovaram)	„	πεί-σω	„	ἔπει-σα	„	πέ-πει-κα

umj. glag. osn. πῐθ uzima se prez. osn. πειθ

γυμνάζω (vježbam) f. γυμνᾰ́-σω a. ἐγύμνᾰ-σα pf. γε-γύμνᾰ-κα
osn. γυμνᾰδ

ἁρμόττω (sastavljam) „ ἁρμό-σω „ ἥρμο-σα „ ἥρμο-κα
osn. ἁρμοτ.

Za ῠ u λέλῠ-κα isp. § 301, 2.

Osnove na likvide ne mijenjaju se: § 282.

σφάλλω (varam) osn. σφαλ perf. ἔ-σφαλ-κα

ἀγγέλλω (javljam) „ ἀγγελ „ ἤγγελ-κα

αἴρω (dižem) „ ἀρ „ ἦρ-κα

φαίνὼ (pokazujem) „ φᾰ́ν „ πέ-φαγ-κα (§ 58).

Jednosložne osnove na λ i ρ koje u osnovnom slogu imaju ε pretvaraju ga u slabom perf. u α (§ 62): στέλλω (šaljem) osn. στελ perf. ἔ-σταλ-κα, σπείρω (sijem) osn. σπερ perf. ἔ-σπαρ-κα, δια-φθείρω (kvarim) osn. φθερ perf. δι-έ-φθαρ-κα.

Kraćem obliku bez ν pridijevaju κα ove osnove na ν: κρῑ́νω (sudim) osn. κρῐ̆ν perf. κέ-κρῐ̆-κα, κλῑ́νω (nagibam) osn. κλῐ̆ν perf. κέ-κλῐ̆-κα, τείνω (napinjem) osn. τεν perf. τέ-τα-κα (§ 63).

Glagol βάλλω (bacam) osn. βαλ ima perfekt s metatezom (§ 51. B): βέ-βλη-κα.

Razlikuj:

πέφηνα pokazao sam se	od φαίνομαι pokazujem se
i πέφαγκα pokazao sam	„ φαίνω pokazujem
πέποιθα uzdam se	„ πείθομαι slušam
i πέπεικα nagovorio sam	„ πείθω nagovaram.

B. Pluskvamperfekt aktivni

Pluskvamperfekt dobiva pred perfektnom osnovom augment, a § 283.
nastavci su sekundarni. Među perfektnu osnovu i nastavak umeće se u sing. dvoglasnik ει, a u du. i plur. samo ε.

Bilješka. 1. Osnove koje počinju sa samoglasnikom ili koje umjesto reduplikacije imaju samo ε (§ 274, 3—4) nemaju augmenta u pluskvamperfektu. Samo α i o u atičkoj reduplikaciji dobivaju augment: ἠκηκόειν. — Od perf. εἴωθα (privikao sam se) glasi ppf. εἰώθειν, od perf. ἔοικα (nalikujem, činim se): ἐώκειν (isp. § 237, 2).

Bilješka 2. Umjesto ειν u 1. l. sing. u starijem se atičkom jeziku nalazi η, umjesto εις u 2. licu ης, umjesto ει u 3. licu ειν [od εα, εας, εε(ν)] (§ 533, 4) — Pored ε dolazi ει i u dualu i pluralu.

Pluskvamperfekt postaje sasvim onako kao i perf. te je po tom kao i perf. jak ili slab, haknut ili nehaknut, ima kao i perf. dug ili kratak, promijenjen ili nepromijenjen samoglasnik.

§ 284. **C. Perfekt medijalni i pasivni**

postaje jednim jedinim načinom tako da se redupliciranoj glagolskoj osnovi pridijevaju primarni nastavci: osn. λυ perf. med. λέ-λῠ-μαι.

Infinitiv i particip imaju uvijek naglasak na pretposljednjem slogu: λελῦσθαι, λελυμένος; παιδεύω (obrazujem): πεπαιδεῦσθαι, πεπαιδευμένος. Isp. § 333.

§ 285. Sa samoglasnicima biva isto što u slabom perf.: τετίμηκα, τετίμημαι; πέπεικα, πέπεισμαι; ἔφθαρκα, ἔφθαρμαι; βέβληκα, βέβλημαι. — Glagoli τρέφω (hranim), τρέπω (obraćam), στρέφω (okrećem) dobivaju α umjesto ε (§ 62): τέ-θραμ-μαι (inf. τεθράφθαι, θ je ovdje po analogiji drugih oblika sa θ, § 56), τέ-τραμ-μαι (inf. τετράφθαι), ἔ-στραμ-μαι.

§ 286. Krajnji suglasnici konsonantskih osnova mijenjaju se po glasovnim pravilima (§ 52—55):

1. Pred svakim nastavkom koji počinje s glasom μ mijenja se svaki:

grleni	u γ:	osn. πλεκ	(πλέκω pletem)	πέ-πλεγ-μαι
usneni	„ μ:	„ γραφ	(γράφω pišem)	γε-γραμ-μένος
zubni (i ν)	„ σ:	„ πῐθ	(πείθω nagovaram)	πε-πείσ-μεθα
		„ φᾰν	(φαίνω pokazujem)	πέ-φασ-μαι

Bilješka. Ako je pred grlenim i usnenim još i nosni glas, ispada nosni glas: osnova καμπ (κάμπτω uvijam) κέκαμμαι (umj. κεκαμμ-μαι, ali κέκαμψαι, κέκαμπται), osnova ἐλεγχ (ἐλέγχω obličujem) ἐλήλεγμαι (§ 275, 2) (ali -γξαι, -γκται). — Glagoli koji perf. akt. izvode od kraće osnove (§ 282) čine to i ovdje: κέ-κρῐ-μαι, τέ-τα-μαι; — σπένδω (izlijevam žrtvu), fut. σπείσω, ima ἔσπεισμαι (§ 58, B. 1).

2. Pred σ od nastavka σαι, σο mijenja se svaki

grleni	u κ, pa sa σ u ξ: πέ-πλεξαι
usneni	„ π, pa sa σ u ψ: γέ-γραψαι
zubni (osim ν)	izbacuje se πέ-πεισαι (od πέ-πειθ-σαι).

3. Pred τ mijenja se svaki

grleni	u κ: πέ-πλεκ-ται
usneni	„ π: γέ-γραπ-ται
zubni (osim ν)	„ σ: πέ-πεισ-ται (osn. φαν πέ-φαν-ται).

4. σ od σϑ ispada (§ 60, c) između suglasnikâ, a zatim se mijenja

svaki grleni u χ: πέ-πλεχ-ϑον umjesto πε-πλεκ-σϑον
„ usneni „ φ: γέ-γραφ-ϑε „ γε-γραφ-σϑε
κέ-κοφ-ϑε „ κε-κοπ-σϑε
„ zubni (osim ν) „ σ: πε-πεῖσ-ϑαι „ πε-πειϑ-σϑαι.

ν, λ i ρ ostaju nepromijenjeni pred ϑ, koje je postalo od σϑ: osn. φαν: πεφάνϑαι, osn. ἀγγελ: ἠγγέλϑαι.

§ 287. Nastavak 3. l. plur. -νται ne mogu primati konsonantske osnove. Obično se 3. l. pl. opisuje participom i glagolom εἰσί(ν): γεγραμμένοι εἰσίν [lat. *scripti sunt*] Isp. § 276, Bilj.

§ 288. Često se kod vokalskih osnova pred nastavcima, koji počinju s glasovima μ ili τ, umeće σ; to biva osobito kod onih osnova kojima samoglasnik ostaje kratak (§ 301): osn. τελε (τελέω svršavam) perf. τετέλε-σ-μαι (akt. τετέλε-κα), osn. σπα (σπάω vučem) perf. ἔ-σπα-σ-μαι (akt. ἔσπᾰ-κα), osn. ἀνῠ(τ) (ἀνύω i ἀνύτω pored ἀνῦω i ἀνύτω svršavam) pf. ἤνυ-σ-μαι (akt. ἤνῠ-κα); ali se nalazi i kod gdjekojih osnova na dug samoglasnik ili dvoglasnik: κελεύω (zapovijedam), σείω (tresem).

§ 289. Konjunktiv i optativ. postaju opisno od participa i oblikâ glagola εἰμί [isp. lat. *solutus sim, essem*]. — Samo nekolike vokalske osnove imaju i načine: κτάομαι (stječem) κέ-κτη-μαι, opt. κεκτῴμεθα; μέμνημαι (*memini*) konj. μεμνώμεθα, opt. μεμνῷο, μεμνῷτο, μεμνήμεθα (ili μεμνῷο, μεμνῷμεθα); καλέω (zovem) κέκλημαι, opt. κεκλῷο.

D. Pluskvamperfekt medijalni i pasivni

§ 290. u svakom se glagolu razlikuje od svoga perfekta samo tim što se dodaje još augment i što se pridijevaju sekundarni nastavci. Za 3. lice plurala vrijedi ono što je u § 287. rečeno (samo se u opisanom obliku uz particip ne meće εἰσί(ν), nego ἦσαν: γεγραμμένοι ἦσαν *scripti erant*).

E. Futur egzaktni (ili treći futur)

§ 291. 1. pasivni postaje tako da se reduplciranoj glagolskoj osnovi pridijeva σ, a spreže se kao medijalni futur. Pred σ nastaju iste promjene kao i u običnom medijalnom futuru (§ 260, 261): τετιμήσομαι bit ću počašćen, πεπράξεται (od πράττω činim osn. πρᾱγ) bit će učinjeno, γεγράψεται (od γράφω pišem osn. γραφ) bit će napisano.

2. Aktivni futur egz. opisuje se participom perfekta i futurom glagola εἰμί jesam (ἔσομαι): λελυκὼς ἔσομαι (*solvero*) bit ću odriješio.

Dva su osamljena futura egz. s aktivnim nastavcima: ἑστήξω stajat ću i τεθνήξω bit ću umro, od perf. ἕστηκα, τέθνηκα (§ 311, 2, 324, 8).

§ 291.b Da bi se bolje vidjelo kako se perfektna osnova mijenja u mediju, evo primjerâ:

1. Verba muta

	Osn. πρᾱγ πράττω (činim)	Osn. κοπ κόπτω (siječem)	Osn. ψευδ ψεύδω (varam)
Perf. ind. med.	πέπρᾱγ-μαι	κέκομ-μαι	ἔψευσ-μαι
	πέπραξαι	κέκοψαι	ἔψευσαι
	πέπρακ-ται	κέκοπ-ται	ἔψευσ-ται
	πέπραχ-θον	κέκοφ-θον	ἔψευσ-θον
	πέπραχ-θον	κέκοφ-θον	ἔψευσ-θον
	πεπράγ-μεθα	κεκόμ-μεθα	ἐψεύσ-μεθα
	πέπραχ-θε	κέκοφ-θε	ἔψευσ-θε
	πεπραγ-μένοι εἰσί(ν)	κεκομ-μένοι εἰσί(ν)	ἐψευσ-μένοι εἰσί(ν)
Imperativ	πέπραξο	κέκοψο	ἔψευσο
	πεπράχ-θω itd.	κεκόφ-θω itd.	ἐψεύσ-θω itd.
Inf.	πεπρᾶχ-θαι	κεκόφ-θαι	ἐψεῦσ-θαι
Part.	πεπραγ-μένος	κεκομ-μένος	ἐψευσ-μένος
Pluskvam-perfekt	ἐπεπράγ-μην	ἐκεκόμ-μην	ἐψεύσ-μην
	ἐπέπραξο	ἐκέκοψο	ἔψευσο
	ἐπέπρακ-το	ἐκέκοπ-το	ἔψευσ-το
	ἐπέπραχ-θον	ἐκέκοφ-θον	ἔψευσ-θον
	ἐπεπράχ-θην	ἐκεκόφ-θην	ἐψεύσ-θην
	ἐπεπράγ-μεθα	ἐκεκόμ-μεθα	ἐψεύσ-μεθα
	ἐπέπραχ-θε	ἐκέκοφ-θε	ἔψευσ-θε
	πεπραγ-μένοι ἦσαν	κεκομ-μένοι ἦσαν	ἐψευσ-μένοι ἦσαν

2. **Verba liquida**

	Osn. φᾰν φαίνω (pokazujem)	Osn. ἀγγελ ἀγγέλλω (javljam)
Perf. ind. med.	πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πέφαν-θον πέφαν-θον πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσί(ν)	ἤγγελ-μαι ἤγγελ-σαι ἤγγελ-ται ἤγγελ-θον ἤγγελ-θον ἠγγέλ-μεθα ἤγγελ-θε ἠγγελ-μένοι εἰσί(ν)
Imperativ Inf. Part.	πέφαν-σο πεφάν-θω itd. πεφάν-θαι πεφασ-μένος	ἤγγελ-σο ἠγγέλ-θω itd. ἠγγέλ-θαι ἠγγελ-μένος
Pluskvam-perfekt	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπέφαν-θον ἐπεφάν-θην ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	ἠγγέλ-μην ἤγγελ-σο ἤγγελ-το ἤγγελ-θον ἠγγέλ-θην ἠγγέλ-μεθα ἤγγελ-θε ἠγγελ-μένοι ἦσαν

VI. Jaka pasivna osnova

§ 292. Od jake pasivne osnove postaju jaki pasivni aorist i jaki pasivni futur.

Prezent: φαίνω, glag. osn. φᾰ́ν, jaka pas. osn. φᾰ́νη

1. **Jaki pasivni aorist** (ili drugi pas. aor.)

Ind.	ἐ-φᾰ́νη-ν pokazah se ἐ-φάνη-ς ἐ-φάνη ἐ-φάνη-τον ἐ-φανή-την ἐ-φάνη-μεν ἐ-φάνη-τε ἐ-φάνη-σαν	Konj.	φανῶ φανῇς φανῇ φανῆ-τον φανῆ-τον φανῶ-μεν φανῆ-τε φανῶσι(ν)	Opt.	φανείη-ν φανείη-ς φανείη φανείη-τον ili φανεῖτον φανειή-την ili φανείτην φανείη-μεν ili φανεῖμεν φανείη-τε ili φανεῖτε φανείη-σαν ili φανεῖεν
Imp.	φάνη-θι φανή-τω φάνη-τον φανή-των φάνη-τε φανέ-ντων (φανή-τωσαν)	Inf.	φανῆ-ναι	Part.	φανείς, φανεῖσα, φανέν gen. φανέ-ντ-ος

2. **Jaki pasivni futur** (ili drugi pasivni futur)

Ind.	φανή-σομαι	itd. sasvim kao medijalni futur
Opt.	φανη-σοίμην	
Inf.	φανή-σεσθαι	
Part.	φανη-σόμενος, η, ον	

Jaka pasivna osnova postaje od glagolske dodatkom glasa η. — Lični su nastavci u pas. aoristu aktivni, a u pas. futuru medijalni. — Osnovno se η pred samoglasnicima (u konj. i opt.) i pred ντ (impt., part.) pokraćuje u ε, koje se u konjunktivu s konjunktivnim samoglasnicima (ω, η) steže: φανέ-ω φανῶ, φανέ-η-τε φανῆτε; a u opt. se sa znakom toga načina ιη slaže u ειη: φανε-ίη-ν; u dualu i pl. običniji su kraći oblici optativni. — Infinitiv se svršava na ναι te je uvijek properispomenon, a participp je u nom. sing. mušk. roda i u nom., ak. sing. sr. roda oksitonon (§ 139). § 293.

U atičkoj prozi imaju jaki pasivni aorist ovi glagoli: § 294.

γράφω (pišem)	osn.	γραφ	pas.	aor.	ἐγράφην
τρίβω (tarem)	,,	τριβ	,,	,,	ἐτρίβην
βλάπτω (škodim)	,,	βλαβ	,,	,,	ἐβλάβην
θάπτω (pokopavam)	,,	ταφ	,,	,,	ἐτάφην (§ 56)
κόπτω (udaram)	,,	κοπ	,,	,,	ἐκόπην
σκάπτω (kopam)	,,	σκαφ	,,	,,	ἐσκάφην
τήκομαι (topim se)	,,	τακ	,,	,,	ἐτάκην
ἀλλάττω (mijenjam)	,,	ἀλλαγ	,,	,,	ἠλλάγην
σφάττω (koljem)	,,	σφαγ	,,	,,	ἐσφάγην
σφάλλω (varam)	,,	σφαλ	,,	,,	ἐσφάλην
μαίνομαι (mahnitam)	,,	μαν	,,	,,	ἐμάνην
φαίνομαι (pokazujem se)	,,	φαν	,,	,,	ἐφάνην.

Osnove sa samoglasnikom ε mijenjaju ga u α (isp. § 49. i 62): § 295.

τρέπω (obraćam)	osn.	τρεπ	pas.	aor.	ἐτράπην
στρέφω (okrećem)	,,	στρεφ	,,	,,	ἐστράφην
τρέφω (hranim)	,,	τρεφ	,,	,,	ἐτράφην
δέρω (derem)	,,	δερ	,,	,,	ἐδάρην
κλέπτω (kradem)	,,	κλεπ	,,	,,	ἐκλάπην
στέλλω (šaljem)	,,	στελ	,,	,,	ἐστάλην
σπείρω (sijem)	,,	σπερ	,,	,,	ἐσπάρην
δια-φθείρω (kvarim)	,,	φθερ	,,	,,	δι-εφθάρην
ali συλ-λέγω (sabiram)	,,	λεγ	,,	,,	συν-ελέγην.

Πλήττω (udaram) ima u pas. aor. ἐπλήγην bih udaren, ali složeni ἐκ-πλήττω i κατα-πλήττω (plašim) imaju ἐξ-επλάγην i κατ-επλάγην uplaših se.

VII. Slaba pasivna osnova

§ 296. Od slabe pasivne osnove postaju slabi pasivni aorist i slabi pasivni futur.

Prez. λύω, λῠ, slab. pas. osn. λῠθη

1. **Slabi pasivni aorist** (ili prvi pas. aorist)

Ind.	ἐ-λῠ́-θη-ν (bih odriješen) ἐ-λύ-θη-ς	Konj.	λυθῶ λυθῇς	Opt.	λυθείη-ν λυθείη-ς

itd. kao u jakom pasivnom aoristu

Imp.	λύθη-τι λυθή-τω	Inf.	λυθῆ-ναι	Part.	λυθείς, λυθεῖσα, λυθέν gen. λυθέ-ντ-ος

itd. kao u jakom pasivnom aoristu

2. **Slabi pasivni futur** (ili prvi pasivni futur)

Ind. λυθή-σομαι Opt. λυθη-σοίμην Inf. λυθή-σεσθαι
Part. λυθη-σόμενος, η, ον

§ 297. Slaba pasivna osnova postaje od glagolske dodatkom sloga θη a spreže se upravo onako kao i jaka, samo što nastavak za 2. sg. impt nije -θι, nego -τι (§ 56. B. 2).

§ 298. 1. Pred θη produljuju se samoglasnici vokalskih osnova kao i u futuru, u slabom akt. aoristu i u slabom perfektu.

Za ῠ u ἐλῠ́-θην isp. § 301, 2.

2. Glagoli 2. razreda (§ 248) imaju onakvu osnovu kao u prezentu (i u futuru § 261).

3. Kako se suglasnici pred ϑ mijenjaju, to uče glasovna pravila (§ 52, 53):

τιμάω (častim)	osn.	τιμᾰ	pas.	aor.	ἐτιμή-ϑην
λείπω (ostavljam)	„	λῐ̆π	„	„	ἐλείφ-ϑην
πείϑω (nagovaram)	„	πῐ̆ϑ	„	„	ἐπείσ-ϑην
πρᾰ́ττω (činim)	„	πρᾱγ	„	„	ἐπρᾰ́χ-ϑην
ἁρμόττω (sastavljam)	„	ἁρμοτ	„	„	ἡρμόσ-ϑην
ψεύδω (varam)	„	ψευδ	„	„	ἐψεύσ-ϑην
σκευάζω (pripravljam)	„	σκευᾰδ	„	„	ἐσκευάσ-ϑην
ἀγγέλλω (javljam)	„	ἀγγελ	„	„	ἠγγέλ-ϑην
φαίνω (pokazujem)	„	φᾰ̆ν	„	„	ἐφάν-ϑην.

§ 299. Kao u perf. med. (§ 288), umeće se σ i pred ϑ, osobito iza kratkih, ali često i iza dugih samoglasnika: ἐ-τελέ-σ-ϑην (τελέ-ω svršavam), ἐ-κελεύ-σ-ϑην (κελεύω zapovijedam). To biva osobito još kod ovih glagola: αἰδέομαι (stidim se): ᾐδέσϑην, ἀνῦ́ω (ἀνύτω svršavam): ἠνύσϑην, γελάω (smijem se): ἐγελάσϑην, κλείω (zatvaram): ἐκλείσϑην, καταλεύω (kamenujem): κατ-ελεύσϑην, σείω (tresem): ἐσείσϑην, σπᾰ́ω (vučem): ἐσπάσϑην, χράομαι (upotrebljavam): ἐχρήσϑην, χρῑ́ω (pomazujem): ἐχρῑ́σϑην. — Naprotiv, postaje pasivni aor. glagola σῴζω (spasavam osn. σῳδ) od osnove σω bez σ: ἐσώϑην.

Glagoli κρίν-ω (sudim) i κλίν-ω (nagibam) imaju pasivni aorist od kraćih osn. κρι i κλι: ἐκρῐ́ϑην, ἐκλῐ́ϑην; — osn. τεν (τείνω rastežem) ima ἐ-τᾰ́-ϑην (isp. § 282, 286, Bilj.); — glag. βάλλω (bacam osn. βαλ) ima pas. aor. od osn. βλη: ἐ-βλή-ϑην (isp. § 51. Bilj. i 282); — glag. χέω (lijevam) ima pas. aor. ἐχῠ́ϑην (isp. pf. κέχῠκα); — glag. ϑῡ́ω (žrtvujem) glasi u pas. aor. ἐτῠ́ϑην (§ 56. i 301, 2).

Razlikuj:

ἐφάνην pokazah se (od φαίνομαι pokazujem se)
ἐφάνϑην bih pokazan (od φαίνω pokazujem).

Glagolski pridjevi

§ 300. Glagolski su pridjevi neka vrsta pasivnih participa.

Prez. λύω osnova λυ:

1. λῠ-τό-ς, ή, όν odriješen, odrješljiv
2. λῠ-τέο-ς, α, ον *solvendus, a, um.*

Prvi se glagolski pridjev izvodi od glagolske osnove nastavkom το (nom. το-ς, τη, το-ν) te ima značenje part. perf. pas.: λυ-τό-ς = *solu-tu-s* ili pokazuje što je moguće: odrješljiv (isp. *invictus*).

Drugi se glagolski pridjev izvodi od glagolske osnove nastavkom τέο (nom. τέο-ς, τέα, τέο-ν), koji se nikad ne steže, te pokazuje što mora biti (kao lat. gerundiv): λυ-τέο-ς koji treba da bude odriješen, λυτέον ἐστί treba odriješiti (*solvendum est*).

Sa samoglasnicima biva u glagolskim pridjevima uopće isto što i u slabom pas. aor.; tako se i σ obično umeće ondje gdje se to u pas. aor. čini: τιμητός, κρῑτός, τᾰτός, βλητός, τελε-σ-τός, κελευ-σ-τέον. — Sa suglasnicima postupa se po glasovnim pravilima: πρακ-τός (πράττω), γραπ-τός (γράφω), κομισ-τέον (κομίζω nosim).

Bilješka. Glagolski pridjevi na -τος od glagola složenih s prijedlogom, ako znače mogućnost, oksitoni su trojakoga svršetka; imaju li značenje part. perf. pas., onda su baritoni dvojakoga svršetka: δια--βατός 3. prestupljiv (od διαβαίνω); ἐξαιρετός 3. koji se može izvaditi (od ἐξαιρέω), ali ἐξαίρετος 2. izvađen.

Svi drugi složeni glag. pridjevi na -τος uvijek su baritoni dvojakoga svršetka: ἄγραπτος 2. nepisan, χειροποίητος 2. rukòtvoren, umjetan.

Glagoli koji izvodeći vremena ne produljuju krajnjega samoglasnika osnove

§ 301. 1. Uvijek kratak ostaje samoglasnik u glagolima:

γελάω (smijem se) — fut. γελᾰ́σομαι, aor. akt. ἐγέλᾰσα, aor. pas. ἐγελάσθην, fut. pas. γελασθήσομαι, gl. pr. γελαστός.

κλάω (lomim) — fut. κλᾰ́σω, aor. akt. ἔκλᾰσα, perf. med. κέκλασμαι, aor. pas. ἐκλάσθην.

σπάω (vučem) — fut. σπᾰ́σω, aor. ἔσπᾰσα, perf. akt. ἔσπᾰκα, perf. med. ἔσπασμαι, aor. pas. ἐσπάσθην, fut. pas. σπασθήσομαι, gl. pr. σπαστός.

αἰδέομαι (bojim se) DP. — fut. αἰδέσομαι, aor. ᾐδέσθην.

ἐπ-αινέω (hvalim) — fut. ἐπ-αινέσομαι (παρ-αινέω nagovaram: παρ-αινέσω), aor. akt. ἐπ-ήνεσα, pf. ἐπ-ήνεκα, aor. pas. ἐπ-ηνέθην.

ἀρκέω (dostajem) — fut. ἀρκέσω, aor. ἤρκεσα.

τελέω (svršavam) – fut. τελῶ (§ 263), aor. ἐτέλεσα, pf. a. τετέλεκα, pf. med. τετέλεσμαι, aor. pas. ἐτελέσθην, fut. pas. τελεσθήσομαι, gl. pr. ἀτέλεστος.

τρέω (tresem se) – aor. ἔτρεσα.

ἀνῦω i ἀνὔω (svršavam) (pored ἀνύτω i ἀνύτω) – fut. ἀνῦσω, aor. akt. ἤνῦσα, perf. akt. ἤνῦκα, perf. med. ἤνυσμαι, aor. pas. ἠνύσθην, gl. pr. ἄνυστός.

ἕλκω (vučem) (osn. ἑλκ i ἑλκῠ, kao da je prez. ἑλκύω) – fut. ἕλξω, aor. akt. εἵλκῦσα, perf. akt. εἵλκῦκα, perf. med. εἵλκυσμαι, aor. pas. εἱλκύσθην, fut. pas. ἑλκυσθήσομαι.

Napose pamti:

καλέω (zovem) – fut. καλῶ, aor. akt. ἐκάλεσα, perf. akt. κέκληκα, perf. med. κέκλημαι, fut. egz. κεκλήσομαι, aor. pas. ἐκλήθην, fut. pas. κληθήσομαι, gl. pr. κλητός (§ 51. B).

2. Dug je samoglasnik u fut. i slabom aor. akt., a kratak u perf., pas. aor. i glagolskom pridjevu u glagolima:

δέω (vežem) – fut. δήσω, aor. akt. ἔδησα, perf. akt. δέδεκα, perf. med. δέδεμαι, aor. pas. ἐδέθην, fut. pas. δεθήσομαι, gl. pr. δετός.

θῡ́ω (žrtvujem) – fut. θῡ́σω, aor. ἔθῡσα, perf. akt. τέθῦκα, perf. med. τέθῦμαι, aor. pas. ἐτῠ́θην, fut. pas. τῦθήσομαι (§ 299).

λῡ́ω (odrješujem) – fut. λῡ́σω, aor. ἔλῡσα, perf. akt. λέλῦκα, perf. med. λέλῦμαι, aor. pas. ἐλῠ́θην, fut. pas. λῦθήσομαι, gl. pr. λῦτός.

Napose pamti:

δῡ́ω (potapam) – fut. δῡ́σω, aor. ἔδῡσα, perf. pas. δέδῦμαι, aor. pas. ἐδῠ́θην, fut. pas. δῦθήσομαι;

δύομαι (potapam se, zalazim) – fut. δῡ́σομαι, aor. ἔδῡν (§ 316, 8), perf. δέδῡκα. Vidi § 329.

A. Pregled gla-
A k-

Vremena		Indikativ	Konjunktiv
Prezent	Sg. 1.	λύω odrješujem	λύω
	2.	λύεις	λύῃς
	3.	λύει	λύῃ
	Du. 2.	λύετον	λύητον
	3.	λύετον	λύητον
	Pl. 1.	λύομεν	λύωμεν
	2.	λύετε	λύητε
	3.	λύουσι(ν)	λύωσι(ν)
Imperf.	Sg. 1.	ἔλυον odrješivah	
	2.	ἔλυες	
	3.	ἔλυε(ν)	
	Du. 2.	ἐλύετον	
	3.	ἐλυέτην	
	Pl. 1.	ἐλύομεν	
	2.	ἐλύετε	
	3.	ἔλυον	
Futur	Sg. 1.	λύσω odrješivat (odriješit) ću	
	2.	λύσεις	
		itd. kao ind. prez.	
Aorist (slabi)	Sg. 1.	ἔλυσα odriješih	λύσω
	2.	ἔλυσας	λύσῃς
	3.	ἔλυσε(ν)	itd. kao konj. prez.
	Du. 2.	ἐλύσατον	
	3.	ἐλυσάτην	
	Pl. 1.	ἐλύσαμεν	
	2.	ἐλύσατε	
	3.	ἔλυσαν	

golskih oblika

t i v

Optativ	Imperativ	Infinitiv	Particip
λύοιμι odrješivao bih λύοις λύοι λύοιτον λυοίτην λύοιμεν λύοιτε λύοιεν	λῦε odrje- λυέτω šuj λύετον λυέτων λύετε λυόντων	λύειν od- rješivati	λύων odrješujući λύουσα λῦον (osn. λυοντ) gen. λύοντος λυούσης λύοντος
λύσοιμι λύσοις itd. kao opt. prez.		λύσειν *soluturum* *esse*	λύσων *soluturus* itd. kao part. prez.
λύσαιμι odriješio bih λύσαις ili λύσειας λύσαι ili λύσειε(ν) λύσαιτον λυσαίτην λύσαιμεν λύσαιτε λύσαιεν ili λύσειαν	λῦσονodriješi λυσάτω λύσατον λυσάτων λύσατε λυσάντων	λῦσαι od- riješiti	λῦσᾱς odriješivši λῦσᾱσα λῦσᾰν (osn. λυσαντ) gen. λύσαντος λυσάσης λύσαντος

Vremena		Indikativ	Konjunktiv
Perf. (slabi)	Sg. 1.	λέλυκα odriješio sam	λελύκω
	2.	λέλυκας	λελύκῃς
	3.	λέλυκε(ν)	itd. kao konj. prez. ili λελυκὼς ὦ, ᾖς, ᾖ itd.
	Du. 2.	λελύκατον	
	3.	λελύκατον	
	Pl. 1.	λελύκαμεν	
	2.	λελύκατε	
	3.	λελύκᾱσι(ν)	
Pluskvamperfekt (slabi)	Sg. 1.	ἐλελύκειν bijah odriješio	
	2.	ἐλελύκεις	
	3.	ἐλελύκει	
	Du. 2.	ἐλελύκετον	
	3.	ἐλελυκέτην	
	Pl. 1.	ἐλελύκεμεν	
	2.	ἐλελύκετε	
	3.	ἐλελύκεσαν	
		Medij i	
Prezent	Sg. 1.	λύομαι odrješujem sebi, se	λύωμαι
	2.	λύῃ ili λύει	λύῃ
	3.	λύεται	λύηται
	Du. 2.	λύεσθον	λύησθον
	3.	λύεσθον	λύησθον
	Pl. 1.	λυόμεθα	λυώμεθα
	2.	λύεσθε	λύησθε
	3.	λύονται	λύωνται

Optativ	Imperativ	Infinitiv	Particip
λελύκοιμι λελύκοις itd. kao opt. prez. ili λελυκὼς εἴην, εἴης, εἴη itd.	 λέλυκε itd. kao impt.prez. (rijetko se nalazi)	λελυκέναι	λελυκώς odriješio,la, λελυκυῖα lo λελυκός (osn. λελυκοτ) gen. λελυκότος λελυκυίας λελυκότος

pasiv (§ 225, 2. Bilj.)

λυοίμην odrješivao λύοιο bih sebi, se λύοιτο λύοισθον λυοίσθην λυοίμεθα λύοισθε λύοιντο	λύου odrje- šuj sebi, se λυέσθω λύεσθον λυέσθων λύεσθε λυέσθων	λύεσθαι od- rješivati sebi, se	λυόμενος odrješujući sebi, se λυομένη λυόμενον

Vremena		Indikativ	Konjuktiv
Imperf.	Sg. 1.	ἐλυόμην odrješivah sebi, se	
	2.	ἐλύου	
	3.	ἐλύετο	
	Du. 2.	ἐλύεσθον	
	3.	ἐλυέσθην	
	Pl. 1.	ἐλυόμεθα	
	2.	ἐλύεσθε	
	3.	ἐλύοντο	
			Me-
Futur	Sg. 1.	λύσομαι odrješivat ili od-riješit ću sebi itd. kao prez. λύομαι	
Aor. (slabi)	Sg. 1.	ἐλυσάμην odriješih sebi	λύσωμαι
	2.	ἐλύσω	λύσῃ
	3.	ἐλύσατο	itd. kao konj. prez. med.
	Du. 2.	ἐλύσασθον	
	3.	ἐλυσάσθην	
	Pl. 1.	ἐλυσάμεθα	
	2.	ἐλύσασθε	
	3.	ἐλύσαντο	
			Medij i
Perfekt	Sg. 1.	λέλυμαι odriješio sam sebi, se, odriješen sam	λελυμένος ὦ, ῆς, ῆ itd.
	2.	λέλυσαι	
	3.	λέλυται	
	Du. 2.	λέλυσθον	
	3.	λέλυσθον	
	Pl. 1.	λελύμεθα	
	2.	λέλυσθε	
	3.	λέλυνται	

Optativ	Imperativ	Infinitiv	Particip

dij

λυσοίμην itd. kao prez. λυοίμην		λύσεσθαι	λυσόμενος λυσομένη λυσόμενον
λυσαίμην odriješio bih sebi λύσαιο λύσαιτο λύσαισθον λυσαίσθην λυσαίμεθα λύσαισθε λύσαιντο	λῦσαι odriješi sebi λυσάσθω λύσασθον λυσάσθων λύσασθε λυσάσθων	λύσασθαι odriješiti sebi	λυσάμενος odrije- λυσαμένη šivši sebi λυσάμενον

pasiv

λελυμένος εἴην, εἴης εἴη itd.	λέλυσο odriješi sebi, se, budi odriješen λελύσθω λέλυσθον λελύσθων λέλυσθε λελύσθων	λελύσθαι odriješiti sebi, se, biti odrijješen	λελυμένος odriješen, a, o λελυμένη λελυμένον

Vremena		Indikativ	Konjunktiv
Pluskvamperfekt	Sg. 1.	ἐλελύμην bijah sebi, se odriješio, bijah odriješen	
	2.	ἐλέλυσο	
	3.	ἐλέλυτο	
	Du. 2.	ἐλέλυσθον	
	3.	ἐλελύσθην	
	Pl. 1.	ἐλελύμεθα	
	2.	ἐλέλυσθε	
	3.	ἐλέλυντο	
Futur egz.	Sg. 1.	λελύσομαι bit ću odriješen	
	2.	λελύσῃ	
		itd. kao ind. prez.	

Pa-

Aorist (slabi)	Sg. 1.	ἐλύθην bih odriješen	λυθῶ
	2.	ἐλύθης	λυθῇς
	3.	ἐλύθη	λυθῇ
	Du. 2.	ἐλύθητον	λυθῆτον
	3.	ἐλυθήτην	λυθῆτον
	Pl. 1.	ἐλύθημεν	λυθῶμεν
	2.	ἐλύθητε	λυθῆτε
	3.	ἐλύθησαν	λυθῶσι(ν)
Futur (slabi)	Sg. 1.	λυθήσομαι bit ću odriješen	
	2.	λυθήσῃ	
		itd. kao ind. prez.	

Glagolski pridjevi 1. λυτός, ή, όν odriješen, odrješljiv;

Optativ	Imperativ	Infinitiv	Particip
λελυσοίμην λελύσοιο itd. kao opt. prez.		λελύσεσθαι	λελυσόμενος λελυσομένη λελυσόμενον

siv

λυθείην bio bih od-riješen λυθείης λυθείη	λύθητι od-riješen budi λυθήτω	λυθῆναι biti odriješen	λυθείς odriješen,a,o λυθεῖσα λυθέν
λυθείητον ili λυθεῖτον λυθειήτην ili λυθείτην λυθείημεν ili λυθεῖμεν λυθείητε ili λυθεῖτε λυθείησαν ili λυθεῖεν	λύθητον λυθήτων λύθητε λυθέντων		(osn. λυθεντ) gen. λυθέντος λυθείσης λυθέντος
λυθησοίμην λυθήσοιο itd. kao opt. prez.		λυθήσεσθαι *solutum iri*	λυθησόμενος λυθησομένη λυθησόμενον

2. λυτέος, α, ον [*solvendus, a, um*].

B. Glagoli poređani

Prezent		Osnova	Futur	Aorist
Verba vocalia				
θηράω	lovim	θηρα	θηρᾰ́σω	ἐθήρᾱσα
τιμάω	častim	τιμα	τιμήσω	ἐτίμησα
ποιέω	činim	ποιε	ποιήσω	ἐποίησα
δουλόω	zarobljujem	δουλο	δουλώσω	ἐδούλωσα
σπάω	vučem	σπᾰ́(σ)	σπᾰ́σω § 301, 1.	ἔσπᾰσα
χράομαι § 244, 2.	upotrebljavam	χρη(σ)	χρήσομαι § 260.	ἐχρησάμην
τελέω	svršavam	τελε(σ)	τελῶ, εῖς § 263.	ἐτέλεσα § 301, 1.
καλέω	zovem	καλε, κλη	καλῶ, -εῖς § 263.	ἐκάλεσα § 301, 1.
δέω	vežem	δε	δήσω	ἔδησα
πλέω	plovim	πλυ	πλεύσομαι § 261.	ἔπλευσα
χέω	lijevam	χυ } § 248.	χέω § 261.	ἔχεα § 269.
κελεύω	zapovijedam	κελευ(σ)	κελεύσω	ἐκέλευσα
ἀκούω	čujem	ἀκου(σ)	ἀκούσομαι	ἤκουσα
καίω (κᾰ́ω)	palim	καυ(σ) § 253.	καύσω § 261.	ἔκαυσα
Verba muta				
ἄγω	vodim	ἀγ	ἄξω	ἤγαγον § 257.
φεύγω	bježim	φυγ	φεύξομαι	ἔφυγον
ἄρχω	vladam, počinjem	ἀρχ	ἄρξω	ἦρξα
πρᾰ́ττω	činim	πρᾱγ	πρᾰ́ξω	ἔπρᾱξα
τάττω	ređam	τᾰγ	τᾰ́ξω	ἔτᾰξα
πέμπω	šaljem	πεμπ	πέμψω	ἔπεμψα
γράφω	pišem	γρᾰφ	γράψω	ἔγραψα
κόπτω	udaram	κοπ	κόψω	ἔκοψα
βλάπτω	škodim	βλᾰβ	βλάψω	ἔβλαψα
θάπτω	pokopavam	τᾰφ	θάψω § 56.	ἔθαψα

po završnom glasu osnove

Perfekt akt.	Perfekt m. i pas.	Aorist pas.	Glag. prid.
τεθήρᾱκα	τεθήρᾱμαι	ἐθηρᾰ́θην	θηρᾱτός
τετίμηκα	τετίμημαι	ἐτιμήθην	τιμητός
πεποίηκα	πεποίημαι	ἐποιήθην	ποιητός
δεδούλωκα	δεδούλωμαι	ἐδουλώθην	δουλωτός
ἔσπᾰκα	ἔσπασμαι § 288.	ἐσπάσθην § 299.	σπαστός
	κέχρημαι	ἐχρήσθην § 299.	χρηστός
τετέλεκα	τετέλεσμαι § 288.	ἐτελέσθην § 299.	τελεστός
κέκληκα	κέκλημαι	ἐκλήθην	κλητός
δέδεκα §301,2.	δέδεμαι	ἐδέθην	δετός
πέπλευκα			
κέχῠκα §281.	κέχῠμαι	ἐχῠ́θην § 299.	χῠτός
κεκέλευκα	κεκέλευσμαι § 288.	ἐκελεύσθην § 299.	κελευστός
ἀκήκοα §275,2.	ἤκουσμαι § 288.	ἠκούσθην § 299.	ἀκουστός
κέκαυκα	κέκαυμαι	ἐκαύθην	ᾰ́-καυ(σ)τος
ἦχα	ἦγμαι	ἤχθην	ἀκτός
πέφευγα			
ἦρχα	ἦργμαι	ἤρχθην	ἀρκτός
πέπρᾱγα §278,1.	πέπρᾱγμαι	ἐπρᾰ́χθην	πρᾱκτός
τέτᾰχα	τέτᾰγμαι	ἐτᾰ́χθην	τᾰκτός
πέπομφα §279,2	πέπεμμαι §286,1,B.	ἐπέμφθην	πεμπτός
γέγραφα	γέγραμμαι	ἐγράφην § 294.	γραπτός
κέκοφα §279,1.	κέκομμαι	ἐκόπην § 294.	κοπτός
βέβλαφα	βέβλαμμαι	ἐβλάβην	βλαπτός
τέταφα	τέθαμμαι (inf. τεθάφθαι)	ἐτάφην	ᾰ́-θαπτος

Prezent		Osnova	Futur	Aorist
ῥίπτω (ῥιπτέω)	bacam	ῥῑπ	ῥίψω	ἔρρῑψα
κλέπτω	kradem	κλεπ	κλέψομαι	ἔκλεψα
τρέπω	obraćam	τρεπ	τρέψω	ἔτρεψα §271. ἔτραπον
τρέφω	hranim	τρεφ	θρέψω § 56.	ἔθρεψα
στρέφω	okrećem	στρεφ	στρέψω	ἔστρεψα
πείθω	nagovaram	πῐθ § 248.	πείσω	ἔπεισα
πείθομαι	slušam	,,	πείσομαι	
ψεύδω	varam	ψευδ	ψεύσω	ἔψευσα
ψεύδομαι	lažem	,,	ψεύσομαι	ἐψευσάμην
γυμνάζω	vježbam	γυμνᾰδ	γυμνᾰ́σω	ἐγύμνᾰσα
ἁρμόττω	sastavljam	ἁρμοτ	ἁρμόσω	ἥρμοσα
κομίζω	nosim	κομῐδ	κομιῶ, -εῖς § 263.	ἐκόμῐσα
σῴζω	spasavam	σωδ, σω	σώσω	ἔσωσα
σπένδω	izlijevam žrtvu	σπενδ	σπείσω § 261.	ἔσπεισα
Verba liquida				
μιαίνω	kaljam	μιᾰν	μιανῶ, -εῖς	ἐμίᾱνα
καθαίρω	čistim	καθᾰρ	καθαρῶ, -εῖς	ἐκάθηρα
φαίνω	pokazujem	φᾰν	φανῶ, -εῖς § 262.	ἔφηνα §270.
φαίνομαι	pokazujem se	,,	φανοῦμαι (-ήσομαι)	
ἀγγέλλω	javljam	ἀγγελ	ἀγγελῶ, -εῖς	ἤγγειλα
στέλλω	šaljem	στελ	στελῶ, -εῖς	ἔστειλα·
δέρω	derem	δερ	δερῶ, -εῖς	ἔδειρα
σπείρω	sijem	σπερ	σπερῶ, -εῖς	ἔσπειρα
δια-φθείρω	kvarim	φθερ §57.e.	δια-φθερῶ, -εῖς	δι-έφθειρα
ἀπο-κτείνω	ubijam	κτεν	ἀπο-κτενῶ, -εῖς	ἀπ-έκτεινα
ἐγείρω	budim	ἐγερ	ἐγερῶ, -εῖς	ἤγειρα
ἀΐρω	dižem	ἀ̔ρ od ἀερ	ἀ̔ρῶ, -εῖς	ἦρα (inf. ἆραι)
κρῑ́νω	sudim	κρῐ̄ν, κρῐ̆	κρῐνῶ, -εῖς	ἔκρῑνα
τείνω	napinjem	τεν, τᾰ̄ §49.	τενῶ, -εῖς	ἔτεινα
βάλλω	bacam	βᾰλ, βλη	βαλῶ, -εῖς	ἔβαλον §254.

Perfekt akt.	Perfekt m. i pas.	Aorist pas.	Glag. prid.
ἔρρῑφα	ἔρρῑμμαι	ἐρρῐ́φθην	ῥῖπτός
κέκλοφα § 279, 2.	κέκλεμμαι	ἐκλάπην § 295.	κλεπτός
τέτροφα	τέτραμμαι § 285. (inf. τετράφθαι)	ἐτράπην § 295. ἐτρέφθην	τρεπτός
τέτροφα	τέθραμμαι (inf. τεθράφθαι	ἐτράφην	θρεπτός
ἔστροφα	ἔστραμμαι	ἐστράφην	στρεπτός
πέπεικα	πέπεισμαι	ἐπείσθην	πειστός
πέποιθα § 282.	πέπεισμαι	ἐπείσθην poslušah	πειστέον
ἔψευκα	ἔψευσμαι	ἐψεύσθην bih prevaren	ψευστός
	ἔψευσμαι	ἐψεύσθην prevarih se	
γεγύμνᾰκα	γεγύμνᾰσμαι	ἐγυμνάσθην	γυμναστός
ἥρμοκα	ἥρμοσμαι	ἡρμόσθην	ἁρμοστός
κεκόμῐκα	κεκόμισμαι	ἐκομίσθην	κομιστός
σέσωκα	σέσῳσμαι	ἐσώθην	ἄ-σωτος
ἔσπεικα § 281.	ἔσπεισμαι	ἐσπείσθην	σπειστέον
μεμίαγκα	μεμίασμαι	ἐμιάνθην	ἀ-μίαντος
κεκάθαρκα	κεκάθαρμαι	ἐκαθάρθην	καθαρτός
πέφαγκα § 282. πέφηνα	πέφασμαι §291.b.	ἐφάνθην § 299. ἐφάνην	ἄ-φαντος
ἤγγελκα	ἤγγελμαι § 291.b.	ἠγγέλθην	ἀγγελτός
ἔσταλκα §282.	ἔσταλμαι	ἐστάλην § 295.	σταλτέον
δέδαρκα	δέδαρμαι	ἐδάρην	δαρτός
ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἐσπάρην	σπαρτός
δι-έφθαρκα	δι-έφθαρμαι	δι-εφθάρην	ἀ-διά-φθαρτος
ἀπ-έκτονα			
ἐγρήγορα §		ἠγέρθην	
ἦρκα 275, 2.	ἦρμαι	ἤρθην	ἀρτέον
κέκρῐκα §282.	κέκρῐμαι	ἐκρῐ́θην	κρῐτός
τέτᾰκα §282.	τέτᾰμαι	ἐτᾰ́θην § 299.	τᾰτός
βέβληκα §282.	βέβλημαι	ἐβλήθην § 299.	βλητός

Glava XI

DRUGA GLAVNA KONJUGACIJA ILI GLAGOLI NA μι

Uvodne bilješke

§ 302. Druga se glavna konjugacija razlikuje od prve samo fleksijom prezentske i jake aorisne osnove; samo nekoliko glagola razlikuje se i u perfektu i pluskvamperfektu (§ 317).

Osobiti su nastavci 2. konjugacije:

1. 1. l. sing. prez. ind. akt. ima nastavak μι: φη-μί (velim, § 226);

2. 3. l. sing. prez. ind. akt. ima nastavak σι(ν) (umj. τι): φη-σί(ν) (§ 226);

3. 3. l. plur. prez. ind. akt. ima nastavak ᾱσι(ν) (od αντι, § 59): ἴ-ᾱσι(ν) (idu) od osnove ι; a kad se osnova svršava na α, tada se oba α stežu: φᾱσί(ν) umj. φα-ᾱσι(ν) od osn. φα; tako se i ἱέ-ᾱσι(ν) uvijek steže u ἱᾶσι(ν), a ἱστά-ᾱσι(ν) u ἱστᾶσι(ν) (ali τιθέ-ᾱσι, διδό--ᾱσι ostaje!);

4. u optativu je ιη (ιε, ι) znak načina: φα-ίη-ν (isp. § 293);

5. 2. l. sing. imperat. akt. ima nastavak ς ili θι: θέ-ς ,φά-θι (isp. § 292);

6. nastavak je infinitiva ναι: φά-ναι (isp. § 292);

7. 3. l. plurala preterita ima nastavak σαν: ἔ-φᾰ-σαν (3. plur. impf.).

Svi se nastavci u sprezi prezentske i jake aorisne osnove pridijevaju osnovi neposredno: φᾰ́-μέν (isp. τιμά-ο-μεν), φά-τω (isp. τιμα-έ-τω); tako se i u participu ντ pridijeva osnovi neposredno: φα-ντ, a od toga postaje nominativ uvijek sigmatski: φᾶς, osn. δο: δούς (isp. § 139). — Samo u konjunktivu krajnji samoglasnici osnove s dugim konjunktivnim samoglasnicima stežu se upravo onako kao i kod *verba contracta* (§ 243): φά-ω φῶ, τι-θέ-ω τιθῶ; δό-ω-μαι δῶμαι; samo od αη(αῃ) ne postaje ᾱ(ᾳ), nego η(ῃ), a od οη ne οι, nego ῳ: φά-η-τε: φῆτε, φά-ης: φῇς; διδό-ης: διδῷς.

Svi konjunktivni oblici imaju naglasak na stegnutom samoglasniku, svi optativni oblici na znaku načina.

U vokalskim osnovama te konjugacije mijenja se količina tako § 303.
da se kratki samoglasnici u sing. ind. akt. produljuju, i to ᾰ i ε u η, ο u ω, ῠ u ῡ (§ 49): φη-μί (velim) plur. φᾰ́-μέν, δείκ-νῡ-μι (pokazujem) plur. δείκ-νῠ́-μεν.

Glagoli na μι dijele se na dva razreda: § 304.

1. prvom razredu pripadaju oni glagoli koji nastavke u prezentu pridijevaju osnovi neposredno: φη-μί;

2. drugom razredu pripadaju oni glagoli kojima prezentska osnova postaje od glagolske slogom νυ: δείκ-νῡ-μι (pokazujem), glag. osn. δεικ, prez. osn. δεικ-νῠ́.

I. Prvi razred

§ 305. τί-θη-μι (dijevam, mećem) glag. osn. θε prez. osn. τι-θε
ΐ-η-μι (šaljem) „ „ ἑ „ „ ἱ-ε

Aktiv

1. Oblici pre-

Ind.	Sg. 1.	τί-θη-μι	ΐ-η-μι	δί-δω-μι	ΐ-στη-μι
	2.	τί-θη-ς	ΐ-η-ς	δί-δω-ς	ΐ-στη-ς
	3.	τί-θη-σι(ν)	ΐ-η-σι(ν)	δί-δω-σι(ν)	ΐ-στη-σι(ν)
	Du. 2.	τί-θε-τον	ΐ-ε-τον	δί-δο-τον	ΐ-στᾰ-τον
	3.	τί-θε-τον	ΐ-ε-τον	δί-δο-τον	ΐ-στᾰ-τον
	Pl. 1.	τί-θε-μεν	ΐ-ε-μεν	δί-δο-μεν	ΐ-στᾰ-μεν
	2.	τί-θε-τε	ΐ-ε-τε	δί-δο-τε	ΐ-στᾰ-τε
	3.	τι-θέ-ᾱσι(ν)	ἱ-ᾶσι(ν)	δι-δό-ᾱσι(ν)	ἱ-στᾶσι(ν)
Konj.	Sg. 1.	τι-θῶ	ἱ-ῶ	δι-δῶ	ἱ-στῶ
	2.	τι-θῇ-ς	ἱ-ῇ-ς	δι-δῷ-ς	ἱ-στῇ-ς
	3.	τι-θῇ	ἱ-ῇ	δι-δῷ	ἱ-στῇ
	Du. 2.	τι-θῆ-τον	ἱ-ῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἱ-στῆ-τον
	3.	τι-θῆ-τον	ἱ-ῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἱ-στῆ-τον
	Pl. 1.	τι-θῶ-μεν	ἱ-ῶ-μεν	δι-δῶ-μεν	ἱ-στῶ-μεν
	2.	τι-θῆ-τε	ἱ-ῆ-τε	δι-δῶ-τε	ἱ-στῆ-τε
	3.	τι-θῶ-σι(ν)	ἱ-ῶ-σι(ν)	δι-δῶ-σι(ν)	ἱ-στῶ-σι(ν)
Opt.	Sg. 1.	τι-θείη-ν	ἱ-είη-ν	δι-δοίη-ν	ἱ-σταίη-ν
	2.	τι-θείη-ς	ἱ-είη-ς	δι-δοίη-ς	ἱ-σταίη-ς
	3.	τι-θείη	ἱ-είη	δι-δοίη	ἱ-σταίη
	Du. 2.	τι-θείη-τον ili τιθεῖτον	ἱ-είη-τον ili ἱεῖτον	δι-δοίη-τον ili διδοῖτον	ἱ-σταίη-τον ili ἱσταῖτον
	3.	τι-θειή-την ili τιθείτην	ἱ-ειή-την ili ἱείτην	δι-δοιή-την ili διδοίτην	ἱ-σταιή-την ili ἱσταίτην
	Pl. 1.	τι-θείη-μεν ili τιθεῖμεν	ἱ-είη-μεν ili ἱεῖμεν	δι-δοίη-μεν ili διδοῖμεν	ἱ-σταίη-μεν ili ἱσταῖμεν
	2.	τι-θείη-τε ili τιθεῖτε	ἱ-είη-τε ili ἱεῖτε	δι-δοίη-τε ili διδοῖτε	ἱ-σταίη-τε ili ἱσταῖτε
	3.	τι-θείη-σαν ili τιθεῖεν	ἱ-είη-σαν ili ἱεῖεν	δι-δοίη-σαν ili διδοῖεν	ἱ-σταίη-σαν ili ἱσταῖεν

glagolâ na μι

δί-δω-μι (dajem) glag. osn. δο prez. osn. δι-δο.
ἵ-στη-μι (stavljam) „ „ στᾰ „ „ ἱ-στᾰ.

Medij i pasiv

zentske osnove

τί-θε-μαι	ἵ-ε-μαι	δί-δο-μαι	ἵ-στᾰ-μαι
τί-θε-σαι	ἵ-ε-σαι	δί-δο-σαι	ἵ-στα-σαι
τί-θε-ται	ἵ-ε-ται	δί-δο-ται	ἵ-στα-ται
τί-θε-σθον	ἵ-ε-σθον	δί-δο-σθον	ἵ-στα-σθον
τί-θε-σθον	ἵ-ε-σθον	δί-δο-σθον	ἵ-στα-σθον
τι-θέ-μεθα	ἱ-έ-μεθα	δι-δό-μεθα	ἱ-στά-μεθα
τί-θε-σθε	ἵ-ε-σθε	δί-δο-σθε	ἵ-στα-σθε
τί-θε-νται	ἵ-ε-νται	δί-δο-νται	ἵ-στα-νται
τι-θῶ-μαι	ἱ-ῶ-μαι	δι-δῶ-μαι	ἱ-στῶ-μαι
τι-θῇ	ἱ-ῇ	δι-δῷ	ἱ-στῇ
τι-θῆ-ται	ἱ-ῆ-ται	δι-δῶ-ται	ἱ-στῆ-ται
τι-θῆ-σθον	ἱ-ῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἱ-στῆ-σθον
τι-θῆ-σθον	ἱ-ῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἱ-στῆ-σθον
τι-θώ-μεθα	ἱ-ώ-μεθα	δι-δώ-μεθα	ἱ-στώ-μεθα
τι-θῆ-σθε	ἱ-ῆ-σθε	δι-δῶ-σθε	ἱ-στῆ-σθε
τι-θῶ-νται	ἱ-ῶ-νται	δι-δῶ-νται	ἱ-στῶ-νται
τι-θεί-μην	ἱ-εί-μην	δι-δοί-μην	ἱ-σταί-μην
τι-θεῖ-ο	ἱ-εῖ-ο	δι-δοῖ-ο	ἱ-σταῖ-ο
τι-θεῖ-το	ἱ-εῖ-το	δι-δοῖ-το	ἱ-σταῖ-το
τι-θεῖ-σθον	ἱ-εῖ-σθον	δι-δοῖ-σθον	ἱ-σταῖ-σθον
τι-θεί-σθην	ἱ-εί-σθην	δι-δοί-σθην	ἱ-σταί-σθην
τι-θεί-μεθα	ἱ-εί-μεθα	δι-δοί-μεθα	ἱ-σταί-μεθα
τι-θεῖ-σθε	ἱ-εῖ-σθε	δι-δοῖ-σθε	ἱ-σταῖ-σθε
τι-θεῖ-ντο	ἱ-εῖ-ντο	δι-δοῖ-ντο	ἱ-σταῖ-ντο

Impt.	Sg. 2.	τί-θει	ἵ-ει	δί-δου	ἵ-στη
	3.	τι-θέ-τω	ἱ-έ-τω	δι-δό-τω	ἱ-στά̆-τω
	Du. 2.	τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
	3.	τι-θέ-των	ἱ-έ-των	δι-δό-των	ἱ-στά-των
	Pl. 2.	τί-θε-τε	ἵ-ε-τε	δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
	3.	τι-θέ-ντων	ἱ-έ-ντων	δι-δό-ντων	ἱ-στά-ντων
		(τι-θέ-τωσαν)	(ἱ-έ-τωσαν)	(δι-δό-τωσαν)	(ἱ-στά-τωσαν)
Inf.		τι-θέ-ναι	ἱ-έ-ναι	δι-δό-ναι	ἱ-στά-ναι
Part.		τι-θείς τι-θεῖσα τι-θέν gen. τιθέντ-ος	ἱ-είς ἱ-εῖσα ἱ-έν gen. ἱέντ-ος	δι-δούς δι-δοῦσα δι-δόν gen. διδόντ-ος	ἱ-στάς ἱ-στᾶσα ἱ-στά̆ν gen. ἱστά̆ντ-ος
Impf.	Sg. 1.	ἐ-τί-θη-ν	ἵ-ει-ν	ἐ-δί-δου-ν	ἵ-στη-ν
	2.	ἐ-τί-θει-ς	ἵ-ει-ς	ἐ-δί-δου-ς	ἵ-στη-ς
	3.	ἐ-τί-θει	ἵ-ει	ἐ-δί-δου	ἵ-στη
	Du. 2.	ἐ-τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	ἐ-δί-δο-τον	ἵ-στᾰ-τον
	3.	ἐ-τι-θέ-την	ἱ-έ-την	ἐ-δι-δό-την	ἱ-στά-την
	Pl. 1.	ἐ-τί-θε-μεν	ἵ-ε-μεν	ἐ-δί-δο-μεν	ἵ-στᾰ-μεν
	2.	ἐ-τί-θε-τε	ἵ-ε-τε	ἐ-δί-δο-τε	ἵ-στᾰ-τε
	3.	ἐ-τί-θε-σαν	ἵ-ε-σαν	ἐ-δί-δο-σαν	ἵ-στᾰ-σαν

Ind.	Sg. 1.	ἔ̆-θη-κα	ἧ̃-κα	ἔ̆-δω-κα	ἔ̆-στη-ν
	2.	ἔ̆-θη-κα-ς	ἧ̃-κα-ς	ἔ̆-δω-κα-ς	ἔ̆-στη-ς
	3.	ἔ̆-θη-κε(ν)	ἧ̃-κε(ν)	ἔ̆-δω-κε(ν)	ἔ̆-στη
	Du. 2.	ἔ̆-θε-τον	εἶ̃-τον	ἔ̆-δο-τον	ἔ̆-στη-τον
	3.	ἐ-θέ-την	εἴ̆-την	ἐ-δό-την	ἐ-στή-την
	Pl. 1.	ἔ̆-θε-μεν	εἶ̃-μεν	ἔ̆-δο-μεν	ἔ̆-στη-μεν
	2.	ἔ̆-θε-τε	εἶ̃-τε	ἔ̆-δο-τε	ἔ̆-στη-τε
	3.	ἔ̆-θε-σαν	εἶ̃-σαν	ἔ̆-δο-σαν	ἔ̆-στη-σαν

τί-θε-σο τι-θέ-σθω	ἵ-ε-σο ἱ-έ-σθω	δί-δο-σο δι-δό-σθω	ἵ-στα-σο ἱ-στά-σθω
τί-θε-σθον τι-θέ-σθων	ἵ-ε-σθον ἱ-έ-σθων	δί-δο-σθον δι-δό-σθων	ἵ-στα-σθον ἱ-στά-σθων
τί-θε-σθε τι-θέ-σθων (τι-θέ-σθωσαν)	ἵ-ε-σθε ἱ-έ-σθων (ἱ-έ-σθωσαν)	δί-δο-σθε δι-δό-σθων (δι-δό-σθωσαν)	ἵ-στα-σθε ἱ-στά-σθων (ἱ-στά-σθωσαν)
τί-θε-σθαι	ἵ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι	ἵ-στα-σθαι
τι-θέ-μενο-ς, -η, -ο-ν	ἱ-έ-μενο-ς, -η, -ο-ν	δι-δό-μενο-ς, -η, -ο-ν	ἱ-στά-μενο-ς, -η, -ο-ν
ἐ-τι-θέ-μην ἐ-τί-θε-σο ἐ-τί-θε-το	ἱ-έ-μην ἵ-ε-σο ἵ-ε-το	ἐ-δι-δό-μην ἐ-δί-δο-σο ἐ-δί-δο-το	ἱ-στά-μην ἵ-στα-σο ἵ-στα-το
ἐ-τί-θε-σθον ἐ-τι-θέ-σθην	ἵ-ε-σθον ἱ-έ-σθην	ἐ-δί-δο-σθον ἐ-δι-δό-σθην	ἵ-στα-σθον ἱ-στά-σθην
ἐ-τι-θέ-μεθα ἐ-τί-θε-σθε ἐ-τί-θε-ντο	ἱ-έ-μεθα ἵ-ε-σθε ἵ-ε-ντο	ἐ-δι-δό-μεθα ἐ-δί-δο-σθε ἐ-δί-δο-ντο	ἱ-στά-μεθα ἵ-στα-σθε ἵ-στα-ντο

aorisne osnove

ἐ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το	εἵ-μην εἷ-σο εἷ-το	ἐ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το	
ἔ-θε-σθον ἐ-θέ-σθην	εἷ-σθον εἵ-σθην	ἔ-δο-σθον ἐ-δό-σθην	
ἐ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἵ-μεθα εἷ-σθε εἷ-ντο	ἐ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο	

Konj.		θῶ θῇ-ς	ὦ ῇ-ς	δῶ δῷ-ς	στῶ στῇ-ς
		itd. kao konj.			
Opt.		θείη-ν	εἴη-ν	δοίη-ν	σταίη-ν
		itd. kao optativ			
Impt.	Sg. 2.	θέ-ς	ἔ-ς	δό-ς	στῆ-θι
	3.	θέ-τω	ἔ-τω	δό-τω	στή-τω
	Du. 2.	θέ-τον	ἔ-τον	δό-τον	στῆ-τον
	3.	θέ-των	ἔ-των	δό-των	στή-των
	Pl. 2.	θέ-τε	ἔ-τε	δό-τε	στῆ-τε
	3.	θέ-ντων (θέ-τωσαν)	ἔ-ντων (ἔ-τωσαν)	δό-ντων (δό-τωσαν)	στά-ντων (στή-τωσαν)
Inf.		θεῖ-ναι	εἶ-ναι	δοῦ-ναι	στῆ-ναι
Part.		θείς θεῖσα θέν gen. θέντ-ος	εἵς εἶσα ἕν gen. ἕντ-ος	δούς δοῦσα δόν gen. δόντ-ος	στάς στᾶσα στάν gen. στάντ-ος

§ 307. Pojedini oblici glagolâ na -μι postaju po prvoj glavnoj konjugaciji (prema oblicima od *verba contracta*); tako često u ind. prez. τιθεῖς, τιθεῖ, ἰεῖς ἰεῖ; u impf. pretežu oblici ἐτίθεις ἐτίθει (pored ἐτίθης ἐτίθη), a uvijek se upotrebljavaju oblici: ἵειν ἵεις ἵει, ἐδίδουν ἐδίδους ἐδίδου.

Tako se objašnjuju i optativi od τίθημι i ἵημι sa οι: τιθοῖτο ἐπιθοίμεθα προοῖντο, pa konjunktivi i optativi s nepravilnim naglaskom (isp. § 302): τίθηται πρόηται ἐπίθωνται, τίθοιτο πρόοιντο i ἀφίοιτε ἀφίοιεν.

2. l. sing. imperat. prez. akt. postaje po prvoj glavnoj konjugaciji: τίθει ἵει poput ποίει, δίδου poput δούλου; u ἵστη osnovni je samoglasnik produljen, ali nastavka nema nikakva.

φῶ-μαι φῇ	ὦ-μαι ᾖ	δῶ-μαι δῷ	
prezenta			
θεί-μην	εἴ-μην	δοί-μην	
prezenta			
θοῦ	οὖ	δοῦ	
θέ-σθω	ἕ-σθω	δό-σθω	
θέ-σθον	ἕ-σθον	δό-σθον	
θέ-σθων	ἕ-σθων	δό-σθων	
θέ-σθε	ἕ-σθε	δό-σθε	
θέ-σθων	ἕ-σθων	δό-σθων	
(θέ-σθωσαν)	(ἕ-σθωσαν)	(δό-σθωσαν)	
θέ-σθαι	ἕ-σθαι	δό-σθαι	
θέ-μενο-ς, -η, -ο-ν	ἕ-μενο-ς, -η, -ο-ν	δό-μενο-ς, -η, -ο-ν	

U 2. l. sing. ind. i impt. prez. med. pa u 2. l. sing. impf. med. ostaje σ među samoglasnicima: τίθε-σαι, τίθε-σο, ἐτίθε-σο; ali u 2. l. sing. ind. i impt. jakoga aor. med. izbacuje se σ, a samoglasnici se stežu: ἔ-θε-σο, ἔ-θε-ο, ἔ-θου, imper. θέ-σο, θέ-ο, θοῦ; samo ind. εἶσο čuva σ.

Bilješka. Pravilo o naglasku složenih riječi (§ 36) vrijedi kod glagola na μι uopće samo za indikativ i imperativ; po tom se meće naglasak na prijedlog: ἐπί-θες, ἄφ-ες, ἀπό-δοτε, πρόσ-θεσθε. Ipak je 2. l. sing. impt. aor. med. perispomenon kad je prijedlog jednosložan: προ-θοῦ, ἀφ-οῦ — περί-θου. (Isp. i § 332). Konjunktivi, optativi, infinitivi i participi složenih glagola na μι naglašuju se svi onako isto kao i prosti: παρατιθῶ, προδοῖεν, συνιστάναι, ἀποστάς.

§ 308. Ona četiri navedena glagola razlikuju prezentsku osnovu od glagolske prezentskom reduplikacijom, tj. sprijeda se osnovi dodaje početni suglasnik sa samoglasnikom ι; δο: δί-δο, θε: τι-θε (§ 56), στα: ἱ-στα umjesto σι-στα po § 60, a (isp. lat. *si-sto*), ἑ: ἱ-ε umjesto σι-σε po § 60. a i b.

§ 309. Glagoli τίθημι, ἵημι, δίδωμι imaju osobit aorist na κα: ἔθηκα, ἧκα, ἔδωκα. Taj se aorist upotrebljava u sing. ind. umjesto jakoga aorista; u dualu i pluralu nalazi se rijetko; inače se nalaze samo oblici jakoga aorista.

Bilj. ει u εἶτον itd., εἵμην itd. postalo je tako da se augment s osnovom stegnuo: ἐ-ε-τον = εἶτον.

§ 310. Osnova glagola ἵστημι ima u aoristu dug samoglasnik (στη), koji se pred samoglasnikom (u konj. i opt.) i pred ντ pokraćuje (στᾰ) (isp. § 293. i 316).

§ 311. 1. Ostali oblici glagolâ τίθημι, ἵημι, δίδωμι:

Futur akt. med.	θή-σω θή-σομαι	ἥ-σω ἥ-σομαι	δώ-σω δώ-σομαι
Perfekt akt. med. pas.	τέ-θη-κα (κεῖμαι) § 315. b	εἶ-κα εἶ-μαι	δέ-δω-κα δέ-δο-μαι
Aorist pas. Futur pas.	ἐ-τέ-θην τε-θή-σομαι	εἵ-θην ἑ-θή-σομαι	ἐ-δό-θην δο-θή-σομαι
Glag. pridjev.	θε-τός, -τέος,	ἑ-τός, -τέος	δο-τός, -τέος

Bilj. Kao perfekt pasivni glagola τίθημι upotrebljava se drugi glagol κεῖμαι (ležim); vidi § 315 b, B. 4. — ει u εἶκα, εἶμαι postalo je tako da se reduplikacija s osnovom stegnula: ἐ-ε-κα = εἶκα; o εἵθην isp. § 309, B.

2. Oblici i značenja glagola ἵστημι:

	Tranzitivno			Intranzitivno
	Akt. stavljam	Med. stavljam sebi	Pas. bivam postavljen	stavljam se = stajem
Prezent	ἵστημι	ἵστᾰμαι	ἵστᾰμαι	ἵστᾰμαι
Futur	στήσω	στήσομαι	σταθήσομαι	στήσομαι stat ću
Aorist	ἔστησα	ἐστησάμην	ἐστάθην	ἔστην stadoh
Perfekt	—	—	—	ἕστηκα stojim
Plpf.	—	—	—	εἱστήκειν stajah
Fut.egz.	—	—	—	ἑστήξω stajat ću

Gdje nema pasivnoga oblika, zastupa ga intranzitivni.

ἕστηκα je postalo od σέ-στη-κα po § 60. a (isp. § 308).

Prvomu razredu glagolâ na -μι pripadaju još ovi glagoli:

A. Glagoli s osnovom na α (kao ἵστημι): § 312.

Prezent	Osnova	Futur	Aorist	Perfekt
1. ὀ-νί-νη-μι (koristim) ὀ-νί-νᾰ-μαι (koristim se) impf. akt. ὠφέλουν	ὀνᾰ	ὀνήσω ὀνήσομαι	ὤνησα ὠνήμην i ὠνήθην	— —
2. (ἐμ-)πί-μ-πλη-μι (punim, *pleo*) spor. obl. πλήθω (punsam)	πλᾰ	πλήσω πλησθήσομαι	ἔπλησα ἐπλήσθην	πέπληκα πέπλησμαι
3. (ἐμ-)πί-μ-πρη-μι (palim) spor. obl. πρήθω (gorim)	πρᾰ	πρήσω πρησθήσομαι	ἔπρησα ἐπρήσθην	πέπρηκα πέπρησμαι
4. ἄγᾰμαι (divim se)	ἀγᾰ(σ)	ἀγάσομαι	ἠγάσθην	—
5. δύνᾰμαι (mogu) aug. § 234. Bilj.	δυνᾰ	δυνήσομαι	ἐδυνήθην ἐδυνάσθην	δεδύνημαι
6. ἐπίστᾰμαι (umijem)	ἐπιστᾰ	ἐπιστήσομαι	ἠπιστήθην	—
7. κρέμᾰμαι (visim)	κρεμᾰ	—	—	—

Bilj. 1. Kao impf. i prezent ovih deponentia spreže se i aor. ἐ-πριά-μην (kupih), inf. πρία-σθαι (prez. ὠνοῦμαι kupujem).

Bilj. 2. Sprezanje ovih glagola razlikuje se od sprezanja glagola ἵστημι po tom što oni a) u konj. i opt. naglasak premještaju natrag: δύνωμαι, ἐπίστωμαι, πρίωμαι; δύναιο, ἐπίσταιτο, πρίαισθε; ὄναιο, ὄναιτο, ὄναιντο (od ὠνήμην, inf. ὄνασθαι); b) što mogu u impf. i impt. σ od nastavka σο izbaciti pa samoglasnike stegnuti: impf. ἐδύνω, ἠπίστω; impt. ἐπίστω.

Bilj. 3. Glagoli (ἐμ-)πί-μ-πλη-μι i (ἐμ-)πί-μ-πρη-μι umeću nosni glas iza prez. reduplikacije, a oblici im postaju od dvije osnove: πλα, πληθ; πρα, πρηθ.

8. φη-μί (kažem, *fā-ri*) osn. φᾰ̄ (spor. obl. φά-σκω).

Prez. ind.	Konj.	Opt.	Impt.
φη-μί	φῶ	φαίη-ν	
φή-ς (φῇς)	φῇ-ς	φαίη-ς	φᾰ́-θι
φη-σί(ν)	φῇ	φαίη	φά-τω
φᾰ́-τόν	φῇ-τον	φαῖ-τον	φά-τον
φα-τόν	φῇ-τον	φαί-την	φά-των
φα-μέν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	
φα-τέ	φῇ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾱσί(ν)	φῶ-σι(ν)	φαῖε-ν	φά-ντων (φά-τωσαν)
Impf. ἔ-φη-ν			ἔ-φα-μεν
ἔ-φη-σθα	ἔ-φᾰ́-τον		ἔ-φα-τε
ἔ-φη	ἐφά-την		ἔ-φα-σαν
Inf. φᾰ́-ναι		Fut. φή-σω	
Ptc. (φᾰ́ς) ili φάσκων		Aor. ἔ-φη-σα	

Bilj. Čitav je ind. prez. osim φής (φῄς) enklitičan (§ 39, 3). — Impf. i inf. φάναι imaju i aorisno značenje.

9. ἠ-μί (kažem), impf. ἦν, ἦ (ἦν δ' ἐγώ rekoh ja, ἦ δ' ὅς reče on).

B. Ostali glagoli prvoga razreda glagolâ na μι: § 314.

1. εἶ-μι (ići ću) osn. ἰ (isp. i-dem, lat. *i-re*):

Prez. ind.	Konj.	Opt.	Impt.
εἶ-μι	ἴ-ω	ἴ-οι-μι (ἰ-οίη-ν)	
εἶ	ἴ-η-ς	ἴ-οι-ς	ἴ-θι
εἶ-σι(ν)	ἴ-η	ἴ-οι	ἴ-τω
ἴ-τον	ἴ-η-τον	ἴ-οι-τον	ἴ-τον
ἴ-τον	ἴ-η-τον	ἰ-οί-την	ἴ-των
ἴ-μεν	ἴ-ω-μεν	ἴ-οι-μεν	
ἴ-τε	ἴ-η-τε	ἴ-οι-τε	ἴ-τε
ἴ-ᾱσι(ν)	ἴ-ω-σι(ν)	ἴ-οιε-ν	ἰ-όν-των (ἴ-τωσαν)

Impf. ᾖ-α, ᾔ-εις, ᾔ-ει; ᾖ-τον, ᾔ-την; ᾖ-μεν, ᾖ-τε, ᾖ-σαν

Inf. ἰ-έναι Ptc. ἰ-ών, ἰ-οῦσα, ἰ-όν, gen. ἰ-όντ-ος

Gl. prid. ἰ-τέον.

Bilj. 1. Ind. prez. ima uvijek futursko značenje; opt., inf. i part. imaju i futursko i prezentsko značenje; idem znači ἔρχομαι (§ 327, 2).

Bilj. 2. Naglasak složenicâ: ἄπ-ειμι, ἄπ-ιθι, ali ἀπ-ῆα, ἀπ--ῆσαν (§ 238, 307, Bilj.).

Bilj. 3. Sporedni su oblici: impf. 1. ᾔειν, 2. ᾔεισθα, 3. ᾔειν, 3. pl. ᾔεσαν; gl. prid. ἰτητέον.

§ 315. 2. εἰμί (jesam) osn. ἐσ (isp. jes-am, lat. *es-se*):

Prez. ind.	Konj.	Optativ	Impt.
εἰμί	ὦ	εἴη-ν	
εἶ	ᾖ-ς	εἴη-ς	ἴσ-θι
ἐσ-τί(ν)	ᾖ	εἴη	ἔσ-τω
ἐσ-τόν	ᾖ-τον	εἴη-τον εἶ-τον	ἔσ-τον
ἐσ-τόν	ᾖ-τον	εἰή-την εἴ-την	ἔσ-των
ἐσ-μέν	ὦ-μεν	εἴη-μεν εἶ-μεν	
ἐσ-τέ	ᾖ-τε	εἴη-τε	ἔσ-τε
εἰσί(ν)	ὦ-σι(ν)	εἴη-σαν εἶε-ν	ἔσ-των (ἔσ-τωσαν)

Impf.	ἦν (ἦ)		ἦμεν
	ἦσθα	ἦσ-τον	ἦτε (ἦσ-τε)
	ἦν	ἦσ-την	ἦσαν

Inf.	εἶναι	Fut.	1. ἔσομαι
Part.	ὤν, οὖσα, ὄν		2. ἔσῃ (ἔσει)
	gen. ὄντ-ος		3. ἔσ-ται itd.

Bilj. 1. εἰμί je postalo od ἐσ-μι (§ 50), ὦ od ἐ(σ)-ω, εἴην od ἐ(σ)-ιη-ν, inf. εἶναι od ἐσ-ναι (§ 50), part. ὤν od ἐ(σ)-ων.

Bilj. 2. Čitav je ind. prez. osim εἶ enklitičan kao kopula. — 3. l. sing. naglašuje se ἔστι(ν): 1. kad znači da što jest, 2. kad znači [kao ἔξεστι(ν)]: slobodno je, moguće je, 3. u početku rečenice, 4. iza ὡς, οὐκ, εἰ, καί pa τοῦτ' i ἀλλ': ἔστι θεός (jest bog), οὐκ ἔστι(ν) (nije moguće), τοῦτ' ἔστι(ν).

Bilj. 3. Naglasak složenicâ: πάρ-ειμι, πάρ-ισθι, ali παρ-ὦ, παρ-ἦν, παρ-έσται (od παρ-έσεται) itd. (§ 307, Bilj.).

Bilj. 4. Od imenice χρή (tj. ἐστιν, *opus est*) postaju s oblicima glagola εἰμί oblici: impf. χρῆν i ἐχρῆν, konj. χρῇ, opt. χρείη, inf. χρῆναι, partic. τὸ χρεών.

§ 315.a 3. κάθ-ημαι (sjedim) osn. ἧσ, καθ-η(σ);

4. κεῖ-μαι (ležim) osn. κει:

Prezent	Impt.	Imperfekt
κάθη-μαι		ἐ-καθή-μην (ili καθή-μην)
κάθη-σαι	κάθη-σο	ἐ-κάθη-σο (ili καθῆ-σο)
κάθη-ται	καθή-σθω	ἐ-κάθη-το (ili καθῆσ-το)
itd.	itd.	itd. itd.
κεῖμαι		ἐ-κεί-μην
κεῖ-σαι	κεῖ-σο	ἔ-κει-σο
κεῖ-ται	κεί-σθω	ἔ-κει-το
itd.	itd.	itd.

Inf. καθῆ-σθαι κεῖ-σθαι	Part. καθή-μενος κεί-μενος	Fut. κεί-σομαι κεί-σῃ, κεί-σεται itd.

Bilj. 1. Prosti oblici ἧμαι, ἧσαι, ἧσται dolaze samo kod pjesnikâ. — Konj. i opt. veoma su rijetki (καθώμεθα, καθήμην ili καθοίμην); nadoknađuju se, kao i futur, oblicima glagola καθ-ίζομαι (§ 327, 14).

2. Konj. i opt. od κεῖμαι (κέηται, κέωνται — κέοιτο, κέοιντο) također su veoma rijetki.

3. Naglasak složenicâ: indik. κατά-κειμαι, inf. κατα-κεῖσθαι (§ 307, B).

4. Glagol κεῖμαι upotrebljava se kao perf. pas. od τίθημι (§ 311), npr. νόμους τιθέᾱσιν οἱ ἄρχοντες — οἱ νόμοι κεῖνται, θέσθαι τὰ ὅπλα ἐκέλευσεν — τὰ ὅπλα ἔκειτο.

Korjeniti ili bestematski aoristi

Kao ἔστην spreže se jaki aorist nekih glagola kojih prezent § 316.
ponajviše pripada prvoj glavnoj konjugaciji. Budući da takvi aoristi postaju neposredno od glagolske osnove (korijena) bez tematskoga samoglasnika (s kojim postaju jaki aoristi kao npr. ἔ-βαλ-ο-ν) zovu se korjeniti ili bestematski aoristi.

Samoglasnik ostaje dug u ind., impt. i inf., a pokraćuje se pred samoglasnicima (u konj. i opt.) i pred ντ (isp. § 293).

Osnova	βη : βᾰ	σβη : σβε	γνω : γνο	δῡ : δῠ
Indikativ	ἔ-βη-ν	ἔ-σβη-ν	ἔ-γνω-ν	ἔ-δῡ-ν
	ἔ-βη-ς	ἔ-σβη-ς	ἔ-γνω-ς	ἔ-δυ-ς
	ἔ-βη	ἔ-σβη	ἔ-γνω	ἔ-δυ
	ἔ-βη-τον	ἔ-σβη-τον	ἔ-γνω-τον	ἔ-δυ-τον
	ἐ-βή-την	ἐ-σβή-την	ἐ-γνώ-την	ἐ-δύ-την
	ἔ-βη-μεν	ἔ-σβη-μεν	ἔ-γνω-μεν	ἔ-δυ-μεν
	ἔ-βη-τε	ἔ-σβη-τε	ἔ-γνω-τε	ἔ-δυ-τε
	ἔ-βη-σαν	ἔ-σβη-σαν	ἔ-γνω-σαν	ἔ-δυ-σαν
Konjunktiv	βῶ (od βᾰ́-ω)	σβῶ (od σβέ-ω)	γνῶ (od γνό-ω)	δῠ́-ω
	βῇ-ς	σβῇ-ς	γνῷ-ς	δύ-η-ς
	βῇ	σβῇ	γνῷ	δύ-η
	βῆ-τον	σβῆ-τον	γνῶ-τον	δύ-η-τον
	βῆ-τον	σβῆ-τον	γνῶ-τον	δύ-η-τον
	βῶ-μεν	σβῶ-μεν	γνῶ-μεν	δύ-ω-μεν
	βῆ-τε	σβῆ-τε	γνῶ-τε	δύ-η-τε
	βῶ-σι(ν)	σβῶ-σι(ν)	γνῶ-σι(ν)	δύ-ω-σι(ν)
Optativ	βαίη-ν	σβείη-ν	γνοίη-ν	
	βαίη-ς	σβείη-ς	γνοίη-ς	
	βαίη	σβείη	γνοίη	
	βαίη-τον ili βαῖ-τον	σβείη-τον ili σβεῖ-τον	γνοίη-τον ili γνοῖ-τον	
	βαιή-την ili βαί-την	σβειή-την ili σβεί-την	γνοιή-την ili γνοί-την	
	βαίη-μεν ili βαῖ-μεν	σβείη-μεν ili σβεῖ-μεν	γνοίη-μεν ili γνοῖ-μεν	
	βαίη-τε ili βαῖ-τε	σβείη-τε ili σβεῖ-τε	γνοίη-τε ili γνοῖ-τε	
	βαίη-σαν ili βαῖε-ν	σβείη-σαν ili σβεῖε-ν	γνοίη-σαν ili γνοῖε-ν	

Imperativ	βῆ-θι βή-τω βῆ-τον βή-των βῆ-τε βά-ντων (βή-τωσαν)	σβῆ-θι σβή-τω σβῆ-τον σβή-των σβῆ-τε σβέ-ντων (σβή-τωσαν)	γνῶ-θι γνώ-τω γνῶ-τον γνώ-των γνῶ-τε γνό-ντων (γνώ-τωσαν)	δῦ-θι δύ-τω δῦ-τον δύ-των δῦ-τε δῦ-ντων (δύ-τωσαν)
Infinitiv	βῆ-ναι	σβῆ-ναι	γνῶ-ναι	δῦ-ναι
Particip	βά̆-ς βᾶ-σα βᾰ̆-ν gen. βᾰ̆-ντ-ος	σβεί-ς σβεῖ-σα σβέ-ν gen. σβέ-ντ-ος	γνού-ς γνοῦ-σα γνό-ν gen. γνό-ντ-ος	δῠ̆-ς δῦ-σα δῠ̆-ν gen. δῠ̆-ντ-ος

Takvi su glagoli (osim ἵστημι § 306, 310):

a) s osnovom na a-glas (ᾱ, η: ᾰ̆):

1. ἀπο-δι-δράσκω (utječem) osn. δρᾱ : δρᾰ̆, aor. ἀπ-έ-δρᾱν (§ 324, 10);
2. βαίνω (idem) osn. βη : βᾰ̆, aor. ἔ-βη-ν (§ 321, 6);
3. φθάνω (pretječem) osn. φθη : φθᾰ̆, aor. ἔ-φθη-ν (§ 321, 2);

b) s osnovom na e-glas (η : ε):

4. ἀπο-σβέννῡμαι (gasim se) osn. σβη : σβε, aorist ἀπ-έ-σβην (§ 319, 6);

c) s osnovom na o-glas (ω : ο):

5. γι-γνώσκω (poznajem) osn. γνω : γνο, aor. ἔ-γνω-ν (§ 324, 12);
6. ἁλίσκομαι (hvatam se) osn. ἁλω : ἁλο, aor. ἑ-άλω-ν (§ 324, 5);
7. (βιόω) ζάω (živim) osn. βιω : βιο, aor. ἐβίων (§ 327, 9);

d) s osnovom na υ (ῡ : ῠ̆):

8. δύομαι (potapam se) osn. δῡ : δῠ̆, aor. ἔ-δῡ-ν (§ 329);
9. φύομαι (postajem) osn. φῡ : φῠ̆, aor. ἔ-φῡ-ν (§ 329).

Bilj. 1. U aoristu ἀπ-έ-δρᾱ-ν ima (poradi ρ § 92) svagdje ᾱ, gdje u aoristu ἔ-βη-ν ima η.

Bilj. 2. Pored bestematskoga aorista imaju navedeni glagoli medijalni futur i slabi perfekt, npr. βή-σομαι, βέ-βη-κα; γνώ--σομαι, ἔ-γνω-κα; φῡ́-σομαι, πέ-φῡ-κα (jesam).

Mješoviti perfekti

§ 317. Pored pravilnih oblika imaju neki glagoli u perfektu aktivnom i takvih oblika u kojima se nastavci redupliciranoj osnovi dodaju neposredno. Takvi se perfekti zovu mješoviti perfekti.

1. Tako se pored perfekta ἕ-στη-κα (stojim, § 311, 2) nalaze oblici perfektni postali od osnove ἑ-στᾰ́, i to:

Perf. ind.	ἕστᾰ-μεν	Konj.	ἑστῶ-μεν	Inf.	ἑστᾰ́-ναι
	ἕστᾰ-τε		ἑστῶ-σι(ν)	Part.	ἑστώς gen. -ῶτος
	ἑστᾶσι(ν)	Opt.	ἑσταίη-ν		ἑστῶσα gen. -ώσης
			itd.		ἑστώς gen. -ῶτος
Plpf.	ἕστᾰ-σαν	Impt.	ἕστᾰ-θι.		(ἑστός)

2. Pored τέ-θνη-κα (umro sam, prezent ἀπο-θνήσκω § 324, 8):

Perf. ind.	τέθνᾰ-μεν			Inf.	τεθνᾰ́-ναι
	τέθνᾰ-τε			Part.	τεθνεώς gen. -εῶτος
	τεθνᾶσι(ν)	Opt.	τεθναίη-ν		τεθνεῶσα gen.-εώσης
			itd.		τεθνεός gen.-εῶτος
Plpf.	ἐ-τέθνᾰ-σαν	Impt.	τέθνᾰ-θι.		

3. Pored δέδοικα (bojim se, osn. δῐ̆, aor. ἔδεισα, § 327 b):

Perf. ind.	δέδι-α	Inf.	δεδι-έ-ναι
	δέδι-ε(ν)	Part.	δεδι-ώς gen. -ότος
	δέδι-μεν		δεδι-υῖα gen. -υίας
	δέδι-τε		δεδι-ός gen. -ότος
	δεδί-ᾱσι(ν)		
Plpf.	ἐ-δέδι-σαν		

4. Ovamo pripada i perfekt οἶδα [znam, osn. ἰδ (ϝιδ, isp. *vid-eo*), aor. εἶδον vidjeh § 327, 3]:

Perf. ind.	Konj.	Optativ	Impt.
οἶδ-α (znam)	εἰδῶ	εἰδείη-ν	
οἶσ-θα	εἰδῇ-ς	εἰδείη-ς	ἴσ-θι
οἶδ-ε(ν)	εἰδῇ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-τον	itd.	itd.	itd.
ἴσ-τον			
ἴσ-μεν			
ἴσ-τε			
ἴσᾱσι(ν)			

Plpf.	ᾔδ-η (-ειν) (znadijah)	ᾔδ-ε-μεν (ᾖσ-μεν)
	ᾔδ-ησθα (-εις)	ᾔδ-ε-τε (ᾖσ-τε)
	ᾔδ-ει	ᾔδ-ε-σαν (ᾖσαν)

Inf.	εἰδ-έ-ναι	Fut. εἴ-σομαι (εἰδή-σω)
Part.	εἰδ-ώς, -υῖα, -ός gen. -ότος	(znat ću i saznat ću)

Bilj. Prezent i aorist nadoknađuju se glagolom γιγνώσκω (§ 324, 12).

II. Drugi razred glagolâ na μι

1. Drugi razred glagolâ na μι pripada samo sprezanjem prezentske osnove toj konjugaciji. Prezentska osnova glagolâ toga razreda postaje tako da se čistoj osnovi pridijeva slog νυ. § 318.

2. Za količinu glasa υ vrijedi pravilo u § 303, dakle δείκνῡμι, ali δείκνῠμεν.

3. Vokalske osnove imaju u prezentskoj osnovi dva ν: osn. κερα: κερά-ννῡμι (miješam).

4. I ovdje se upotrebljava mnogo sporednih oblika po prvoj glavnoj konjugaciji (δεικνύω), npr. 3. l. plur. ind. prez.: δεικνύ-ουσι(ν), a u konj. i opt. prez. i nema drugih.

Bilj. Neki glagoli na ω imaju (ponajviše mlađe) sporedne oblike na -νῡμι, npr. ἀν-οίγω (otvaram): ἀν-οίγνῡμι.

Prez. δείκνῡμι, osn. δεικ,

	Aktiv	Medij
Prezent ind.	δείκ-νῡ-μι (pokazujem) δείκ-νῡ-ς δείκ-νῡ-σι(ν) δείκ-νῦ-τον δείκ-νῦ-τον δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δεικ-νῦ-ᾱσι(ν)	δείκνῦμαι δείκνῦσαι δείκνῦται δείκνυσθον δείκνυσθον δεικνύμεθα δείκνυσθε δείκνυνται
Konjunktiv	δεικνύω, ῃς, ῃ itd.	δεικνύωμαι, ῃ, ηται itd.
Imperativ	δείκνῡ (§ 307) δεικνύτω δείκνῦτον δεικνύτων δείκνῦτε δεικνύντων (δεικνύτωσαν)	δείκνῦσο δεικνύσθω δείκνυσθον δεικνύσθων δείκνυσθε δεικνύσθων (δεικνύσθωσαν)
Futur	δείξω	δείξομαι
Aorist	ἔδειξα	ἐδειξάμην
Aorist pas.		ἐδείχθην

prezentska osnova δεικ-νῦ

	Aktiv	Medij
Imperfekt	ἐδείκνῡν ἐδείκνῡς ἐδείκνῡ ἐδείκνῦτον ἐδεικνῦτην ἐδείκνῦμεν ἐδείκνῦτε ἐδείκνῦσαν	ἐδεικνύμην ἐδείκνῦσο ἐδείκνῦτο ἐδείκνυσθον ἐδεικνύσθην ἐδεικνύμεθα ἐδείκνυσθε ἐδείκνυντο
Optativ	δεικνύοιμι itd.	δεικνυοίμην itd.
Infinitiv	δεικνῦναι	δείκνυσθαι
Particip	δεικνύς δεικνῦσα δεικνῦν osn. δεικνῦντ	δεικνύμενος, η, ον
Perfekt	δέδειχα	δέδειγμαι
Pluskvam-perfekt	ἐδεδείχειν	ἐδεδείγμην
Futur pasivni		δειχθήσομαι

§ 319. Ostali glagoli

Glagoli	Osnova	Futur
a. Osnove sa α:		
1. κεράννῡμι miješam	κερᾰ̆(σ), κρᾱ̄	κερῶ̃, -ᾷ̃ς
2. κρεμάννῡμι vješam	κρεμᾰ̆(σ)	κρεμῶ̃, -ᾷ̃ς
3. πετάννῡμι širim (ἀνα-π. otvaram)	πετᾰ̆(σ), πτᾰ̆	πετῶ̃, -ᾷ̃ς
4. (δια-) σκεδάννῡμι razàsipâm	σκεδᾰ̆(σ)	σκεδῶ̃, -ᾷ̃ς
b. Osnove sa e-glasom:		
5. ἀμφι-έννῡμι odijevam (isp. ves-tio)M. odijevam se	ἑ̆(σ) (Fεσ)	ἀμφιῶ̃, -εῖς
6. σβέννῡμι gasim (ἀπο-, κατα-)	σβεσ	σβέσω
σβέννῦμαι gasim se	σβη	σβήσομαι
c. Osnove sa o-glasom:	ζω(σ)	ζώσω
7. ζώννῡμι pašem, opasujem		
8. ῥώννῡμι krijepim	ῥ̔ω(σ)	ῥ̔ώσω

na -νῡμι

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., futur pas.	Bilješke
ἐκέρᾰσα	κέκρᾱμαι	ἐκράθην	s čim τινί
ἐκρέμᾰσα	(κρέμᾰμαι visim § 312, 7)	ἐκρεμάσθην	
ἐπέτᾰσα	πέπτᾰμαι	ἐπετάσθην	
ἐσκέδᾰσα	ἐσκέδασμαι	ἐσκεδάσθην	
ἤμφίεσα inf. med. ἐπι-έσασθαι	ἤμφίεσμαι		dopunja se glagolom ἐνδύω § 301, 2. i § 329.
ἔσβεσα ἔσβην (§ 316, 4)	ἔσβεσμαι ἔσβηκα	ἐσβέσθην	isp. § 329.
ἔζωσα	ἔζω(σ)μαι		
ἔρρωσα	ἔρρωμαι	ἐρρώσθην	

Glagoli	Osnova	Futur
9. στρώννῡμι sterem	στρω	στρώσω
spor. obl. στόρ-νῡμι	στορ-ε	στορῶ, -εῖς
d. Osnove na -γ:		
10. κατ-άγνῡμι lomim κατ-άγνῦμαι lomim se	ἀγ (Fαγ)	κατ-άξω
11. ζεύγνῡμι spajam	ζευγ, ζυγ	ζεύξω
12. μείγνῡμι miješam	μειγ, μῐ̆γ	μείξω
13. πήγνῡμι utvrđujem πήγνῦμαι utvrđujem se	πηγ, πᾰ̆γ	πήξω
14. (δια-ρ)ῥήγνῡμι kidam ῥήγνῦμαι kidam se	ῥηγ, ῥᾰ̆γ	ῥήξω
e. Osnove na likvidu:		
15. ἀπ-όλλῡμι upropašćujem	ὀλ-ε	ἀπ-ολῶ, -εῖς
ἀπ-όλλῦμαι propadam		ἀπ-ολοῦμαι, -ῇ
16. ὄμνῡμι kunem se	ὀμ-ο	ὀμοῦμαι, -ῇ, -εῖται

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., futur pas.	Bilješke
ἔστρωσα ἐστόρεσα	ἔστρωμαι	ἐστρώθην	
κατ-έαξα	κατ-έᾱγα slomljen sam	κατ-εάγην	aug. isp. § 237, 1.
ἔζευξα	ἔζευγμαι	ἐζεύχθην, ἐζύγην	
ἔμειξα	μέμειγμαι	ἐμείχθην, ἐμίγην	umj. -ει- piše se i -ῑ-
ἔπηξα	πέπηγα tvrd sam	ἐπάγην, πᾰγήσομαι	πηκτός tvrd; isp. § 329.
ἔρρηξα	ἔρρωγα § 49. raskinut sam	ἐρράγην, ῥᾰγήσομαι	isp. § 329.
ἀπ-ώλεσα ἀπ-ωλόμην	ἀπ-ολώλεκα § 275, 2 ἀπ-όλωλα § 275, 2.		isp. § 239.
ὤμοσα	ὀμώμοκα § 275, 2.		

Glava XII

GLAGOLI PRVE GLAVNE KONJUGACIJE S OSOBITIM OBLICIMA

§ 320. Osobitosti grčkoga glagola osnivaju se poglavito na tom da se prezentska osnova od glagolske razlikuje još drukčije nego što je rečeno u § 245—253. Onima četirma razredima koji su ondje na-

Glagoli	Osnova	Futur
a. Prezent na -νω:		
1. τΐ̆νω plaćam, bivam kažnjen τΐ̆νομαι kažnjavam, osvećujem se (komu, τινά)	τῐ̆, τει	τείσω τείσομαι
2. φθᾰ́νω pretječem	φθη φθᾰ̆	φθήσομαι
3. δάκνω grizem	δᾰ̆κ, δηκ	δήξομαι
4. κάμνω utrudujem se	κᾰ̆μ, κμη	καμοῦμαι, -ῇ
5. τέμνω sijecem	τεμ, τμη	τεμῶ, -εῖς
6. βαίνω (od βαν-jω § 57. e) idem	βᾰ̆, βη	βήσομαι
7. ἐλαύνω gonim	ἐλαυ, ἐλᾰ̆	ἐλῶ, -ᾷς

vedeni treba dodati još četiri druga razreda. Nekima od tih glagola postaju oblici od više osnova, i to često od sasvim različnih.

Peti ili nazalni razred

Prezentska osnova postaje od glagolske dodatkom glasa ν ili sloga § 321. u kojem je ν (isp. lat. *si-no*, *cer-no*, hs. sta-nem).

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἔτεισα ἐτεισάμην	τέτεικα τέτεισμαι		umj. -ει- piše se i -ῑ-
ἔφθην § 316, 3. ἔφθᾰσα	ἔφθᾰκα		τινὰ ποιῶν τι
ἔδακον	δέδηγμαι	ἐδήχθην	
ἔκαμον	κέκμηκα		μανθάνων
ἔτεμον	τέτμηκα τέτμημαι	ἐτμήθην	
ἔβην § 316, 2.	βέβηκα		
ἤλασα	ἐλήλᾰκα § 275, 2. ἐλήλᾰμαι	ἠλᾰ́θην	

Glagoli	Osnova	Futur
b. Prezent na -νέομαι:		
8. ἀφ-ικνέομαι dolazim	ἰκ	ἀφ-ίξομαι
c. Prezent na -άνω:		
9. αἰσθάνομαι opažam, osjećam	αἰσθ-ε	αἰσθήσομαι
10. ἁμαρτάνω griješim, pro-mašujem	ἁμαρτ-ε	ἁμαρτήσομαι
11. αὐξάνω (αὔξω) množim	αὐξ-ε	αὐξήσω αὐξήσομαι
12. ἀπ-εχθάνομαι bivam omražen	ἐχθ-ε	ἀπ-εχθήσομαι
13. ὀφλισκάνω osjećam se kriv, zaslužujem	ὀφλ-ε	ὀφλήσω
d. Prezent na -άνω s nazalom u osnovnom slogu:		
14. λαμβάνω uzimam	λᾰβ, ληβ	λήψομαι
15. λανθάνω sakriven sam ἐπι-λανθάνομαι zaboravljam	λᾰθ, ληθ	λήσω ἐπιλήσομαι
16. λαγχάνω polučujem	λᾰχ, ληχ	λήξομαι
17. μανθάνω učim se	μᾰθ-ε	μαθήσομαι
18. πυνθάνομαι doznajem	πῠθ, πευθ	πεύσομαι
19. τυγχάνω pogađam, dobivam	τῠχ-ε, τευχ	τεύξομαι

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἀφ-ῑκόμην (inf. ἀφ-ῑκέσθαι)	ἀφ-ῖγμαι (inf. ἀφ-ῖχθαι)		
ἠσθόμην	ἤσθημαι		što τινός ili τι
ἥμαρτον	ἡμάρτηκα ἡμάρτημαι	ἡμαρτήθην	griješim τι promašujem τινός
ηὔξησα	ηὔξηκα ηὔξημαι	ηὐξήθην	
ἀπ-ηχθόμην	ἀπ-ήχθημαι		
ὤφλον	ὤφληκα		
ἔλαβον (impt. λαβέ)	εἴληφα εἴλημμαι	ἐλήφθην, ληφθήσομαι	λαβέ § 333, 13.
ἔλᾰθον ἐπ-ελαθόμην	λέληθα ἐπι-λέλησμαι		komu τινά što τινός
ἔλᾰχον	εἴληχα		što τινός
ἔμᾰθον	μεμάθηκα		
ἐπῠθόμην	πέπυσμαι		od koga što τινός τι
ἔτῠχον	τετύχηκα		od koga što τινός τινος

Šesti ili

§ 324. Od glagolske osnove postaje prezentska time da joj se pridijeva σκ reduplikaciju. Budući da mnogo glagola ovoga razreda znači

Glagoli	Osnova	Futur
a. Glagoli bez redupl.		
1. γηρᾰ́σκω starim	γηρᾰ	γηρᾰ́σομαι
2. ἡβᾰ́σκω dorastam	ἡβᾰ	ἡβήσω
3. ἀρέσκω dopadam se	ἀρε	ἀρέσω
4. μεθύσκω opijam μεθύσκομαι opijam se	μεθυ	
5. ἁλίσκομαι bivam uhvaćen	ἁλ-ω	ἁλώσομαι
6. ἀνᾱλίσκω (ἀνᾱλόω) trošim	ἀν-ᾱλ-ο	ἀνᾱλώσω
7. εὑρίσκω nalazim	εὑρ-ε	εὑρήσω
8. ἀπο-θνήσκω umirem	θᾰν, θνη	ἀπο-θανοῦμαι -ῆ
9. διδάσκω učim M. učim se	διδᾰχ	διδάξω διδάξομαι

inhoativni razred

ili ισκ (isp. lat. *no-sco, pube-sco*). Mnogo glagola ima još i prezentsku počinjanje ili postajanje, zove se razred inhoativni.

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἐγήρᾱσα	γεγήρᾱκα		
ἤβησα	ἤβηκα		ἡβάω (ἤβηκα) mlad sam
ἤρεσα			
ἐμέθῡσα		ἐμεθύσθην	μεθύω pijan sam
ἑάλων (ἥλων) § 316, 6. inf. ἁλῶναι	ἑάλωκα(ἥλωκα)		aug. § 237, 1.
ἀνήλωσα	ἀνήλωκα ἀνήλωμαι	ἀνηλώθην, ἀνᾱλωθήσομαι	
ηὗρον (εὗρον) impt. εὑρέ § 333, 13.	ηὕρηκα (εὕρηκα) ηὕρημαι (εὕρημαι)	ηὑρέθην (εὑρέθην), εὑρεθήσομαι	aug. § 235.
ἀπ-έθανον	τέθνηκα § 317, 2. f. egz. τεθνήξω		
ἐδίδαξα ἐδιδαξάμην	δεδίδαχα δεδίδαγμαι	ἐδιδάχθην	τινά τι

Glagoli	Osnova	Futur
b. Glagoli s prez. redupl.		
10. ἀπο-διδρᾰ́σκω utječem	δρᾱ	ἀπο-δρᾰ́σομαι
11. μιμνῄσκω opominjem (obično ἀνα-, ὑπο-) μιμνῄσκομαι opominjem se; spominjem	μνη(σ)	ἀνα-μνήσω
12. γιγνώσκω poznajem	γνω(σ)	γνώσομαι
13. τιτρώσκω ranjavam	τρω	τρώσω

κατα-βιβρώσκω jedem v. § 327, 8;

Sedmi ili

§ 325. Kraća se osnova izmjenjuje s

Glagoli	Osnova	Futur
a. Raširena je osnova prezentska:		
1. γαμέω ženim se M. udajem se	γαμ-ε	γαμῶ, -εῖς γαμοῦμαι, -ῇ
2. δοκέω činim se; mislim	δοκ-ε	δόξω
3. ὠθέω turam	ὠθ-ε	ὤσω

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἀπ-έδρᾱν § 316, 1.	ἀπο-δέδρᾱκα		komu τινά
ἀν-έμνησα	μέμνημαι memini, f. egz. μεμνήσομαι meminero	ἐμνήσθην μνησθήσομαι	koga čega τινά τι čega τινός
ἔγνων § 316, 5.	ἔγνωκα (§ 274) ἔγνωσμαι	ἐγνώσθην, γνωσθήσομαι	γνωστός
ἔτρωσα	τέτρωκα τέτρωμαι	ἐτρώθην, τρωθήσομαι	τρωτός

πιπράσκω prodajem § 327, 11.

e-razred

dužom raširenom glasom ε.

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἔγημα ἐγημάμην	γεγάμηκα γεγάμημαι		γυναῖκα ἀνδρί
ἔδοξα	δέδοκται odlučeno je		δοκεῖ *videtur*
ἔωσα	ἔωσμαι	ἐώσθην	aug. isp. § 237, 1.

Glagoli	Osnova	Futur
b. Kraća je osnova prezentska:		
4. ἐθέλω (θέλω) hoću	ἐθελ-ε	ἐθελήσω
5. μέλλω namjeravam; okli-jevam	μελλ-ε	μελλήσω
6. νέμω dijelim	νεμ-ε	νεμῶ, -εῖς
7. μένω ostajem; čekam	μεν-ε	μενῶ, -εῖς
8. ῥέω tečem	ῥε(F), ῥυ-ε	ῥυήσομαι
9. χαίρω radujem se	χαιρ-ε, χαρ-ε	χαιρήσω
10. ἐρ- (ἐρωτάω) pitam	ἐρ-ε	ἐρήσομαι
11. γίγνομαι postajem	γεν-ε	γενήσομαι
12. ἄχθομαι srdim se	ἀχθ-ε(σ)	ἀχθέσομαι
13. βούλομαι hoću	βουλ-ε	βουλήσομαι
14. δεῖ treba	δε-ε	δεήσει
15. δέομαι trebam, molim	δε-ε	δεήσομαι
16. μέλει μοι stalo mi je	μελ-ε	μελήσει

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἠθέλησα	ἠθέληκα		
ἐμέλλησα			aug. § 234, B.
ἔνειμα	νενέμηκα νενέμημαι	ἐνεμήθην	
ἔμεινα	μεμένηκα		
	ἐρρύηκα	ἐρρύην	
	κεχάρηκα	ἐχάρην	čemu (ἐπί)τινι
ἠρόμην			
ἐγενόμην	γεγένημαι γέγονα		
		ἠχθέσθην	na što (ἐπί)τινι
	βεβούλημαι	ἐβουλήθην	augm. § 234, B.
ἐδέησε	δεδέηκε		
	δεδέημαι	ἐδεήθην	trebam τινός molim τινός τι
ἐμέλησε	μεμέληκε		do čega τινός

Glagoli	Osnova	Futur
17. ἐπι-μέλομαι staram se (-μελοῦμαι)	μελ-ε	ἐπι-μελήσομαι
18. οἴομαι (οἶμαι) mislim	οἰ-ε	οἰήσομαι
19. ὀφείλω dugujem	ὀφελ ὀφειλ-ε	ὀφειλήσω
20. πέτομαι letim	π(ε)τ-ε	πτήσομαι
21. μάχομαι borim se	μαχ-ε(σ)	μαχοῦμαι, -ῆ

Osmi ili

§ 327. Oblici jednoga glagola postaju od više

Glagoli	Osnova	Futur
a. Različne osnove:		
1. αἱρέω uzimam M. u. sebi; biram P. od akt. i med.	αἱρε, ἑλ	αἱρήσω αἱρήσομαι
2. ἔρχομαι idem, dolazim impf. ἦα § 314.	ἐρχ, ἐλ(υ)θ	εἶμι § 314.
3. ὁράω vidim impf. ἑώρων § 237, 2.	(F)ὁρα, ὀπ, (F)ιδ	ὄψομαι
4. τρέχω trčim θέω trčim (samo prez. i impf.)	τρεχ, δραμ-ε	δραμοῦμαι, -ῆ

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
	ἐπι-μεμέλημαι	ἐπ-εμελήθην	za što τινός da ὅπως
		ᾠήθην	
ὤφελον *utinam* ὠφείλησα			aor. § 256.
ἐπτόμην			
ἐμαχεσάμην	μεμάχημαι		s kim τινί

mješoviti razred

bitno različnih osnova (isp. *fero, tuli, latum*).

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
εἷλον (inf. ἑλεῖν) εἱλόμην	ἧρηκα ἧρημαι ἥρημαι	ἡρέθην, αἱρεθήσομαι	
ἦλθον impt. ἐλθέ § 333, 13.	ἐλήλυθα § 275, 2. ἥκω ovdje sam		
εἶδον (impt. ἰδέ) (ἐπ-, προ-, συν- εἰδόμην	ἑώρᾱκα, ὄπωπα ἑώρᾱμαι, ὦμμαι	ὤφθην, ὀφθήσομαι	ἰδέ § 333, 13. ἰδού evo!
ἔδραμον	δεδράμηκα		θέω § 248.

Glagoli	Osnova	Futur
5. φέρω nosim	φερ, οἰ, ἐνε(γ)κ	οἴσω
M. nosim sebi		οἴσομαι
P. bivam donsen, hitim		οἴσομαι
6. ὠνέομαι kupujem Pas.	ὠνε, πρια	ὠνήσομαι
7. ἀγορεύω λέγω φημί § 312, 8. } govorim, kažem Pas.	ἀγορευ, λεγ, φᾰ, ϝεπ, ϝερ, ῥη	ἐρῶ, -εῖς λέξω, φήσω λέξομαι
Složenice npr.		
a. ἀπ-αγορεύω 1. zabranjujem, 2. sustajem		ἀπ-ερῶ
b. δια-λέγομαι razgovaram se		δια-λέξομαι
ali λέγω berem, συλ-λέγω sabiram (i ἐκ-, κατα-)		συλ-λέξω
8. ἐσθίω, βιβρώσκω (obično κατα-) jedem	ἐσθι, ἐδ φαγ, βρω	ἔδομαι
9. ζάω (§ 244, 2) βιόω } živim	ζα, βιω	βιώσομαι

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἤνεγκον ἤνεγκα ἠνεγκάμην	ἐνήνοχα § 275, 2. ἐνήνεγμαι ἐνήνεγμαι	ἠνέχθην, ἐνεχθήσομαι	gl. pr. οἰστέον u aor. akt. pretežu ovi oblici: ἤνεγκας, -κατε ἔνεγκε, -κάτω osobito: ἐνεγκεῖν ἐνεγκών
ἐπριάμην § 312, B. 1, 2.	ἐώνημαι ἐώνημαι	ἐωνήθην	πολλοῦ, ὀλίγου aug. § 237, 1.
εἶπον (impt. εἰπέ) εἶπα ἔλεξα ἔφησα	εἴρηκα εἴρημαι λέλεγμαι fut. egz. εἰρήσεται λελέξεται	ἐρρήθην, ῥηθήσομαι ἐλέχθην, λεχθήσομαι	εἰπέ § 333, 13. εἶπας, εἴπατε običnije od εἶπες, εἴπετε
ἀπ-εῖπον	ἀπ-είρηκα		zabr.: μὴ ποιεῖν sust.: ποιῶν τι
συν-έλεξα	δι-είλεγμαι συν-είλοχα συν-είλεγμαι	δι-ελέχθην συν-ελέγην, f. p. συλ-λεγήσομαι	s kim: τινί
ἔφαγον	ἐδήδοκα § 275, 2. ἐδήδεσμαι κατα-βέβρωκα κατα-βέβρωμαι	 κατ-εβρώθην	
ἐβίων § 316, 7.	βεβίωκα		

Glagoli	Osnova	Futur
10. παίω, τύπτω, πλήττω udaram Pas. ἐκ- (κατα-) πλήττω plašim ἐκ- (κατα-) πλήττομαι plašim se	παι, πληγ, πλᾰγ	παίσω ἐκ-πλήξω
11. πωλέω, πιπράσκω ἀπο-δίδομαι prodajem Pas.	πωλε, πρα, δο	πωλήσω ἀπο-δώσομαι
b. Različni oblici jedne osnove:		
12. ἕπομαι (*sequor*) slijedim aug. § 236.	ἑπ, σ(ε)π	ἕψομαι
13. ἔχω imam, držim (§ 56) (spor. obl. ἴσχω) aug. § 236. Med. Složenice npr. a. παρ-έχω dajem M. dajem sâm b. ἀν-έχομαι podnosim aug. § 240.	ἐχ, σ(ε)χ, σχ-ε	ἕξω σχήσω ἕξομαι σχήσομαι παρ-έξω παρα-σχήσω παρ-έξομαι παρα-σχήσομαι ἀν-έξομαι

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ἔπαισα ἐξ-έπληξα	πέπαικα πέπληγμαι ἐκ-πέπληγμαι	ἐπλήγην, f. p. πληγήσομαι ἐξ-επλάγην f. p. ἐκ-πλαγήσομαι	
ἐπώλησα ἀπ-εδόμην	πεπώληκα, πέπρᾱκα πέπρᾱμαι	 ἐπράθην	πολλοῦ, ὀλίγου
ἐ-σπόμην k. σπῶμαι-ἐπίσπωμαι o. σποῖτο-ἐπίσποιτο i. σποῦ-ἐπίσπου			koga τινί za nagl. složenica u aor. isp. § 36.
ἔσχον k. σχῶ, o. σχοίην i. σχές, σχέτω ἐσχόμην k. σχῶμαι o. σχοίμην i. σχοῦ, σχέσθω παρ-έσχον k. παράσχω o. παράσχοιμι i. παράσχες παρ-εσχόμην k. παράσχωμαι o. παράσχοιτο i. παράσχου ἠν-εσχόμην k. ἀνάσχωμαι itd.	ἔσχηκα ἔσχημαι παρ-έσχηκα παρ-έσχημαι ἠν-έσχημαι		σχέ-ς § 302, 5. za nagl. složenica u aor. isp. § 36.

Glagoli	Osnova	Futur
c. ὑπ-ισχ-νέ-ομαι obećavam isp. § 321, 8.		ὑπο-σχήσομαι
14. καθίζω tr. posađujem intr. posađujem se (sjedam) καθίζομαι sjedam καθέζομαι sjedim, sjedam	ἰδ, ἐδ, ἡ(σ)	καθιῶ, -εῖς καθεδοῦμαι, -ῇ
15. πάσχω trpim	πασχ, πᾰθ, πενθ	πείσομαι (§ 50)
16. πίνω pijem	πῖν, πι, πο	πίομαι
17. πίπτω padam	π(ε)τ, πεσ, πτω	πεσοῦμαι, -ῇ
18. σκοπέω i -έομαι σκέπτομαι motrim	σκοπε, σκεπ	σκέψομαι

Aorist akt. med.	Perfekt	Aorist pas., fut. pas.	Bilješke
ὑπ-εσχόμην k. ὑπόσχωμαι o. ὑπόσχοιτο i. ὑπόσχου	ὑπ-έσχημαι		za nagl. složenica u aor. isp. § 36.
ἐκάθῐσα (καθ-ῐσα) ἐκαθεζόμην (značenje impf. i aor.)	κάθημαι sjedim § 315. b		
ἔπαθον (§ 49. i 63)	πέπονθα		
ἔπῐον	πέπωκα πέπομαι	ἐπόθην	
ἔπεσον	πέπτωκα		
ἐσκεψάμην	ἔσκεμμαι		σκεπτέον

Defektivni glagoli

§ 327b. Najobičniji su defektivni glagoli:

Osn. ἐϑ: pf. εἴωϑα (privikao sam se), ppf. εἰώϑειν § 278, 2, B.; 283, B. 1.

„ ἰκ: pf. ἔοικα (činim se), ppf. ἐῴκειν § 278, 2, B.; 283, B. 1.

„ δῐ (bojati se): aor. ἔδεισα, pf. δέδοικα, δέδια § 317, 3.

„ ἰδ (vidjeti): f. εἴσομαι [(sa)znat ću], pf. οἶδα (znam) § 317, 4.

„ ἐρ (pitati): f. ἐρήσομαι, ἠρόμην § 325, 10.

„ μερ (dosuđivati), isp. τὸ μέρος (dio), μοῖρα (sudbina)
: pf. p. εἵμαρται (dosuđeno je), ptc. ἡ εἱμαρμένη (sudbina) § 274, B.

„ πορ (pribavljati), isp. πορίζω (pribavljam)
: aor. ἔπορον, pf. p. πέπρωται (dosuđeno je), ptc. ἡ πεπρωμένη i τὸ πεπρωμένον (*fatum*).

„ τλᾰ (trpjeti): f. τλήσομαι, aor. ἔτλην (isp. § 316, a.), pf. τέτληκα.

Nepravilno značenje

§ 328. Značenje je glagolâ nepravilno ponajviše po tom što se izmjenjuje aktivno, medijalno i pasivno, pa prelazno i neprelazno značenje.

A. Aktivno, medijalno i pasivno značenje

1. Mnogo aktivnih glagola ima medijalni futur s aktivnim značenjem. Takvi su osim glagolâ s osobitim oblicima koji su od § 320. dalje navedeni, navlastito ovi:

ᾄδω (pjevam)	ᾄσομαι
ἀκούω (slušam	ἀκούσομαι
ἀπ-αντάω (susrećem)	ἀπ-αντήσομαι
ἀπο-λαύω (uživam)	ἀπο-λαύσομαι
ἁρπάζω (otimam)	ἁρπᾰ́σομαι
βαδίζω (stupam)	βαδιοῦμαι
βοάω (vičem)	βοήσομαι
γελάω (smijem se)	γελᾰ́σομαι
διώκω (progonim)	διώξομαι
ἐπ-αινέω (hvalim)	ἐπ-αινέσομαι
ϑαυμάζω (divim se)	ϑαυμᾰ́σομαι
κλέπτω (kradem)	κλέψομαι
οἰμώζω (jadikujem)	οἰμώξομαι
σπουδάζω (nastojim)	σπουδᾰ́σομαι.

Bilj. Neki glagoli imaju medijalni futur s pasivnim značenjem, a drugi imaju pored toga i pasivni futur:

ἀδικήσομαι (uvrijedit ću se)
αὐξήσομαι (umnožit ću se)
οἰκήσομαι (upravljat će se mnome)
πολιορκήσομαι (podsjedat ću se)
ὠφελήσομαι (podupirat ću se)
ταράξομαι (smutit ću se)
θρέψομαι (othranit ću se)
φυλάξομαι (metnut ću se pod stražu)

ζημιώσομαι i ζημιωθήσομαι (kaznit ću se)
ἀπο-στερήσομαι i ἀπο-στερηθήσομαι (lišit ću se)
τιμήσομαι i τιμηθήσομαι (poštovat ću se).

2. *Deponentia passiva* (§ 225) imaju ponajviše medijalni futur:

Prezent	Futur	Aorist
ἄγαμαι (divim se) § 312, 4.	ἀγάσομαι	ἠγάσθην
αἰδέομαι (stidim se) § 301, 1.	αἰδέσομαι	ἠδέσθην
ἀρνέομαι (poričem)	ἀρνήσομαι	ἠρνήθην
ἄχθομαι (srdim se) § 325, 12.	ἀχθέσομαι	ἠχθέσθην
βούλομαι (hoću) § 325, 13.	βουλήσομαι	ἐβουλήθην
δέομαι (trebam, molim) § 325, 15.	δεήσομαι	ἐδεήθην
δύναμαι (mogu) § 312, 5.	δυνήσομαι	ἐδυνήθην
ἐναντιόομαι (protivim se)	ἐναντιώσομαι	ἠναντιώθην
ἐπίσταμαι (umijem) § 312, 6.	ἐπιστήσομαι	ἠπιστήθην
ἔραμαι, ἐράω (volim)	ἐρασθήσομαι	ἠράσθην
ἥδομαι (radujem se)	ἡσθήσομαι	ἥσθην
ἡττάομαι (slabiji sam)	ἡττηθήσομαι	ἡττήθην
ἐν-θυμέομαι (uzimam na um)	ἐν-θυμήσομαι	ἐν-εθυμήθην
προ-θυμέομαι (voljan sam)	προ-θυμήσομαι	προ-εθυμήθην
θυμόομαι (srdim se)	θυμώσομαι	ἐθυμώθην
δια-λέγομαι (razgovaram se) § 327, 7.	δια-λέξομαι	δι-ελέχθην
μαίνομαι (mahnitam)	μανοῦμαι	ἐμάνην
ἐπι-μέλομαι (staram se) § 325, 17.	ἐπι-μελήσομαι	ἐπ-εμελήθην
ἀπο-νοέομαι (očajavam)	ἀπο-νοήσομαι	ἀπ-ενοήθην
δια-νοέομαι (namjeravam)	δια-νοήσομαι	δι-ενοήθην
ἐν-νοέομαι (uzimam na um)	ἐν-νοήσομαι	ἐν-ενοήθην
προ-νοέομαι (vidim naprijed)	προ-νοήσομαι	προ-ενοήθην
οἴομαι (mislim) § 325, 18.	οἰήσομαι	ᾠήθην
πειράομαι (kušam)	πειράσομαι	ἐπειράθην.

Bilj. αὐλίζομαι (noćujem) ima aorist ηὐλισάμην i ηὐλίσθην.

3. Neki su aktivni glagoli u mediju dobili refleksivno ili intranzitivno značenje (v. § 448, l.), ali imaju u aoristu, a kadšto i u futuru, pasivni oblik (kao *deponentia passiva*) te se zovu i *passiva media:*

a) Pasivni aorist i pasivni futur imaju:

μιμνήσκω opominjem	med. opominjem se	μνησθήσομαι	ἐμνήσθην
πήγνῡμι utvrđujem	„ utvrđujem se	παγήσομαι	ἐπάγην
ῥήγνῡμι kidam	„ kidam se	ῥαγήσομαι	ἐρράγην
στρέφω okrećem	„ okrećem se	στραφήσομαι	ἐστράφην
σφάλλω varam	„ varam se	σφαλήσομαι	ἐσφάλην
τήκω topim	„ topim se	τακήσομαι	ἐτάκην.

b) Pasivni aorist i medijalni futur imaju:

αἰσχύνω zasramljujem	med. sramim se	αἰσχυνοῦμαι	ἠσχύνθην
ἀνιάω žalostim	„ žalostim se	ἀνιάσομαι	ἠνιάθην
ἐπείγω gonim	„ hitim	ἐπείξομαι	ἠπείχθην
εὐφραίνω veselim	„ veselim se	εὐφρανοῦμαι	εὐφράνθην
κινέω mičem	„ mičem se	κινήσομαι	ἐκινήθην
κοιμάω uspavljujem	„ spavam	κοιμήσομαι	ἐκοιμήθην
λυπέω žalostim	„ žalostim se	λυπήσομαι	ἐλυπήθην
ὀργίζω srdim	„ srdim se	ὀργιοῦμαι	ὠργίσθην
ὁρμάω krećem	„ krećem se	ὁρμήσομαι	ὡρμήθην
πείθω nagovaram	„ slušam	πείσομαι	ἐπείσθην
πλανάω zavodim	„ bludim	πλανήσομαι	ἐπλανήθην
πορεύω krećem	„ idem	πορεύσομαι	ἐπορεύθην
φέρω nosim	„ hitim, navaljujem	οἴσομαι	ἠνέχθην
φοβέω plašim	„ plašim se, bojim se	φοβήσομαι	ἐφοβήθην

c) Pasivni aorist i medijalni i pasivni futur imaju:

ἀπ-αλλάττω izbavljam	med. izbavljam se	ἀπαλλάξομαι	ἀπηλλάγην
	udaljujem se	ἀπαλλαγήσομαι	
φαίνω pokazujem	„ pokazujem se	φανοῦμαι	ἐφάνην
		φανήσομαι	

Bilj. 1. Neki takvi glagoli imaju i pasivni i medijalni aorist, ali u različnom značenju:

κομίζω	donosim, pribavljam	ἐκομισάμην pribavih sebi	ἐκομίσθην otputovah
σῴζω	spasavam	ἐσωσάμην spasoh sebi (sačuvah)	ἐσώθην spasoh se
ψεύδω	varam	ἐψευσάμην slagah	ἐψεύσθην prevarih se.

Bilj. 2. Glagoli ἀνάγομαι (jedrim od obale), κατάγομαι (jedrim k obali) — ὁπλίζομαι (oružam se), ὁρμίζομαι (osidran sam) imaju obično aor. med., rijetko aor. pasivni.

4. *Deponentia media* (§ 225) imaju u pasivnom aoristu pasivno značenje:

αἰτιάομαι krivim,	ἠτιασάμην okrivih,	ἠτιάθην bih okrivljen,
βιάζομαι silim,	ἐβιασάμην prisilih,	ἐβιάσθην bih prisiljen;

tako i:

δέχομαι (primam)
δωρέομαι (darujem)
ἐργάζομαι (radim)
ἰάομαι (liječim)
ἀπο-κρίνομαι (odgovaram)
λογίζομαι (promišljam)
λυμαίνομαι (kvarim)
μέμφομαι (kudim)
μιμέομαι (nasljedujem)
μετα-πέμπομαι (dozivam)
ἐν-τέλλομαι (nalažem)
χειρόομαι (nadvlađujem).

Bilj. Perfekt od nekih takvih glagola ima i aktivno i pasivno značenje:

εἴργασται uradio je i urađeno je,
ἀπο-κέκριται odgovorio je i odgovoreno je,
μεμίμημαι nasljedovao sam i nasljedovan sam,
ἐώνημαι kupio sam i kupljen sam.

B. Prelazno i neprelazno značenje

Ako se neki glagol koleba između prelaznoga i neprelaznoga značenja, imaju § 329.
slabi aorist i slabi perfekt prelazno značenje, a jaki aorist i jaki perfekt neprelazno (§ 328, 3.); ako glagol ima samo jedan perfekt, značenje mu je neprelazno.

Takvi su glagoli:

Glagoli	Futuri	Aoristi	Perfekti
ἵστημι stavljam (§ 311, 2) ἵσταμαι stajem	στήσω στήσομαι	ἔστησα ἔστην	ἕστηκα stojim
κατα-δύω potapam*) (§ 301, 2) κατα-δύομαι potapam se	κατα-δύσω κατα-δύσομαι	κατ-έδῡσα κατ-έδῡν § 316, 8	κατα-δέδῡκα
φύω rađam φύομαι postajem	φύσω φύσομαι	ἔφῡσα ἔφῡν § 316, 9.	πέφῡκα jesam
ἐγείρω budim ἐγείρομαι budim se	ἐγερῶ	ἤγειρα ἠγέρθην	ἐγρήγορα budan sam

*) Tako: ἐνδύω oblačim, ἐκ-(απο-) δύω svlačim
ἐν-δύομαι oblačim se, ἐκδύομαι svlačim se

Glagoli	Futuri	Aoristi	Perfekti
τήκω topim τήκομαι topim se	τήξω τακήσομαι	ἔτηξα ἐτάκην	τέτηκα rastopljen sam
πήγνῡμι utvrđujem (§ 319, 13) πήγνῡμαι utvrđujem se	πήξω παγήσομαι	ἔπηξα ἐπάγην	πέπηγα tvrd sam
ῥήγνῡμι kidam (§ 319, 14) ῥήγνῦμαι kidam se	ῥήξω ῥαγήσομαι	ἔρρηξα ἐρράγην	ἔρρωγα raskinut sam
ἀπο-σβέννῡμι gasim (§ 319, 6) ἀπο-σβέννῦμαι gasim se	ἀπο-σβέσω ἀπο-σβήσομαι	ἀπ-έσβεσα ἀπ-έσβην	ἀπ-έσβηκα
πείθω nagovaram πείθομαι slušam	πείσω πείσομαι	ἔπεισα ἐπείσθην	πέπεικα πέπεισμαι uvjeren sam πέποιθα uzdam se
φαίνω pokazujem φαίνομαι pokazujem se	φανῶ, -εῖς φανοῦμαι φανήσομαι	ἔφηνα ἐφάνην	πέφαγκα (§ 282) πέφηνα
ἀπ-όλλῡμι upropašćujem (§ 319, 15) ἀπ-όλλῦμαι propadam	ἀπολῶ, -εῖς ἀπολοῦμαι	ἀπώλεσα ἀπωλόμην	ἀπολώλεκα ἀπόλωλα

Kako se naglašuju glagolski oblici

§ 331. Od osnovnoga pravila u § 229. da u glagola naglasak stoji što više od kraja prema početku riječi nalaze se ovi izuzeci:

Kako se naglašuju stegnuti slogovi, uči već § 48, zato se piše: δοκῶ, πεσοῦμαι (πίπτω § 327, 17), τιθῶμαι (§ 302), λυθῶ, λυθῇς (§ 296).

§ 332. Složeni se oblici glagolski drže glavnoga pravila u § 36. uz ove izuzetke:

1. Naglasak ne prelazi nikada augmenta ni reduplikacije: ἀπῆλθε ode, ἀφῖκται došao je. To vrijedi i onda kad se augment ili reduplikacija ne poznaje: ὑπ-εῖκον ugibah se, ἀν-εῦρε nađe opet. Izuzima se samo σύν-οιδα (suznalac sam) od glagola οἶδα znam.

2. U 2. l. sing. impt. jak. aor. od glagolâ druge glavne konjugacije (§ 307, Bilj.) naglasak ne prelazi nikada onoga sloga na kojem stoji u prvoj riječi ako nije složena: ἀπό-δος vrati (ἀπό), a ne ἄπο-δος; tako i ἐπί-σχες stani (ἐπί), a ne ἔπι-σχες.

3. Ako je riječ dvostruko složena, naglasak u tim imperativima ne prelazi nikada drugi prijedlog: συν-έκ-δος vrati, παρ-έν-θες pridaj.

Ostali su izuzeci ovi: § 333.

A. Infinitivi

1. Svi infinitivi na ναι naglašuju pretposljednji slog: τιθέναι, θεῖναι, λελυκέναι, λυθῆναι.

2. Infinitiv jakoga aktivnog aorista glagola na ω jest perispomenon: λαβεῖν (§ 255, 1).

3. Isti je oblik u mediju paroksitonon: λαβέσθαι.

4. Inf. slaboga akt. aor. ima naglasak na pretposljednjem slogu: παιδεῦσαι, ἐπαινέσαι (§ 268, Bilj. 1).

5. Tako se naglašuje i inf. perfekta medijalnoga: πεπαιδεῦσθαι, κεκομίσθαι (§ 284).

B. Participi

6. Particip jakoga aktivnog aorista glagolâ na ω oksitonon je: λαβών § 255, 1), gen. λαβόντος.

7. Part. prez. i jakoga aorista aktivnoga glagolâ na μι oksitonon je u nom. sing. m.: τιθείς, gen. τιθέντος.

8. Isto vrijedi i za particip akt. perf.: λελυκώς (υῖα, ός, gen. -ότος) i

9. za part. obaju pasivnih aorista: λυθείς, γραφείς (gen. -έντος).

10. Part. medijalnoga perfekta paroksitonon je: λελυμένος (§ 284).

11. Svi participi imaju u nom. i ak. sing. sr. roda naglasak na istom slogu na kojem je i u muškom rodu (isp. § 229): βαδίζων neutr. βαδίζον, λύσων λῦσον (po § 35), νικήσας νικῆσαν, τιθείς τιθέν.

Bilj. Za sve oblike navedene pod 1—11. ne vrijedi pravilo da se naglasak u složenim riječima natrag pomiče; prema tome: προτιθέναι, προσλαβεῖν, ἐκκεκομίσθαι, παραλαβών, ἀποδούς, διαλυθείς, τὸ καταλῦσον.

C. Oblici imperativa

12. Stegnuto 2 l. sing. imperativa jakoga medijalnog aorista jest perispomenon (§ 255, 1) λαβοῦ.

Izuzimaju se samo oni glagoli koji su složeni od jednosložnih glagolskih oblika i dvosložnih prijedloga: περίθου (περιτίθημι), isp. § 307, Bilj.

13. 2. l. sing. imperat. jakoga aorista oksitonon je u ovih pet glagola: εἰπέ (reci), ἐλθέ (dođi), εὑρέ (nađi), ἰδέ (vidi), λαβέ (uzmi). Ipak ἄπειπε, πρόσλαβε itd. po § 36.

Što znače ona tri jednaka oblika slaboga aorista, to uči § 268, Bilješka 1.

DIO TREĆI

POSTANJE RIJEČI

Glava XIII

§ 334. Riječ ili je prosta, tj. postala od jedne jedine osnove: λόγ-ο-ς govor (korij. λεγ̑), ili joj je osnova složena od dvije ili više osnova: λογο-γράφο-ς (pisac govorâ).

A. Proste riječi

§ 335. Proste su riječi a) primitivne (*nomina verbalia*), tj. postale neposredno od glagolske osnove: ἀρχή (početak) od ἄρχω, b) izvedene (*denominativa*), tj. postale od nominalne osnove: ἀρχα-ῖο-ς (star) od nom. osn. ἀρχα (nom. ἀρχή).

Imena postaju nastavcima (sufiksima) kojima se izbliže određuje značenje imenima.

Bilj. 1. Konsonantske osnove mijenjaju se pred konsonantskim nastavcima po glasovnim zakonima: γράμ-μα (pismo) od γραφ-μα (§ 54).

Bilj. 2. Osnove imaju sad jaki (dugi) sad slabi (kratki) oblik (prijevoj, isp. § 49. i Bilj.): λᾰ́θ-ρα (kradom): λήθ-η (zaborav), osn. λεγ: λόγ-ο-ς (isp. hs) plet-em: plot), osn. πεμπ: πομπ-ή (pratnja), isp. pf. πέπομφα, (osn. λῐ̓π. ἐλ-λῐ̓π-ής (nedostatan): τὸ λείψανον (ostatak): λοιπ-ό-ς (ostali), isp. ἔ-λιπ-ο-ν: λείπ-ω : λέ-λοιπ-α, (osn. φᾰ̓) φᾰ̓τό-ς (rečen): φή-μη (govor): φω-νή (glas).

Bilj. 3. Samo malo imenica i pridjeva postaje bez nastavka: ἡ ὄψ (glas) osn. ὀπ, ἅρπαξ (grabežljiv) osn. ἁρπαγ.

Najznatniji nastavci

A. Nastavci kojima postaju imenice

§ 336. 1. *Nomina agentis*

Masc.		*Fem.*	
-εύ:	ἱερ-εύς (svećenik)	-ε-ιᾰ̄:	ἱέρ-εια (svećenica) [od ἱερεϝ-jα]
-τήρ:	σω-τήρ, -ῆρος (spasitelj)	-τειρᾰ̄:	σώ-τειρα (spasiteljica) [od σωτερ-jα]
-τορ:	συλλήπ-τωρ, -ορος (pomoćnik)	-τριᾰ̄:	συλλήπ-τρια (pomoćnica)
-τᾱ̄:	πολί-τη-ς (građanin)	-τιδ:	πολῖ-τις (građanka).

2. *Nomina actionis* § 337.

-τῐ̆: ἡ φᾰ́-τις (govor)
ἡ πίσ-τις (vjera) osn. πιθ
-σῐ̆: ἡ γένε-σις (*p*ostanje)
ἡ πρᾶξις (djelo)
-μό: ὁ ὀδυρ-μός (jadikovanje)
ὁ δε-σ-μός (sveza)

-σία: ἡ δοκιμα-σία (ispit)
ἡ ἐργα-σία (rad)
-ε-ῐ́ᾱ: ἡ παιδ-εία (odgoj)
ἡ βασιλ-εία (kraljevanje)
[od glagola na -εύω,
παιδεία od -εϝ-ία itd.].

3. *Nomina rei actae* § 338.

-ματ: τὸ πρᾶγ-μα, -ματ-ος (djelo)
τὸ τμῆ-μα (zarez

-εσ: τὸ γέν-ος (genus)
τὸ ψεῦδ-ος (laž).

4. *Nomina qualitatis* § 339.

-τητ: ἡ ἰσό-της (*aequi-tās*)
ἡ νεό-της (*iuvent-tus*)
-ῐ́ᾱ: ἡ σοφ-ῐ́ᾱ (*sapient-ia*)
ἡ κακ-ῐ́ᾱ (zloća)
-εσ: τὸ βάθ-ος (dubina)

τὸ αἶσχ-ος (sramota)

-σύνη: ἡ δικαιο-σύνη (pravednost)
ἡ σωφρο-σύνη (razboritost)
-ιᾰ́: ἡ ἀλήθε-ια (istina)
ἡ εὔκλε-ια (slava)
[od pridjeva na -ής 2; -εια
od -εσ-ιᾰ́]
ἡ εὔνο-ια (dobrohotnost).

5. *Nomina instrumenti* § 340.

-τρο: τὸ ἄρο-τρον (*arā-trum*)
τὸ δίδακ-τρον (naukovina).

-θρο: τὸ βᾰ́-θρον (stupanj)

6. *Nomina loci* § 341.

-τήριο: τὸ δικασ-τήριον (sudnica)
τὸ δεσμω-τήριον (tamnica)

-εῖο: τὸ κουρ-εῖον (brijačnica)
τὸ Μουσ-εῖον (zborište Muza)

7. *Nomina deminutiva* § 342.

-ίο: τὸ παιδ-ίον (dječačić)
τὸ χρυσ-ίον (zlatan novac)
-άριο: τὸ παιδ-άριον (*pueru-lus*)

-ίσκο: ὁ παιδ-ίσκος (sinčić)
ἡ παιδ-ίσκη (kćerka)
-ίδιο: τὸ οἰκ-ίδιον (kućica).

8. *Patronymica* § 343.

-(ι)δᾱ́: Κρον-ί-δης, Πηλε-ίδης
Αἰνειά-δης, Τελαμων-ιά-δης

-ίων: Κρον-ίων
-ῐ̆δ(fem.): Ταντα-λ-ίς, Κεκροπ-ίς.

§ 344. 9. *Gentilia*

	Masc.	*Fem.*
-ιο:	Κορίνθ-ιο-ς (*Corinth-ius*)	-άδ: Δηλιάς (Deljanka)
-ευ:	Μεγαρ-εύς (*Megarensis*)	-ίδ: Μεγαρίς (Megaranka)
-τα:	Σπαρτιά-της (*Spartia-tes*)	-τιδ: Σπαρτιᾶ-τις (Sparćanka).

B. Nastavci kojima postaju pridjevi

§ 345. Pridjevi znače: 1. Općenu svezu s osnovnim pojmom

-ιο: οὐράν-ιος (nebeski), δίκαιος (pravedan), Ἀθηναῖος, αἰδοῖος (stidljiv) od αἰδοσ-ιος.

§ 346. 2. Tvar i podrijetlo

-εο, -ειο: χρύσ-εος (χρυσοῦς *aureus*), Εὐριπίδ-ειος

-ινο: λίθ-ινος (kāmen) ξύλ-ινος (drven).

§ 347. 3. Pripadanje, sposobnost

-(ι)κό: φυσι-κός (prirodan), πρακ-τι-κός (sposoban za rad), βασιλ-ικός (kraljevski), πολεμ-ικός (ratan); ἡ μουσική (tj. τέχνη), ὁ μουσικός, ἡ γραμματική, ὁ γραμματικός.

§ 348. 4. Obilje

-εντ (-Fεντ), -ετ: χαρί-εις, χαρί-εσσα (-ετ-ja), χαρί-εν (*gratiosus*), ἀνεμόεις (vjetrovit), ὑλήεις (*silvosus*) (§ 193).

§ 349. 5. Sklonost

-μον: μνήμων (sjećajući se), ἐπι-λήσ-μων (zaboravan).

§ 350. 6. Vrijeme

-ινό: ἐαρ-ινός (*ver-nus*), θερ-ινός (ljet-ni), νυκτερ-ινός (*noctur-nus*).

§ 351. 7. Nastavci s manje određenim značenjem

-νό:	δει-νός (strašan), σεμ-νός (častan) od σέβομαι	-λό:	δει-λός (bojažljiv), ἀπατη-λός (varav)
-ρό:	ἐχθρός (neprijateljski), φθον-ε-ρός (zavidljiv)	-ιμο:	μάχ-ιμος (bojan)
-σιμο:	χρή-σιμος (koristan)	-εσ:	ψευδ-ής (lažan), εὐγεν-ής (plemenit).

C. Kako postaju glagoli § 352.

-άω: τιμάω častim
γοάω jadikujem
-όω: δουλόω zarobljujem (δοῦλος)
ζημιόω kažnjavam (ζημία)
-ίζω: ἐλπίζω nadam se (ἐλπίς)
-αίνω: σημαίνω dajem znak (σῆμα)
-έω: φιλέω ljubim (φίλος)
εὐτυχέω sretan sam (εὐτυχής)
-εύω: βασιλεύω kraljujem (βασιλεύς)
ἀληθεύω govorim istinu (ἀληθής)
-άζω: δικάζω sudim (δίκη)
-ύνω: βαρύνω opterećujem (βαρύς)
αἰσχύνω sramotim (αἶσχος).

Bilj. Neki od tih završetaka imaju više-manje određeno značenje: tako znače glagoli na -έω, -εύω da netko nešto jest: φιλέω (prijatelj sam), εὐτυχέω sretan sam), πολεμέω (u ratu sam); ἀληθεύω (istinit sam); — glagoli na -όω, -αίνω, -ύνω znače da netko nešto čini: δουλόω (činim robom = zarobljujem), χρυσόω (činim zlatno = pozlaćujem), σημαίνω [činim (dajem) znak], λευκαίνω (bijelim), ἡδύνω (sladim, začinjam); — glagoli na -σείω znače želju (*desiderativa*): πολεμησείω (želim rat).

D. Kako postaju prilozi § 353.

Kako postaju prilozi od pridjeva, v. § 204. 1—3; korelativne priloge v. § 217; priložne brojeve v. § 223; priložne padežne oblike v. § 188.

Osim toga prilozi postaju od nominalnih i verbalnih osnova nastavcima:

-δόν: ἀγελη-δόν *gregatim* (ἀγέλη), ἀνα-φαν-δόν očito (ἀνα-φαίνω);
-δην: βᾰ́-δην korakom (βᾰ́-σις), κρύβ-δην kradom (κρύφα), συλ-λήβ-δην sakupivši, ukratko (συλ-λαμβάνω), σπορά-δην rasijano, pojedince (σπείρω);
-τί: ὀνομαστί poimence, *nominā-tim*, νεωσ-τί onomadne, ἑλληνισ-τί helenski (ἑλληνίζω);
-εί: παν-δημ-εί s čitavim narodom (πάνδημος), νη-ποιν-εί bez kazni (ποινή).

B. Složene riječi § 354.

U složenoj riječi slažu se dvije osnove u jednu riječ ili bez promjene (λογο-γράφο-ς) ili se osnove na kraju mijenjaju. Tako prva osnova svoj završetak rado mijenja u ο ili mu dodaje ο: χωρο-γράφος zemljopisac (osn. χωρᾱ), τειχο-μαχία boj oko zidina (osn. τειχεσ), φυσι-ο-λόγος prirodoznanac. — Prvi se član kadšto još drukčije mijenja; npr. ἐλαφη-βόλος jelenji lovac (osn. ἐλαφο), λαμπαδ-η-δρομία utrka sa zubljama (osn. λαμπαδ), παρ-ρησία iskrenost u govoru (πᾶν). — Umjesto osnove upotrebljava se i padežni oblik: νεώς-οικος kuća za brodove, ὀρει-βάτης (ὀρεσσι-βάτης) koji gorom prolazi, ναυσί-κλυτος slavan brodar, ὁδοι-πόρος putnik (§ 188).

U drugom članu početni se samoglasnik često produljuje: στρατ-ηγός vojsko-vođa (ἄγω); završetak se (kao i u prvom članu) rado mijenja u ο ili mu se dodaje ο: φιλό-τιμος često-ljubiv (τιμή), ἑκατόγ-χειρος storuk (χείρ), ἰχθυο-φάγος ribojeđa (φαγ-εῖν); a ima i drugih promjena: φιλο-πάτωρ ocoljubiv (πατήρ; isp. § 49), ἀ-βλαβής neškodljiv (βλάπτω).

§ 355. Glagol se, da ne mijenja oblika, može složiti s prijedlogom: προ-μάχομαι (borim se za što). Druge se riječi mogu s glagolskim pojmom složiti tako da se načini *nomen agentis* pa od njega izvede glagol; npr. od ναῦς i μάχομαι postaje ναυ-μάχος (borac na brodu), a odatle ναυ-μαχέω; od οἶκος i δέμω (gradim): οἰκο-δόμος (graditelj kuće): οἰκο-δομέω.

I apstraktne se riječi mogu bez promjene složiti samo s prijedlogom: προ-βουλή (prethodno vijećanje), συμ-βουλή (zajedničko vijećanje), ali εὐ-βουλία (razboritost) od εὔ-βουλος (razborit).

§ 356. Po značenju dijele se složene imenice i pridjevi na tri vrste:

1. Determinativne složenice u kojima je prvi član pridjevna ili priložna oznaka drugoga člana: ἡ ἀκρό-πολις (= ἄκρα πόλις) gornji grad, više-grad, ὁμό-δουλος (= ὁμοῦ δουλεύων) drug u ropstvu, surob (isp. hs. brzo-rek, divo-koza samo-uk, staro-sjedilac, zlo-tkalja).

§ 357. 2. Zavisne složenice u kojima se prva riječ pomišlja kao ovisna u nekom padežu o drugoj ili druga o prvoj: λογο-γράφος (= λόγους γράφων), ἀξιό-λογος (= ἄξιος λόγου) spomena vrijedan, χειρο-ποίητος (= χερσὶ ποιητός) ruko-tvoran, οἰκο-γενής (= ἐν οἴκῳ γενόμενος) u kući rođen (isp. hs. glaso-noša, krvo-lok, meso-jeđe, ruko-pis; bog-dan; zlo-rad).

§ 358. 3. Posesivne (atributne) složenice u kojima prva riječ označuje drugu, a čitava se složenica pomišlja kao objekt participa ἔχων te se upotrebljava kao pridjevni atribut: μακρό-χειρ (= μακρὰς χεῖρας ἔχων) dugo-ruk, γλαυκ-ῶπις (= γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα) sjajno-oka, σώ-φρων zdravo-uman, razborit (isp. hs. bjelo-brk, zlato-kos, krivo-šija, dvo-struk, sto-noga).

Bilj. 1. Prijedložne složenice mogu imati sva tri značenja: ἀμφι-θέατρον okruglo kazalište (det.), ἐγ-χώριος domaći (zav.), ἔν-θεος bogo-duh (ἐν ἑαυτῷ θεὸν ἔχων (pos.).

Bilj. 2. Riječi složene sa ἀ- privativnim (pred samoglasnicima ἀν-; lat. in-, hs. ne-, § 64) mogu imati determinativno ili posesivno značenje:

ἄ-γραφος (= οὐ γεγραμμένος)	det.,	ἄ-παις (= παῖδας οὐκ ἔχων) pos.
ἀν-ελεύθερος (= οὐκ ἐλεύθερος)	det.,	ἀν-αιδής (= αἰδῶ οὐκ ἔχων) pos.

Riječi koje su isprva počinjale s digamom nemaju ἀν-, nego ἀ-; ἀ-εργός (ἀργός) besposlen (Ϝέργον).

Bilj. 3. Složenice na -ος kojima je drugi član postao neposredno od glagolske osnove imaju (protiv § 36) naglasak na drugom članu ako mu je značenje aktivno:

λιθο-βόλος koji baca kamenje,	λιθό-βολος pogođen kamenjem
λογο-γράφος pisac govora,	αὐτό-γραφος pisan svojom rukom.

DIO ČETVRTI

SINTAKSA

Glava XIV

KONGRUENCIJA

§ 361. Ako je subjekt srednjega roda u pluralu, *verbum finitum* stoji obično u singularu, a predikatno ime stoji uvijek u pluralu: Τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. — Τὰ πράγματα ταῦτα δεινά ἐστιν.

§ 362. Ako je subjekt u dualu ili ako su dva subjekta, predikat je sad u dualu, sad u pluralu: Δύο καλώ τε κἀγαθὼ ἄνδρε τέθνατον. — Ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκω.

Bilj. Kod ἄμφω imenica mora biti u dualu, kod δύο može biti u dualu ili u pluralu: ἄμφω τὼ πόλει, δύο ἄνδρε i δύο ἄνδρες.

§ 363. Ako je subjekt kolektivna imenica, predikat može biti u pluralu: Ἀθηναίων τὸ πλῆθος οἴονται Ἵππαρχον τύραννον ὄντα ἀποθανεῖν. Isp. *Magna pars vulnerati aut occisi sunt.*

§ 364. Ako je više subjekata, predikat je ili u singularu (prislanjajući se uz najbliži subjekt) ili u pluralu. Predikatni pridjevi, ako su subjekti lica različna roda, stoje u muškom rodu, ako li su subjekti stvari, u srednjem rodu plurala: Γῆρας διδάσκει πάντα καὶ χρόνου τριβή. — Ὡς εἶδε πατέρα τε καὶ μητέρα καὶ ἀδελφοὺς καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα αἰχμαλώτους γεγενημένους, ἐδάκρυσεν. — Isp. *Pater mihi et mater mortui sunt.* — Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος, ἀτάκτως ἐρριμμένα, οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν. — Isp. *Divitiae et honores incerta et caduca sunt.*

§ 365. Uza subjekt muškoga ili ženskoga roda predikatni je pridjev kadšto u srednjem rodu sing. (kao imenica): Ἡ σοφία πάντων κάλλιστον, ἡ δὲ ἀμαθία πάντων αἴσχιστον. — Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη (Hom.). — Isporedi: *Triste lupus stabulis.* — Bolje je vrabac u ruci nego soko na grani.

§ 366. Ako je infinitiv subjekt, predikatni je pridjev kadšto u pluralu: Τὴν πεπρωμένην μοῖραν ἀδύνατά ἐστιν ἀποφυγεῖν. — To se događa osobito kad je predikat glagolski pridjev na -τέος: Ἐπιχειρητέα ἦν ὑμᾶς πεῖσαι.

§ 367. Ako su subjekt i predikat u različnom broju, glagol se može slagati s predikatom: Οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο, ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλοῦντο. — Πάντα ταῦτα κακουργίαι εἰσίν. — Isp. *Gens universa Veneti appellati sunt.*

§ 368. Ako je subjekt demonstrativna ili relativna zamjenica, slaže se u rodu i broju s imeničkim predikatom: Οὗτοί εἰσιν ἄνδρες to su ljudi. — Παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνετε. αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία. — Οὐδὲν ἄδικον διαγεγένημαι ποιῶν, ἥνπερ νομίζω μελέτην εἶναι καλλίστην ἀπολογίας što mislim da je najljepša priprava. — Isp. *Ea demum firma amicitia est.* — Ali i: Τοῦτο πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστίν;

Bilj. Treba razlikovati: τί ἐστι φιλία: što je prijateljstvo? — i τίς ἐστι φιλία: kakvo je prijateljstvo? — Isp. *Quid est gloria nisi frequens de aliquo fama cum laude?* i: *Quae gloria est miseriae pauperum atque inopum illudere?*

§ 369. Grčki jezik shvaća često kao predikate subjekta ili objekta onakve pojmove kojima se u hs. jeziku označuje glagolska radnja (potpumbeni predikati). Zato se u grčkom jeziku često upotrebljava pridjev gdje je u hs. prilog. To vrijedi osobito za oznake reda, vremena i načina, kao: πρότερος, πρῶτος, ὕστερος, ὕστατος, τελευταῖος, — ὄρθριος rano, ἑσπέριος uvečer, νύχιος noću, σκοταῖος u mraku, χθιζός jučer, δευτεραῖος drugi dan — ἑκών, ἑκούσιος svojevoljno, ἄκων preko volje, ἄσμενος rado itd.

Τὴν δὲ πολὺ πρῶτος ἴδε Τηλέμαχος (Hom.) nju prvi ili najprije vidje T. — Λακεδαιμόνιοι ὕστεροι ἀφίκοντο τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης γενομένης μιᾷ ἡμέρᾳ. — Κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἤδη σκοταῖοι. — Τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. — Ἄκων ἁμαρτὼν οὐδεὶς ἀνθρώπων κακός. — Ἄσμενοι εἶδον ἀλλήλους καὶ ἠσπάζοντο ὥσπερ ἀδελφούς. — Isp. *Hannibal princeps in proelium ibat, ultimus conserto proelio excedebat.* — *Socrates venenum laetus hausit.*

Bilj. Osobita je vrsta potpumbenoga predikata proleptički predikat kojim se učinak glagolske radnje već unaprijed izriče: Μέγας ἐκ μικροῦ Φίλιππος ηὔξηται. — Ἡ εἰρήνη τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ὑψηλὸν ἦρεν. — Isp. Nikad nas nisi ničim site nahranila.

Glava XV

ČLAN

§ 370. Član je zapravo pokazna zamjenica. U tom se značenju upotrebljava u atičkoj prozi samo još u ovim prilikama:

1. ὁ μέν — ὁ δέ jedan — drugi (u svim padežima); τὸ (τὰ) μέν — τὸ (τὰ) δέ adverbijalno: sad-sad;

2. u početku rečenice naznačujući nov subjekt, i to u nominativu ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ a on, ona, ono; u ak. s. inf. τὸν δέ, τὴν δέ, τοὺς δέ ili καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τούς;

3. πρὸ τοῦ prije toga, negda.

Οἱ μὲν λαβόντες τὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μένοντες ἐξετάξαντο ὧδε. — Ταύτην τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μέν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοi. — Ἐπηγάγετο τοὺς Ἀθηναίους· οἱ δὲ ἦλθον. — Καὶ τὸν ἀποκρίνασθαι λέγεται a on, kaže se, da je odgovorio.

Član naznačuje:

1. određene pojedine predmete razlikujući ih od drugih (**individualni član**): Τῶν ἑπτὰ σοφῶν σοφώτατος ἦν Σόλων. — Ξέρξης ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (onu — poznatu — nebrojenu vojsku). — Κῦρος ὑπισχνεῖτο δώσειν τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ (distributivno: svaki mjesec svakomu vojniku).

Bilj. 1. Individualni član zastupa često posesivnu zamjenicu: Ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν (svoje blago).

Bilj. 2. Individualni član stoji kod apozicije iza lične zamjenice: ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες mi Heleni. — Ὑμεῖς οἱ ἡγεμόνες πρὸς ἐμὲ πάντες συμβάλετε. — Tako i bez zamjenice: Εἰ βούλεσθέ μοι (sc. ὑμεῖς) οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, λέξω.

Bilj. 3. I glavni brojevi imaju član ako se njima kazuje određen dio poznate cjeline: Ἀπῆσαν τῶν λόχων δώδεκα ὄντων οἱ τρεῖς. — Tako i razlomci: τὰ δύο μέρη dvije trećine.

Bilj. 4. Treba razlikovati:

πολλοί mnogi i οἱ πολλοί mnoštvo, svjetina;
ὀλίγοι malo njih i οἱ ὀλίγοι oligarsi;
πλείονες više njih i οἱ πλείονες većina;
ἄλλοι drugi (*alii*) i οἱ ἄλλοι ostali (*ceteri*);
ἐμὸς φίλος čovjek koji mi je prijatelj i ὁ ἐμὸς φίλος moj prijatelj.

2. pojedine predmete kao zastupnike čitavih vrsta (**generički član**): ὁ ἄνθρωπος čovjek, tj. svatko tko je čovjek. — Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους. — Ἐγὼ πάντα ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην ἔπραττον.

Bilj. Treba pamtiti:

ὁ βουλόμενος svatko tko hoće;
ὁ τυχών svatko tko se nađe, tko god;
ὁ τολμήσων takav koji će se usuditi;
ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται neće biti nikoga (takvoga) koji će voditi.

§ 373. Članom se svaka riječ (adj., part., adv., inf.), čak i dio rečenice (padež s prijedlogom, genitiv), i čitava rečenica može supstantivirati:

οἱ πλούσιοι bogataši,

οἱ παρόντες nazočnici,

οἱ πάλαι stari,

τὸ μισεῖν mrženje, mržnja,

οἱ ἐν τῇ πόλει ljudi u gradu,

οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον A. i njegovi ljudi,

τὰ τῶν Ἀθηναίων stvari (prilike, probici) atenske.

τὸ τοῦ Δημοσθένους, isp. *illud Ciceronis.*

τὸ γνῶθι σαυτόν *illud nosce te ipsum.*

Σωκράτης ἀνὴρ τῶν τότε ἦν ἄριστος. — Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς. — Πρᾶττε τὰ σαυτοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων φρόνει. — Συμβουλεύεσθε περί τοῦ τί δεῖ ποιεῖν.

Bilj. Kod mnogih supstantiviranih pridjeva treba pomišljati na imenice koje se i u lat. često izostavljaju: ἡ ἔρημος (γῆ) pustinja; ἡ δεξιά, ἀριστερά (χείρ) (dextra; sinistra, laeva) desnica, ljevica; ἡ ὑστεραία, δευτεραία (ἡμέρα); ἡ φιλία, πολεμία (χώρα); ἡ μουσικὴ (τέχνη).

§ 374. Član ne stoji:

1. kod predikata: Πόνος εὐκλείας πατήρ. — Οἱ Ἀθηναῖοι Περικλέα εἵλοντο στρατηγόν. — Χαιρεφῶν ἐμὸς ἑταῖρος ἦν ἐκ νέου.

Bilj. Član stoji kod predikata samo onda kad treba predikatni pojam istaknuti kao posve određen, već spomenut ili općepoznat i priznat, tako osobito kod supstantiviranih participa, i kod ὁ αὐτός isti, τοὐναντίον protivnost, θάτερον jedno od dvoga itd. Οὗτός ἐστιν ὁ σώφρων, οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος (pravi mudrac, pravi junak). — Οἱ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ τι ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται. — Ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. — Τῇ ἀφροσύνῃ οὐ πᾶν τοὐναντίον ἐστὶν ἡ σοφία; (nije li čitava protivnost, tj. sasvim protivna?).

2. kod ličnih pojmova (θεός, στρατηγός, ἄνθρωπος itd.) ako znače čitavu vrstu za razliku od drugih vrsta; tako ἄνθρωπος čovjek za razliku npr. od boga, životinje itd. [dok ὁ ἄνθρωπος (§ 372) znači: svatko tko je čovjek, za razliku od nekoga određenoga čovjeka]; — i kod vrsnih imena koja se kao (ili gotovo kao) vlastita imena upotrebljavaju; npr. βασιλεύς perzijski kralj; ἄστυ grad Atena; πόλις, νῆσος itd. za neki određen grad, otok; ἥλιος, οὐρανός i dr. Πάντων μέτρον ἄνθρωπός ἐστιν. — Ἐτύγχανον πρῴην εἰς ἄστυ οἴκοθεν ἀνιὼν Φαληρόθεν. — Ἦν ἥλιος ἐπὶ δυσμαῖς (na zapadu).

Bilj. Vlastita imena ne trebaju člana. Treba li pak lice kao već spomenuto ili poznato obilježiti, dodaje se član imenu njegovu ili apoziciji ako je ima: ὁ Σωκράτης ili Σωκράτης ὁ ᾽Αθηναῖος onaj (poznati) Sokrat (Atenjanin).

Imena zemalja redovno dobivaju član: ἡ ᾽Ασία, ἡ Εὐρώπη, ἡ Ἑλλάς, ἡ ᾽Αττική.

Imena rijekâ dolaze kao atribut između člana i riječi ποταμός: ὁ Εὐφράτης ποταμός.

Tako i druga zemljopisna imena ako su sa svojim apelativom (ὄρος, πόλις) istoga roda: τὸ Πήλιον ὄρος, ali ἡ Αἴτνη τὸ ὄρος. Kaže se Σικελία ἡ νῆσος.

3. u adverbnim izrazima (osobito u prepozicionalnim mjesnim i vremenskim oznakama); npr. ἐν δεξιᾷ, ἐπ᾽ ἀριστερά, κατ᾽ ἀγρούς (*ruri*), κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν (*terrā marique*); νυκτός, ἡμέρας, ἄμ᾽ ἕῳ, ἀφ᾽ ἑσπέρας, ἐκ παιδός (*a puero*) itd.

4. u općenim oznakama mjere, roda, imena itd. μέγεθος (veličinom), εὖρος (u širinu), πλῆθος (mnoštvom), ὄνομα (po imenu), γένος (γένει) rodom itd.

Atributne oznake stoje među članom i supstantivom ili (da bi se jače istakle) za supstantivom s ponovljenim članom. § 375.

Atributni položaj imaju:

1. Pridjevi i participi: ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ dobar čovjek, ili ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός čovjek (i to) dobar; ὁ παρὼν καιρός ili καιρὸς ὁ παρών.

2. Posvojne zamjenice i posesivni genitiv pokaznih i povratnih zamjenica (isp. § 210, 208); ὁ ἐμὸς πατήρ, ἡ τούτου οἰκία, ὁ ἐμαυτοῦ φίλος.

3. Imenice u posesivnom genitivu (§ 393): ὁ τῶν ᾽Αθηναίων δῆμος (ali i τῶν ᾽Αθηναίων ὁ δῆμος i ὁ δῆμος τῶν ᾽Αθηναίων).

4. Padeži s prijedlozima: ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη.

5. Prilozi: τὸ νῦν γένος sadašnji rod, αἱ παραυτίκα ἡδοναί časovite naslade, ἡ ἄγαν ἐλευθερία prevelika sloboda, ἡ πόλις ἡ ἄνω gornji grad.

Predikatne oznake stoje pred supstantivom koji ima član, ili za njim. Predikatne se oznake od atributnih razlikuju po tom što supstantiv s atributnom oznakom čini jedan pojam o kojem glagol nešto izriče, dok predikatna oznaka pristupa k supstantivu s glagolom. Tako φιλῶ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα znači: ljubim dobroga čovjeka, tj. o dobrom čovjeku izričem da ga ljubim; a φιλῶ ἀγαθὸν τὸν ἄνδρα ili φιλῶ τὸν ἄνδρα ἀγαθὸν znači: ljubim čovjeka dobra, tj. čovjek kojeg ljubim dobar je. Isp. još: ἅπαντες ἔχομεν τὸ σῶμα θνητόν tijelo koje imamo smrtno je; οἱ ᾽Αθηναῖοι ἡγοῦντο αὐτονόμων τῶν συμμάχων. § 376.

Predikatni položaj imaju:

§ 377. 1. Pokazne zamjenice οὗτος, ὅδε, ἐκεῖνος (isp. § 213): οὗτος ὁ ἀνήρ ili ὁ ἀνὴρ οὗτος taj čovjek.

2. Posesivni genitiv ličnih zamjenica i zamjenice αὐτός (isp. § 211, 2. b): ὁ πατήρ μου; τὸν παῖδα αὐτῆς *filium eius.*

3. Partitivni genitiv (§ 395. Bilj. 4): πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων.

4. ἄμφω, ἀμφότερος i ἑκάτερος: ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοί obje oči. ἑκάτερον τὸ στρατόπεδον jedan i drugi tabor.

Bilješka. Kod ἕκαστος (svaki) može supstantiv biti i bez člana: ἕκαστον τὸ ἔθνος, ἑκάστου ἔτους.

§ 378. **Sad atributni sad predikatni položaj** s različnim značenjem imaju pridjevi ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, μόνος, pa αὐτός i πᾶς (§ 379); isp. *summus, medius, extremus.*

1. τὸ ἄκρον ὄρος visoka gora;

τὸ ὄρος ἄκρον
ἄκρον τό ὄρος } vrh gore.

2. ἡ μέση πόλις srednji grad;

ἡ πόλις μέση
μέση ἡ πόλις } sredina grada.

3. ἡ ἐσχάτη νῆσος krajnji otok;

ἡ νῆσος ἐσχάτη
ἐσχάτη ἡ νῆσος } kraj otoka

4. ὁ μόνος υἱός jedini sin;

ὁ υἱὸς μόνος
μόνος ὁ υἱός } jedino (samo) sin.

5. ὁ αὐτὸς βασιλεύς isti kralj, *idem rex*;

ὁ βασιλεὺς αὐτός
αὐτὸς ὁ βασιλεύς } kralj sam, *rex ipse* (§ 207).

Πᾶς (ἅπας, σύμπας, ὅλος) znači: § 379.

1. s članom u predikatnom položaju: sav (određeni):

α) sing. πᾶσα ἡ πόλις / ἡ πόλις τᾶσα } sav (određeni) grad.

β) plur. πᾶσαι αἱ πόλεις / αἱ πόλεις πᾶσαι } svi (određeni) gradovi.

2. bez člana: a) sav (neodređen), b) svaki:

α) sing. πᾶσα πόλις / πόλις πᾶσα } a) sav (neodređen) grad. b) svaki grad.

β) plur. πᾶσαι πόλεις: a) svi (neodređeni) gradovi, b) svi gradovi (što ih igdje ima);

πᾶν ἀγαθόν sve samo dobro; παντὶ σθένει sa svom silom; πάντες ἄνθρωποι svi ljudi, sav svijet; ἐν πάσῃ ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῆν u potpunom bezvlađu i bezakonju živjeti.

3. s članom u atributnom položaju: cjelokupni:

ὁ πᾶς ἀριθμός cjelokupni broj;
τὸ πᾶν πλῆθος cjelokupno mnoštvo;
ἡ πᾶσα πόλις cjelokupni grad;
αἱ πᾶσαι πόλεις skup gradova;
οἱ πάντες, τὰ σύμπαντα kod brojeva: svega (u svemu).

Πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. — Περὶ πάντας τοὺς θεοὺς ἠσεβήκασι καὶ εἰς ἅπασαν τὴν πόλιν ἡμαρτήκασιν. — Οἱ Ἕλληνες τῆς ἡμέρας ὅλης διῆλθον οὐ πλέον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων. — Ἥδιστον πάντων ἐστὶν ἀλύπως διατελεῖν τὸν βίον ἅπαντα. — Ἔδοξε τοῖς Ἀθηναίοις οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μυτιληναίους ὅσοι ἡβῶσιν. — Δαρεῖος ἐβασίλευσε τὰ πάντα ἔξ καὶ τριάκοντα ἔτη. — Τῷ γὰρ καλῶς πράττοντι πᾶσα γῆ πατρίς. — Ὦ τέκνον, οὐχ ἅπαντα τῷ γήρᾳ κακὰ πρόσεστιν.

Glava XVI

PADEŽI

A. Akuzativ

Akuzativ je padež direktnoga ili bližega objekta. Objekt je ili § 380.
izvanji: τύπτω τὸν δοῦλον udaram roba, ili unutrašnji koji je već u glagolskoj radnji sadržan: τύπτω πεντήκοντα πληγάς udaram pedeset udaraca.

§ 381. I. **Izvanji objekt** pokazuje akuzativ kod prelaznih glagola. Prelazni su poimence ovi glagoli:

1. glagoli koji znače koristiti ili škoditi, dobro ili zlo činiti bilo zborom ili tvorom:

ὀνίνημι, ὠφελέω τινά koristim komu (*iuvo*),
βλάπτω τινά škodim komu;
εὖ ποιέω, εὐεργετέω τινά dobro činim komu,
κακῶς ποιέω, κακουργέω τινά zlo činim komu;
εὖ λέγω, εὐλογέω τινά govorim dobro o kom, hvalim koga,
κακῶς λέγω, κακηγορέω τινά govorim zlo o kom, kudim koga;
ἀδικέω τινά krivo činim komu;
κολακεύω τινά laskam komu (*adulor*).

Ἐσθλοῦ γὰρ ἀνδρὸς τοὺς πονοῦντας ὠφελεῖν. — Ῥᾴον ἐστι κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους ἢ εὖ.

Bilj. 1. Treba razlikovati εὖ, κακῶς πράττειν dobro, zlo nalaziti se od εὖ, κακῶς ποιεῖν.

Bilj. 2. Βοηθεῖν pomagati, λυσιτελεῖν koristiti, συμφέρει na korist je, slažu se s dativom (§ 411, 2).

§ 382. 2. glagoli koji znače: bježati, stizati, sakrivati se, premicati se:

φεύγω τινά bježim od koga;
ἀποδιδράσκω τινά utječem komu (*fugio*);
θηράω, θηρεύω τινά hvatam koga, težim za čim (τι),
μιμέομαί τινα ùglêdâm se na koga (*imitor*),
ζηλόω τινά povodim se za kim (*aemulor*);
λανθάνω τινά sakrivam se komu (*lateo*);
ἐπιλείπει τινά τι nedostaje komu (čega) (*deficit*).

Δόλιον γὰρ ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον. — Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης. — Ζήλου τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα καὶ τὸν σώφρονα. — Οὐδεὶς ποιῶν πονηρὰ λανθάνει θεούς (§ 501. b). — Τὸ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπε (*milites frumentum defecerat*) vojsci ponestade žita.

§ 383. 3. glagoli koji znače: bojati se (stidjeti se, čuvati se), braniti se, osvećivati se:

φοβέομαι, δέδοικά τινα bojim se koga (*timeo*),
ἐκ-, κατα-πλήττομαί τινα upropašćujem se od koga,
αἰδέομαί τινα zazirem od koga,
αἰσχύνομαί τινα stidim se koga,
φυλάττομαι, εὐλαβέομαί τινα čuvam se koga (*caveo*);
ἀμύνομαί τινα branim se od koga;
τιμωρέομαί τινα osvećujem se komu.

Τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων μὴ καταπλαγῆτε. — Αἰδεῖσθαί σε χρή, ὦ παῖ, τὸ λίαν καὶ φυλάττεσθαι φθόνον. — Τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιόν ἐστιν ἀμύνασθαι. — Κῦρος τοὺς κακούργους καὶ ἀδίκους ἀφειδέστατα ἐτιμωρεῖτο (osvećivaše se ≡ kažnjavaše).

4. neki isprvice neprelazni glagoli; npr. § 384.

μένω ostajem, čekam — τινά, τὶ čekam, očekujem koga, što,
σιγάω, σιωπάω šutim — τὶ prešućujem što,
σπεύδω, σπουδάζω hitim, spješim — τὶ pospješujem što,
πλέω brodim — τὴν θάλατταν brodim morem. Isp. Na moru ga jutro osvanulo.

Glagoli koji znače kretanje postaju prelazni ako se slože s prijedlogom (kao i u hs. i lat.); tako διαβαίνω ποταμόν prelazim rijeku *transgredior flumen*), παραβαίνω τεῖχος, ὄρος prelazim zid, goru, διέρχομαι τὴν χώραν idem kroz zemlju, ὑφίσταμαι κινδύνους dočekujem pogibli, παραπλέω νῆσον brodim mimo otok.

Bilj. Treba pamtiti: ὄμνυμι τοὺς θεούς zaklinjem se bogovima; ἐπιορκῶ θεόν zaklinjem se krivo bogom; zato νὴ (ναὶ μὰ) Δία tako mi Zeusa, οὐ μὰ τοὺς θεούς ne, tako mi bogova.

II. **Unutrašnji objekt** ili sadržaj pokazuje akuzativ kod prelaznih i neprelaznih glagola; u akuzativu je § 385.

1. imenica a) iste osnove ili b) istoga smisla kojega je glagol, obično s atributom:

a) πόλεμον πολεμεῖν rat ratovati,
μέγαν ἀγῶνα ἀγωνίζεσθαι velik boj biti (*magnam pugnam pugnare*),
βαρεῖαν νόσον νοσεῖν tešku bolest bolovati,
τὴν κακίστην δουλείαν δουλεύειν *turpissimam servitutem servire*;

b) μεγάλην μάχην ἀγωνίζεσθαι veliku borbu biti,
πάσας νόσους κάμνειν sve bolesti patiti.

Οὗτοι μέγιστα καὶ ἀνοσιώτατα ἁμαρτήματα ἁμαρτάνουσιν. — Μάτην οὖν ἔσῃ πεπλευκὼς τοσοῦτον πλοῦν.

Bilj. Sastavljanje glagola s imenicom iste osnove zove se *figura etymologica*.

2. imenica (ili srednji rod pridjeva ili zamjenice) koja bi bila atribut izostavljenoj imenici iste osnove ili istoga smisla kojega je glagol: μάχην νικᾶν = μάχης νίκην νικᾶν bojnu dobit dobivati, Ὀλύμπια νικᾶν = Ὀλυμπικὴν νίκην νικᾶν olimpijsku dobit dobivati (isp. postiti korizmu; *exsequias ire*), ἡδὺ (= ἡδὺν γέλωτα) γελᾶν slatko se smijati (*dulce ridere*), δεινὰ (= δεινὴν ὕβριν) ὑβρίζεσθαι strašno griješiti.

Tako πάντα νικᾶν, οὐδὲν φροντίζειν, μέγα φρονεῖν (ponositi se); τὰ ἄλλα ἐπιμελεῖσθαι, τί κλαίεις što plačeš, *quid fles*? itd.

Ταὐτὰ λυποῦμαι καὶ ταὐτὰ χαίρω τοῖς πολλοῖς (isp. lat.*hoc laetor*). — Ἔν σοι οὐχ ὁμολογῶ.

386. III. **Dva akuzativa,** i to

1. akuzativ izvanjega ličnog i izvanjega stvarnog objekta imaju glagoli koji znače: učiti, opominjati, tajit i; pitati, zahtijevati; oblačiti, svlačiti, lišavati:

διδάσκω τινά τι *doceo aliquem aliquid*,
ἀνα-, ὑπο-μιμνήσκω τινά τι opominjem koga čega,
κρύπτω, ἀποκρύπτομαί τινά τι *celo aliquem aliquid*;
ἐρωτάω τινά τι pitam koga (za) što,
αἰτέω τινά τι *posco aliquem aliquid*,
εἰσ-πράττω, -πράττομαί τινά τι utjerujem od koga što;
ἀμφιέννυμι, ἐνδύω, ἐκδύω τινά τι oblačim, svlačim komu što,
ἀφαιρέομαι, ἀποστερέω τινά τι lišavam koga čega.

Οἱ Ἐγεσταῖοι, ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς Ἀθηναίους, ἐδέοντό σφισι βοηθεῖν. — Ὁ Κῦρος ἠρώτα τοὺς αὐτομόλους τὰ τῶν πολεμίων. — Ἡριππίδας αἰτεῖ τὸν Ἀγησίλαον ὁπλίτας. — Σωκράτης τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιθυμοῦντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα. — Τὸν πάντα δ' ὄλβον ἦμαρ ἕν μ' ἀφείλετο.

Bilj. 1. U pasivu lični akuzativ postaje nominativ, a stvarni ostaje nepromijenjen; isp. *sententiam rogatus*. . Αἰάκης ὑπ' Ἀρισταγόρου ἀφῃρέθη τὴν ἀρχήν.

Bilj. 2. Kaže se također: ἀναμιμνήσκω τινά τινος (§ 400, 1, B. 2), ἀποστερέω τινά τινος, ἀφαιρέομαί τινός τι (§ 403, 1. i B. 2).

§ 387. 2. akuzativ izvanjega ličnog i unutrašnjega stvarnog objekta imaju mnogi prelazni glagoli: Σωκράτης ἕκαστον εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν ἐπεχείρει. — Οὐδένα πώποτε γραφὴν ἐγραψάμην nikoga nisam nikad tužbom tužio. — Λακεδαιμόνιοι πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἠδικήκασι καὶ μεγάλα.

Bilj U pasivu izvanji objekt postaje nominativ, a unutrašnji ostaje nepromijenjen: ἄλλην εὐεργεσίαν εὐεργετηθείς

§ 388. 3. akuzativ objekta i predikata imaju glagoli koji znače: zvati, držati; izbirati, činiti; pokazivati se:

ὀνομάζω, καλέω, λέγω τινά τι zovem koga čim (*nomino*),
νομίζω, ἡγέομαι, κρίνω τινά τι držim koga za što (*duco*);
αἱρέομαι, καθίστημί τινά τι izbiram (činim) koga čim (*creo, facio*);
παρέχω ἐμαυτόν τι pokazujem se čim (*praebeo, praesto me*).

Πόνους τοῦ ζῆν ἡδέως ἡγεμόνας νομίζετε. — Δαρεῖος Κῦρον σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξεν. Isp. Učinit ću djecu janjičare.

Bilj. U pasivu oba akuzativa postaju nominativi: Κῦρος ὑπὸ τοῦ πατρὸς στρατηγὸς ἀπεδείχθη. Isp. *Cicero consul creatus est.*

IV. **Prosti akuzativ.** — Akuzativ pristupa k neprelaznim glagolima i pridjevima da pojam njihov stegne u smislu hrvatskosrpskoga: što se — tiče, s obzirom na — (**akuzativ obzira**); hs. instr. (velik tijelom, a malen djelom), lat. u pjesnika ak. (*os umerosque dīs similis*), inače abl. limitationis. § 389.

κάμνω τὴν κεφαλήν, τοὺς ὀφθαλνούς bolujem od glave, od očiju;
(τὸ) γένος, ὄνομα rodom, po imenu;
(τὸ) πλῆθος, εὖρος, βάθος, κάλλος mnoštvom, u širinu, u dubinu, ljepotom (isp. § 374, 4).

Βέλτιόν ἐστι σῶμά γ' ἢ ψυχὴν νοσεῖν. — Τυφλὸς τά τ' ὦτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ. — Πάντα σοφὸν οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἶναι.

Akuzativ pokazuje **protezanje** u prostoru i vremenu na pitanja: kako daleko, kako dugo? (kao i u hs. i latinskom). § 390.

Βασιλεὺς καὶ Ἕλληνες ἀπεῖχον ἀλλήλων τριάκοντα στάδια. — Τὸν μὲν εὖ παθόντα δεῖ μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον, τὸν δὲ ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι.

Bilj. 1. Pamti: τριάκοντα ἔτη γεγονώς *triginta annos natus.* — ἑβδόμην ἡμέραν ἡ θυγάτηρ αὐτῷ ἐτετελευτήκει prije šest dana bješe mu kći umrla (= sedmi dan bješe mrtva).

Bilj. 2. Sam akuzativ smjera (na pitanje: kamo?) dolazi samo u pjesnikâ. U prozi mu se dodaju prijedlozi: εἰς Ἀθήνας (Ἀθήναζε) *Athenas.*

Mnogi akuzativi sadržaja (unutrašnjega objekta), obzira i protezanja postali su upravo prilozi (**adverbni akuzativ**): § 391.

Οὐδέν ništa (nikako) (*nihil*)
τί (za) što? (*quid?*)
πολύ kudikamo
(τὰ) πάντα u svemu (sasvim)
τοὐναντίον naprotiv
(τὸ) πρῶτον, (τὴν) πρώτην } najprije, u početku
(τὴν) ἀρχήν u početku
(τὸ) δεύτερον, τρίτον itd. (drugo, treće) drugi, treći put itd.
μακράν daleko
τίνα τρόπον; — τοῦτον τὸν τρόπον kojim načinom? — tim načinom
δίκην (τινός) poput
πρόφασιν tobože
τὸ κατ' ἐμέ što se mene tiče
τὸ πρίν prije, τὸ νῦν sada itd.

τι nešto (nekako)
τἆλλα uostalom (*ceterum*)
πολλά često
τὰ πολλά ponajviše
τὸ λοιπόν unaprijed
ἀρχήν (οὐ ili μή) uopće (ne)
τὸ τελευταῖον, τέλος napokon
τὴν ταχίστην (ὁδόν) brže-bolje
χάριν (τινός) (za ljubav) zaradi
δωρεάν (na dar) badava

B. Genitiv

§ 392. Grčki genitiv upotrebljava se kao pravi genitiv kod imena za pobližu oznaku imena, a kod glagola pokazuje u koje područje pripada glagolska radnja; osim toga zastupa ablativ te pokazuje ishodište radnje.

I. Pravi genitiv

§ 393. **Genitiv subjektni** ili **posesivni** pokazuje komu ili čemu što pripada ili od koga ili čega što dolazi:

1. kod imenicâ: ἡ οἰκία τοῦ πατρός kuća očeva; οἱ τοῦ Κλεάρχου ljudi Klearhovi, τὰ τῶν Ἀθηναίων (isp. § 373); — Κίμων Μιλτιάδου K. Miltijadov, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου; Θῆβαι τῆς Βοιωτίας T. u Beotiji.

Bilj. Ovamo idu i izrazi: ἐν Ἅιδου u Hadu (upravo: u onom što je Hadovo), εἰς Ἅιδου u Had.

2. kod kopulativnih glagola: εἶναι, γίγνεσθαι, νομίζεσθαι itd.

Οὗτος ὁ λόγος ἐστὶ Δημοσθένους ovaj je govor Demostenov. — Ἡ οἰκία τοῦ πατρὸς ἐγένετο kuća postade očeva.

Napose pamti: Δὶς ἐξαμαρτεῖν ταὐτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ nije svojstvo mudra čovjeka (isp. *Cuiusvis hominis est errare*), ali ἐμόν ἐστιν (*meum est*). — Ἐλευθέρου γὰρ ἀνδρὸς τἀληθῆ λέγειν. — Πολίτου ἀγαθοῦ νομίζεται θαρρεῖν.

3. kod posesivnih pridjeva: ἴδιος οἰκεῖός τινος (τινι, § 413, 1. b) *proprius alcjs.* (*alcui.*), κοινός τινος (τινι) zajednički, ἀλλότριός τινος (τινι) tuđ, ἱερός τινος *sacer alcjs.* Ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος mjesto je posvećeno Artemidi.

§ 394. **Genitiv objektni** pokazuje koga ili čega se koja radnja ili osjećanje tiče:

1. kod glagolskih imenica: ἡ τῆς πατρίδος σωτηρία spasenje domovine, ὁ φόβος τῶν πολεμίων (*timor hostium*) strah od neprijateljâ.

Bilj. Gen. obj. lične zamjenice može se zamijeniti posvojnom zamjenicom: φιλία ἡ ἐμή ljubav k meni (isp. lat. *fiducia tua*: pouzdanje u te; hs. laže od straha turskoga).

2. kod pridjeva koji znače: vješt ili nevješt: ἐπιστήμων *gnarus*, ἔμπειρος *peritus*, ἄπειρος *imperitus*, i kod pridjeva na -ικός koji znače sposobnost: Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων. — Καὶ παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρὴ καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων.

Genitiv partitivni pokazuje cijelost od koje se uzima dio: § 395.

1. kod imenâ uopće, i to kod imenica, pridjeva (navlastito u komparativu i superlativu), zamjenica i brojeva: — πλῆθος ἀνθρώπων mnoštvo ljudi, σωρὸς λίθων kup kamenja; — πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων mnogi od (između) Atenjana, πάντων ἄριστος najbolji od svih; — τίς, πότερος τῶν ἀδελφῶν; koji od (dvojice) braće? οὐδεὶς ἡμῶν nitko od nas.

Bilj. 1. Kod τί, τὶ, οὐδέν (μηδέν) srednji rod pridjeva ne stoji u genitivu: ἀγαθόν τι nešto dobro (*aliquid boni*, οὐδὲν κακόν ništa zlo (*nihil mali*).

Bilj. 2. Pamti: εἰς τοῦτο(τοσοῦτον) ἀνοίας ἦλθον (*eo insaniae progressi sunt*) dotle dotjeraše u mahnitosti.

Bilj. 3. Pridjev se kadšto u rodu i broju slaže s imenicom koja je u genitivu: πολλὴτῆς χῶρας (umj. πολὺ τῆς χώρας), ὁ λοιπὸς τοῦ χρόνου (umj. τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου).

Bilj. 4. Genitiv partitivni ima uvijek predikatan položaj (377, 3,): οἱ σοφοὶ τῶν ἀνθρώπων.

2. kod glagola, i to: § 396.

a) kod kopulativnih glagola: εἶναι biti među, τιθέναι brojiti među, καλεῖσθαι brojiti se među, κληροῦσθαι birati se među itd.

Καὶ ἐμὲ θὲς τῶν πεπεισμένων. — Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκλήθη. — Τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων;

b) kod glagola koji znače: imati dio i davati dio (u čemu):

μέτεστί μοι, μετέχω (τινί) τινος imam dio (s kim) u čemu,
κοινωνέω (τινί) τινος dionik sam,
μεταλαμβάνω (τινί) τινος dobivam dio,
μεταδίδωμί (τινί) τινος dajem (komu) dio,
προσήκει μοί τινος pripada mi dio.

Δεῖ ὑμᾶς καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. — Οἱ Ἀθηναῖοι πᾶσι τοῖς πολίταις ἐξ ἴσου μετεδίδοσαν πολιτείας τε καὶ ἀρχῶν.

c) kod glagola koji znače: uživati:

ἐσθίω τινός jedem čega,
γεύω τινά τινος dajem kušati,
ἀπολαύω τινός uživam,
πίνω τινός pijem čega,
γεύομαί τινος kušam, uživam,
ὀνίναμαί τινος koristim se čim.

Τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον πάντες ἄφρονες ἐγίνοντο (koji su saća jeli). — Ὅστις γὰρ οὐκ εἴωθε γεύεσθαι κακῶν, φέρει μέν, ἀλγεῖ δ' αὐχέν' ἐντιθεὶς ζυγῷ.

Bilj. Gdje se ne misli dio, stoji akuzativ: Σὺ μὲν ὕδωρ πίνεις, ἐγὼ δ' οἶνον ti piješ vodu, a ja vino. — Σωκράτης ἔπιε τὸ φάρμακον S. je popio otrov.

d) kod glagola koji znače: hvatati se:

λαμβάνω τινά τινος hvatam koga za što (τῆς χειρός za ruku),
ἅπτομαί τινος hvatam se;
ψαύω τινός dotičem se;
ἔχομαί τινος držim se;
πειράομαί τινος iskušavam što.

Τῶν ἀποθανόντων οὐδὲν ἄλγος ἅπτεται. — Ἤθους δικαίου φαῦλος οὐ ψαύει λόγος. — Τίς τῶν ἀνθρώπων οὐ πολλῶν κακῶν καὶ μεγάλων πεπείραται;

e) kod glagola koji znače: gađati i težiti, pogađati i promašivati:

στοχάζομαί τινος gađam (τοῦ σκοποῦ u biljegu);
ἐπιθυμέω, ἐφίεμαί τινος težim na što,
ἐράω, ὀρέρομαί τινος čeznem za čim;
τυγχάνω τινός pogađam, dobivam,
ἐφ-, ἐξικνέομαί τινος postižem;
ἁμαρτάνω, ἀποτυγχάνω τινός promašujem,
σφάλλομαι, ψεύδομαί τινος varam se u čemu.

Μὴ ἐφίεσο τῶν ἀδυνάτων, ἵνα μὴ σφαλῇς τῆς ἐλπίδος. — Μακάριος ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.

Bilj. ποθέω (*desidero*) slaže se s akuzativom.

§ 397. 3. kod pridjeva koji znače dioništvo: μέτοχος, κοινωνός (*particeps*) dionik, ἄμοιρος, ἄκληρος (*expers*) bez dijela.

Σοφίας ὁ κατὰ λόγον ζῶν μέτοχος. — Οἶδα ὑμᾶς κοινωνοὺς γεγονότας σοφίας.

§ 398. 4. kod priloga:

a) mjesta: ποῦ gdje, πόθεν odakle, ἐγγύς, πλησίον blizu itd. ποῦ τῆς γῆς *ubi terrarum*?

b) vremena; πότε kada, πηνίκα u koje doba, πρῷ rano, ὀψέ kasno: πηνίκα τῆς ἡμέρας u koje doba dana? ὀψὲ τῆς νυκτός kasno u noći;

c) načina: πῶς ἔχεις τῆς δόξης; kako si u mišljenju (kako misliš)?

§ 399. **Gen. qualitatis** pokazuje svojstvo, ali gotovo samo onda kad je veličina ili dob naznačena brojem:

1. kod imenicâ:

Τεῖχος εὖρος εἴκοσι ποδῶν, ὕψος δὲ ἑκατόν (u širinu od 20 stopa, u visinu od 100 stopa). — Τριῶν ἡμερῶν ὁδός.

2. kod kopulativnih glagola: εἶναι, γίγνεσθαι itd. Πρόξενος ἦν, ὅτε ἀπέθνῃσκεν, ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

Gen. memoriae (curae) stoji: § 400.

1. kod glagola:

μιμνήσκομαί τινος *reminiscor*,
ἐπιλανθάνομαί τινος *obliviscor*;
ἐπιμέλομαί τινος } marim (hajem) za što,
φροντίζω τινός } brinem (staram) se za što,
ἀμελέω τινός } ne marim (ne hajem) za što,
ὀλιγωρέω τινός } zanemarujem što,
μέλει μοί τινος stalo mi je do čega,
μεταμέλει μοί τινος *paenitet me alcjs.*

Μητρὸς ἐπιμελοῦ τῆς σεαυτοῦ καθὰ δύνῃ. — Τί ἡμῖν τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; τῶν ἐπιεικεστάτων μᾶλλον ἄξιόν ἐστι φροντίζειν. — Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκῇς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

Bilj. 1. Glagoli koji znače opominjati se i zaboravljati imaju stvarni objekt i u akuzativu: τὰ παρεληλυθότα μνημονεύειν, ἀμνημονεῖν τὰς ὑποσχέσεις; isp. *nihil nisi iniurias oblivisci.*

Bilj. 2. Opominjati koga čega znači (osim ἀναμιμνήσκω τινά τι (§ 386) još ἀναμιμνήσκω τινά τινος: Μή μ' ἀναμνήσῃς κακῶν.

2. kod pridjevâ:

μνήμων *memor*, ἀμνήμων *immemor*, ἐπιλήσμων zaboravan; ἐπιμελής zabrinut za što, ἀμελής bezbrižan za što.

Ἡ ἐπιθυμία τῆς τιμωρίας ἀμνήμονα τῶν κινδύνων καθίστη αὐτόν. — Ἐπιμελὴς τῶν φίλων εἶ.

Gen. potentiae dolazi: § 401.

1. kod glagolâ:

κρατέω τινός gospodar sam (gospodarim)
ἄρχω τινός vladalac sam (vladam)
βασιλεύω τινός kralj sam (kraljujem)
ἡγέομαί τινος vođa sam (vodim)
στρατηγέω τινός zapovjednik sam (zapovijedam).

Ζήσεις βίον κράτιστον, ἂν θυμοῦ κρατῇς. — Μετὰ Καμβύσην Δαρεῖος τῶν Περσῶν ἐβασίλευσεν. — Παρῆν καὶ Χειρίσοφος ἑπτακοσίους ἔχων ὁπλίτας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρῳ.

Bilj. Treba razlikovati:

κρατέω τινός gospodarim, vladam (imam vlast),
κρατέω τινά svlađujem, pobjeđujem (dobivam vlast);
ἡγοῦμαί τινος vodim, zapovijedam: στρατεύματος,
ἡγοῦμαί τινι vodim, pokazujem put: ναυσίν.

2. kod pridjevâ: ἐγκρατής *potens*, ἀκρατής *impotens*, κύριος gospodar:

Σωκράτης τῶν ἡδονῶν πασῶν ἐγκρατέστατος ἦν. — Ἡ τύχη πάντων ἐστὶ κυρία (gospodarica).

II. Ablativni genitiv

§ 402. **Gen. separationis** dolazi:

1. kod glagolâ:

a) koji znače odvajanje:

χωρίζω τινά τινος odvajam koga od čega
ἀπέχω τινά τινος odvraćam
ἀπέχω (intr.) τινός daleko sam od čega
ἀπέχομαί τινος *abstineo aliqua re*
φείδομαί τινος štedim koga
λύω, ἐλευθερόω τινά τινος } (*solvo*) *libero*
ἀπαλλάττω τινά τινος }
εἴργω τινά τινος } *prohibeo*
κωλύω τινά τινος }
εἴκω τινί τινος ustupam komu u čemu
χωρέω τινός ili τινί uzmičem pred kim.

Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία φαίνεται. — Ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα. — Ἄρης οὐκ ἀγαθῶν φείδεται, ἀλλὰ κακῶν. — Δοῦλος ὢν φοβεῖ τὸν Ἅιδην, ὅς σ' ἀπαλλάξει κακῶν; — Τοῖς πρεσβυτέροις δεῖ ὑπείκειν καὶ ὁδῶν καὶ ἑδρῶν καὶ λόγων.

b) kod glagolâ koji znače početanje i odustajanje:

ἄρχω τινός činim prvi, počinjem (a drugi nastavljaju), npr.
ἦρξε τοῦ λόγου ὧδε započe (otvori) raspravljanje;

ἄρχομαί τινος počinjem (i sâm nastavljam), npr.
ἤρξατο τοῦ λόγου ὧδε započe svoj govor ovako;

παύω τινά τινος odvraćam koga od čega,
παύομαί τινος odvraćam se, odustajem od čega.

Πειρᾶσθε σὺν τῷ νόῳ ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου. — Σωκράτης τοὺς συνόντας τῶν ἐπιθυμιῶν ἔπαυεν. — Ἔπαυσαν (skinuše) οἱ Ἀθηναῖοι Τιμόθεον τῆς στρατηγίας. — Ἔπειτα θρήνων καὶ γόων ἐπαύσατο.

c) kod glagolâ koji znače: čuti, doznavati: ἀκούω, πυνθάνομαι, αἰσθάνομαί τινός τι čujem, doznajem od koga što (isp. *audio ex, ab aliquo*).

Ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσασθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν (isp. To je Marko poslušao majke). — Πέμπει ἄνδρα πευσόμενον τοῦ ἐξηγητοῦ, ὅ τι χρείη ποιεῖν. — Τί δῆτα βούλει δεύτερον μαθεῖν ἐμοῦ;

Bilj. Treba razlikovati:

ἀκούω τι čujem nešto (ἀκούω φθόγγον čujem glas).

ἀκούω τινός (za lica i stvari) slušam nekoga (nešto); ἀκούω τῶν λόγων slušam govore.

2. kod pridjevâ: ἐλεύθερος prost (slobodan), καθαρός čist (isp. 1). Ἔργων πονηρῶν χεῖρ' ἐλευθέραν ἔχε.

Gen. copiae et inopiae dolazi § 403.

1. kod glagolâ:

εὐπορέω τινός obilujem (*abundo*) čim, γέμω τινος pun sam čega
πληρόω, ἐμπίμπλημί τί τινος punim
ἀπορέω, σπανίζω τινός nedostaje mi čega (*careo*)
κενόω τί τινος ispražnjujem
δέομαί τινος trebam (*egeo*)
ἀποστερέω τινά τινος lišavam
στέρομαί τινος lišen sam.

Ἅπαντας ἐμπλήσας ἐλπίδων καὶ χρημάτων ἀπέστελλεν (isp. hs. Da napunimo džepove pepela). — Σὺν θεοῖς οὐδενὸς ἀπορήσομεν. — Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. — Δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο.

Bilj. 1. δεῖν se upotrebljava:

a) bezlično: δεῖ μοί τινος treba mi čega (što), *mihi opus est aliqua re:* πολλῆς φρονήσεως velike razboritosti; πολλοῦ (ὀλίγου) δεῖ s inf.: mnogo (malo) nedostaje te bih... (*paulum abest quin*);

b) lično: α) za opisivanje brojeva složenih sa 8 i 9: ἔτη δυοῖν δέοντα εἴκοσι 18 godina (= 20 — 2); ἔπεμψαν τριήρεις μιᾶς δεούσας τριάκοντα.

β) πολλοῦ (ὀλίγου, τοσούτου) δέω s inf.: mnogo (malo, toliko) mi nedostaje te bih... (§ 473. Bilj. 3).

δέομαί τινος trebam nekoga (nečega): τῆς βοηθείας pomoći; δέομαί τινός τι molim nekoga za nešto: ταῦτ' ἐγὼ ὑμῶν δέομαι.

Bilj. 2. Glagoli koji znače lišavati slažu se i s dva akuzativa (§ 386); kod ἀφαιρέομαι kaže se i τινός τι: τῶν ἄλλων χρήματα.

2. kod pridjevâ:

μεστός, πλήρης, ἔμπλεώς τινος pun (*plenus*)
κενός, γυμνός, ἔρημός τινος prazan, bez
ἐνδεής τινος potreban (*inops*), πένης τινός siromašan nečim.

Χαρᾶς καὶ ἐπαίνων ἡ πόλις ἦν μεστή. — Παρέστηκεν ἀγὼν μέγας πλήρης στεναγμῶν οὐδὲ δακρύων κενός.

§ 404. **Gen. comparationis** dolazi:

1. kod komparativa umjesto ἤ s nom., ak. ili (rjeđe) s dativom: Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. — Φιλεῖ δ' ἑαυτοῦ πλεῖον οὐδεὶς οὐδένα. — Προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων ἄρχειν (= ἢ ἑτέροις). Isporedi hs. zeca plašljiviji; lat. *luce clarius*.

Bilj. Tako dolazi genitiv i kod pridjeva koji znače poređenje:

δεύτερος, ὕστερός τινος drugi, potonji (neznatniji, *inferior*)
διπλάσιός τινος dva puta toliki
διάφορός τινος različan.

Ἱππόνικος ἦν γένει οὐδενὸς ὕστερος τῶν πολιτῶν. — Ἐνταῦθ' ἀνὴρ γάρ ἐστιν ἀνδρὸς διάφορος, ἐν τῷ τό τε κακὸν εὖ φέρειν καὶ τἀγαθόν.

2. kod glagolâ koji znače poređenje (isp. § 401):

προέχω, ὑπερέχω τινός nadmašujem (§ 409)
περιγίγνομαι, περίειμί τινος nadjačavam
λείπομαι, ὑστερέω τινός zaostajem za kim
ἡττάομαι (ἥττων εἰμί) τινος bivam svladan od koga
διαφέρω τινός razlikujem se od koga.

Ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων. — Ἡ ἀρετὴ τοῦ πλήθους περιγίγνεται. — Φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται. — Οὐδαμοῦ ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων.

§ 405. **Gen. materiae** pokazuje od čega je što načinjeno (lat. *ex aliqua re*).

Οἱ στέφανοι οὐκ ἴων ἢ ῥόδων ἦσαν, ἀλλὰ χρυσίου.

§ 406. **Gen. causae** dolazi:

1. kod glagolâ koji znače duševno raspoloženje (*verba affectuum*) (isp. latinski: *gaudeo, doleo, glorior aliqua re*).

ἄγαμαι, θαυμάζω τινά τινος divim se
εὐδαιμονίζω, μακαρίζω τινά τινος držim za sretna
ζηλόω τινά τινος } zavidim
φθονέω τινί τινος }

Τοὺς ἀγγέλλοντας τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω, τῆς δὲ ἀξυνεσίας ne divim se smjelosti glasnikâ, nego nerazumnosti. — Τοὺς ἐν πολέμῳ τετελευτηκότας καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ.

Bilj. 1. Tako dolazi genitiv i u uzvicima od bola, čuda, itd. (isp. hs. Mili bože, čuda velikoga!).

Οἴμοι ταλαίνης *o me miseram*! — Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν.

Bilj. 2. Kaže se također ἄγαμαι, θαυμάζω τινός τι; umjesto gen. dolazi i ἐπί s dat. (§ 436, B., c, γ); τινὰ ἐπί τινι.

2. kod glagolâ i pridjevâ koji znače sudbeni postupak (gen. criminis), i to:

a) kod glagolâ:

αἰτιάομαί τινά τινος okrivljujem
διώκω, γράφομαί τινά τινος optužujem
κρίνω τινά τινος osuđujem
αἱρέω τινά τινος obličujem
ἁλίσκομαί τινος bivam obličen
φεύγω τινός bivam optužen
ἀποφεύγω τινός bivam oprošten.

Κλοπῆς γραφῆναι αἰσχρόν. — Οἱ πρέσβεις δώρων ἐκρίθησαν. — Σωκράτης ἀσεβείας ἔφυγεν ὑπὸ Μελήτου.

Bilj. O glagolima složenima sa κατά § 409, B.

b) kod pridjevâ: αἴτιος, ἔνοχος, ὑπόδικος kriv, ἀναίτιος nekriv:
Πολλῶν τὰ χρήματ' αἴτι' ἀνθρώποις κακῶν.

Gen. pretii pokazuje cijenu: § 407

1. kod glagolâ koji znače: kupovati, prodavati, cijeniti (isp. lat. *viginti talentis vendere*):

ἀγοράζω τί τινος, ὠνέομαί τί τινος } kupujem
μισθόω τινά τινος naimam

πωλέω, πιπράσκω, ἀποδίδομαί τί τινος } prodajem
ἀξιόω τινά τινος cijenim.

Οὐκ ἔστιν ἐμπορεύματα λυσιτελέστερα ἢ ὅσα ἄνθρωποι ἄθλων ὠνοῦνται. — Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγάθ' οἱ θεοί.

Bilj. 1. πολλοῦ (*magno*) skupo, ὀλίγου (*parvo*) cijene;
τιμῶ τι πολλοῦ (ὀλίγου) *magno* (*parvo*) *aestimo*;
τιμῶ τινι θανάτου osuđujem koga na smrt (o sucu),
τιμῶμαί τινι θανάτου predlažem za koga smrt (o tužitelju).

Bilj. 2. Umjesto πολλοῦ dolazi i περὶ πολλοῦ, περὶ πλείστου (osobito kod ποιέομαι cijenim): Οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

2. kod pridjevâ:

ἄξιός τινος vrijedan, ἀνάξιός τινος nevrijedan
ὠνητός, ὤνιός τινος na prodaju za.

Ἀρχῆς τετευχὼς ἴσθι ταύτης ἄξιος. — Ἀρετή τε δόξα τ' ἐστὶν ὤνιος πόνου.

§ 408. **Gen. temporis** dolazi:

1. na pitanje: kada?

νυκτός noću ἡμέρας danju
θέρους *aestate* χειμῶνος *hieme*
ἑκάστου ἔτους svake godine.

Genitiv s članom ima distributivno značenje (§ 371, 1): τοῦ μηνός svakoga mjeseca: Κῦρος ὑπισχνεῖται τρία ἡμιδαρεικὰ δώσειν τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ.

2. na pitanje: otkada? za koje vrijeme?

πολλοῦ, πλείστου χρόνου od dugo, vrlo dugo vremena
πέντε, δέκα ἡμερῶν za pet, deset dana

isp. lat. *longo intervallo, decem annis, paucis diebus.*

Πιέζονται οἱ Θηβαῖοι σπάνει σίτου διὰ τὸ δυοῖν ἐτοῖν μὴ εἰληφέναι καρπὸν ἐκ τῆς γῆς. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Ἀθηναίων δύναμιν.

§ 409. Genitiv dolazi **uz glagole složene s prijedlozima** koji znače odvajanje ili nadmašanje; osobito uz glagole složene s prijedlozima:

ἀπό (isp. § 402): ἀποτρέπω τινός odvraćam od
ἀπογιγνώσκω τινός očajavam o
ἀφίστημί τινος odvraćam
ἀφίσταμαί τινος otpadam

ἐκ (isp. § 402): ἐκβάλλω τινά τινος istjerujem
ἐκπίπτω τινός bivam istjeran
ἐξίστημί τινά τινος udaljujem
ἐξίσταμαί τινος udaljujem se

πρό (isp. § 404): προαιρέομαί τινος volim
προκρίνω τινός *praefero alicui*
προτίθημί τινος *antepōno alicui*
προίστημί τινος *praeficio alicui*
προκινδυνεύω borim se (pred) za
προτιμάω častim pred.

Οὐδενὸς χρὴ πράγματος τὸν εὖ πονοῦνθ' ὅλως ἀπογνῶναι ποτε. — Οὐκ οἶσθα, ὅτι τὰ φαλάγγια (otrovno bilje) τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοῦ φρονεῖν ἐξίστησιν. — Τὰ σώσοντα τῶν ῥᾳστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. — Πολίτου ἀγαθοῦ νομίζω προκινδυνεύειν ἐθέλειν τοῦ πλήθους.

Bilj. Glagoli složeni sa κατά imaju genitiv uza se ako znače neprijateljsku radnju ili osudu:

καταγελάω τινός podsmijevam se komu
καταφρονέω τινός prezirem koga
κατεῖπον (-ερῶ, -είρηκα), κατηγορέω optužujem koga
καταγιγνώσκω, καταψηφίζομαί τινός τι osuđujem koga na
(npr. καταγιγνώσκω αὐτοῦ θάνατον, pas. κατεγνώσθη αὐτοῦ θάνατος).

Τοῦ κινδύνου κατεφρόνησεν. — Οὐδεὶς αὐτὸς αὑτοῦ κατηγόρησε πώποτε.

C. Dativ

Grčki dativ ili je pravi dativ te pokazuje indirektni objekt ili zastupa (kao i lat. ablativ) prvotni instrumental (socijativ) i lokativ. § 410

I. Pravi dativ

Dativ indirektnoga objekta dolazi (kao i u hs. i lat.): § 411.

1. kod tranzitivnih glagolâ koji znače davati, govoriti itd.:
Ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά.

Bilj. κελεύω slaže se kao i *iubeo* s ak. s inf.

2. kod intranzitivnih glagolâ:

βοηθέω τινί pomažem komu
ἀκολουθέω, ἕπομαί τινι slijedim koga
πείθομαί τινι pokoravam se komu (ali πείθω τινά nagovaram koga)
λυσιτελέω (συμφέρει) τινί koristim (ali ὠφελέω, ὀνίνημί τινα)
δουλεύω, ὑπηρετέω τινί služim (ali θεραπεύω τινά)
τιμωρέω τινί pomažem komu, osvećujem koga (ali τιμωρέομαί τινα osvećujem se komu)
φθονέω τινί τινος zavidim komu što (§ 406)
ὀργίζομαί τινι ljutim se na koga
μέμφομαί τινί τι zamjeravam komu što (ali μέμφομαί τινα kudim koga)
λοιδορέομαί τινι prigovaram komu (ali λοιδορέω τινά grdim koga)
γαμέομαί τινι *nubo alicui* (ali γαμέω τινά *uxorem duco*)
ἔοικά τινι nalikujem (εἰκάζω τινί τι poredim što s čim)
πλησιάζω τινί blizu sam, drug sam
μέλει μοί τινος stalo mi je do čega (§ 400)
πρέπει, προσήκει μοι pristoji mi se.

Ἔπεσθαι δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ καὶ ἡ ἀναισχυντία. — Εἰ τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τῷ ἑταίρῳ τὸν φόνον, αὐτὸς ἀποθανεῖ (ako osvetiš smrt Patrokla, tvoga prijatelja). — Δίκαια ἂν πράττοι ὁ τοῖς νόμοις πειθόμενος, ἄδικα δὲ ὁ τούτοις ἀπειθῶν.

Bilj. Pamti εὔχομαί τινι želim komu: ὑμῖν ἀγαθά,
εὔχομαι θεοῖς τι zavjetujem se bogovima: θύσειν σωτήρια
ili: molim se bogovima za: σωτηρίαν, σώζειν.

3. kod pridjevâ:

ἴσος, ὅμοιός τινι jednak
παραπλήσιός τινι sličan
φίλος, εὔνους, ἵλεώς τινι prijateljski, dobar, milostiv
ἐναντίος, ἐχθρός protivan, neprijateljski.

Ὁ ἀγαθὸς τῷ ἀγαθῷ μόνος φίλος. — Οἱ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὔνοί εἰσιν.

4. kod glagolskih imenica koje su u vezi s glagolima pod 1. i 2: Τὴν τοῖς φίλοις βοήθειαν λέγεις καλὴν εἶναι.

§ 412. Dativ interesa

1. Dativ commodi ili incommodi pokazuje komu se na korist ili štetu što radi: Τοῦτ' ἐστι τὸ ζῆν μὴ σεαυτῷ ζῆν μόνῳ. — Μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός.

2. Dativ posesivni pokazuje komu što pripada (uz glagole εἶναι, γίγνεσθαι, ὑπάρχειν); isp. lat. *spes mihi est.* Ἄλλοις μὲν χρήματά ἐστι πολλά, ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί. — Φύσει ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.

Bilj. Uz ὄνομά μοί ἐστι (*mihi nomen est*) stoji ime u onom padežu u kojem je ὄνομα: Τῷ μὲν πατρὶ Πυριλάμπης ὄνομα, αὐτῷ δέ γε Ἀντιφῶν. — Ἔδοξα ἀκοῦσαι ὄνομα αὐτῷ εἶναι Ἀγάθωνα.

3. Dativ etički pokazuje nečije zanimanje za nešto: Ὦ μῆτερ, ὡς καλός μοι ὁ πάππος (kako lijep mi je djed). — Ὦ τέκνον, ἦ βέβηκεν ἡμῖν ὁ ξένος; (isp. lat. *Ouid mihi Celsus agit?*)

4. Dativ relations dolazi kod participa koji znače: nekomu (za nekoga), tko....; ako tko.... Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον (ako tko plovi). — Τῷ γὰρ καλῶς πράττοντι πᾶσα γῆ πατρίς. Isp. lat. *Sita Anticyra est in Locride laeva parte sinum Corinthiacum intranti.*

Tako i: (ὡς) συνελόντι εἰπεῖν ukratko rekavši; γίγνεταί μοι βουλομένῳ, ἡδομένῳ, ἀχθομένῳ događa mi se po želji, na radost, na žalost; isp. *insperanti mihi et Cottae, sed valde optanti utrique nostrum cecidit.*

Bilj. Dva dativa koji se u latinskom jeziku upotrebljavaju jedan za lice, drugi za svrhu (npr. *honori esse; laudi, dono dare*), grčki jezik ne poznaje: Γυναικὶ κόσμος (*ornamento*) ὁ τρόπος, οὐ τὰ χρυσία.

5. Dativ auctoris dolazi:

a) kod glagolskoga pridjeva na -τέος: ἡμῖν ποιητέον *nobis faciendum*

b) često (umjesto ὑπό s gen.) kod pasiva, osobito kod perf. pas.: τὰ ὑμῖν (= ὑφ' ὑμῶν) πεπραγμένα vaša djela; isp. lat. *disputatione, quae mihi* (= *a me*) *nuper habita est* (isp. § 449, 2, B.).

Τἀληθὲς ἀνθρώποισιν οὐχ εὑρίσκεται. — Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτά μοι εἰρήσθω.

II. Dativ društva (d. sociativus)

pokazuje društvo, sastajanje ili zajedničko djelovanje u prijateljskom § 413.
ili neprijateljskom smislu; u latinskom obično abl. s prijedlogom (*cum*).

Tako dolazi dativ:

1. kod glagolâ, pridjevâ i prilogâ koji znače društvo (ili što je tomu protivno), i to:

a) kod glagola:

κοινωνέω, μετέχω τινί τινος imam s kim dio u čemu
ὁμιλέω τινί družim se s kim
διαλέγομαί τινι razgovaram se
ὁμολογέω, ὁμονοέω, τινί slažem se
ἐρίζω, διαφέρομαί τινι prepirem se
μάχομαι, πολεμέω τινί borim se
σπένδομαί τινι sklapam savez
κεράννυμι, μείγνυμί τινι miješam s čim
ἐν (ἐπι) τυγχάνω τινί sastajem se

Σοφοῖς ὁμιλῶν αὐτὸς ἐκβήσῃ σοφός. — Σωκράτης τοῖς νεανίαις διελέγετο περὶ ἀρετῆς. — Διὶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχῃ. — Ὡς ἡδὺ συνέσει χρηστότης κεκραμένη.

Bilj. Πολεμεῖν i μάχεσθαι σύν τινι ili μετά τινος znači: boriti se u društvu, savezu s kim (§ 427. a, 430 A).

b) kod pridjeva: ἴδιος, οἰκεῖος, κοινός, ἀλλότριός τινι (i τινος § 393, 3). Ἡ Θάσος ἦν τότε Λακεδαιμονίοις μὲν οἰκεία, ὑμῖν δὲ ἀλλοτρία.

c) kod priloga: ὁμοῦ τινι zajedno s kim, ἅμα τινί zajedno s kim: Ἥξει Δωριακὸς πόλεμος καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

2. kod izraza koji pokazuju kretanje ili djelovanje vojvode zajedno s četama (redovno bez σύν):

ὀλίγῳ στρατεύματι πορεύεσθαι (*parva manu*),
δισχιλίοις ὁπλίταις στρατεύειν.

Ἐντεῦθεν Κῦρος ἐξελαύνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι παντί.

3. kod αὐτός: zajedno sa – i ὁ αὐτός τινι: isti kao (isti s-): Τῶν νεῶν τινας ἀναδούμενοι εἷλκον κενάς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλον (zajedno s momčadi). – Ὡπλισμένοι ἦσαν οἱ περὶ τὸν Κῦρον τοῖς αὐτοῖς Κύρῳ ὅπλοις (istim oružjem kao i Kir; istim oružjem s Kirom).

III. Instrumentalni dativ

§ 414. Kad dativ zastupa instrumental, pokazuje poput lat. ablativa (a hs. instrumentala):

1. sredstvo ili oruđe (dat. instrumenti):

Οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτήσατο. – Ἀνὴρ ἀτυχῶν σῴζεται ταῖς ἐλπίσιν.

Bilj. Pamti: χρῆσθαί τινι *uti aliqua re ili aliquo* upotrebljavati što ili družiti se s kim, χρῆσθαί τινί ili πρός, εἴς τι upotrebljavati što ili koga za (na) što. Σοὶ φίλῳ χρήσομαι.

2. uzrok (dativus causae) osobito s glagolima *affectuum*:

a) φόβῳ, φθόνῳ, ἀνάγκῃ ποιεῖν τι od straha, zavisti, nužde činiti što (i ὑπό s gen.);

b) ἥδομαι, χαίρω τινί radujem se čemu
λυπέομαι, ἄχθομαί τινι žalostim se zbog čega
αἰσχύνομαί τινι stidim se čega (i ἐπί s dat.)
χαλεπῶς φέρω τινί ili τι ljutim se na što
ἀγαπάω τινί ili τι zadovoljan sam čim
(ali ἀγαπάω τινά ljubim koga).

Ἀλλ' ἄλλος ἄλλοις μᾶλλον ἥδεται τρόποις. – Χαλεπῶς ἔφερον τῷ πολέμῳ. – Οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν ὑπὸ λύπης. – Ἐπὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι μὴ λυποῦ, ἀναγκαῖον γάρ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αἰσχρῶς τελευτῶσιν.

3. način (dat. modi):

τούτῳ τῷ τρόπῳ, οὐδενὶ τρόπῳ tim, nikakvim načinom;
τῇδε ovako, ταύτῃ tako;
δρόμῳ trkom, βίᾳ silom, κραυγῇ s vikom, σιγῇ tiho;
δημοσίᾳ *publice*, ἰδίᾳ *privatim*, κοινῇ zajednički;
τῷ ὄντι, ἔργῳ doista, λόγῳ, προφάσει tobože;
παντὶ σθένει sa svom silom, πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ svakim načinom.

Οἱ Πέρσαι οὐ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ καὶ ἡσυχῇ προσῆσαν. — Λόγῳ γὰρ ἦσαν οὗτοι, οὐκ ἔργῳ φίλοι.

4. mjeru, razliku (dat. mensurae et differentiae) na pitanje: (za) koliko? kod komparativnih pojmova:

πολλῷ (ὀλίγῳ) μείζων *multo* (*paulo*) *maior*,
ὅσῳ — τοσούτῳ *quo* — *eo*

Οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν. — Δέκα ἔτεσι πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι μάχης οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι ἐνίκησαν.

Bilj. Pored πολλῷ, ὀλίγῳ nalazi se i ὀλίγον, πολύ; samo τί, τι, οὐδέν: οὐδὲν ἧττον *nihilo minus*.

IV. Lokativni dativ

1. Dativ loci na pitanje gdje? dolazi u prozi uvijek s prijedlogom (ἐν, § 415. παρά, ὑπό) osim priloga τῇδε ovdje, ταύτῃ tu, ᾗ gdje, κύκλῳ naokolo, i lokativa οἴκοι, Ἀθήνησιν itd. (§ 188. Bilj.); u hs. lokativ s prijedlogom, u lat. abl. s prijedlogom. Pjesnici ga upotrebljavaju i bez prijedloga, npr. Νῦν δ' ἀγροῖσι τυγχάνει (*ruri*, na selu). Sof. (isp. § 546, 3).

2. Dativ temporis na pitanje kada?

a) bez ἐν, kad se naznačuje datum (kada? tj. koji dan, koje godine? itd.) i kod svetkovinskih imena:

ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, τῇ ὑστεραίᾳ drugi dan, τετάρτῳ ἔτει, τῷ ἐπιόντι μηνί drugi mjesec, Παναθηναίοις o P.

b) sa ἐν „za vrijeme„ (§ 426, b):

Ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι. — Ἐν νυκτὶ βουλὴ τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.

Bilj. Treba razlikovati: τὴν ἡμέραν (§ 390); ἡμέρας, τῆς ἡμέρας (§ 408); τῇ ἡμέρᾳ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ.

Dativ dolazi kod glagola složenih s prijedlozima: §416.

σύν (§ 413): σύνειμί τινι u društvu sam s kim,
συμμαχέω τινί borim se u društvu s kim,
συμπονέω τινί trudim se, trpim (u društvu) s kim,
συμπράττω τινί radim (u društvu) s kim, pomažem komu;

ἐν (§ 415): ἔνειμί τινι pribivam čemu,
ἐμμένω τινί ostajem pri čemu,
ἐμπίπτω τινί zapadam u što,
ἐντυγχάνω τινί namjeravam se na što;

ἐπί (§ 413): ἐπιβουλεύω τινί vrebam koga,
ἐπιτίθεμαί τινι napadam na koga;

πρός: προσέχω (τὸν νοῦν) τινι pazim na što,

περί: περιπίπτω τινί dopadam komu u ruke,

παρά: πάρειμι, παρίσταμαί τινι pomažem komu.

Φίλος φίλῳ γὰρ συμπονῶν αὑτῷ πονεῖ. — Σωκράτης προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομεῖν. — Φυλάττεσθε μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι.

Glava XVII

PRIJEDLOZI

§ 417. Prijedlozi su isprva bili prilozi (§ 547, 2). U atičkoj prozi dolazi u tom značenju samo još prijedlog πρός: πρὸς δέ k tomu pak, osim toga.

Bilj. O anastrofi v. § 37. Bilj.

Prijedlozi dolaze ili u savezu s imenima u različnim padežima ili u složenicama.

Prilozi koji se mogu samo u savezu s imenima nalaziti, a u složenicama se ne upotrebljavaju, zovu se nepravi prijedlozi. Takvi su ovi prilozi koji svi dolaze s genitivom:

ἄνευ bez, *sine*
ἐκτός izvan, *extra*
ἐντός unutra u, *intra*
μεταξύ među, *inter*
πλήν osim, *praeter*
πέρᾱν s one strane, *trans*
ἔμπροσθεν sprijeda, pred
ὄπισθεν straga, za
ἄχρι, μέχρι do, *usque ad*
ἔξω iz, izvan
εἴσω u, unutra u
ἐγγύς, πλησίον blizu, *prope*
πόρρω, πρόσω daleko od
πέρᾱ preko, *ultra*
ἕνεκα radi, *causa i propter*
ἐναντίον nasuprot, pred, *coram*
ἑκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν s obje strane.

Uopće se nalazi uz prijedloge:

Akuzativ na pitanje: kamo? dokle?
Genitiv na pitanje: otkud? odakle?
Dativ na pitanje: gdje? s čim?

ali se grčki jezik često razlikuje od hrvatskosrpskoga.

Pregled prijedlogâ* § 41

		Genitiv	Dativ	Akuzativ
	εἰς			u (s ak.)
	ἀνά			uz, po
	ὡς			k
Prijedlozi s jednim padežom	ἀντί	mjesto, za (s ak.)		
	ἀπό	od		
	ἐκ (ἐξ)	iz		
	πρό	pred, za (s ak.)		
	ἐν		u (s lok.)	
	σύν		s(a) (s instr.)	
Prijedlozi s dva padeža	διά	kroz		zbog
	κατά	s(a) (s gen.), protiv		niz, po
	μετά	s(a) (s instr.)		poslije
	ὑπέρ	nad, za (s ak.)		preko
Prijedlozi s tri padeža	ἀμφί	(oko)	(oko)	oko
	περί	o	(oko)	oko
	παρά	od	kod	k, mimo (pokraj, uz), protiv
	πρός	od	kod, osim	k, prema (protiv)
	ἐπί	na, za (s gen.)	na	na (s ak.)
	ὑπό	pod, od	pod	pod (s ak.)

*) *versus memoriales*:

Uz drugi padež metni ἐκ i πρό, ἀντί, ἀπό,
Uz treći ἐν i σύν, uz četvrti εἰς, ὡς, ἀνά;
S dva stoje padeža διά, κατά, ὑπέρ, μετά,
A sa tri πρός, ἀμφί, περί, ἐπί, ὑπό, παρά.

I. Prijedlozi s jednim padežom

A. prijedlozi s **akuzativom**

§ 419. 1. εἰς (ἐς): u s ak., lat. *in* s ak:

a) mjesto: ἐμβάλλειν εἰς τὴν Ἀττικήν provaljivati u Atiku, εἰς τοσοῦτον ἀνοίας ἔρχεσθαι do tolike bezumnosti dolaziti, εἰς τὸ πλῆθος λέγειν mnoštvu govoriti.

Bilj. Glagoli koji znače sakupljati se primaju redovito, kao i u latinskom jeziku, prijedlog εἰς: συνιέναι εἰς τὸ ἱερόν sastati se u hramu (*convenire in templum*.

b) vrijeme: εἰς τὴν ἑσπέραν navečer, εἰς τὸν καιρόν u pravo doba, εἰς τὴν ὑστεραίαν do sutra, εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον za čitavo vrijeme.

c) preneseno:

α) svrhu: χρῆσθαί τινι εἴς τι (§ 414, 1, B.) upotrebljavati što za (na) što, χρήσιμος, ἐπιτήδειος, ἱκανὸς εἴς τι koristan za što, prikladan na što, ἡ παρασκευὴ εἰς τὸν πόλεμον priprava za rat.

β) smjer čuvstva ili djela: ἁμαρτάνειν εἴς τινα, τι griješiti se o koga, o što.

γ) kod broja: εἰς διακοσίους do dvjesta.

U složenicama: εἰσάγω uvodim, εἰσοράω *intueor*.

§ 420. 2. ἀνά (isp. ἄνω; protivno je κατά): uz, po:

a) mjesto: ἀνὰ τὸ πεδίον uz ravninu, ἀνὰ τὸν ποταμόν uz rijeku;

b) vrijeme: ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν (uz) čitav dan;

c) preneseno: ἀνὰ κράτος po snazi, ἀνὰ λόγον prema razmjeru, razmjerno;

d) distributivno: ἀνὰ τέτταρας po četiri, ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν dan po dan.

U složenicama: ἀναβαίνω uzlazim, ἀναχωρέω uzmičem, ἀνορθόω popravljam.

Bilj. U pjesnika dolazi taj prijedlog i s dativom: na.

§ 421. 3. ὡς k, samo uz lica: πέμπω ὡς βασιλέα šaljem (ka) kralju.

B. Prijedlozi s **genitivom**

1. ἀντί (zapravo: nasuprot, isporedi ἐν-αντί-ος): umjesto, za; αἱρεῖσθαι τὸ χεῖρον ἀντὶ τοῦ βελτίονος birati gore umjesto boljega, τί μοι ἀντὶ τούτων δώσεις što ćeš mi za to dati? ἀνθ' οὗ zato, što.

U složenicama: ἀντιλέγω protivim se, ἀντιδίδωμι naplaćujem.

2. ἀπό: od, lat. *a, ab*: § 423.

a) mjesto: ἀπ' Ἀθηνῶν od Atene, ἀφ' ἵππου μάχεσθαι boriti se s konja, ἀπὸ σκοποῦ daleko od cilja;

b) vrijeme: ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας od toga dana, εὐθὺς ἀφ' ἑσπέρας odmah s večera, ἀφ' οὗ (*ex quo*) otkad;

c) preneseno:

α) rod: ἐσθλῶν ἀπ' ἀνδρῶν ἐσθλὰ γίγνεται τέκνα;

β) uzrok: καλεῖσθαι ἀπό τινος zvati se po kome, ἀπὸ τύχης slučajno, ἀφ' ἑαυτοῦ sam od sebe;

γ) sredstvo: τὸν βίον ἔχειν ἀπό τινος živjeti od čega.

U složenicama: ἀπέρχομαι odlazim, ἀποδίδωμι (od)vraćam.

3. ἐκ, pred samoglasnicima ἐξ: iz (lat. ex; protivno je εἰς): § 424.

a) mjesto: ἐκ τῆς πόλεως φεύγειν iz grada bježati, ἐκ δεξιᾶς, ἐξ ἀριστερᾶς zdesna, slijeva, δῆσαι, κρεμάσαι τι ἔκ τινος objesiti što o što (lat. *pendere ex*);

b) vrijeme: ἐξ ἀρχῆς iz početka, ἐκ παίδων iz djetinjstva, ἐκ τῆς εἰρήνης iza mira, ἐκ τούτου iza toga, ἐξ οὗ (*ex quo*) otkad;

c) preneseno:

α) rod: ἐκ (od) πατρὸς χρηστοῦ εἶναι;

β) uzrok: ἐκ τούτου zato;

γ) način: ἐκ τῶν παρόντων (βουλεύεσθαι) po sadašnjim prilikama, ἐκ τῶν δυνατῶν po mogućnosti, ἐξ ἴσου jednako, ἐξ ἀπροσδοκήτου iznenada.

U složenicama: ἐξάγω izvodim, ἐκκρίνω izbiram, ἐκμανθάνω izučavam.

4. πρό: pred, za, lat. *pro*: § 425.

a) mjesto: πρὸ τῆς πόλεως pred gradom;

b) vrijeme: πρὸ τῆς μάχης (pred bitkom) prije bitke, πρὸ τοῦ prije toga (§ 370, 3);

c) preneseno:

α) cijenu: πρὸ πάντων αἱρεῖσθαί τι pred svim, radije od svega bir ati, tj. najvoljeti što;

β) zaštitu: μάχεσθαι πρὸ τῆς πατρίδος *pro patria* (isp. ὑπέρ).

U složenicama: προτάττω stavljam na čelo, προειπεῖν (pro--reći) naprijed reći, προπονέω trudim se za koga.

C. Prijedlozi s **dativom**

§ 426. 1. ἐν: u s lok., lat. *in* s abl.:

a) mjesto: ἐν Ἀθήναις, ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη bitka kod M., ἐν τοῖς φίλοις među prijateljima; τιθέναι τι ἔν τινι τόπῳ *collocare, ponere aliquid in loco* (hs. na mjesto);

b) vrijeme (§ 415, 2): ἐν νυκτί, ἐν πέντε ἡμέραις, ἐν ταῖς σπονδαῖς za primirja, ἐν ᾧ dok;

c) preneseno: ἐν φόβῳ εἶναι, ἐν ἑαυτῷ εἶναι pri sebi biti, ἐν αἰτίᾳ ἔχειν τινά kriviti koga; ἐν σοί ἐστιν na tebi je.

U složenicama: ἔνοπλος u oružju, ἐμμένω ostajem u (kod).

§ 427. 2. σύν ili ξύν: s(a) s instr., lat. *cum*:

a) društvo: σὺν τοῖς φίλοις εἶναι biti s prijateljima, σύν τινι πολεμεῖν ratovati u društvu s kim (§ 413, 1. a, Bilj.). οἱ σὺν Φαλίνῳ F. pratioci.

b) pratnju: σὺν κραυγῇ προιέναι s vikom (uz viku) napredovati, σὺν τῷ δικαίῳ = δικαίως, σὺν τάχει = ταχέως *cum celeritate* (s brzinom) = *celeriter* (brzo), σὺν τῷ σῷ ἀγαθῷ *cum commodo tuo* (na tvoju korist).

U složenicama: συλλέγω sabiram; συμπράττω τινί radim (u društvu) s kim, pomažem komu (§ 416).

II. Prijedlozi s dva padeža:

s genitivom i akuzativom

§ 428. 1. διά:

A. s **genitivom:** kroz, lat. *per*:

a) mjesto: διὰ Συρίας kroz S., διὰ χειρῶν ἔχειν u rukama imati, διὰ πολλοῦ daleko;

b) vrijeme: διὰ παντὸς τοῦ χρόνου (kroza) sve vrijeme, jednako, διὰ πέντε ἐτῶν nakon pet godina, svakih pet godina;

c) sredstvo: δι' ἀγγέλου ἐρωτᾶν τι (kroz poslanika) preko poslanika pitati što, δι' ὀφθαλμῶν ὁρᾶν očima gledati, διὰ τάχους u brzini.

B. s **akuzativom:** zbog, lat. *propter*: διὰ ταῦτα zbog toga, zato, διὰ φόβον (zbog) od straha, δι' ἡμᾶς σέσωσθε kroz nas ste spaseni.

U složenicama: διαβαίνω prolazim, prelazim; διανέμω razdjeljujem (*distribuo*).

2. κατά (isp. κάτω; protivno je ἀνά): § 429.

A. s **genitivom:**

a) mjesto: α) s(a) s gen.: κατὰ τοῦ τείχους ῥίπτειν τινά sa zida bacati; β) pod: κατὰ γῆς δῦναι pod zemlju saći, τὰ κατὰ γῆς što je pod zemljom;

b) preneseno: na (protiv): λέγειν κατά τινος govoriti (na koga ili) protiv koga (protivno je ὑπέρ s gen. § 431); zato καταφρονέω τινός, isp. § 409, B.

B. s **akuzativom:**

a) mjesto: niz, po, prema: κατὰ τὸν ποταμόν niz rijeku, κατ' ἀγρούς *ruri*, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν *terra marique*, οἱ κατὰ τοὺς Μήδους τεταγμένοι oni koji su (prema) protiv M. postavljeni;

b) vrijeme: κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον u ono vrijeme, οἱ καθ' ἡμᾶς koji su za nas (živih), naši vršnjaci;

c) preneseno:

α) ticanje: τὸ κατὰ τὸν πόλεμον što se rata tiče, τὸ κατ' ἐμέ što se mene tiče;

β) način (= *secundum*): κατὰ τοὺς νόμους po zakonima (protivno je παρά s akuz.), κατὰ Πλάτωνα po Pl., κατὰ δύναμιν prema snazi, καθ' ἡσυχίαν u miru;

d) distributivno: καθ' ἕνα jedan po jedan, κατ' ἄνδρα *viritim*, καθ' ἡμέραν *quotidie*.

U složenicama: καταβαίνω silazim (protivno je ἀναβαίνω); κατάγω vodim natrag, κάθοδος povratak; κατακαίω popaljujem.

3. μετά: § 430.

A. s **genitivom:** s(a) s instr. (lat. *cum*): μάχεσθαι μετά τινος boriti se (u društvu) s kim (§ 413, 1. a, Bilj.), οἱ μετ' Ἀριαίου A. s vojskom svojom (§ 373), μετὰ δακρύων sa suzama.

B. s **akuzativom:** (za) poslije, lat. *post*:

a) vrijeme: μετὰ τὴν μάχην poslije bitke, μετὰ ταῦτα zatim;

b) red: ποταμὸς μέγιστος μετὰ Ἴστρον. — Ἔσχατοι μετὰ Κύνητας οἰκοῦσιν.

U složenicama: μετέχω, μεταδίδωμί τινος (§ 396, b); μετατίθημι premještam, μεταβάλλω promjenjujem.

Bilj. U pjesnikâ dolazi taj prijedlog i s dativom: među.

§ 431. 4. ὑπέρ:

A. s **genitivom:**

a) mjesto: nad s instr. (*super*): ὁ ἥλιος ὑπὲρ ἡμῶν πορεύεται nad nama, στῆναι ὑπὲρ κεφαλῆς stati više glave;

b) zaštitu: za s ak. (*pro*): μάχεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος boriti se za domovinu, δεδιέναι ὑπὲρ τῶν παίδων bojati se za djecu, λέγειν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου govoriti za ono što je najbolje (protivno je λέγειν κατὰ Φιλίππου § 429, A. b).

B. s **akuzativom:** preko (*supra, ultra*):

a) mjesto: ὑπὲρ τὰς στήλας τὰς τοῦ Ἡρακλέους πλεῖν preko H. stupova ploviti, ὑπὲρ τὸν Ἑλλήσποντον οἰκεῖν preko H. stanovati;

b) vrijeme: ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη γεγονώς komu je preko pedeset godina;

c) preneseno: ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου preko snage moje (*supra vires*), ὑπὲρ ἄνθρωπον φρονεῖν misliti prekoljudski, tj. kako ne dolikuje čovjeku (protivno je κατ' ἄνθρωπον po ljudski § 429, B, c, β).

U složenicama ὑπερβάλλω prebacujem preko čega (τινός i τὶ), prestižem (τινά); ὑπερέχω prelazno: držim nad čim (τινός, τινί), neprelazno: nadvisujem što (τινός i τὶ); ὑπερβαίνω prelazim, ὑπεροράω previđam (τινός i τινά), ὑπερφρονέω prezirem (τινός i τινά); ὑπέρσοφος premudar.

III. Prijedlozi s tri padeža:

s genitivom, dativom i akuzativom

§ 432. 1. ἀμφί:

A. s **genitivom:** oko (rijetko u prozi) (= περί s gen.).
B. s **dativom:** oko, o (samo u pjesnikâ) (= περί s dat.) (§ 547. 5. c).

C. s **akuzativom** = περί s akuzativom: oko, o:

a) mjesto: ἀμφ' αὐτόν oko sebe, οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον (§ 373);

b) vrijeme: ἀμφὶ μέσας νύκτας oko ponoći;

c) preneseno: ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη oko 50 god. (*circiter*).

U složenicama: ἀμφίρρυτος optočen, ἀμφιέννυμι oblačim.

2. περί: oko, o. § 433.

A. s **genitivom:** o: λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης govoriti o miru, ἐρίζειν περὶ τῆς ἀρχῆς otimati se oko vlasti (o vlast), φοβεῖσθαι περὶ τῆς πόλεως bojati se za grad;

περὶ πολλοῦ, περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι *magni, pluris, plurimi facere aliquid*..

περὶ ὀλίγου, περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαί τι *parvi, nihili facere aliquid* (§ 407, 1, B. 2).

B. s **dativom** (u prozi rijetko): θώρακα ἔχειν περί τοῖς στέρνοις imati oklop oko prsiju, δεδιέναι περὶ πάσῃ τῇ πόλει bojati se za cijeli grad.

C. s **akuzativom:** oko:

a) mjesto: περὶ τὸ τεῖχος oko zida, οἱ περὶ Ἀριαῖον A. i ljudi njegovi (§ 373);

b) vrijeme: περὶ μέσας νύκτας oko ponoći;

c) preneseno: ἀπέθανον αὐτῶν περὶ τριακοσίους oko tri stotine, σπουδάζειν περὶ φιλοσοφίαν truditi se oko filozofije, ἁμαρτάνουσι περὶ ἡμᾶς griješe se o nas, τὰ περὶ τὸν πόλεμον što se rata tiče.

U složenicama: περιέρχομαι obilazim, περιβάλλομαι τεῖχος opkoljujem zidom (τὴν πόλιν); περιχαρής preveseo; περιοράω previđam.

3. παρά: § 434.

A. s **genitivom:** od: ἥκειν παρὰ βασιλέως doći od kralja, λαμβάνειν, αἰτεῖν παρὰ φίλων dobivati, tražiti od prijatelja, μανθάνειν, πυνθάνεσθαι παρὰ σοφοῦ ἀνδρός učiti se, doznavati od mudra čovjeka.

B. s **dativom:** kod (osobito kod ličnih pojmova): παρὰ βασιλεῖ, παρὰ τοῖς Μήδοις kod kralja, kod Međana, παρὰ τοῖς εὖ φρονοῦσιν kod (tj. po sudu) razboritih ljudi.

C. s **akuzativom:** k, mimo:

a) mjesto: k, pokraj: ἄγειν παρὰ βασιλέα voditi ka kralju, πορεύεσθαι παρὰ τὴν θάλατταν ići pokraj mora;

b) vrijeme: παρ' ὅλον τὸν βίον *per totam vitam*;

c) preneseno:

α) (mimo, preko) protiv (protivno je κατά): παρὰ τοὺς νόμους protiv zakona;

β) mimo: παρὰ τοὺς ἄλλους εὔτακτος valjan mimo ostale.

U složenicama: παρακαλέω dozivam, πάρειμι *adsum*; παραπλέω plovim mimo, παραβαίνω prestupam.

§ 435. 4. πρός:

A. s **genitivom:** od:

a) mjesto: πρὸς νότου s juga, πρὸς Ὀλύνθου prema O., πρός τινος εἶναι (*ab aliquo stare*) biti na čijoj strani, ἔπαινον πρὸς ὑμῶν ἔχω od vas, ἐλεύθερον εἶναι πρὸς πατρὸς καὶ πρὸς μητρός od oca i od matere;

b) preneseno: δοκεῖς μοι τὸν λόγον πρὸς ἐμοῦ λέγειν čini se da govoriš s moga stajališta; ὀμνύναι πρὸς θεῶν zaklinjati se bogovima.

B. s **dativom:** kod:

a) mjesto: πρὸς Βαβυλῶνι kod B., πρὸς τοῖς πράγμασιν εἶναι baviti se događajima;

b) preneseno: πρὸς τούτοις k tomu, osim toga.

C. s **akuzativom:** k, prema:

a) mjesto: ἦλθον πρὸς ἡμᾶς πρέσβεις dođoše k nama poslanici, πρὸς μεσημβρίαν k, prema jugu;

b) vrijeme: πρὸς ἑσπέραν k večeru;

c) preneseno:

α) prijateljski i neprijateljski smjer: ἀγορεύειν πρὸς τὸν δῆμον govoriti (k) narodu, σπονδὰς ποιεῖσθαι πρός τινα ugovor sklapati s kim, πολεμεῖν πρός τινα ratovati protiv, na koga;

β) obzir: βουλεύεσθαι πρὸς καιρούς odlučivati prema zgodama, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον što se rata tiče;

γ) poređenje: οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν ništa nisu novci prema kreposti;

δ) svrha: λέγειν πρὸς χάριν za ljubav, za volju, πίνειν πρὸς ἡδονήν piti po volji.

U složenicama: προσάγω dovodim, προστίθημι dodajem.

§ 436. 5. ἐπί: na:

A. s **genitivom:**

a) mjesto: α) na pitanje: gdje? ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι voziti se na kolima; β) na pitanje: kamo? ἐπὶ Σάμου πλεῖν put Sama ploviti;

b) vrijeme: ἐπὶ Κροίσου ἄρχοντος za vladanja K., ἐπ' ἐμοῦ za mene živa, οἱ ἐφ' ἡμῶν naši vršnjaci;

c) preneseno: α) upravljanje: οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων koji su nad (javnim) poslovima, tj. oblasti; β) distributivno: ἐπὶ τεττάρων πορεύεσθαι po četvorica stupati, ἐφ' ἑαυτοῦ sam za se.

B. s **dativom:**

a) mjesto: ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι na desnom krilu, ἐπὶ ναυσίν na brodovima;

b) vrijeme: ἐπὶ τούτοις nato, ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ na treći znak;

c) preneseno:

α) upravljanje: οἱ ἐπὶ ταῖς ναυσίν koji su nad brodovima, tj. nadzornici brodova;

β) zavisnost: ἐπ' ἐμοί ἐστιν (na meni) do mene je (*penes me*), ἐπὶ τοῖς πολεμίοις εἶναι biti u vlasti neprijateljima;

γ) uzrok (§ 406 1, B. 2): χαίρειν ἐπ' αἰσχραῖς ἡδοναῖς radovati se sramotnim nasladama, μέγα φρονεῖν ἐπ' ἀρετῇ ponositi se krepošću;

δ) pogodba: ἐπὶ μισθῷ za plaću, ἐπὶ τούτοις pod tim pogodbama, ἐφ' ᾧτε pod pogodbom da (§ 473, B. 2, d);

ε) svrha: τοῖς ἐπ' ὠφελείᾳ πεποιημένοις χρῆσθαι ἐπὶ βλάβῃ ono, što je na korist načinjeno, upotrebljavati na štetu.

C. s **akuzativom:**

a) mjesto: ἐφ' ἵππον ἀναβαίνειν penjati se na konja, ἐπὶ τὰ ὅπλα τρέχειν na oružje skakati, ἐπὶ πολύ (na) daleko;

b) vrijeme: ἐπὶ πολὺν χρόνον na dugo vremena;

c) preneseno: ἐπὶ λείαν ἐξιέναι na plijen izići, ἐφ' ὕδωρ πέμπειν po vodu slati, στρατεύειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους vojevati na neprijatelje.

U složenicama: ἐπιδίδωμι dodajem; ἐπιστρατεύω najavljujem.

6. ὑπό: pod (*sub*): § 437.

A. s **genitivom:**

a) mjesto: ὑπὸ γῆς ἦλθεν εἰς φῶς ispod zemlje dođe na vidjelo, τὰ ὑπὸ τῆς γῆς što je pod zemljom;

b) preneseno:

α) kod pasiva: od (latinski *ab*): νικᾶσθαι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων bivati pobijeđen od H., ἀποθνήσκειν ὑπὸ φονέως od ubilca;

β) uzrok: ὑπὸ φόβου od straha, ὑπὸ λύπης od žalosti;

γ) pratnju: ὑπ' αὐλοῦ χορεύειν uz frulu igrati.

B. s **dativom:**

a) mjesto: τὰ ἐπὶ γῆς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ἐστιν ono što je na zemlji pod nebom je, ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει;

b) preneseno: ὑπ' Ἀθηναίοις εἶναι pod Atenjanima, tj. u vlasti A., ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι poda se, tj. u svoju vlast stavljati.

C. s **akuzativom**:

a) mjesto: ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον odoše pod drveće, ὑπ' αὐτὰ τὰ τείχη ἄγειν pod same zidove voditi;

b) vrijeme: ὑπὸ νύκτα pod noć (*sub noctem*);

c) preneseno: ὑφ' ἑαυτὸν ποιεῖσθαι poda se, tj. u svoju vlast stavljati.

U složenicama: ὑποδύομαι podlažem se, ὑποχείριος područan ὑποφαίνομαι pojavljujem se (malo-pomalo); ὑποπέμπω (potajno) šaljem (isp. potkrasti, potkupiti, potkazati).

Glava XVIII

ZAMJENICE

§ 438. 1. Kako se upotrebljavaju **lične zamjenice,** uči § 206.

2. Nominativ lične zamjenice 3. lica nadoknađuje se u oprekama obično zamjenicom αὐτός,ili kod veće sile zamjenicom ἐκεῖνος ako se govori o licima koja nisu nazočna, a zamjenicama ὅδε i οὗτος ako su nazočna; o ὁ δέ a on – isp. § 370, 2.

Ἔφασαν τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι, αὐτοὶ δὲ σῴζειν τοὺς νόμους. – Κλέων οὐκ ἔφη αὐτός, ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν.

§ 439. 1. **Refleksivna** se **zamjenica** upotrebljava:

a) kao direktni refleksiv kad se proteže na subjekt iste rečenice (§ 209, 3): Γνῶθι σαυτόν. – Ὁ σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Bilj. Izuzetak je δοκῶ μοι *mihi videor*.

b) kao indirektni refleksiv kad se proteže na subjekt u glavnoj rečenici: Ὀρέστης φεύγων ἔπεισεν Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν.

Bilj. 1. Obično dolazi refleksivna zamjenica kao indirektni refleksiv samo za 3. lice, a za 1. i 2. lice služe kao indirektni refleksiv lične zamjenice: ἐφοβούμην, μή μοι ὀργισθείης.

Bilj. 2. Indirektni refleksiv za 3. lice mogu zastupati:

a) kosi padeži zamjenice αὐτός s gledišta piščeva: Ἔρχονται πρὸς Ξενοφῶντα καὶ λέγουσι, ὅτι μεταμέλοι αὐτοῖς (*sibi*). — Ξενοφῶν οὐ τοῦτο ἠρώτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ (*sibi*) πορεύεσθαι ἢ μένειν,

b) oblici οἷ (ili enkl. οἱ) i σφίσιν (rjeđe σφῶν, σφᾶς): Λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ (*secum*) περὶ σοφίας. — Ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖθαι βασιλέα.

Pripadanje se kazuje ovako (isp. § 210, B.): § 440.

1. ako nije refleksivno (tj. ako se ne proteže na subjekt):

a) ako je slabije naglašeno: genitivom pron. pers. u predikatnom položaju:

1. l. μου moj ἡμῶν naš 2. l. σου tvoj ὑμῶν vaš 3. l. αὐτοῦ, -ῆς njegov, -zin αὐτῶν njihov

b) ako je jače naglašeno: pron. pos. (gen. pron. οὗτος, ἐκεῖνος) u atributnom položaju:

1. l. ὁ ἐμός moj ὁ ἡμέτερος naš 2. l. ὁ σός tvoj ὁ ὑμέτερος vaš 3. l. ὁ τούτου, ταύτης njegov, -zin ὁ τούτων njihov

2. ako je refleksivno (tj. ako se proteže na subjekt):

a) ako je slabije naglašeno: pron. pos. u atributnom položaju:

1. l. ὁ ἐμός svoj ὁ ἡμέτερος svoj 2. l. ὁ σός svoj ὁ ὑμέτερος svoj 3. l. (ὁ ἑαυτοῦ, -ῆς svoj) (ὁ ἑαυτῶν svoj)

b) ako je jače naglašeno: genitivom pron. refl. u atributnom položaju:

1. l. ὁ ἐμαυτοῦ, -ῆς svoj ὁ ἡμέτερος αὐτῶν svoj 2. l. ὁ σεαυτοῦ, -ῆς svoj ὁ ὑμέτερος αὐτῶν svoj 3. l. ὁ ἑαυτοῦ, -ῆς svoj ὁ ἑαυτῶν svoj

Οὐχ ἡ πόλις σου τὸ γένος εὐγενὲς ποιεῖ, σὺ δ' εὐγενίζεις τὴν πόλιν πράττων καλῶς. — Ὑμεῖς τοὺς ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. — Ἀφικνοῦνται παρὰ Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιάν. — Κἀπὶ τοῖς σαυτῆς κακοῖσι κἀπὶ τοῖς ἐμοῖς γελᾷς. — Ἀστυάγης τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα μετεπέμψατο καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς. — Ἀπέχεσθε τῶν ἀλλοτρίων, ἵνα ἀσφαλέστερον τοὺς οἴκους τοὺς ὑμετέρους αὐτῶν κεκτῆσθε (*vestras ipsorum domus*).

Bilj. 1. Umjesto ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν upotrebljava se također ἡμῶν αὐτῶν, ὑμῶν αὐτῶν, umjesto ἑαυτῶν također σφῶν αὐτῶν i σφέτερος αὐτῶν.

Bilj. 2. Pripadanje naznačuje i sam član; v. § 371, B. 1.

1. Što znači zamjenica αὐτός, v. § 207; 378, 5. § 441.

2. Καὶ αὐτός znači (kao: et *ipse*): i sam, također. Σοφοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσῃ σοφός.

3. Τρίτος itd. αὐτός znači: sàmtrećî itd.

Bilj. O αὐτός u dat. i o ὁ αὐτός s dat. isporedi § 413, 3.

§ 442. **Pokazne zamjenice.** 1. ὅδε (ovaj) pokazuje ono što je pred očima, što istom dolazi, οὗτος (taj) ono što je već spomenuto, što je već prošlo, ἐκεῖνος (onaj) ono što je daleko. Τούτων αἴτιος Χαιρεφῶν ὅδε. — Ταῦτα μὲν δὴ σύ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε. — Ὅδε ὁ ἀνήρ često = ἐγώ.

2. Kao ὅδε i οὗτος razlikuju se također: τοιόσδε i τοιοῦτος, τοσόσδε i τοσοῦτος, ὧδε i οὕτως itd. Κλέαρχος μὲν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

3. Riječima καὶ οὗτος dodaje se naknadno (kao u latinskom jeziku riječima: *et is*, *atque is*) već spomenutomu imenu (a riječima καὶ ταῦτα, *idque*, cijeloj rečenici) osobito znatna oznaka (i to), ili se predikat proteže još i na druga lica (također). Λακεδαιμόνιοι ξυνέστασαν ναυτικῷ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους. — Σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις, καὶ ταῦτα σοφὸς ὤν (i to premda si m.). — Ἀγίας καὶ Σωκράτης καὶ τούτω (također) ἀπεθανέτην.

4. „Onaj koji (tko)„ znači οὗτος, ὅς (*is*, *qui*) ili ὁ s part. (isp. § 372, Bilj.); npr. οὗτος, ὃς λέγει ili ὁ λέγων onaj tko govori.

Bilj. O članu kod pokaznih zamjenica isp. § 214, 1. i 377.

§ 443. **Relativne zamjenice.** Proste relativne zamjenice i prilozi (ὅς, οἷος, ὅσος; οὗ, ὅτε, ὡς) protežu se na određen predmet (individualno), a složene (ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος; ὅπου, ὁπότε, ὅπως) na koji god predmet iste vrste (generično) (ὅς koji, tko, qui; ὅστις koji god, tko god, *quicumque*, *quisquis*).

Ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ. — Μακάριος ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου.

Bilj. 1. Kaže se: οὐκ ἔστιν ὅστις, οὐδείς ἐστιν ὅστις, τίς ἐστιν ὅστις, πᾶς ὅστις (pl. πάντες ὅσοι).

Bilj. 2. Pamti:

Ἔστιν ὅστις gdjetko, ἔστιν ὅτε gdjekad, ἔστιν οὗ gdjegdje, ἔστιν ᾧ gdjekomu, ἔστιν οἵ i εἰσὶν οἵ gdjekoji.

Ἄκων ἔστιν οὓς ἐγὼ ἐπαινῶ καὶ φιλῶ. — Ὁ μηχανοποιὸς πόλεις ἔστιν ὅτε ὅλας σῴζει. Isp. *Est ubi id isto modo valeat.*

Bilj. 3. Ὅσπερ se proteže na nešto poznato (*qui quidem*), ὅς γε naznačuje još i uzrok (*quippe qui*). Κλέαρχον παρεκάλεσε Κῦρος σύμβουλον, ὅς γε αὐτῷ ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων.

§ 444. Relativna zamjenica u rodu i broju slaže se s riječju na koju se proteže, a padež joj ovisi o glagolu relativne rečenice (kao i u hrvatskosrpskom i latinskom jeziku).

No, relativna zamjenica koja bi bila u akuzativ slaže se često i u padežu s riječju na koju se proteže ako je ova riječ u genitivu ili dativu (**asimilacija** ili atrakcija relativa).

Ako je riječ na koju se relativna zamjenica proteže pokazna zamjenica, izostavlja se; ako je imenica, meće se redovno bez člana na kraj relativne rečenice.

Ἔστε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε. — Κῦρος ἠναγκάζετο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου διδόναι λόγον ὧν ἐποίει (= τούτων, ἃ ἐ.). — Νῦν ἐπαινῶ σε ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις (= ἐπὶ τούτοις, ἃ λ. itd.). — Τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας (= τῆς χώρας, ἣν κ.). — Ἐπορεύετο σὺν ᾗ εἶχε δυνάμει. — Ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν ἢ οὔ; (= τούτοις, ἃ ὡμολογήσαμεν δίκαια ὄντα).

Bilj. 1. Rjeđe se ime ili zamjenica asimilira relativu (*assimilatio inversa*): Ἀνεῖλε τῷ Ξενοφῶντι ὁ Ἀπόλλων θεοῖς οἷς ἔδει θύειν (= θεούς, οἷς).

Bilj. 2. Asimilacija je i u ovom: πιστεύω οἵῳ σοὶ ἀνδρί umjesto πιστεύω ἀνδρὶ τοιούτῳ, οἷος σύ (εἶ). — Obrnuta asimilacija nalazi se i u formuli οὐδείς (ἐστιν) ὅστις οὐ (svatko): οὐδενὶ ὅτῳ οὐκ ἀποκρίνεται.

Ako jednoj imenici pripadaju dvije takve relativne rečenice (ili više njih) da bi drugi relativ imao stajati u drugom padežu negoli prvi, drugi se relativ ili izostavlja ili zamjenjuje zamjenicom αὐτός ili ličnom zamjenicom. § 445.

Ἀριαῖος, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ (tj. ᾧ) ἐδώκαμεν καὶ (tj. παρ' οὗ) ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. — Ὅστις λέγει μὲν εὖ, τὰ δ' ἔργ' ἐφ' οἷς λέγει αἴσχρ' ἐστὶν αὐτοῦ, τοῦτον οὐκ αἰνῶ ποτε. — Καὶ νῦν τί χρὴ δρᾶν; ὅστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ μ' Ἑλλήνων στρατός. — Isp. *Viriathus, quem C. Laelius praetor fregit et comminuit ferocitatemque eius repressit.*

Upitne zamjenice i prilozi: τίς, ποῖος, λόσος; ποῦ, πότε, πῶς upotrebljavaju se i u direktnim i u indirektnim pitanjima; složene: ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος; ὅπου, ὁπότε, ὅπως samo u indirektnima. Τίς τε καὶ πόθεν πάρει; — Πυθαγόρας ἐρωτηθείς, τί ἐστι φίλος, ἀπεκρίνατο. ἄλλος ἐγώ. — Οὐκ ἴστε, ὅ τι ποιεῖτε. § 446.

Glava XIX

VRSTE GLAGOLSKE

I. Aktiv

1. Neki se glagoli upotrebljavaju sad prelazno, sad neprelazno: § 447.

ἄγω vodim	neprel.	idem;
ἐλαύνω gonim	„	idem, vozim se, jašem;
αἴρω dižem	„	polazim;
ὁρμάω podbadam	„	polazim;
καταλύω isprežem	„	stajem;

τελευτάω svršavam	neprel. umirem;
ἔχω imam, držim	„ (s pril.) jesam;
πράττω radim	„ (s pril.) nalazim se;
εἰσ-, ἐμβάλλω umećem	„ provaljujem;
ἐξίημι izašiljem	„ utječem;
διαφέρω raznosim	„ razlikujem se.

Bilj. Isporedi i § 329.

2. Neki se aktivni glagoli upotrebljavaju kao pasiv drugih glagola (isp. i § 315. b, B. 4):

διώκω progonim	φεύγω bivam prognan;
ἀποκτείνω ubijam	ἀποθνήσκω (ὑπό τινος) bivam ubit;
ἐκβάλλω istjerujem	ἐκπίπτω bivam istjeran;
λαβεῖν ili ἑλεῖν (za)uzeti	ἁλῶναι biti (za)uzet;
εὖ, κακῶς ποιέω (τινά) dobro, zlo činim (komu)	εὖ, κακῶς πάσχω (ὑπό τινος) dobro, zlo primam (od koga).

3. Aktiv ima (kao u hs. i lat.) kadšto kauzativno značenje: Κῦρος ἐξέκοψε τὸν παράδεισον καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν (isiječe, tj. dade isjeći).

II. Medij

Medij pokazuje:

§ 448. 1. da subjekt nešto radi na sebi, tj. da je subjekt radnje zajedno i direktni objek njezin (**direktni medij**):

λούω perem	λούομαι perem se,
γυμνάζω vježbam	γυμνάζομαι vježbam se,
ἀμφιέννυμι oblačim	ἀμφιέννυμαι oblačim se.

Direktni je medij dobio često neprelazno značenje:

παύω zaustavljam	παύομαι zaustavljam se, prestajem.
φαίνω pokazujem	φαίνομαι pokazujem se, pojavljujem se.
ἵστημι stavljam	ἵσταμαι stavljam se, stupam.

2. da subjekt nešto radi za se, sebi na korist (**indirektni medij**):

αἱροῦμαι uzimam za se, biram;
ἀμύνομαι odbijam sebi na korist, branim se;
φυλάττομαί τινα pazim na koga sebi u prilog, čuvam se koga;
ἄρχω počinjem (a drugi nastavljaju).
ἄρχομαι počinjem svoj posao (koji sam i nastavljam) (§ 402, 1, b);
ὁ νομοθέτης γράφει, τίθησι νόμους zakonodavac izdaje zakone;
ὁ δῆμος γράφεται, τίθεται νόμους narod sam sebi daje zakone.

Ἐπειδὴ περσβύτερός εἰμι Κύρου, εἰκὸς ἄρχειν με λόγου. — Τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε svoj je govor počinjao ovako.

3. da subjekt nešto radi sam, sa svojom snagom (**dinamički medij**):

παρέχω dajem, παρέχομαι dajem od svoga;
σκοποῦμαι motrim tačno, ispitujem;
πολιτεύω građanin sam, πολιτεύομαι radim kao građanin bavim se državnim poslovima;)
πόλεμον ποιῶ zamećem rat (*bellum moveo*),
πόλεμον ποιοῦμαι (= πολεμέω) ratujem (*bellum gero*);
λόγους ποιοῦμαι = λέγω.

4. da subjekt čini (*curat*) da se nešto za nj radi (**kauzativni medij**):

δανείζομαι činim da mi se u zajam daje, uzimam u zajam,
δικάζομαι činim da mi se sudi, prêm se,
μισθοῦμαι činim da mi se daje pod zakup, zakupljujem,
τίνομαι činim da mi se globa plaća, globim, kažnjavam.

III. Pasiv

1. Lični pasiv imaju i glagoli koje se u aktivu slažu s genitivom § 449. ili dativom:

ἀμελέω τινός zanemarujem koga,	ἀμελοῦμαι bivam zanemaren;
πιστεύω τινί vjerujem komu,	πιστεύομαι vjeruje mi se;
φθονέω τινί zavidim komu,	φθονοῦμαι zavidi mi se.

2. Lice od kojega radnja dolazi stoji ponajviše u gen. sa ὑπό = *ab* s abl.; isp. § 437 A, b, α.

Bilj. Rjeđe dolaze ἀπό, ἐκ, παρά i πρός s gen.

Umjesto padeža s prijedlogom dolazi sam dativ (auctoris) kod glagolskih pridjeva i kod perf. pas.; isp. § 412, 5.

Glava XX

VREMENA

1. Grčkim glagolskim oblicima kazuje se: § 450.

a) kakvoća radnje, tj. je li radnja nesvršena (imperfektna), svršena (perfektna) ili gotova;

b) vrijeme kada se radnja vrši, da li u sadašnjosti, prošlosti ili budućnosti.

2. Nesvršenu radnju pokazuju oblici prezentske osnove: ἀποθνήσκειν umirati;

svršenu radnju pokazuju oblici aorisne osnove: ἀποθανεῖν umrijeti;

gotovu radnju pokazuju oblici perfektne osnove: τεθνηκέναι biti umro (mrtav).

Redovno se oblici koji znače različnu kakvoću radnje (tj. oblici prezentske, aorisne i perfektne osnove) tvore od istoga glagola, npr. ἀποθνήσκειν, ἀποθανεῖν, τεθνηκέναι. Ali kadšto jedan glagol ima samo oblike s nesvršenim, a drugi samo one sa svršenim značenjem, npr. ὁρᾶν gledati – ἰδεῖν vidjeti (§ 327, 3), ἐσθίειν jesti – φαγεῖν pojesti (§ 327, 8), φέρειν nositi – ἐνεγκεῖν donijeti (§ 327, 5) (isp. hs. govoriti – reći). Takve glagole sastavlja samo značenje u jedan glagolski sustav, i samo se po tom kaže da je npr. ὁρᾶν prezent od ἰδεῖν, a ἰδεῖν aorist od ὁρᾶν.

Indikativi pokazuju pored kakvoće i vrijeme, a ostali glagolski oblici pokazuju samo kakvoću radnje.

Izuzimaju se futuri koji u svima oblicima znače budućnost, ali se zato u njima ne razlikuje kakvoća radnje, te npr. ἀποθανοῦμαι znači i „umirat ću" i „umrijet ću"; samo oblici futura egzaktnoga pokazuju pored budućnosti još i gotovu radnju: τεθνήξω bit ću umro (mrtav).

To značenje grčkih glagolskih oblika vidi se iz ovoga pregleda:

	sadašnjost	prošlost	budućnost
nesvršena radnja	ind. prez.	imperf.	futur
	konj. opt. impt. inf. part. prez.		
svršena radnja		ind. aor.	
	konj. opt. impt. inf. part. aor.		
gotova radnja	ind. perf.	pluskvamprf.	fut. egz.
	konj. opt. impt. inf. part. perf.		

Bilj. 1. Hrvatskosrpski jezik slaže se s grčkim u tom što i on razlikuje nesvršenu i svršenu radnju te izriče prvu imperfektnim, a drugu perfektnim glagolima: ἀποθνήσκειν — ἀποθανεῖν umirati — umrijeti; i što i u njemu imaju vremensko značenje samo indikativi: umirem (sad.), umrijeh (prošlo), ali npr. infinitivi umirati, umrijeti ne znače nikakva vremena.

Hrvatskosrpski jezik razlikuje se od grčkoga u tom što nema osobitoga prostog oblika za gotovu radnju: τέθνηκα umro sam; i što ima prezent perf. glagola koji grčki jezik nema:

ἀποθνήσκω umirem,	ἀποθνήσκειν umirati,	ἀπέθνησκον umirah
— umrem,	ἀποθανεῖν umrijeti,	ἀπέθανον umrijeh itd.

Bilj. 2. Oblike prezentske osnove treba prevoditi oblicima hrvatskosrpskih imperfektnih glagola, a oblike aorisne osnove oblicima perfektnih glagola.

A. Indikativi

Indikativ prezenta pokazuje sadašnju nesvršenu radnju § 451.
te se upotrebljava onako kao i hrvatskosrpski ind. prez. impf. glagola ili latinski ind. prezenta.

Ἱκετεύομέν σε πάντες. — Πλοῖον ἐς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν. — Χάρις χάριν τίκτει.

Bilj. 1. Grčki prezent upotrebljava se u pripovijedanju i za prošlost (historijski prezent); npr.: Ἐπεὶ ἐτελεύτησε Δαρεῖος, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον.

Bilj. 2. Futursko značenje ima prezent εἶμι (§ 314, 1, B. 1).

Imperfekt pokazuje prošlu nesvršenu radnju te se upotre- § 452
bljava onako kao i hrvatskosrpski ili latinski (ind.) impf.

Κλέαρχος συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν στρατιωτῶν καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἑστώς· οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων· εἶναι δ' ἔλεξε τοιάδε. — Οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς παῖδας ἐπαίδευον ἐπὶ καρτερίαν.

1. Prezent i imperfekt pokazuju kadšto (kao i u hs. i lat. jeziku) početu, ali § 453.
ne svršenu radnju (prezent, imperfekt *de conatu*): Ταύτην τὴν δόξαν πείθουσιν ὑμᾶς ἀποβαλεῖν (nagovaraju — nastoje nagovoriti). Isp. Njega tješi, utješit ne more. N. pj.

2. Neki prezenti ne pokazuju samo vršenje, nego i učinak radnje, te se mogu prevoditi kao perfekti, a njihovi imperfekti kao pluskvamperfekti; npr.:

νικῶ pobjeđujem — (pobijedio) pobjednik sam,
ἡττῶμαι bivam pobijeđen — pobijeđen sam,
ἀδικῶ činim krivo — krivac sam,
ἀκούω, μανθάνω čujem, doznajem — (čuo sam, doznao sam) znam.

Svagda imaju takvo značenje prezenti:
ἥκω došao sam, tu sam, οἴχομαι otišao sam, nema me.

Ali njihovi imperfekti imaju značenje i pluskvamperfekta i aorista:
ἧκον tu bijah, dođoh, ᾠχόμην ne bijaše me, odoh.

Tako i u lat. *vinco, audio* itd.; hs. čujem, doznajem (= čuo sam, doznao sam).

§ 454. **Indikativ aorista** pokazuje prošlu svršenu radnju te se upotrebljava onako kao i hs. aorist i lat. perf. hist. ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα *veni, vidi, vici.*

Bilj. 1. Glagoli koji znače stanje pokazuju često u aoristu (u svima oblicima) početak toga stanja (ingresivni aorist); npr.

βασιλεύω kraljujem	ἐβασίλευσα zakraljih se,
νοσέω bolujem,	ἐνόσησα oboljeh,
πλουτέω bogat sam,	ἐπλούτησα obogatih (se),
θαρρέω slobodan (hrabar) sam	ἐθάρρησα oslobodih (ohrabrih) se.

Bilj. 2. U općenim (poslovičnim) rečenicama i uopće u samostalnim rečenicama kojih se radnja ponavlja upotrebljava se za hs. imperfektivni prezent u grčkom jeziku također prezent (iterativni prezent), a za hs. perfektivni prezent upotrebljava se grčki aorist (**gnomički aorist**) (lat. perf.).

Χάρις χάριν τίκτει; isp. Ruka ruku pere. — Οὐδεὶς ἔπαινον ἠδοναῖς ἐκτήσατο; isp. I patka na ledu posrne; lat. Multa tulit fecitque puer, sudavit et alsit.

Rječe dolazi u hrvatskosrpskom jeziku u takvom značenju aorist: Dva loša izbiše Miloša. Čudo pasa ujedoše vuka.

Bilj. 3. U temporalnim i relativnim podložnim rečenicama kazuje se aoristom i radnja koja se vrši prije radnje u glavnoj rečenici (lat. obično pluskvampf.): Δαρεῖος Κῦρον μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησεν (*fecerat*). — Ὡς ὁ Κῦρος ἤσθετο κραυγῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον ὥσπερ ἐνθουσιῶν (kako začu, *ut audivit*).

§ 455. **Indikativ futura** pokazuje i nesvršenu i svršenu buduću radnju: ἄρξω vladat ću, zavladat ću.

Bilj. Μέλλω s inf. fut. ili prez. ili aor. znači:
a) hoću (da), nakan sam: μέλλω ὑμᾶς διδάξειν;
b) imam, valja da ja: μένει δ' ἑκάστῳ τοῦθ ὅπερ μέλλει παθεῖν.

§ 456. **Indikativ perfekta** pokazuje sadašnju gotovu radnju (hs. perf., lat. *perfectum praesens*); npr. ἕστηκα stao sam, stojim, κέκτημαι dobio sam, imam, τέθνηκα umro sam, mrtav sam, μέμνημαι sjećam se (*memini*).

Bilj. Grč. perfekt nije nikad (kao lat.) perf. hist. (to znači aor. § 454.)

§ 457. **Puskvamoerfekt** pokazuje prošlu gotovu radnju (hs. plpf., lat. plpf.); npr. εἱστήκειν bijah stao, stajah, ἐτεθνήκει bješe umro (mrtav),, ἐμεμνήμην sjećah se (*memineram*).

Bilj. Grč. pluskvampf. ne znači (kao lat.) radnje prošle prije druge prošle radnje (takva se radnja kazuje aoristom § 454. Bilj. 3).

§ 458. **Indikativ futura egzaktnoga** pokazuje buduću gotovu radnju (hs. bit ću + part. pret. akt. II, lat. fut. egz.); npr. ἑστήξω bit ću stao, stajat ću, τεθνήξω bit ću umro (mrtav), μεμνήσομαι sjećat ću se (*meminero*).

Bilj. Grč. fut. egz. dolazi samo u glavnim rečenicama (ono što se kazuje lat. fut. egz. u podložnim rečenicama znači grč. konj. aor. sa ἄν, § 476, 1, Bilj. 1).

B. Načini (konj., opt., impt.), infinitivi i participi

§ 459. Načini, infinitivi i participi ne pokazuju vrijeme, nego samo kakvoću radnje, i to ako postaju od prezentske osnove, pokazuju nesvršenu radnju, ako postaju od aorisne osnove, svršenu, ako postaju od perfektne osnove, gotovu (isp. § 450, 2).

Bilj. 1. U koje vrijeme radnja tih oblika (osim imperativa) pada, pokazuje (kao i u hrvatskosrpskom jeziku u sličnoj zgodi) ponajviše glavni glagol; npr. ἐὰν ἴδω, ἐρῶ ako vidim, kazat ću (radnja konj. ἴδω pada u budućnost, isp. § 476, 1), ἐὰν ἴδω, λέγω ako vidim, kažem (radnja konj. ἴδω vrši se ponovo u sadašnjosti, isp. § 476, 2. a); — ταῦτα ὁρῶν λέγω to gledajući kažem (radnja participa ὁρῶν pada u sadašnjost), ταῦτα ὁρῶν (ἰδὼν) εἶπον to gledajući (vidjevši) kazah (radnja participa ὁρῶν i ἰδών vrši se u prošlosti), ταῦτα ὁρῶν (ἰδὼν) ἐρῶ to gledajući (vidjevši) kazat ću (radnja participa ὁρῶν i ἰδών pada u budućnost) (isp. i § 503, 5, Bilj. 2). — Za optativ isp. § 467, Bilj. 1, 469, Bilj 2; za infinitiv § 493, 1, Bilj. 2.

Εἰπέ μοι, ἔφη ὁ Κῦρος, ὦ πάππε, ἤν τις ἀποδρᾷ (uteče) τῶν οἰκετῶν καὶ λάβῃς (uhvatiš) αὐτόν, τί αὐτῷ χρήσῃ; — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι (vodi). — Νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ (čini). — Μεῖνον (ostani) παρ' ἡμῖν. — Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν (činiti), τὸ δὲ κελεῦσαι (zapovjediti) ῥᾴδιον. — Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς (prešavši) μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

Bilj. 2. Samo ako ti oblici postaju od futurske osnove, pokazuju svi i buduću radnju (isp. § 450, 2). — Opt. fut. dolazi samo u indirektnom govoru umjesto ind. fut. (isp. § 489, 2, b).

Glava XXI

NAČINI

§ 460. Radnja se prikazuje:

1. indikativom kao zbiljna (realna) (hs. indikativ),
2. konjunktivom kao očekivana (hs. ind. prez.),
3. imperativom kao zapovjeđena (hs. imperativ),
4. optativom kao pomišljena (hs. kondicional),
5. optativom sa ἄν kao moguća u sadašnjosti (**potencijal sadašnji**) (hs. kondicional sadašnji),
6. ind. preteritâ sa ἄν kao moguća u prošlosti (**potencijal prošli**) (hs. kondicional prošli),
7. ind. preteritâ sa ἄν kao nezbiljna (**ireal**) (hs. kondicional sad. i prošli).

Bilj. Ἄν (jamačno, možda) stoji redovno iza glagola, ali se rado prislanja uz naglašene riječi, osobito uz negacije, priloge, upitne riječi, relative i konjunkcije.

A. Načini u samostalnim rečenicama

1. Indikativ

§460b. Indikativ se u grčkom jeziku uopće upotrebljava tako isto kao i u hrvatskosrpskom i latinskom jeziku.

§ 461. Indikativ preteritâ bez ἄν, i to

1. Imperfekt se upotrebljava kad se bezličnim izrazima kazuje mogućnost ili nužda nečega čega uistinu nije ili nije bilo; npr.

ἔδει, ἐχρῆν, προσῆκεν trebalo bi ili trebalo bi bilo, pristojalo bi se (bilo) (*oportet, decet* ili *oportebat, decebat*);

ἐξῆν, εἰκός, δίκαιον, ἀναγκαῖον ἦν moguće, prirodno, pravedno, potrebno bi bilo (*aequum est, erat*);

παιδευτέον, προαιρετέον ἦν trebalo bi ili trebalo bi bilo odgajati, voljeti (*praeferendum est, erat*).

Τί σιγᾷς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον (ne bi trebalo šutjeti, ali šutiš). — Αἰσχρῶς κακὰ εἰργάσω τούτους, οὓς ἥκιστα ἔδει (ne bi bilo trebalo, ali si učinio).

Bilješka. Što znače ti izrazi kad k njima pristupi ἄν, uči § 462, 1. B.

2. Indikativ aorista upotrebljava se sa ὀλίγου, μικροῦ (ili ὀλίγου, μικροῦ ἐδέησα s inf. aor., isp. § 403, 1, B. 1) u značenju: malone, gotovo; npr. Ὀλίγου ἐξηπάτησάς με malo me ne prevari (*paene me decepisti*). — Τὸ πῦρ μέγα τε ἦν καὶ τοὺς Πλαταιέας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι.

3. Indikativ preteritâ sa εἴθε, εἰ γάρ, ὡς (kamo sreća da!) pokazuje neispunljivu želju (negacija je μή), i to:

imperfekt za sadašnjost (lat. konj. impf., hs. [kamo sreća] da s prez.);

indikativ aorista za prošlost (lat. konj. plpf., hs. [kamo sreća) da s perf.).

Εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δρᾶν, ὅσον πρόθυμος εἶ. — Εἴθε σοι τότε συνεγενόμην.

Bilj. Tako se upotrebljava i ὤφελον (-ες, -ε) s infinitivom prezenta ili aorista; npr. Ἀλλ' ὤφελε Κῦρος ζῆν (zapravo; *debebat vivere*, isp. § 325, 19). — Μήποτ' ὤφελον λιπεῖν τὴν Σκῦρον.

§ 462. Indikativ preteritâ sa ἄν pokazuje:

1. kao ireal (§ 460): nezbiljnost, i to:

imperfekt sa ἄν redovno za sadašnjost (hs. kondicional sadašnji, lat. konj. imperf.),

aorist sa ἄν redovno za prošlost (hs. kondicional prošli, lat. konj. plpf.);

negacija je οὐ.

Φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν (*essemus*, bili bismo; ali uistinu nismo). — Εἰ ὁ Φίλιππος ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκε ἔπραξεν (*nihil fecisset*, ništa ne bi bio učinio; ali uistinu je učinio).

Bilj. Po tom ἔδει ἄν (isp. § 461, 1) znači: trebalo bi (bilo), ali ne treba (trebaše). Εἰ μὲν ἠπιστάμεθα σαφῶς, ὅτι ἥξει πλοῖα Χειρίσοφος ἄγων ἱκανά, οὐδὲν ἂν ἔδει ὧν μέλλω λέγειν· νῦν δ' ἐπεὶ τοῦτο ἄδηλον, δοκεῖ μοι.

2. kao potencijal prošli (§ 460): mogućnost u prošlosti (redovno aor.) (hs. mogah s inf. ili kondicional prošli, lat. potenc. konj. impf.); negacija je οὐ; npr. ἡγήσω ἄν pomislio bi bio (*crederes*). εἶδες ἄν mogaše vidjeti, vidio bi bio (*videres*), ἔνθα ἔγνω ἄν τις. — Οἱ Πέρσαι θᾶττον ἢ ὡς τις ἂν ᾤετο, μετεώρους ἐξεκόμισαν τὰς ἀμάξας.

3. ponavljanje u prošlosti (osobito iza rečenica sa εἰ, ὁπότε i opt. § 476, 2. b; 488, 2); — ἄν *iterativum* (hs. kond. sad.):

Ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτοὺς τί λέγοιεν (ispitivao bih ih). — Κῦρος εἴ τινα ὁρῴη δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλ' ἀεὶ πλείω προσεδίδου.

2. Konjunktiv

Konjunktiv se upotrebljava: § 463.

1. za poziv redovno u 1. l. pl., rjeđe sing. (neg. μή) (*coniuntivus adhortativus*). Često stoji pred njim ἄγε, ἴθι, φέρε.

Ἴωμεν *eamus*! — Ἃ ψέγομεν ἡμεῖς, ταῦτα μὴ μιμώμεθα. — Φέρε δή, τὰς μαρτυρίας ὑμῖν ἀναγνῶ.

2. u deliberativnim pitanjima redovno u 1. licu sing. i pl. (neg. μή) (*coniunctivus deliberativus*). Često stoji pred njim βούλει, βούλεσθε. — Τί βούλεσθε εἴπω;

3. u zabranama sa μή (μήτε, μηδείς) u 2 (i 3) licu aorista (*coniunctivus prohibitivus*). Μὴ ποιήσῃς *ne feceris*, da ne učiniš! — Μηδὲν ἀθυμήσητε ἕνεκα τῶν γεγενημένων. — Θνητῶν δὲ μηδεὶς μηδέν' ὄλβιόν ποτε κρίνῃ, πρὶν αὐτὸν εὖ τελευτήσαντ' ἴδῃ. — Isp. § 465, Bilj.

Grčki se konjunktiv prevodi na hs. uopće indikativom prezenta.

3. Optativ

1. Optativ bez ἄν pokazuje ispunljivu želju (hs. part. pret. akt. II, lat. opt. konj. prez.) (neg. μή). Često stoji pred njim εἴθε, εἰ γάρ, ὡς. — Ὦ παῖ, γένοιο (bio, *sis*!) πατρὸς εὐτυχέστερος. — Μή μοι γένοιθ' ἃ βούλομ', ἀλλ' ἃ συμφέρει. § 464.

Bilj. Kako se kazuju neispunljive želje, uči § 461, 3.

Neispunljive zovu se one želje kojima se kazuje žalba, što se nešto nije dogodilo ili se ne događa; ispunljive zovu se čiste želje, pa ticale se i nečega što je nemoguće.

2. Optativ sa ἄν kao potencijal sadašnji (§ 460) pokazuje mogućnost u sadašnjosti (hs. mogu s inf. ili kondicional sadašnji, lat. potenc. konj. prez. ili perf.); negacija je οὐ, Ἴσως ἄν τις εἴποι *forsan dixerit quispiam.* — Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὔποτ' ἂν πάθοις βλάβην (ne možeš pretrpjeti, ne bi pretrpio, nećeš p.).

Bilj. 1. Zato se optativom sa ἄν izriču čedne tvrdnje, subjektivni sudovi itd. npr. Ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὅμοιος, καὶ γένοι' ἂν οὐ κακός.

Bilj. 2. O potencijalu prošlom isp. § 462, 2.

Grčki se optativ prevodi na hs. uopće kondicionalom (sadašnjim).

4. Imperativ

§ 465. Imperativom se kazuje zapovijed (neg. μή). Ἀεί τι βούλου χρήσιμον προσμανθάνειν. — Μεῖνον παρ' ἡμῖν καὶ συνέστιος γενοῦ.

Bilj. Zabrana se kazuje:

a) u 2. l. sing. i pl. imperativom prezenta ili konjunktivom aorista: μὴ ποίει ne čini, ili μὴ ποιήσῃς ne učini;

b) u 3. l. sing. i pl. imperativom prez. ili imperativom aor. (rjeđe konjunktivom aor.): μὴ ποιείτω ili μὴ ποιησάτω (ili μὴ ποιήσῃ § 463, 3).

Μή se dakle nikada ne slaže s 2. l. impt. aor.

Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

B. Načini u zavisnim rečenicama

Bilješke

§ 466. 1. Za upotrebljavanje načina u zavisnim rečenicama važno je je li glagol glavne rečenice u glavnom ili u sporednom vremenu. — Glavna su vremena ovi oblici glagolski:

indikativi prez., perf., fut.,
konjunktivi i imperativi svih vremena,
potencijal sadašnji.

Sporedna su vremena ovi oblici glagolski:
indikativi imperf., aor., pluskvpf.,
prezent historijski,
potencijal prošli.

2. Ako je u glavnoj rečenici glavno vrijeme, u podložnoj stoje uopće oni načini koji bi stajali da je samostalna. Ako li je u glavnoj rečenici sporedno vrijeme, može u podložnoj umjesto indikativa ili konjunktiva (sa ἄν) stajati optativ bez ἄν (*optativus obliquus*) [*consecutio modorum*].

Potencijali i ireal ne mijenjaju se u podložnoj rečenici ni iza sporednoga vremena.

3. Subjekt podložne rečenice premješta se često u glavnu te zavisi o glagolu glavne rečenice (anticipacija ili prolepsa); npr. Ὁρᾷς, Ὀδυσσεῦ, τὴν θεῶν ἰσχὺν ὅση. — Δέδοικα δ' αὐτήν, μή τι βουλεύσῃ νέον. — Βασιλεὺς τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται, ὅπως ἂν θηρῶσιν. Isp. hs. Već te vidim da si dobar junak.

I. Zavisne izrične rečenice

Podložne izrične rečenice ovise o glagolu dicendi ili sentiendi, a počinju se s veznicima ὅτι, ὡς da (ako im glagol nije u infinitivu ili u participu — § 493, 1; 502). § 467.

Iza glavnoga vremena stoji u njima onaj način koji bi stajao da su samostalne (ponajviše indikativ, potencijal i ireal); iza sporednoga vremena može umjesto indikativa stajati (a obično i stoji) optativ (§ 466, 2). Negacija je οὐ.

Ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς γε νικῶμεν βασιλέα καὶ οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται. — Ἔλεγον, ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη. — Ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν.

Bilj. 1. Rečenica ἔλεγεν, ὅτι ἀδικοίην može imati dvojak smisao prema tome da li optativ zastupa indikativ prez. ili imperfekt:

kazao je da krivo činim (direktno ἀδικεῖς)
kazao je da sam krivo činio (direktno ἠδίκεις).

Zato jasnoće radi imperfekt u indirektnom govoru često ostaje nepromijenjen. — Tako i optativ aorista zastupajući ind. aor. znači prošlost (protiv § 459); npr. ἔλεγεν, ὅτι ἀδικήσαιμι kazao je da sam krivo učinio (direktno ἠδίκησας).

Bilj. 2. Rečenica sa ὅτι zadržava katkada oblik direktnoga govora bez promjene; npr. Πρόζενος εἶπεν, ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς.

II. Zavisne uzročne rečenice

§ 468. Podložne uzročne rečenice počinju s veznicima ὅτι, ὡς jer, što (*quod*), διότι zato što (*proptera quod*), ἐπεί budući da, kad (*cum*), ἐπειδή kad već (*quoniam*), [ὅτε, ὁπότε kad evo (*qaundo quidem*)].

Iza glavnoga vremena stoji u njima onaj način koji bi stajao da su samostalne (ponajviše indikativ, pa potencijal i ireal); iza sporednoga vremena može umjesto indikativa stajati optativ ako se uzrok hoće istaknuti kao misao subjekta u glavnoj rečenici (lat. *quod* s konj.). Negacija je οὐ

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡττᾶσθαι, ὅτι οὐ πολὺ ἐνίκων. — Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Περικλέα ἐκάκιζον, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι (*quod non duceret*). — Δέομαί σου παραμεῖναι ἡμῖν, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἑνὸς ἥδιον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ.

Bilješka. Kod glagola, koji znače duševno raspoloženje (θαυμάζω, ἀγανακτῶ, χαλεπαίνω, χαίρω itd.) upotrebljava se često kondicionalno εἰ umjesto kauzalnoga ὅτι; npr. Ἐθαύμαζε Σωκράτης, εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὑρεῖν.

III. Zavisne upitne rečenice

§ 469. Podložne upitne rečenice počinju s upitnim zamjenicama i prilozima (§ 446) ili s upitnim partikulama: εἰ li, da li (*num, si*); πότερον (πότερα) — ἤ, εἰ — ἤ, εἴτε — εἴτε li, da li — ili (*utrum — an, sive — sive*).

Iza glavnoga vremena stoji u njima onaj način koji bi stajao da su samostalne (ponajviše indikativ, pa potencijal i ireal; ako li je pitanje deliberativno, deliberat. konj.); iza sporednoga vremena može umjesto indikativa i delib. konjunktiva stajati (a obično i stoji) optativ. Negacija je u deliberativnim pitanjima μή, inače οὐ.

Εἰπέ μοι, τίνα γνώμην ἔχεις. — Ἡ μήτηρ διηρώτα τὸν Κῦρον, πότερον βούλοιτο μένειν ἢ ἀπιέναι. — Ὁρῶ σε ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπῃ. — Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον (dir. konj.). — Ἠρώτησε τοὺς προφύλακας, ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ Κλέαρχον.

Bilj. 1. U drugom članu podložnih disjunktivnih pitanja može biti negacija i μή: Τούτῳ τὸν νοῦν προσέχετε, εἰ δίκαια λέγω ἢ μὴ.

Bilj. 2. Što je u § 467, B. 1. rečeno za optativ u podložnim izričnim rečenicama, to vrijedi za nj i u podložnim upitnim rečenicama. Isp. npr. Ἠρώτησέ με, ἥντινα γνώμην ἔχοιμι (dir. ἔχεις i εἶχες).

IV. Namjerne rečenice

1. Namjerne rečenice, i to: § 470.

pozitivne počinju sa ἵνα, ὡς, ὅπως da (*ut*);
negativne počinju sa ἵνα μή, ὡς μή, ὅπως μὴ ili μή da ne (*ne*).

Iza glavnih vremena stoji u njima konjunktiv, iza sporednih obično optativ, rjeđe konjunktiv.

Κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν. — Κῦρος φίλων ᾤετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχοι. — Τὰ πλοῖα Ἀβροκόμας κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ.

Bilj. 1. Iza optativa bilo željnoga bilo potencijalnoga (§ 464) upotrebljava se ἵνα (ὡς, ὅπως) s optativom. Εἰ γὰρ ἔλθοι, ἵνα διαλεχθεῖμεν.

Tako se i iza preterita, kad znače ono što je kazano u § 461, 1, 2, 3. ili irealnost (§ 462, 1), ἵνα (ὡς, ὅπως) upotrebljava s preteritom (bez ἄν). Ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μηδ' εἰ ἐβούλετο ἐδύνατο ἐξαπατᾶν.

U tim prilikama upotrebljava se dakle u sporednoj rečenici onaj način koji je u glavnoj (asimilacija načina).

Bilj. 2. Rijetko pristupa ἄν k finalnomu ὡς ili ὅπως (nikada ka ἵνα; ἵνα ἄν je relativno: *ubicumque* — § 486, 2). — Ὡς ἂν μάθῃς, ἀντάκουσον.

2. I u rečenicama koje ovise o izrazima bojazni (*verba timendi*), § 471.
a počinju sa μή da ću, da ne bih (*ne*), μὴ οὐ da neću (*ne non, ut*), stoji iza glavnoga vremena konjunktiv, a iza sporednoga obično optativ, rjeđe konjunktiv.

Δέδοικα, μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. — Ἐφοβεῖτο, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελθεῖν. — Οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θετταλοὶ ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ.

Bilj. 1. U samostalnim rečenicama bojazni:

a) μή ili ὅπως μή s konj. znači: samo da ne bih, možda ću (isp. δέδοικα μή bojim se da ne bih, da ću...);

b) μὴ οὐ s konj. znači: možda neću (isp. δέδοικα μὴ οὐ bojim se da neću...);

c) οὐ μή s konj. (aor.) ili ind. fut. znači: doista neću, sigurno neću (zapravo negacija onoga što je pod a); isp. οὐ δέδοικα μή ne bojim se da ću...).

Μὴ ἀγροικότερον ᾖ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν. — Ἀλλὰ μὴ οὐχ οὕτως ἔχῃ, ὦ Σώκρατες. — Οἱ Ἀρμένιοι οὐ μὴ δέξωνται τοὺς πολεμίους.

Bilj. 2. Ako se bojazan tiče nečega što se već dogodilo, upotrebljava se μή s indikativom; npr. Φοβοῦμαι, μὴ λόγοις ψευδέσιν ἐντετυχήκαμεν.

Bilj. 3. U značenju ustručavati se slažu se ti glagoli s inf. (kao i latinski *vereor, metuo, dubito*); φοβοῦμαι διελέγχειν σε *vereor te refellere.*

3. U rečenicama koje ovise o glagolima koji znače: starati § 472.
se, truditi se (*verba curandi*), a počinju sa ὅπως, ὡς (ὅπως μή, ὡς

μή), može također iza glavnoga vremena stajati konjunktiv, a iza sporednoga optativ, no obično se u njima upotrebljava indikativ futura (§ 485).

Δεῖ ἐκ παντὸς τρόπου ἅπαντα ἄνδρα τοῦτο παρασκευάζεσθαι, ὅπως (kako će) ὡς σοφώτατος ἔσται. — Φρόντιζε, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας πράξεις.

Bilj. Iza glagola koji znače čuvati se upotrebljava se μή ili ὅπως μή: Τοὺς δὲ ἀνθρώπους φυλάξῃ, μή σε ἀτιμάσωσιν. — Εὐλαβεῖσθε, ὅπως μὴ ἐγὼ οἰχήσομαι.

V. Posljedične rečenice

§ 473. Posljedične se rečenice počinju sa ὥστε te, tako da (rjeđe sa ὡς).

Ako je posljedica stvarna (realna), dolazi u njima ponajviše indikativ, pa potencijal ili ireal (neg. οὐ); ako li je posljedica pomišljena (moguća), dolazi u njima infinitiv [ako su subjekti različni ak. s. inf. (§ 491); neg. μή].

Οἱ Δακεδαιμόνιοι εἰς τοῦτο ἀπληστίας ἦλθον, ὥστε οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ἔχειν τὴν κατὰ γῆν ἀρχήν [te (da) im nije dostalo]. — Οὐκ ἔχομεν ἀργύριον, ὥστε ἀνοράζειν τὰ ἐπιτήδεια (da bismo kupovali). — Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. — Πάντες πολεμικὰ ὅπλα παρεσκεύαζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως ἂν ἡγήσω πολέμου ἐργαστήριον εἶναι.

Bilj. Rečenica sa ὥστε katkada je tako slabo vezana s predašnjom, te se može držati za samostalnu; u tom slučaju prevodi se ὥστε: zato, dakle (*itaque*): Εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἥκεν ὁ Τισσαφέρνης· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον (zato su H. bili u brizi).

Bilj. 2. Navlastito se upotrebljava infinitiv:

a) ako je posljedica naumljena: Πᾶν ποιοῦσιν ὥστε δίκην μὴ διδόναι;

b) iza komparativa sa ἤ: [Συνέβη κακὸν μεῖζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι;

c) iza negativne ili pogodbene glavne rečenice: Ἀργύριον οὐδείς πω οὕτω πολὺ ἐκτήσατο ὥστε μὴ προσδεῖσθαι;

d) ako ὥστε znači: pod pogodbom da [umjesto čega je običnije: ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε s inf. (ili ind. fut. § 485)]: Πολλὰ χρήματα ἐξὸν λαβεῖν ὥστε μὴ κατηγορεῖν, οὐκ ἔλαβον. — Ἔφασαν ἀποδώσειν τοὺς νεκρούς, ἐφ' ᾧ μὴ κάειν τὰς οἰκίας.

Bilj. 3. Iza τοσούτου δέω s inf. upotrebljava se ὥστε s ind. u značenju lat. *tantum abest ut—ut*: τοσούτου δέω καταφρονεῖν ὥστε ἐπαινῶ.

Bilj. 4. Iza τοιοῦτος, τοσοῦτος umjesto ὥστε često ima οἷος, ὅσος s infinitivom: Ἀνὴρ τοιοῦτος οἷος (sposoban) πολλῶν κρατεῖν. — Πάνυ φοβοῦμαι ὑπὲρ τούτου, μή τινι ἄλλῳ ἐντύχῃ, οἵῳ τοῦτον διαφθεῖραι (asimilacija § 444, Bilj. 2). Isp. οἷός τέ εἰμι sposoban sam, mogu.

VI. Pogodbene rečenice

Pogodbene rečenice počinju sa εἰ ako, da, kad, ἐάν (= εἰ ἄν, § 474. također ἤν, ἄν) ako, kad god.

Pogodbena (podložna) rečenica zove se prednja (πρότασις), a glavna se zove stražnja (ἀπόδοσις).

Negacija je u prednjoj rečenici uvijek μή, a u stražnjoj je ona negacija koja bi bila da je rečenica samostalna.

Pogodbene rečenice mogu imati četiri oblika:

u protazi:	u apodozi:
1. realni: εἰ s ind.	indikativ;
2. eventualni:	
a) futurski: ἐάν s konj.	futur (imperativ);
b) iterativni:	
α) za sadašnjost: ἐάν s konj.	prezent;
β) za prošlost: εἰ s opt.	imperfekt;
3. potencijalni: εἰ s opt.	optativ sa ἄν;
4. irealni: εἰ s pret.	pret. sa ἄν;
a) za sadašnjost: εἰ s impf.	impf. sa ἄν;
b) za prošlost: εἰ s aor. (plpf.)	aor. (plpf.) sa ἄν.

Realni oblik. Ako se vrši pogodba (a da li se uistinu vrši ili ne, za to se ne pita), vrši se i posljedica: εἰ s ind. kojega mu drago vremena — ind. kojega mu drago vremena; εἰ τοῦτο λέγεις — ἁμαρτάνεις ako to kažeš, varaš se; *si hoc dicis, erras.* § 475.

Εἰ θεοί τι δρῶσιν αἰσχρόν, οὐκ εἰσὶν θεοί. — Εἰ δεῖν' ἔδρασας, δεινὰ καὶ παθεῖν σε χρή. — Εἰ ἀφήσετε τοῦτον τὸν καιρόν, οὐδὲν γενήσεται τῶν δεόντων.

Eventualni oblik. Ako se pogodba vrši (a to se uzima), vrši se i posljedica. § 476.

Pogodba se vrši:

1. jedanput, i to u budućnosti (futurska radnja): ἐάν s konj. prez. ili aor. (eventualni konj.) — ind. fut. ili impt.; ἐὰν τοῦτο λέγῃς (λέξῃς) — ἁμαρτήσει ako budeš to govorio (ako rečeš), varat (prevarit) ćeš se; *si hoc dices* (*dixeris*), *errabis.* — U tom se obliku kazuju navlastito misli koje imaju općenu vrijednost.

Ἥξω παρὰ σὲ αὔριον, ἐάνπερ ὑγιαίνω. — Νέος ἂν (= ἐὰν) πονήσῃς, γῆρας ἕξεις εὐθαλές.

Bilj. 1. U tim rečenicama konj. prez. odgovara lat. futuru, konj. aor., lat. futuru egz.

Bilj. 2. Treba razlikovati ἐάν s konj. (event. oblik) i εἰ s fut. (realni oblik). Kod one konstrukcije uzima se za uvjet samo vršenje glagolske radnje, kod ove tek spremnost za to vršenje; npr. Εἰ μὴ βοηθήσετε, οὐ περιέσται τἀκεῖ ako nećete pomoći, neće se spasiti tamošnji položaj (ἐὰν μὴ βοηθήσητε značilo bi: ako ne pomognete). — Εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ (Φίλιππος) πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι.

2. ponovno (iterativna radnja), i to:

a) u sadašnjosti: ἐάν s konj. prez. ili aor. (iterativni konj.) — ind. prez. (aor. gnom.); ἐὰν τοῦτο λέγῃς (λέξῃς) — ἁμαρτάνεις (ἥμαρτες) (ako) kad god to govoriš (rečeš), varaš (prevariš) se; (*si*) *cum hoc dicis* (*dixisti*), *erras*.

Ἂν γλαὺξ ἀνακράγῃ, δεδοίκαμεν. — Ἢν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν.

b) u prošlosti: εἰ s opt. prez. ili aor. (iterativni opt.) — imperf. (ili aor.) (s ἄν § 462, 3); εἰ τοῦτο λέγοις (λέξειας) — ἡμάρτανες (ἥμαρτες) (ἄν) (ako) kad god bi to govorio (rekao), varao (prevario) bi se; (*si*) *cum dicebas* (*dixeras*), *errabas*.

Οἱ Συρακόσιοι, εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο. — Εἰ ἐντύχοιέν τισι τῶν πολεμίων, διέφευγον.

Bilj. Iterativno značenje konjunktiva (a) i optativa (b) dolazi od iterativnoga značenja glavnoga glagola (isp. § 459. Bilj. 1).

§ 477. **Potencijalni oblik.** Ako se pogodba vrši (a to je moguće), moguće je da se vrši i posljedica: εἰ s opt. — opt. s ἄν (§ 464, 2); εἰ τοῦτο λέγοις — ἁμαρτάνοις ἄν ako bi to kazao, varao bi se; *si hoc dicas*, *erres*.

Μᾶλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῴης. — Ἐπιλίποι ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα. — Εἰ ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἑλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι.

§ 478. **Irealni oblik.** Ako se pogodba vrši, vrši se i posljedica (ali se pogodba ne vrši, pa se ne vrši ni posljedica): εἰ s pret. — pret. sa ἄν (§ 462, 1), i to:

1. za sadašnjost: εἰ s impf. — impf. sa ἄν; εἰ ἔλεγες — ἡμάρτανες ἄν da govoriš (kad bi g.), varao bi se; *si diceres*, *errares*.

2. za prošlost: εἰ s ind. aor. (plpf.) — ind. aor. (plpf.) sa ἄν; εἰ ἔλεξας — ἥμαρτες ἄν da si (kad bi bio) kazao, prevario bi se bio; *si dixisses*, *errasses*.

Φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν. — Εἰ τὸ ἔχειν οὕτως ὥσπερ τὸ λαμβάνειν ἡδὺ ἦν, πολὺ ἂν διέφερον εὐδαιμονίᾳ οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων.

Οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα. — Εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικά, πάλαι ἂν ἀπωλώλη.

Oblik za sadašnjost i oblik za prošlost mogu biti i jedan pored drugoga; npr. Εἰ τότε ἐβοηθήσαμεν, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. — Εἰ γὰρ σὺ μὲν παῖς ἦσθ', ἐγὼ δὲ σὸς πατήρ, ἔκτεινά τοί σ' ἂν κοὐ φυγαῖς ἐζημίουν.

Bilj. Katkad se imperfektom kazuje prošla imperfektivna, a aoristom buduća perfektivna radnja: Οὐκ ἂν ὁ Ἀγαμέμνων νήσων ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. — Εἰ μὴ πατὴρ ἦσθ', εἶπον ἄν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. — Εἴπερ ἴσην ῥώμην γνώμῃ, Δημόσθενες, εἶχες, οὔποτ' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἄρης Μακεδών.

1. Katkad se protaza jednoga oblika sastavlja s apodozom drugoga oblika; navlastito se potencijalna apodoza rado sastavlja s realnom ili eventualnom protazom; npr. § 479.

Οὐκ ἂν τὸν ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα μὲν εἴσεται ὧν προσδεῖται, πάντων δὲ ἐπιμελόμενος ἐκπληρώσει. — Ἢν φθάσωμεν, πρὶν τοὺς πολεμίους συλλεγῆναι, ἀναβάντες, ἁμαχεὶ λάβοιμεν ἂν τὸ ἄκρον.

2. U indirektnom govoru može iza sporednoga vremena umjesto εἰ s ind. glavnoga vremena (realni oblik) ili ἐάν s konjunktivom (event. oblik) stajati optativ (bez ἄν) (§ 466, 2, 489, 2. b); npr. Κῦρος ὑπέσχετο τοῖς Μιλησίοις φυγάσιν, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε (dir. ἐάν καταπράξω).

3. Pamti još:

a) εἰ μή iza negacije znači: osim, već ako (isp. *nisi*);

b) εἰ δὲ μή iza εἰ μὲν (μή), ἐὰν μὲν (μή) znači: inače;

c) εἴπερ s ind.: ako doista (*si quidem*);

d) εἰ μὴ ἄρα s ind. ima (kao i: *nisi forte, nisi vero*) ironički smisao: ako ne možda;

e) ὥσπερ ἂν εἰ s optativom (pot.) ili preteritom (ir.) znači: kao da (bi).

Ἡμῖν οὐδέν ἐστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μή ὅπλα καὶ ἀρετή. — Ἐὰν μὲν ἑκὼν πείθηται· εἰ δὲ μή, εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς. — Ἦ καὶ γεγηθὼς ταῦτ' ἀεὶ λέξειν δοκεῖς; (odgovor:) εἴπερ τί γ' ἔστι τῆς ἀληθείας σθένος. — Οὔκ εἰμι δεινὸς λέγειν, εἰ μὴ ἄρα δεινὸν λέγειν καλοῦσι τὸν τἀληθῆ λέγοντα. — Παραπλήσιον οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν (tj. πάσχοι) εἴ τις ἵππον κτήσαιτο καλὸν κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος.

4. Iza glagola koji znače: gledati, razmišljati, kušati — rečenica sa ἐάν i s konj. (iza glavnih vremena) ili sa εἰ i s opt. (iza sporednih vremena) ima značenje hipotetičke finalne rečenice ili indirektnoga pitanja; npr. Ὅρα οὖν, ἐάν πως πρότερος ἐμοῦ ἴδῃς: gledaj, dakle da kako prije mene opaziš, ako ćeš kako prije mene opaziti = gledaj, dakle, hoćeš li kako prije mene opaziti. — Οἱ Συρακόσιοι ἀεὶ τοῖς ὑστάτοις προσέπιπτον, εἴ πως πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν: Sirakužani navaljivahu jednako na posljednje (kušajući) da kako čitavu vojsku uplaše, ako će kako čitavu vojsku uplašiti = S. navaljivahu j. n. p. (kušajući) hoće li kako čitavu vojsku uplašiti.

VII. Dopusne rečenice

§ 480. Dopusne se rečenice počinju sa εἰ καί, ἐὰν καί ako i, ili sa καὶ εἰ, καὶ ἐάν (κἄν) iako (lat. *etsi, etiamsi*). U vremenima i načinima povode se za pogodbenim rečenicama.. Negacija je μή.

Εἰ καὶ βασιλεὺς πέφυκας, ὡς θνητὸς ἄκουσον. — Γελᾷ δ' ὁ μωρός, κἄν τι μὴ γελοῖον ᾖ.

Bilj. 1. Kod οὐδ' εἰ (μηδ' εἰ) pripada negacija glavnoj (ionako negativnoj) rečenici: Οὐ δεῖ διαβολῆς καταφρονεῖν, οὐδ' ἂν (= ἐάν) σφόδρ' ᾖ ψευδής (οὐδέ = οὐ — καί).

Bilj. 2. Ako se ono što se dopusnom rečenicom kaže hoće kao zbiljno da istakne (hs. premda, lat. *cum, quamquam*), stoji u grčkom jeziku particip sa καί ili καίπερ (neg. οὐ); isp. § 503, 5, B. 1.

VIII. Relativne rečenice

§ 481. Relativne rečenice počinju s relativnim zamjenicama (§ 215, 219) i prilozima (§ 221); isp. § 443, a mogu biti ili paratetičke (dometnute) ili hipotetičke (pogodbene).

§ 482. **Paratetičke** relativne rečenice imaju značenje usporednih samostalnih rečenica, pa stoga dolaze u njima načini i negacije samostalnih rečenica.

ὅς (ὅστις): koji = i (te, a, pa, jer) on.

Ἀναγιγνώσκω βιβλίον, ὅ μοι ὁ πατὴρ ἔδωκεν: čitam (neku) knjigu koju mi dade otac (= a dade mi je otac).

Καλλίας φίλος σού ἐστιν, ὃν (kojega = pa ga) οὐκ ἀδικήσεις
— οὐκ ἂν ἀδικοίης
— μὴ ἀδικοίης
— μὴ ἀδίκει (μὴ ἀδικήσῃς)

Τῷ Κροίσῳ ἀμαθὴς εἶναι ἔδοξεν ὁ Σόλων, ὃς τὴν τελευτὴν παντὸς χρήματος ὁρᾶν ἐκέλευεν. — Ἐνθήσω σῖτον καὶ ὕδωρ καὶ οἶνον, ἃ ἄν σοι λιμὸν ἀπερύκοι. — Ἦλθε τὸ ναυτικὸν τὸ τῶν βαρβάρων, ὃ τίς ἰδὼν οὐκ ἂν ἐφοβήθη;

Osobite su vrste paratetičkih relativnih rečenica:

§ 484. 1. posljedične relativne rečenice u kojima redovno dolazi indikativ futura, npr. Ἔργον ἀπεδειξάμην, ὃ λυσιτελήσει πᾶσι τοῖς ἄλλοις. — Τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρ' ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν;

Bilješka. Ovamo idu i izrazi (isp. § 443, B, 1):

οὐκ ἔστιν (οὐδείς ἐστιν) ὅστις *nemo est qui,*
οὐκ ἔστιν (οὐδείς ἐστιν) ὅστις οὐ *nemo est quin,*
οὐκ ἔστιν ὅπως *fieri non potest ut,*
οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ *fieri non potest quin.*

Οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὅστις οὐχ αὐτὸν φιλεῖ (*nemo est, quin amet*). — Οὐκ ἔστιν ὅπως ἥβην κτήσῃ πάλιν αὖθις.

2. namjerne relativne rečenice u kojima dolazi indikativ futura (i iza sporednoga vremena); negacija je μή (jer je rečenica namjerna, isp. § 470), npr. Ἡγεμόνα αἰτήσομεν Κῦρον, ὅστις ἡμᾶς ἀπάξει (koji će nas voditi = da nas on vodi). — Κρύψω τόδ' ἔγχος, ἔνθα μή τις ὄψεται. — Ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι, οἵ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι, καθ' οὕς πολιτεύσουσιν (*qui conscriberent leges, secundum quas viverent*). Isp. § 472. § 485.

Hipotetičke relativne rečenice imaju značenje pogodbenih protaza, pa stoga u njima dolaze načini pogodbenih protaza (§ 474. i dalje); negacija je μή. § 486.

ὅστις (ὅς): onaj koji (god) — ili: svako koji (god) = ako makar tko.

Ἀναγιγώσκω τὸ βιβλίον, ὅ τι μοι ὁ πατὴρ ἔδωκεν: čitam (onu) knjigu koju mi (god) dade otac.

1. realni oblik (§ 475): Ἀνὴρ δίκαιός ἐστιν οὐχ ὁ μὴ ἀδικῶν, ἀλλ' ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται.

2. eventualni oblik (§ 476): Ἑψόμεθα, ὅποι ἂν κελεύσῃς ἰέναι (futurska radnja). — Φέρει γενναίως, ὅ τι ἂν ἡ τύχη διδῷ (iterativna radnja sadašnja). — Οὗ ἅψαιτο Μίδας, ἐγίγνετο χρυσός (iterativna radnja prošla.

ἄν koje dolazi uz konjunktiv pristupa k relativnoj zamjenici (isp. ἐάν = εἰ ἄν); § 460. B.

3. potencijalni oblik (§ 477): Ἐγὼ μὲν ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη.

4. irealni oblik (§ 478): Οἱ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο.

Bilj. U indirektnom govoru može iza sporednoga vremena umjesto indikativa ili konjunktiva (sa ἄν) stajati optativ (bez ἄν) (§ 466, 2, 489, 2. b). Εὔξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοιντο (dir. ἔνθα ἂν ἀφικώμεθα).

IX. Vremenske rečenice

§ 487. Vremenske rečenice počinju s ovim vremenskim veznicima:

ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὡς: kad (*cum* s ind.);
ἐπεί, ἐπειδή: kad, pošto (*cum* s konj.);
ἐπεί (ἐπειδή) πρῶτον (τάχιστα): kako, čim (*ubi, cum primum*);
ἀφ' οὗ, ἐξ οὗ: otkako (*ex quo*); ἐν ᾧ: dok (*dum*);
ἕως, ἕστε, μέχρι (οὗ): dok (ne) (*dum, quoad*);
πρίν: prije negoli (*priusquam*).

§ 488. 1. Ako se vremenskom rečenicom kazuje zbiljni (sadašnji ili prošli) čin, stoji u njoj indikativ (neg. οὐ).

Ἐξ οὗ φίλος εἶναι προσποιεῖται Φίλιππος, ἐκ τούτου ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν. — Ἐπειδὴ ἀνεῴχθη τὸ δεσμωτήριον, εἰσήλθομεν.

2. Ako vremenska rečenica kao hipotetička relativna rečenica [ὅτε = kad (god) = ako makar kad] ima značenje pogodbene protaze eventualnoga oblika (§ 486, 2), dolaze u njoj načini eventualne protaze (§ 476) (neg. μή).

ἄν koje dolazi uz konjunktiv pristupa k vezniku te čini s njim, ako je moguće, jednu riječ: ὅτε ἄν = ὅταν, ὁπότε ἄν = ὁπόταν, ἐπεὶ ἄν = ἐπάν (ἐπήν), ἐπειδὴ ἄν = ἐπειδάν (isp. εἰ ἄν = ἐάν); isp. § 460. Bilj.

Futurska radnja: Ἡνίκ' ἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, ἡμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν μαχούμεθα. — Ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε.

Iterat. radnja sad.: Μαινόμεθα πάντες, ὅταν ὀργιζώμεθα. — Μὴ ἀνάμενε τὸ πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια, ἔστ' ἂν ἡ χρεία σε ἀναγκάσῃ, ἀλλ' ὅταν μάλιστα εὐπορῇς, τότε μηχανῶ.

Iterat. radnja prošl.: Οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι, ἐπεί τις διώκοι, προδραμόντες ἔστασαν, καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταὐτὸν ἐποίουν. — Περιεμένομεν ἑκάστοτε, ἕως ἀνοιχθείη τό δεσμωτήριον· ἐπειδὴ δ' ἀνοιχθείη, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτην.

Bilj. 1. Πρίν prije negoli, dok ne slaže se s infinitivom (ak. s. inf.) ako je glavna rečenica pozitivna: Διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. — Πολλοὶ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσι πρότερον, πρὶν δῆλοι γίγνεσθαι οἷοι ἦσαν. — Ako li je glavna rečenica negativna, slaže se πρίν s načinima vremenskih rečenica: Οὐ πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες Ἀθηναῖοι ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες τὸν Περικλέα, πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν. — Μὴ ἀπέλθητε, πρὶν ἂν ἀκούσητε τὸ πρᾶγμα.

Bilj. 2. U indirektnom govoru može iza sporednoga vremena umjesto konjunktiva sa ἄν stajati optativ (bez ἄν) (§ 466, 2, 489, 2. b). Πορεύεσθαι ἐκέλευεν ἡσύχως, ἕως ἄγγελος ἔλθοι.

Neupravni govor

1. U rečenicama koje bi u upravnom govoru bile glavne reče- § 489.
nice upotrebljava se u neupravnom govoru:

a) ako se njima kazuje tvrdnja, *verbum finitum* sa ὅτι ili ὡς (isp. § 467) ili infinitiv (ak. s inf.); npr.

Οἱ θεοὶ πάντα ἴσασιν.

Ἤκούσαμεν, ὅτι οἱ θεοὶ πάντα ἴσασιν (εἰδεῖεν),
ili τοὺς θεοὺς πάντα εἰδέναι.

Bilj. Iza glagolâ koji znače misliti, vjerovati pa iza glagola φημί dolazi samo infinitiv; npr. Σωκράτης ἡγεῖτο τοὺς θεοὺς πάντα εἰδέναι.

b) ako se njima kazuje zahtijevanje, infinitiv (ak. s inf.); npr.

Μὴ παραχωρεῖτε (παραχωρήσητε) τῆς τάξεως.
Ἀξιῶ ὑμᾶς μὴ παραχωρεῖν (παραχωρῆσαι) τῆς τάξεως.

2. U rečenicama koje bi u upravnom govoru bile podložne rečenice:

a) ako je glavni glagol u glavnom vremenu, vremena i načini upravnoga govora ostaju nepromijenjeni;

b) ako je glavni glagol u sporednom vremenu, umjesto indikativa glavnih vremena i konjunktiva (sa ἄν ili bez njega) može stajati optativ (bez ἄν) (*optativus obliquus;* isp. § 466, 2)

Bilj. Često neupravni govor koji se počeo sa ὅτι ili ὡς prelazi u infinitivnu konstrukciju; ili neupravni govor koji se počeo sa ὅτι (ὡς) ili s infinitivom nastavlja se s optativom u glavnoj rečenici (umjesto inf. kad nema ὅτι); — napokon se često iz neupravnoga govora prelazi u upravni.

Ὑμᾶς πάντας εἰδέναι ἡγοῦμαι, ὅτι ἐγὼ ὀρθῶς λέγω, τοῦτον δὲ σκαιὸν εἶναι, — Ἔλεγον πολλοί, ὅτι παντὸς ἄξια λέγοι Σεύθης· χειμὼν γὰρ εἴη, καὶ οἴκαδε ἀποπλεῖν οὐ δυνατὸν εἴη.

Pregled upotrebljavanja partikule ἄν

Modalna se partikula ἄν upotrebljava: § 489.b

1. kod imperfekta i aorista u značenju ireala, osobito u glavnoj rečenici irealnih pogodbenih rečenica (§ 462, 1; 478);

2. kod imperfekta i aorista u značenju potencijala prošloga (§ 462, 2);

3. kod imperfekta i aorista u iterativnom značenju (ἄν *iterativum*) (§ 462, 3);

4. kod konjunktiva u podložnoj rečenici svih vrsta eventualnih pogodbenih rečenica (i to pravih pogodbenih, relativnih i vremenskih) (§ 476; 486, 2, 488, 2);

5. kod optativa u značenju potencijala sadašnjega, osobito u glavnoj rečenici potencijalnih pogodbenih rečenica (§ 464, 2; 477);

6. kod infinitiva i participa kad zastupaju potencijal ili ireal (§ 506);

7. rijetko kod finalnoga ὡς i ὅπως (§ 470. Bilj. 2).

Glava XXII

INFINITIV

A. O infinitivu uopće

§ 490. Infinitiv je glagolska imenica (§ 225, 5) koja se u gdječem slaže s imenom, a u gdječem s glagolom.

S imenom slaže se infinitiv osobito u tom što k njemu pristupa član (§ 497).

S glagolom slaže se infinitiv u tom:

1. što se pobliže označuje prilozima, a ne pridjevima: ἡ καλὴ πρᾶξις, ali τὸ καλῶς πράττειν;

2. što njegov objekt stoji uvijek u onom padežu s kojim se slažu ostali oblici istoga glagola (a ne u gen. obj. § 394): τὸ ἀσκεῖν τὴν ἀρετήν (ali ἡ ἄσκησις τῆς ἀρετῆς), τὸ χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις;

3. što njegov subjekt stoji u akuzativu (a ne u gen. subj. § 393): τὸ τοὺς στρατιώτας χρῆσθαι τοῖς ὅπλοις;

4. što izriče vrste glagolske: λῦσαι, λύσασθαι, λυθῆναι;

5. što izriče način radnje: ἀποθνήσκειν umirati, ἀποθανεῖν umrijeti, τεθνηκέναι biti mrtav.;

6. što se slaže s partikulom ἄν (§ 506).

B. O subjektu i predikatu kod infinitiva

§ 491. 1. Ako se subjekt infinitiva razlikuje od subjekta glavne rečenice, stoji u akuzativu; tako i predikatne oznake ako ih ima (**akuzativ s infinitivom**).

Σωκράτης ἡγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι. — Νόμιζε σαυτῷ τοὺς γονεῖς εἶναι θεούς.

2. Ako se subjekt infinitiva ne razlikuje od subjekta glavne rečenice, ne izriče se napose; predikatne su oznake u nominativu (**nominativ s infinitivom**).

Νομίζω νενικηκέναι (*puto me vicisse*). — Ἔχω τριήρεις ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον. — Δίκαιος εἶναι μᾶλλον ἢ χρηστὸς θέλε.

Bilj. Subjekt infinitiva koji nije različan od subjekta glavne rečenice izriče se napose samo onda kad je naglašen, i to u nominativu ili u akuzativu. Κλέων οὐκ ἔφη αὐτός, ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν. — Κροῖσος ἐνόμιζεν ἑαυτὸν εἶναι πάντων ὀλβιώτατον.

3. Ako je subjekt infinitiva neodređen (τινά, ἀνθρώπους), ne izriče se; predikatne su oznake u akuzativu.

Πρέπει σώφρονα εἶναι *decet sanum esse* (isp. treba razborit biti). — Αἱρετώτερόν ἐστι μαχομένους ἀποθνήσκειν ἢ φεύγοντας σώζεσθαι.

4. Ako je subjekt infinitiva u padežu koji ovisi o glavnom glagolu, predikatne su oznake ili u istom padežu (gen., dat.) ili u akuzativu. Ἔξεστιν ὑμῖν εὐδαίμοσι γενέσθαι (isp. *licuit esse otioso Themistocli*). — Κῦρος παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ τῷ Ἀρκάδι ἥκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους.

C. Kako se upotrebljava infinitiv

Kao **subjekt** upotrebljava se infinitiv (ak. s inf.) kod bezličnih § 492. glagola i izraza:

δεῖ, χρή, προσήκει, συμβαίνει, δοκεῖ, ἔξεστιν;

ἄξιον, δίκαιον, καλόν, δυνατόν, οἷόν τέ ἐστιν;

ὥρα, καιρός, νόμος, ἀνάγκη ἐστίν.

Ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἀποστεῖλαι. — Μοχθεῖν ἀνάγκη τοὺς θέλοντας εὐτυχεῖν.

Bilj. Umjesto bezličnoga izraza često ima lični; npr. δοκῶ *videor*, ἄξιος, δίκαιός εἰμι pravo je da ja —.

Kao **objekt** upotrebljava se infinitiv (ak. s inf.): § 493.

1. kod glagola *sentiendi* i *dicendi*.

Φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν. — Πάντες ὁμολογοῦσι τὴν ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι.

Bilj. 1. Umjesto infinitiva može stajati i rečenica sa ὅτι, ὡς (§ 467) ili particip (§ 502). — O negaciji vidi § 509, 2. c.

Bilj. 2. Prema tomu koje vrijeme zastupa, dobiva i infinitiv iza glagola *sentiendi i dicendi* vremensko značenje (protiv § 459, isp. § 467. Bilj. 1); npr. ἔλεγον αὐτὸν ἀδικεῖν (dir. ἀδικεῖ i ἠδίκει); ἔλεγον αὐτὸν ἀδικῆσαι (dir ἠδίκησεν); isp. § 459. Bilj. 1.

2. kod glagola koji znače: htjeti, zahtijevati, dopuštati — ne htjeti, priječiti.

Ἀεί τι βούλου χρήσιμον προσμανθάνειν. — Ἐδεῖτο Μανδάνης ὁ Ἀστυάγης καταλιπεῖν τὸν Κῦρον. — Αἰσχύνεται δὲ τἀγάθ' ἀσκήσας ἀνὴρ κακὸς κεκλῆσθαι πᾶς τις. — Τί τοὺς θανόντας οὐκ ἐᾷς τεθνηκέναι;

3. kod glagola koji znače: moći — činiti:

Δίκαιος ἀδικεῖν οὐκ ἐπίσταται τρόπος. — Κοινοὶ κίνδυνοι ποιοῦσιν ὁμονοεῖν τοὺς συμμάχους. — Φιλεῖ γὰρ ἄνδρας πόλεμος ἀγρεύειν νέους.

§ 494. Infinitivom se pobliže označuju **relativni pridjevi** koji znače: sposoban, vrijedan, lak, ugodan (ili protivno); npr. ῥᾴδιος, χαλεπὸς εὑρεῖν *facilis, difficilis inventu,* ἄξιος ἐπαινέσαι *dignus qui laudetur,* στυγνὸς ὁρᾶν *horribilis adspectu;* ἱκανοὶ τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν dovoljni da čuvaju; οἷος ἄρχειν sposoban da vlada, osobito οἷός τέ εἰμι sposoban sam, mogu (§ 473, B. 4).

Θεμιστοκλῆς ἱκανώτατος εἰπεῖν καὶ γνῶναι καὶ πρᾶξαι. — Ῥᾴδια πάντα Διὶ τελέσαι καὶ ἀνήνυτον οὐδέν. — Ἡδὺ ὕδωρ πιεῖν διψῶντι.

§ 495. Infinitiv pokazuje **svrhu** kod glagola koji znače davati, primati, — birati, određivati (lat. gerundiv ili *ad* s gerundom).

Ἀντίγονος τὸ Εὐμένους σῶμα τοῖς συγγενέσιν ἔδωκε θάψαι (*tradidit sepeliendum*). — Δεῖ τοὺς ἄρχειν αἱρεθέντας ἀμελεῖν τῶν ἰδίων.

§ 496. **Apsolutno** dolazi infinitiv u izrazima:

ὡς (ἔπος) εἰπεῖν tako reći (rekavši),
ὡς συνελόντι (§ 412, 4) εἰπεῖν ukratko reći (rekavši),
ὡς ἐμοὶ δοκεῖν kako se meni čini,
ὀλίγου (μικροῦ) δεῖν (§ 403 1. Bilj. 1. a) gotovo,
τὸ νῦν εἶναι zasada,
τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἶναι što se mene tiče,
ἑκὼν εἶναι dragovoljno.

Ἀληθές γε ὡς ἔπος εἰπεῖν οὐδὲν εἰρήκασιν. — Ἑκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι.

D. Infinitiv s članom

§ 497. Infinitiv s članom postaje supstantiv te se može sklanjati, ali ne gubi glagolske naravi.

Ako je infinitiv subjekt ili akuzativ objekta, može k njemu pristupiti član, ako li je genitiv ili dativ objekta ili ako ovisi o prijedlogu, mora pred njim stajati član.

Τὰ πολλὰ τολμᾶν πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ. — Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. — Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς. — Σωκράτης ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως ζῆν.

'Αντὶ τοῦ umjesto da, πρὸς τῷ osim što,
διὰ τό zato što, πρὸς τό zato da,
ἐπὶ τῷ pod uvjetom da, ἐπὶ τό zato da.

Glava XXIII.

PARTICIP

A. O participu uopće

Particip je glagolski pridjev (§ 225, 5) koji se u gdječem slaže § 498.
s imenom, a u gdječem s glagolom.

S imenom slaže se particip u tom što se sklanja kao pridjev i što k njemu pristupa član.

S glagolom slaže se particip u tom:

1. što se pobliže označuje prilozima, a ne pridjevima: ὁ καλῶς πράττων;

2. što njegov objekt stoji uvijek u onom padežu s kojim se slažu ostali oblici istoga glagola: ὁ ἀσκῶν τὴν ἀρετήν, ὁ χρώμενος τοῖς ὅπλοις;

3. što izriče vrste glagolske: λύσας, λυσάμενος, λυθείς;

4. što izriče način radnje: ἀποθνήσκων umirući, ἀποθανών umrvši, τεθνηκώς umro;

5. što se slaže s partikulom ἄν (§ 506).

Particip se upotrebljava atributno, predikatno, adverbno i apsolutno.

Bilješka. Atributni particip ima atributan položaj, a predikatni, adverbni i apsolutni predikatan (§ 375, 376).

B. Atributni particip

1. Atributni particip ima vrijednost pridjeva ili relativne § 499.
rečenice.

Ὁ παρὼν καιρός sadašnja zgoda, οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι, αἱ καλούμεναι Αἰόλου νῆσοι otoci koji se Eolovi zovu (takozvani Eolovi otoci).

2. Particip s članom postaje supstantiv. Član je:

a) ili individualan (§ 371): ὁ γραψάμενος τὸν Σωκράτη, ὁ οὐ πιστεύων *is qui non credit;*

b) ili generički (§ 372): ὁ βουλόμενος tko god hoće, ὁ τυχών tko se god nađe, ὁ μὴ πιστεύων *si quis non credit.*

Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου.

C. Predikatni particip

§ 500. Predikatnim participom dopunja se nepotpuni smisao glagolskoga predikata. Ta mu se služba može objasniti hrvatskosrpskom eksplikativnom rečenicom sa da ili što, ovisnom o kakvom demonstrativnom izrazu koji dopunja predikat. Predikatni se particip proteže:

1. ili na subjekt te stoji u padežu subjekta (u nominativu), npr. Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὸν πόλεμον ἐπαύσαντο ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι A. prestadoše od toga da uvijek o istom raspravljaju = prestadoše uvijek o istom raspravljati; isp. Ona ide gorom pjevajući (= tako da pjeva), a ulazi u dvor igrajući (= tako da igra);

2. ili na objekt te stoji u padežu objekta (najčešće u akuzativu), npr.: Ὁ πόλεμος ἔπαυσε τοὺς Ἀθηναίους ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευομένους rat odvrati A. od toga da uvijek o istom raspravljaju; isp. Nađe brata plačući (= tako da je plakao).

1. Predikatni se particip proteže na **subjekt:**

§ 501. a) kod glagola εἰμί (ὑπάρχω) i ἔχω za opisivanje prostoga finitnog glagola: δεδρακώς εἰμι (= δέδρακα) učinio sam, θαυμάσας ἔχω (= τεθαύμακα) začudio sam se = čudim se (isp. § 291, 2).

Ἦσαν ἀπιστοῦντές τινες Φιλίππῳ καὶ νοῦν ἔχοντες bijahu neki takvi da nisu vjerovali F. = neki ne vjerovahu F., i to pametni. — Δεῖ ἐθέλοντας ὑπάρχειν τὰ προσήκοντα ποιεῖν (treba da budete voljni činiti ono što je potrebno)

b) kod nekih kopulativnih glagola, umjesto kojih se u hrvatskosrpskom jeziku upotrebljavaju prilozi, a grčki se particip zamjenjuje hrvatskosrpskim finitnim glagolom. Takvi su npr. ovi glagoli:

τυγχάνω upravo, slučajno, λανθάνω potajno,
διάγω, διατελῶ, διαγίγνομαι neprestano,
δῆλος, φανερός εἰμι, φαίνομαι očito,
φθάνω prije, οἴχομαι odavde itd.

Ἔτυχον παρόντες udesiše se tako da su bili nazočni — upravo (slučajno) bijahu nazočni. — Ἑπτὰ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν

(izdržaše tako da su se borili = borili su se neprestano). – Κῦρος πάντων τῶν ἡλίκων διαφέρων ἐφαίνετο. – Οἱ Ἕλληνες φθάνουσιν ἐπί τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους. – Ὤιχετο ἀποπλέων.

Bilj. Φαίνομαι s inf. znači: *videor*. Φαίνομαι εἶναι ἀναίτιος *videor esse innocens*; ali φαίνομαι ὢν ἀναίτιος *apparet me esse innocentem*.

c) kod glagola koji znače: počinjati – prestajati, podnositi – sustajati:

ἄρχομαι počinjem, παύομαι, λήγω prestajem,
ἀνέχομαι podnosim, ἀπαγορεύω, κάμνω sustajem.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπαύσαντο τὰς πόλεις κακῶς ποιοῦντες. – Ἀνέχου πάσχων· δρῶν γὰρ ἔχαιρες. – Μὴ κάμῃς φίλον ἄνδρα εὐεργετῶν.

Bilj. 1 Ἄρχω λέγων govorim prvi, ἄρχομαι λέγων počinjem govoriti (protivno je: nastavljam, prestajem), ἄρχομαι λέγειν počinjem govoriti (protivno je: počinjem raditi nešto drugo).

Bilj. 2. Παύω τινὰ ποιοῦντα činim da tko prestaje, zaustavljam (odvraćam) koga. Ἀγαμέμνων τοὺς βαρβάρους ἔπαυσεν ὑβρίζοντας. (Isp. § 500, 2).

d) kod glagola koji znače dobro činiti – krivo činiti, prestizati, zaostajati:

εὖ, καλῶς ποιῶ činim dobro, ἀδικῶ činim krivo, griješim,
χαρίζομαί τινι, χάριν φέρω τινί radim komu po volji,
νικῶ, κρατῶ prestižem, ἥττωμαι, λείπομαι zaostajem.

Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς ἡ πόλις νομίζει θεούς, οὐ νομίζων S. griješi tako da (ili: tim što-) ne vjeruje u bogove u koje država vjeruje. – Πάντας πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν· ἐὰν γὰρ τοὺς φίλους κρατῇς εὖ ποιῶν, οὐ μή σοι δύνωνται ἀντέχειν οἱ πολέμιοι. – Οὐδενὸς λειψόμεθα ὠφελοῦντες τοὺς φίλους.

e) kod glagola koji pokazuju duševno raspoloženje (*verba affectuum*); npr.

χαίρω, ἥδομαι radujem se, ἄχθομαι, ἀγανακτῶ ljutim se,
αἰσχύνομαι stidim se, μεταμέλομαι, μεταμέλει μοι kajem se.

Τιμώμενοι σύμπαντες ἥδονται βροτοί svi se ljudi raduju tomu da bivaju poštovani = svi ljudi rado bivaju poštovani. – Οὐκ αἰσχυνεῖται ἡ Ἀθηναίων πόλις παρὰ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. – Ἀθηναῖοι τοὺς δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Bilj. Αἰσχύνομαι ποιῶν τι stidim se što radim nešto, αἰσχύνομαι ποιεῖν τι stid me raditi nešto (te ne radim).

§ 502. 2. Predikatni particip proteže se na **subjekt** (ako je glagol pasi van) ili na **objekt** (ako je glagol aktivan):

a) kod glagola koji znače tjelesno ili duševno osjećanje (*verba sentiendi*); npr.

ὁρῶ, περιορῶ (dopuštam), ἀκούω, αἰσθάνομαι, καταλαμβάνω,
οἶδα, ἐπίσταμαι, μέμνημαι, γιγνώσκω, εὑρίσκω i sl.

Ὁρῶ γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ὄντας ἄλλο πλὴν εἴδωλ' ὅσοιπερ ζῶμεν ἢ κούφην σκιάν vidim nas takve da nismo ništa drugo nego — (= vidim da nismo ništa drugo —). — Οὓς ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. — Ζεὺς γὰρ τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὁρᾶται, τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν. Isp. *Catonem vidi sedentem. Socratem audio dicentem.* — Naći ćete dijete povito;

b) kod glagola koji su *causativa* glagolima pod a); npr.

δείκνυμι, δηλόω, (ἀπο)φαίνω,
ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω.

Τοῦτο τὸ γράμμα δηλοῖ ψευδῆ τὴν διαθήκην οὖσαν ovo slovo pokazuje oporuku (kao) takvu da je kriva (= pokazuje da je oporuka kriva). — Πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν Φίλιππος ἐξελήλεγκται.

Bilj. 1. Kod takvih glagola može stajati i rečenica sa ὅτι (ὡς) (§ 467) ili inf. (§ 493, 1. B. 1).

Bilj. 2. Ako predikatni particip i glavni glagol imaju isti subjekt, subjekt se izriče, a particip stoji u padežu subjekta: ἴσθι ἀνόητος ὤν znaj da si lud.

Bilj. 3. Kod σύνοιδα ἐμαυτῷ svjestan (svjedok) sam particip stoji ili u nominativu ili u dativu: συνίσασιν ἑαυτοῖς πολλὰ ἀδικήσαντες ili ἀδικήσασιν svjesni su da su mnogo sagriješili.

Bilj. 4. Ἀκούω (αἰσθάνομαι, πυνθάνομαι) konstruira se na tri načina:

s gen. i part.: čujem (slušam) (sâm) nekoga (nešto) gdje — (§ 402, 1. c);
s ak. i part.: čujem (od nekoga) da —;
s ak. s inf. čujem (glasa se) da —.

Ἤκουσα Σωκράτους διαλεγομένου *audivi Sacratem disputantem,* čuh S. gdje je raspravljao. — Θεμιστοκλέα οὐκ ἀκούεις ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα; — Ἀκούω Ῥοδίους παρεῖναι.

Bilj. 5. Osim već napomenutih glagola upotrebljava se particip ili infinitiv s različnim značenjem još i kod ovih glagola:

γιγνώσκω s part.: vidim, znam (da nešto jest),
s inf.: odlučujem (nešto raditi);

ἐπίσταμαι, οἶδα, μανθάνω: s part.: razumijem, znam, učim se (da nešto jest),
s inf.: razumijem, učim se (nešto raditi);
μέμνημαι: s part.: imam na umu (da nešto jest),
s inf.: imam na umu (nešto raditi);
ὅτε s ind.: *memini cum,* sjećam se (onoga vremena) kad —

D. Adverbni particip

Takav particip zastupa adverbne rečenice, i to temporalne, § 503.
kauzalne, finalne, hipotetičke i koncesivne kojih se subjekt nalazi u glavnoj rečenici. Taj particip stoji dakle:

1. **temporalno:** Ὁ Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει. — Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται.

Bilj. Da bi se participu vremensko značenje oštrije istaklo, pristupaju k njemu prilozi (*supplementa participii*): ἅμα zajedno, αὐτίκα, εὐθύς odmah, μεταξύ usred itd., a ka glavnom glagolu: εἶτα, ἔπειτα zatim, τότε onda. Ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι dok su putovali. — Ἐξανέστησαν μεταξὺ δειπνοῦντες usred gozbe. — Πάντα ἀκροασάμενοι τότε ἤδη κρίνατε.

2. **kauzalno:** Ὦ Ζεῦ, τί ποθ' ἡμῖν δοὺς χρόνον τοῦ ζῆν βραχὺν πλέκειν ἀλύπως τοῦτον ἡμᾶς οὐκ ἐᾷς;

Bilj. K takvom participu pristupaju riječi:
ἅτε (οἷον, οἷα) (kod objektivnoga uzroka): budući da, jer;
ὡς (kod subjektivnog uzroka): kao da.

Ἐπαιάνιζον ἅτε νικήσαντες *quoniam vicerant*; ἐπαιάνιζον ὡς νικήσαντες *quod vicissent*.

3. **finalno,** samo part. fut., često sa ὡς (neg. μή): Ἀρταξέρξης συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν.

4. **hipotetički** (neg. μή, § 509, 2 b): Δίκαια δράσας] συμμάχους ἕξεις θεούς. — Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν.

5. **koncesivno** (neg. οὐ): Πολλοὶ μὲν ὄντες εὐγενεῖς εἰσιν κακοί. — Ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων.

Bilj. 1. K takvom participu pristupaju riječi καί (*etiam*), καίπερ (*quamvis*), a ka glavnom glagolu: ὅμως (*tamen*). Καίπερ οὐδὲν ἀδικοῦντες ἀπέθανον. — Σὺν σοὶ ὅμως καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντες θαρροῦμεν.

Bilj. 2. Radnja izrečena adverbnim participom prezenta vrši se redovno u isto vrijeme s radnjom glavne rečenice, a radnja izrečena participom aorista vrši se redovno prije radnje u glavnoj rečenici. Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται i živući i umrvši, tj. dok živi i kad umre (isp. § 459. B. 1).

E. Apsolutni particip

1. Poput latinskoga ablativa apsolutnoga zastupa grčki § 504.
genitiv apsolutni adverbne rečenice, i to: temporalne, kauzalne, finalne, hipotetičke i koncesivne kojih se subjekt ne nalazi u glavnoj rečenici.

Κῦρος ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος *nullo impediente*. — Εἰς φυγὴν ἐτράποντο ἅτε πολλῶν ὄντων τῶν πολεμίων. — Παρήγγειλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἐσομένης. — Διὸς διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

Bilj. Grčki genitiv apsolutni razlikuje se od latinskoga ablativa apsolutnoga u ovom:

a) subjekt se često izostavlja ako se iz saveza lako razumijeva: οὕτως ἐχόντων *quae cum ita sint*;

b) particip se ne može zamijeniti samom imenicom ili pridjevom (isp. *Cicerone consule, Hannibale vivo*), nego mora pristupiti ὤν; dakle: *Pericle duce* — Περικλέους ἡγεμόνος ὄντος. — Ἑκών i ἄκων drže se za participe: ἐμοῦ οὐχ ἑκόντος *me invito*;

c) apsolutni je genitiv u grčkom jeziku rjeđi nego abl. aps. u latinskom, gdje se zato što nema aktivnoga participa za prošlost aktivna rečenica često mora pretvoriti u pasivnu. Isp. Κῦρος τὸν Κροῖσον νικήσας κατεστρέψατο τοὺς Λυδούς *C. Croeso victo Lydos in suam dicionem subegit.*

§ 505. 2. **Apsolutni akuzativ** nalazi se (često sa ὡς, ὥσπερ) od bezličnih izraza:

δέον, προσῆκον budući da (premda) treba (je trebalo),
ἐξόν, παρόν budući da (premda) je moguće (bilo),
δόξαν, δεδογμένον budući da (ako, premda) je odlučeno (bilo),
ἄδηλον, αἰσχρὸν ὄν budući da (ako, premda) je nepoznato, ružno (bilo).

Οὐδεὶς ἐξὸν εἰρήνην ἄγειν πόλεμον αἱρήσεται. — Παρήγγειλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς αὐτίκα δεῆσον μάχεσθαι. — Οἱ Συρακούσιοι παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι.

Infinitiv i particip sa ἄν

§ 506. Ἄν stoji kod infinitiva i participa ako zamjenjuju rečenicu u kojoj bi bio optativ sa ἄν ili preterit sa ἄν (dakle, ako imaju potencijalno ili irealno značenje).

Δοκεῖτέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου βουλεύσασθαι (βουλεύσαισθε ἄν), εἰ τὸν τόπον τῆς χώρας πρὸς ἣν πολεμεῖτε ἐνθυμηθείητε. — Εὑρίσκω ταύτην ἂν μόνην γενομένην (γένοιτο ἄν) τῶν μελλόντων κινδύνων ἀποτροπήν. — Ἆρ' ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγενέσθαι (ἆρ' ἂν διεγενόμην), εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια; — Σωκράτης ῥᾳδίως ἂν ἀφεθεὶς ὑπὸ τῶν δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως αὐτοὺς παρὰ τοὺς νόμους ἐκολάκευσε, προείλετο μᾶλλον τοῖς νόμοις ἐμμένων ἀποθανεῖν ἢ παρανομῶν ζῆν (= ὃς ῥᾳδίως ἂν ἀφείθη).

Glagolski pridjevi

§ 507. 1. Glagolski pridjev na -τός, -τή, -τόν pokazuje da je radnja koju glagol znači ili

a) izvršena: λυτός odriješen (*solutus*); ili

b) izvršljiva (moguća): λυτός odrješljiv.

2. Glagolski pridjev na -τέος, -τέα, -τέον pokazuje da je radnja koju glagol znači potrebna (lat. gerundiv): λυτέος *solvendus*, a konstruira se ili

a) lično ako se naglašuje subjekt: ὁ πατήρ σοι τιμητέος ἐστίν *pater tibi venerandus est;* ili

b) bezlično ako se naglašuje radnja; u tom je slučaju glagolski pridjev u srednjem rodu sing. (katkad i plur. § 366): νέοις ζηλωτέον τοὺς γέροντας.

Lice koje vrši radnju stoji u jednom i drugom slučaju u dativu (§ 412, 5).

Οἱ σύμμαχοι ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι. — Τῷ ἀδικοῦντι δοτέον δίκην. — Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον εἶναι.

Bilj. Glagolski pridjev pripada i aktivu i mediju; πειστέον ἐστίν 1. αὐτόν treba ga nagovarati (πείθειν); 2. αὐτῷ treba ga slušati (πείθεσθαι).

Glava XXIV

NEGACIJE

Negacije οὐ i μή razlikuju se tako da οὐ nešto poriče (objek- § 508.
tivno), a μή nešto odbija (subjektivno).

Kao οὐ i μή tako se razlikuju i οὐδείς i μηδείς, οὔτε i μήτε, οὔποτε i μήποτε itd.

1. Οὐ se upotrebljava u rečenicama kojima se izriče tvrdnja, — § 509.
dakle u samostalnim i podložnim izričnim, uzročnim i upitnim rečenicama pa u onim relativnim i temporalnim rečenicama koje nemaju pogodbena smisla (§ 482; 488, 1).

Ἀνὴρ ἄριστος οὐκ ἂν εἴη δυσγενής. — Ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλή μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ῥητορική. — Ἐπειδὴ οὐκ ἂν ἄλλως κρατήσαιμεν, νυνί φημι δεῖν προσέχειν τὸν νοῦν. — Ὅσ' ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὕρέ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά.

Bilj. Pamti: μόνον οὐ, μόνον οὐχί *tantum non*, gotovo.

2. Μή se upotrebljava:

a) u rečenicama kojima se izriče zahtijevanje, — dakle, u samostalnim i podložnim zapovjednim, željnim, namjernim rečenicama i u rečenicama bojazni pa u dubitativnim pitanjima.

Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδὴς οὔτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην. — Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῇς εἶναι κακός. — Πότερον βίαν φῶμεν ἢ μὴ φῶμεν εἶναι; — Δέδοικα μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ;

b) u pogodbenim rečenicama [i u relativnim i temporalnim rečenicama s pogodbenim smislom (§ 486; 488, 2), pa kod participa koji zastupa pogodbenu rečenicu (§ 503, 4)].

Οὐκ ἂν Ἀγαμέμνων τοσοῦτον ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. — Ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι. — Ὁπότε τις μὴ προσέχοι τὸν νοῦν, ἐνουθέτει αὐτόν. — Ὁ μηδὲν εἰδὼς οὐδὲν ἐξαμαρτάνει. — Tako i: Τὸ μὴ δίκαιον ἔργον οὐ λήθει θεούς.

c) kod infinitiva kod kojega samo iza glagolâ *sentiendi* i *dicendi* redovno stoji οὐ (§ 493, 1).

Τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι αἰσχρόν. — Πέπεισμαι ἑκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν. — Ali: Τολμῶσι λέγειν οὐδεμίαν μάχην γεγονέναι.

Bilj. 1. Pamti: οὔ φημι *nego*, οὐκ ἐῶ *veto*.

Bilj. 2. Iza negativnih glagola koji znače poricati, sumnjati, ima u podložnoj rečenici opet οὐ: Οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι, ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι ne bi porekli da su takvi (tj. ne bi tvrdili da nisu takvi).

Bilj. 3. Iza glagola koji znače: smetati, zabranjivati, uzdržavati se, braniti se, poricati itd. pristupa k infinitivu μή; ako su negativni, μὴ οὐ: Ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπείργει μὴ λέγειν ἃ βούλεται strah smeta razumu da kaže (= kazati) ono što hoće (tj. smeta mu te ne kaže). — Ἠρνοῦντο μὴ πεπτωκέναι poricahu da su pali (tj. tvrđahu da nisu pali), οὐκ ἠρνοῦντο μὴ οὐ πεπτωκέναι ne poricahu da su pali (tj. priznavahu da jesu pali).

§ 510. Ako iza negacije ima složena negacija iste vrste, poricanje se ne ukida, nego potkrepljuje; ako ima prosta negacija, poricanje se ukida.

Οὐκ ἔστιν οὐδέν κρεῖττον ἢ νόμοι πόλει ništa nije bolje nego zakoni. — Οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται svatko će umrijeti (nitko neće ostati bez smrti). — Οὐδεὶς πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. — Οὐδεὶς ἀνθρώτων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

§ 511. Negacije οὐ ι μή sastavljaju se u ovim slučajevima:

1. οὐ μή s konjunktivom (aor.) ili indikativom futura pokazuje potkrijepljeno poricanje za budućnost: doista ne (§ 471, B. 1. c). Ἕως ἂν ἐμπνέω, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν. — Τοὺς πονηροὺς οὐ μήποτε βέλτίους ποιήσετε.

2. μὴ οὐ s konj. (ili opt.) iza izrazâ bojazni = *ne non*: da ne (ću) (§ 471). Οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω, ὅ τι δῶ ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ.

3. μὴ οὐ s infinitivom ako je (makar kakvi) glavni glagol negativan ili ima barem negativan smisao. Οὐχ ὅσιον ἔμοιγε εἶναι φαίνεται τὸ μὴ οὐ βοηθεῖν (= χρὴ βοηθεῖν). — Αἰσχρὸν μὴ οὐ παντὶ τρόπῳ προθυμεῖσθαι (= χρὴ π. τ. προθυμεῖσθαι).

Bilj. Isporedi § 509, Bilj. 3.

Glava XXV

PARTIKULE

One partikule kojima se vežu rečenice ili članovi rečenica zovu § 512.
se veznici (*coniunctiones*), a dijele se na usporedne (*coordinantes*) i zavisne (*subordinantes*).

Po mjestu razlikuju se prepozitivne partikule koje se uvijek u rečenici nalaze na prvom mjestu, i postpozitivne koje se uvijek u rečenici nalaze bar iza jedne riječi.

A. Usporedni veznici

I. Sastavni veznici (*c. copulativae*) § 513.

1. καί (*et, etiam*); i, također; (da)pače; kod kompt. još.

Pri nabrajanju veže καί sve članove (*polysyndeton*): (καὶ) στρατηγοὶ καὶ ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί;

καί — καί i — i;

καί iza izrazâ jednakosti znači: kao; ὅμοιος, ὁμοίως, ὁ αὐτὸς καὶ: *similis, similiter, idem ac;*

καί — δέ a — i;

καὶ δὴ καί pa — i;

ἄλλως τε καί osobito;

ἤδη — καί već — a evo, *iam — cum* (*cum invesum*);

οὔπω — καί još ne — a evo, *nondum — cum*;

οὐ μόνον — ἀλλὰ καί ne samo — nego (već) i.

2. τέ (enkl., postpoz. lat. *que*): i; u prozi veže

τέ — τέ i — i — redovno rečenice, a

τέ — καί ne samo — nego (već) i — pojedine pojmove.

3. οὐδέ (μηδέ): a) i (a) ne, ni(ti) (*neque*) iza negativnoga člana (iza pozitivnoga člana znači: i (a) ne καί οὐ); — b) ni (*ne quidem*);

οὐδ' ὡς § 222, 1; οὐδ' εἰ 480, B. 1;

οὐδέ — οὐδέ ni — niti.

4. οὔτε — οὔτε (μήτε — μήτε): ni(ti) — ni(ti) (*neque — neque*);

οὔτε (μήτε) — τέ: ne samo ne — nego (već) i (*neque — et*).

§ 514. II. Rastavni veznici (*c. disiunctivae*)

1. ἤ: a) disjunktivno: ili (*aut, vel*; *an* § 520), ἤ — ἤ ili — ili;

b) komparativno: nego (li) (*quam*) iza komparativâ i komparativnih pridjeva (ἄλλος, ἕτερος, ἐναντίος).

ἀλλ' ἤ iza negacije: osim; ἢ ὥστε s inf. § 473, B. 2. b.

Bilj. Iza πλέον (πλεῖν), ἔλαττον, μεῖον može se ἤ izostaviti kod brojeva: ἔτη γεγονὼς πλείω ἑβδομήκοντα (*plus septuaginta annos natus*).

2. εἴτε — εἴτε: bilo (da) — bilo (da) (*sive — sive*).

Bilj. O εἴτε — εἴτε u indirektnom disj. pitanju (da li — ili) v. § 469.

§ 515. III. Suprotni veznici (*c. adversativae*)

1. ἀλλά: ali, no; (iza negacije) nego, već (*at, sed*); — kod poziva i u odgovoru: tà (ἀλλ' ἕπεσθε);

εἰ μή — ἀλλά γε ako ne — a ono ((*si non — at tamen*).
οὐ μὴν ἀλλά ali (pa) ipak (*verum tamen*).

2. δέ (postpoz.): a, pak (*autem*), često: i;

Μᾶλλον δέ ili bolje (*vel potius*). — A ne — ne znači οὐ δέ, nego ἀλλ' οὐ ili οὐ μέντοι. O οὐδέ v. § 513, 3. — Μέν — δέ § 519, 7.

3. αὖ (postpoz.): opet.

4. μήν, μέν-τοι (postpoz.): ali, ipak (*vero*) isp. § 519, 6);

ἀλλὰ μήν : *at vero,*
καὶ μήν: *et vero,*
οὐ μὴν ἀλλά: ali (pa) ipak (isp. 1).

5. καίτοι: pa ipak.

6. ὅμως: ipak (*tamen*) (isp. § 503, 5, B. 1).

7. ἀτάρ (hom. αὐτάρ): ali.

§ 516. IV. Zaključni veznici (*c. conclusivae*)

1. ἄρα (postpoz.): dakle;

εἰ ἄρα, ἐὰν ἄρα: ako (da li) doista;
εἰ μὴ ἄρα: *nisi forte, nisi vero* (isp. § 479, 3, d).

2. οὖν (postpoz.): dakle (*igitur*);

οὔκουν (potkrijepljeno οὐκ): dakle ne (*non igitur*);

οὐκοῦν (potkrijepljeno οὖν): dakle (*igitur*),
u pitanju: ne li dakle? (*nonne igitur*)?

Bilj. O οὖν s relativima isp. § 218.

3. νύν (enkl., postpoz.): dakle (ili se ne prevodi);
νοίνυν (postpoz.): po tom, dakle.

4. τοιγάρ ili τοίγαρ: zato, dakle;

τοιγάρτοι, τοιγαροῦν baš zato.

5. δή (postpoz.): tà, dakle (isp. § 519, 3).

V. Uzročni veznici (*c. causales*) § 517.

γάρ (postpoz.): jer (*enim*), tà;

u pitanju: τίς γάρ; tà tko? (*quisnam*?); πῶς γὰρ οὐ; ta kako ne?

ἀλλὰ γάρ: ali dakako (*at enim*);
εἰ γάρ, εἴθε γάρ: *utinam* (isp. § 461, 3; 464, 1);
ἦ γάρ ili οὐ γάρ; zar ne?
καὶ γάρ: jer (tà) i (*etenim, nam etiam*).

B. Zavisni veznici

1. izrični (deklarativni): ὅτι, ὡς: da; § 518.

2. vremenski (temporalni): ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ὡς: kad (*cum* s ind.); ἐπεί, ἐπειδή: kad, pošto (*cum* s konj.); ἐπεί (ἐπειδή) πρῶτον (τάχιστα): kako, čim (*ubi, cum primum*); ἀφ' οὗ, ἐξ οὗ: otkako (*ex quo*); ἐν ᾧ: dok (*dum*); ἕως, ἕστε, μέχρι (οὗ): dok (ne) (*dum, quoad*); πρίν: prije negoli (*priusquam*);

3. namjerni (finalni): ἵνα, ὡς, ὅπως: da (*ut*); μή: da ne (*ne*);

4. posljedični (konsekutivni): ὥστε (ὡς): tako te, da (*ut*);

5. uzročni (kauzalni): ὅτι, ὡς: jer, što (*quod*); διότι: zato što; ἐπεί: budući da, kad (*cum*); ἐπειδή: kad već (*quoniam*);

6. pogodbeni (hipotetički): εἰ: ako, da, kad (*si*);

7. dopusni (koncesivni): εἰ καί: ako i; καὶ εἰ iako.

Uzvične partikule

1. γέ (enkl. i postpoz.): barem; upravo, baš; § 519.

ἔγωγε, ἔμοιγε, ἐμοῦγε, ἐμέγε § 206, 2; ὅς γε § 443, B. 3.
ἐπείγε kad evo; ἀλλά γε a ono barem;

γοῦν (= γὲ οὖν, postpoz.); barem, dakako (*certe*).

2. πέρ (enkl., postpoz.; od περί): upravo, baš;

ὅσπερ § 443, B. 3; ἐπείπερ kad upravo;

ὥσπερ upravo kao, kao; ὅτεπερ kad upravo; εἴπερ § 479, 3. c.

3. δή (postpoz.): već (*iam*), upravo, baš, dakako, dakle (§ 516, 5);

νῦν δή upravo sada; δῆλον δή ta očito je; λέγε δὴ tà reci.

Bilj. δήπου (postpoz., slabije od δή) valjda (često ironički); δῆτα (postpoz., jače od δή) dakako (οὐ δῆτα nipošto, τί δῆτα što to?); δῆθεν očevidno, tobože.

4. ἦ: zaista.

5. τοί (enkl., postpoz.): zaista, ipak;

καίτοι § 515, 5; μέντοι 519, 7;

τοιγάρ § 516, 4; τοίνυν § 516, 3.

6. μήν (postpoz., isp. § 515, 4); zaista.

7. μέν (postpoz.): zaista;

καὶ (ἀλλὰ) μὲν δή i (ali) zaista (ipak);
οὐ μὲν δή zaista ne;
μὲν οὖν: dakako, pače;
μέντοι: dakako, zaista, ipak (§ 515, 4);
οὐ μέντοι: zar ne?

Često se pored μέν u jednoj rečenici nalazi u drugoj δέ (§ 515, 2), μέν–δέ: doduše – ali (no μέν se ne može svaki put prevesti).

Ο ὁ μέν – ὁ δέ § 370, 1.

8. ναί u odgovorima: da; isp. 9.

9. μά i νή s akuz;. (§ 384, B.): μὰ τοὺς θεούς tako mi bogova; νὴ Δία tako mi Zeusa; ναὶ μὰ Δία dà, tako mi Zeusa; οὐ μὰ Δία ne, tako mi Z.

Partikule u pitanjima i odgovorima

§ 520. Upravno prosto pitanje počinje ili

a) s upitnim zamjenicama i prilozima (§ 217, 219, 221; isp. i § 469) – pronominalno pitanje; ili

b) s upitnim partikulama – konjunkcionalno pitanje:

ἦ, ἆρα lat. *ne*.

οὐ, ἆρ' οὐ lat. *nonne* – οὐκοῦν *nonne igitur*? (§ 516, 2).

ἦ γάρ (§ 517.) i ἄλλο τι ἤ zar ne?
μή, ἆρα μή, μῶν (= μὴ οὖν) *num.*

Upravno rastavno (disjunktivno) pitanje počinje sa
πότερον (πότερα) — ἤ *utrum* — *an.*

Bilj. O neupravnim pitanjima vidi § 469.

Odgovor se izriče: § 521.

1. ponavljanjem naglašene riječi: Εἶδες τοίνυν ἄνδρα τοιοῦτον; Εἶδον.

2. riječima: φημί *aio*, ἔστιν οὕτως, ἔστι ταῦτα —
οὔ φημι *nego*, ψευδῆ λέγεις, οὐκ ἔγωγε itd.

3. partikulama: ναί da, πάνυ μὲν οὖν svakako, μάλιστα; — οὔ ne, οὐ δῆτα nipošto, οὐδαμῶς nikako, ἥκιστά γε ni izdaleka itd.

DODATAK

I. Epski heksametar

§ 522. Epski je heksametar sastavljen od šest daktila (– ∪ ∪) od kojih je posljednji spondejski. Zato se heksametar svršava sad spondejem (— —), a to biva češće, sad trohejem (– ∪), koji je na svršetku stiha s obzirom na metričku vrijednost jednak spondeju. Po dvije kračine u heksametru mogu se stegnuti u dužinu, tj. svaki se daktil može zamijeniti spondejem. Spondej umjesto petoga daktila je rijedak, a stih u kojem se to događa zove se *versus spondiacus* (σπονδειακός).

Prema tome je oblik epskoga heksametra ovaj:

– ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – ∪ ∪ | – –

npr. Μῆνιν ἄ | ειδε, θε | ά, Πη | λειά | δεω̃ ’Αχι | λῆος.

§ 523. Najznatnije su cezure u epskom heksametru ove:

1. Cenzura iza treće jačine; npr.

ὡς φάτο Πηλεΐδης, || ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – || ∪ ∪ – – – ∪ ∪ – –

Cezura se zove penthēmimerēs (τομὴ πενθημιμερής = P).

2. Cezra iza prvoga sloga treće slabine; npr.

ἄνδρα μοι ἔννετε, Μοῦσα, || πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ || ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – –

Cezura se zove trohejska (τομὴ κατὰ τρίτον τροχαῖον = Kt) jer se uzima da dolazi iza trećega troheja.

3. Cezura iza četvrte jačine. Zove se hephthēmimerēs (τομὴ ἑφθημιμερής = H), a dolazi sad kao glavni odmor, sad kao sporedna stanka u vezi s cezurom P ili Kt. Kao glavni odmor rado se veže s cezurom iza druge jačine (τομὴ τριθημιμερής = T); npr.

οὐρανόθεν· || πρὸ γὰρ ἦκε θεά, || λευκώλενος Ἥρη

– ∪ ∪ – || ∪ ∪ – ∪ ∪ – || – – ∪ ∪ – –

§ 524. Najobičnija je dijereza u epskom heksametru ona koja dolazi iza četvrtoga daktila. Zove se obično bukolska dijereza (διαίρεσις βουκολική = B) jer su je bukolski pjesnici (pjesnici pastirskih pjesama) vrlo mnogo upotrebljavali; npr.

ἦ τοι ὅ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἕζετο || τοῖσι δ' ἀνέστη

– ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ || – ⏑ ⏑ – –

Druga, slabija dijereza, jest ona koja dolazi iza prvoga daktila (= D), a rado se nalazi pred cezurom H; npr.

ὣς ἔφατ', || ἔδδεισεν δ' ὁ γέρων || καὶ ἐπείθετο μύθῳ

– ⏑ ⏑ || – – – ⏑ ⏑ – || ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

§ 525. Slog je po naravi kratak ako je u njemu kratak samoglasnik (ε, ο, ᾰ, ῐ, ῠ), a po naravi dug ako je u njemu dug samoglasnik (η, ω, ᾱ, ῑ, ῡ). Ali slog je dug i onda ako je u njemu kratak samoglasnik, pa ako za njim slijedi više nego jedan suglasnik ili sastavljen suglasnik (ζ = zd, ξ = ks, ψ = ps). Rimska metrika kaže u tom slučaju da je slog dug *positione*, tj. položajem. Sveza bezvučnoga suglasnika (*muta*) s tekućim (*liquida*) shvaća se sad kao dva, sad kao jedan suglasnik, pa po tom i slog pred njima može u metrici prema potrebi biti dug ili kratak (πᾱτ-ρός, πᾰ-τρός). Pozicija pred muta cum liquida zove se slaba pozicija (*positio debilis*).

§ 526. Dugi završni samoglasnici ili diftonzi pokraćuju se pred početnim samoglasnikom ako je kračina u metru potrebna. A potrebna može biti samo u slabini, dakle pokraćuju se u slabini, a dugi ostaju u jačini; npr.

ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης

×

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

αἰδεῖσθαί θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα

× ×

– – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

Radije se pokraćuju diftonzi nego dugi samoglasnici, jer npr. u navedenom stihu slogovi καί i θαι vrijede koliko: ἱερῆα καιϳ ἀγλαὰ δέχθαιϳ ἄποινα.

Bilješka. Ako se druga riječ u Homerovo doba počinjala s digamom (Ϝ), ostaje duljina:

μαῖ', ἄγε δή μοι Ϝοῖνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσον

×

– ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

§ 527. Kratki završni slogovi (na samoglasnik ili na suglasnik) produljuju se u jačini ako je iza njih stanka (pred cezurom, pred interpunkcijom, u vokativu), a kod dativa sing. na -ι i mimo toga npr.

Ξάνθε τε καὶ Βαλίε, τηλεκλυτὰ τέκνα Ποδάργης

× ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

ἀμφοτέρῳ, πατέρι δὲ γόον κτλ.

× ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

Kratki završni slogovi na samoglasnik mogu se pred nekim suglasnicima (λ, μ, ν, ρ, σ, ϝ) produljivati i bez stanke. To je uistinu ponajviše prava, ali prikrivena pozicija, kod koje je jedan suglasnik tokom vremena nestao; npr.

εὖ μὲν τόξον οἶδα ἐύξοον ἀμφαφάασθαι

× – – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

slog σον u τόξον je dug jer je οἶδα nekada bilo ϝοῖδα.

ἐν σπῆι γλαφυρῷ, περὶ δὲ ῥόος Ὠκεανοῖο

× – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –

δέ je dugo jer su nekada bili iza njega suglasnici σρ (= ρρ); isp. ῥέω, ali ἔρρεον.

§ 528. Za zijev (hijat) nije epska poezija tako osjetljiva kao lirska i dramatska, pa ga donekle i dopušta. A dopušta ga u ovim slučajevima:

1. kad je prva riječ apostrofirana, jer se elizijom (§ 68) dvije riječi spajaju u jednu; npr. ἄλγε᾽ ἔθηκεν.

2. iza riječi koje se otimaju od elizije: τί, τὶ, ὅτι i dr. (§ 68), pa u dativu sing. 3. deklinacije; npr. παιδὶ | ὄπασσεν.

3. kad iza dugoga ili pokraćenog samoglasnika ili diftonga (§ 526) slijedi samoglasnik; npr.

ἀλλ᾽ οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι κτλ.

× × – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑

4. Kod nekih odmora u stihu, i to kod trohejske cezure, bukolske dijereze i dijereze iza prvoga daktila; npr.

ἀλλ' ἀκέουσα κάθησο || ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθῳ.
ἀλλ' ὅ γε μερμήριζε κατὰ φρένα, || ὡς Ἀχιλῆα...
ἦ ἵνα || ὕβριν ἰδῃ κτλ.

Bilješka. Često je hijat u epskom heksametru samo prividan jer je druga riječ u Homerovo doba imala na početku glas F (σF); npr. ἣν Ἀγαμέμνονα | εἴπῃς (Fείπῃς); ἄνδρα | ἕκαστον (σFέκαστον).

II. Pentametar

§ 529. Epski stih (heksametar) stari su metrici često označivali i riječju ἔπος, pa je po tom i onaj njegov dio što teče do cezure penthemimeres (μῆνιν ἄειδε θεά) dobio naziv ἡμι-επές (hemiep), tj. polovina epskoga stiha. Spajanjem dvaju takvih hemiepa nastao je ovaj metrički oblik:

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – || – ∪ ∪ – ∪ ∪ –

npr. πρεσβυτάτην ἐσορῶν || γαῖαν Ἰαονίας.

Taj se stih najprije nazivao ἐλεγεῖον jer se upotrebljavao u tužaljkama za mrtvima (ὁ ἔλεγος); kasniji su ga metrici prozvali pentametrom.

Bilješka. Naziv pentametar ne odgovara pravom stanju stvari jer mjereći kao kod heksametra, po stopama, nalazimo u njem doduše pet stopa, ali su od toga tri daktila + dva anapesta:

$$\overset{1}{-}\ \cup\ \cup\ |\ \overset{2}{-}\ \cup\ \cup\ |\ \overset{3}{-}\ -\ |\ \overset{1}{\cup}\ \cup\ -\ |\ \overset{2}{\cup}\ \cup\ -\ ,$$

ili dva daktila + tri anapesta:

$$\overset{1}{-}\ \cup\ \cup\ |\ \overset{2}{-}\ \cup\ \cup\ |\ \overset{1}{-}\ -\ |\ \overset{2}{\cup}\ \cup\ -\ |\ \overset{3}{\cup}\ \cup\ -\ ,$$

a takvo vezanje mjera, dakako, nije ovdje na mjestu.

§ 530. U pentametru posljednji je slog prednjega hemiepa uvijek dug, pa se s njime svršava i riječ. Pored toga mogu se u prednjem hemiepu kračine obiju slabina zamijeniti duljinom, u stražnjem ne mogu. Pentametar se javlja katkad i samostalno, ali ponajviše dolazi u vezi s heksametrom čineći s njime tzv. elegijski distih; npr.

ὀστέα δ' ἡμιν ἔχει Σαλαμίς· πατρὶς δὲ Κόρινθος
ἀντ' εὐεργεσίης || μνῆμ' ἐπέθηκε τόδε.

Bilješka. Zbog česte upotrebe na natpisima elegijski se distih rado naziva i epigram; npr.

Ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων || ῥήμασι πειθόμενοι.

III. Jampski trimetar

§ 531. Jampski trimetar, kako i samo ime kaže, sastavljen je od tri jampska metra:

⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

τὸ γὰρ παλαιὸν Ἄργος οὐπόθεις τόδε.

§ 532. U jampskom je pak metru prvi slog neodređen (*syllaba anceps*), pa ta mjera ima dva glavna oblika: jedan s jambom, a drugi sa spondejem:

⏑ – ⏑ – – – ⏑ –

Iz tih su mjera rastavljanjem dužina (kako prvobitnih, tako i onih u neodređenom slogu) izišli ovakvi metri:

a) jampski metar u kojem se jedan jamb ili oba javljaju u obliku triju kračina (⏑ ⏑ ⏑ tribrah):

⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑

b) jampski metar u kojem se umjesto spondeja javlja daktil (– ⏑ ⏑ daktil naoko):

– ⏑ ⏑ ⏑ –

c) jampski metar u kojem se umjesto spondeja javlja anapest (⏑ ⏑ –):

⏑ ⏑ – ⏑ –

§ 533. Jampski metar dolazi i samostalno, ali se ponajviše sastavlja u dimetre, trimetre i tetrametre. Najznatniji i najčešći je od tih stihova jampski trimetar u kojem lica u grčkoj drami govore i razgovaraju se. U metrima, od kojih je on sastavljen, mogu, prema onom što je rečeno u § 532. pod a), b), c), nastati u tragediji ove promjene:

Glavni oblici	1 ⏑ – ⏑ –	2 ⏑ – ⏑ –	3 ⏑ – ⏑ –
Daktil	– ⏑ ⏑	– ⏑ ⏑	
Anapest	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –	⏑ ⏑ –
Tribrah	⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑	⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑	⏑ ⏑ ⏑

Tablica pokazuje:

a) da je spondej u neodređenom slogu (*syll. anc.*) dopušten u sva tri metra, ali tri su spondeja u tragediji rijetka; npr.

ἀλλ᾽ ὦ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς

× × ×
– – ⏑ – | – – ⏑ – | – – ⏑ –

b) da je daktil umjesto spondeja u neodređenom slogu (*syll. anc.*) dopušten samo u prvom i drugom metru; npr.

οὐκ ἀριθμὸν ἄλλως, ἀλλ᾽ ὑπερτάτους Φρυγῶν

– ⏑ ⏑ ⏑ – | – – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

c) da je anapest umjesto spondeja u neodređenom slogu (*syll. anc.*) dopušten u sva tri metra, ali da se k tomu i svi ostali jambi, osim posljednjega, zamjenjuju anapestom. Uistinu je pak anapest u običaju samo na početku stiha, a na svim ostalim mjestima dolazi samo kod vlastitih imena; npr.

ποταμῶν τε πηγαὶ ποντίων τε κυμάτων

⏑ ⏑ – ⏑ – | – – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

ὦ φιλτάτη, τὸ ποῖον Ἀντιγόνη; λέγε

– – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

d) da je tribrah dopušten kod prvoga i drugog metra u oba jamba, a kod trećega samo u prvom; npr.

ὀξεῖαν ἀκοὴν τοῖς ἐμοῖς λόγοις διδούς

– – ⏑ ⏑ ⏑ | – – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

Glavne su cezure u jampskom trimetru ove: § 534.

a) cezura iza drugoga neodređenog sloga (τομὴ πενθημιμερής = P); npr.

Ἀγαμέμνονος παῖ, νῦν ἐκεῖν᾽ ἔξεστί σοι
παρόντι λεύσσειν, ὧν πρόθυμος ἦσθ᾽ ἀεί

1 2 3
⏑ ⏑ – ⏑ – | – ‖ – ⏑ – | – – ⏑ –

⏑ – ⏑ – | – ‖ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ –

b) cezura iza druge kračine (τομὴ ἑφθημιμερής = H);

ὦ τοῦ στρατηγήσαντος ἐν Τροίᾳ ποτέ

1 2 3
– – ⏑ – | – – ⏑ ‖ – | – – ⏑ –

IV. Najobičnije mjere, težine i novci

§ 535. 1. Mjere za duljinu

στάδιον (stadij)	πλέθρα (pletri)	ὀργυιαί (hvati)	πήχεις (lakti)	πόδες (stope)	metri
1	6	100	400	600	178
	1 πλέθρον	$16^2/_3$	$66^2/_3$	100	29,6
		1 ὀργυιά	4	6	1,78
			1 πῆχυς	$1^1/_2$	0,44
				1 πούς	0,30

Parasanga = 30 stadija = oko 1 sat puta.

Olimpijski stadij = 192,27 m.

§ 536. 2. Šuplje mjere

za suhe stvari			za tekućine			
μέδιμνος (medimno)	χοίνικες (heniks)	litre	μετρητής (metret)	χόες (hoe)	κοτύλαι (kotile)	litre
1	48	52,5	1	12	144	39
	1 χοῖνιξ	1,1		1 χοῦς	12	3,24
					1 κοτύλη	0,27

τάλαντον (talenat)	μναῖ (mine)	δραχμαί (drahme)	ὀβολοί (oboli)	težina
1	60	6 000	36 000	26,2 kg
	1 μνᾶ	100	600	436,6 g
		1 δραχμή	6	4,37 g
			1 ὀβολός	0,73 g

Zlato je vrijedilo deset do dvadeset puta više od srebra. Odnos antičkoga novca prema današnjim vrijednostima teško je tačno odrediti. Približna se vrijednost može izračunati po navedenoj tablici ako se vrijednost srebra u starini usporedi s njegovom današnjom vrijednošću.

Hrvatskosrpsko kazalo

(Brojevi pokazuju paragrafe; B znači bilješku, str. stranu, d. dalje.)

Ablativni genitiv 402 i d.
adjectiva, v. **pridjevi**
adverbia, v. **prilozi**
adverbni particip 503
afereza 69
aktiv 447
akut. 17, 32, 33
akuzativ 380 i d.; izvanjega objekta 381 i d.; unutrašnjega objekta 385; dva akuzativa 389 i d.; prosti 289; obzira 389; protezanja 390.; smjera 390, B. 2; adverbni 391; apsolutni 505
akuzativ s inf. 491, 1
anapest u jampskom trimetru 581 c
anastrofa 37
anticipacija 466, 3
aorist jaki 254 i d.; bestematski 316; — **slabi** 267 i d.; sigmatski 269; naknadni oblik 270; — **pas. jaki** 292 i d.; **pas. slabi** 296 i d.; — značenje oblika aor. osnove 450, 2; indikativ 454; ingresivni a. 454, B. 1; gnomički 454, B. 2; u temp. i relat. rečenicama 454, B. 3; bez ἄν 461, 1, 2; u neispunjivim željama 461, 3; aorist sa ἄν 462, u irealnim pogodbenim rečenicama 478, 2 i B.
apodoza 474
apokopa 72
apostrof 15
apozicija kod lične zamjenice 371, B. 2
apsolutni genitiv 504; **a. akuzativ** 505
asibilacija 59
asimilacija sugl. 52. i d.; — asimilacija relativa 444, inversa 444, B. 1; asimilacija načinâ 470. B. 1
aspiratae v. **haknuti sugl.**
atička deklinacija 111; **reduplikacija** 275, 2
atone 38, naglašene 40, e
atrakcija 444
atributna composita 358; **položaj** 375; sad atributni, sad predikatni položaj 378, 379; **particip** 499
augment 234 i d.; silabički 234, a; temporalni 234, b, 235, 236; kod glag. složenih s prijedlozima 238; dva augmenta 240; u pluskpf. 283, B. 1

Baritone 21
bestematski aor. 316
bojazan, rečenice zavisne o izrazima bojazni 471
brojevi glavni, redni, priložni 223; i d. imenice 224, 5; glavni s članom 371, B. 3

Cezure u heksametru 523; u trimetru 534
cirkumfleks 20, 32, 34, 35
consecutio modorum 466, 2

Član 80; upotreba 370 i d.; kao pokazna zamjenica 370; član individualni 371, zastupa posvojnu zamjenicu 371, B 1; član generički 372; supstantiviranje 373; član ne stoji 374; član kod inf. 497; član kod part. 499, 2
čuvati se 472, B.

Daktil u trimetru 533, b
dativ 410 i d.; indirektnoga objekta 411; interesa 412; commodi ili incommodi 412, 1; posesivni 412, 2; etički 412, 3; relationis 412, 4; auctoris 412, 5; društva 413; instrumentalni 414; lokativni 415; temporis 415, 2; mjesto ὑπό s gen. 449, 2, B.; kod glag. prid. na τέος 507, 2
decomposita, augment 241, 242

defektivni glagoli 372 b

deklinacija, razdioba 81; *a*-dekl. 90 i d.; *o*-dekl. 82 i d.; konsonantska dekl. 113 i d.; razdioba 113—114

deliberativna pitanja 463, 2

deminutiva 342

denominativa 335

dentali, v. **zubni suglasnici**

deponentia 225, 2; pasivna 328, 2; med. 328, 4

desiderativa 352, B

determinativna composita 356, 1

diftonzi v. **dvoglasnici**

digama 3, B.; od υ 60 b, B. 2, 179 i d. 248, B., 253, B.

dijereza 9, 22, B.; u heksametru 524

disimilacija sugl. 53; disimilacija aspiracije 56.

dopusne rečenice 480; **veznici** 480, 518, 7

dorski gen. 102

dualni oblici 187

duljina naravna 29; položajna 30, 525; stupnjevi duljine 49

dvoglasnici (diftonzi) 45

Elizija 68

enklitike 39; promjene naglaska 40-42; zadržavaju naglasak 43

epenteza 57 e

eventualni oblik pogodbenih rečenica 476; ev. protaza sastavljena s potencijalnom apodozom 479; ev. konjunktiv 476, 1

Figura etymologica 385, 1, B.

futur 258 i d.; sigmatski 260; f. contractum 262; f. atticum 263; f. doricum 264; -σ- u fut. među samoglasnicima 265; f. egzaktni 291; f. pasivni jaki 292 i d., slabi 296 i d.; f. medijalni s akt. znač. 328, 1; — značenje futura 450, 2, 455; značenje fut. egz. 458; f. u rečenicama zavisnima o glagolima: starati se, truditi se 472; f. u posljedičnim rel. reč. 484; u namjernim rel. reč. 485

Genitiv dorski 102; sint. 392 i d.; pravi 393 i d.; ablativni 402 i d.; subjektni (possessoris, auctoris) 393; gen. pos. u atributnom položaju 375, 3. objektni 394; partitivni 395 i d.; gen. part. u predikatnom položaju 377, 3, 395, B. 4; qualitatis 399; memoriae (curae) 400; potentiae 401; separationis 402; copiae et inopiae 403: comparationis 404; materiae 405; causae 406; criminis 406, 2; pretii 407; temporis 408; uz glagole složene s prijedlozima 409; gen. apsolutni 504

gentilia 344

glagoli na μι, razdioba 304, oblici po 1. konjugaciji 307; glagoli s osobitim oblicima 320 i d.; glagoli izvedeni 352; glagoli složeni 355

glagolska osnova 227, 7, 245 i 246 i d.

gnomički aorist 454, B 2

gravis 19, 37

grleni sugl. (gutturales) 46; pred μ 54

guturali, v. **grleni**

Hak, v. **spiritus**

haknuti suglasnici (aspiratae) 46; od tvrdih 74; u dva sloga ne podnose se 56; aspiracija premješta se 56

heksametar 522 i d.

hifereza 71

hijat, v. zijev

hipotetičke rečenice, v. **pogodbene rečenice;** hipotetičke relativne rečenice 486

Imenice, kako postaju 336 i d.

imperativ, naglasak 333, C; značenje 465

imperfekt 452; de conatu 453, 1; bez ἄν 461, 1, u neispunjivim željama 461, 3; s ἄν 462, u irealnim pogodbenim reč. 478, 1 i B.

indikativ 450, 2; 460 i d.

indirektni govor, v. **neupravni govor**

infinitiv, naglasak 333, A; značenje 459; upotreba 490 i d.; inf. (s ὥστε) u posljedičnim rečenicama 473, B. 2; u neupravnom govoru 489, 1; inf. kao subj. 492; kao obj. 493; inf. s vrem. znač. 493, 1, B.; inf. apsolutni 496; inf. s članom 497; inf. s ἄν 506; negacija kod inf. 509, 2, c

ireal 460

irealnost izriče se preteritima s ἄν 462, 1; irealni oblik pogodbenih reč. 478

iterativni prez. 454, B. 2; it. konj. 476, 2; it. opt. 476, 2

izjednačivanje, v. asimilacija

izmetanje glasova 60

izmjena samoglas. 47—51
izričnе rečenice 467; **i. veznici** 467 518, 1
Kauzativno značenje aktiva 447, 3
količina 14, 28—30; metateza količine 51
komparacija v. **poređenje**
kongruencija 361 i d.
konjugacije glavne 230; prva glavna 231 i d.; druga glavna 302 i d.
konjunkcije, v. **veznici**
konjunkcionalna pitanja 520 b
konjunktiv 228; kako se prevodi 463; adhortativni 463, 1; deliberativni 463, 2; prohibitivni 463, 3; u podložnim upitnim reč. 469; u namjernim rečenicama 470, 1; u podložnim rečenicama bojazni 471; u eventualnim pogodbenim rečenicama 476; konj. eventualni 476, 1; konj. iterativni 476, 2; u relativnim reč. 486, 2; u vremenskim rečenicama 488, 2
kontrakcija, v. **stezanje**
korelativne zamjenice 219; **prilozi** 221
korijen 245; korjenit glagol 245
koronida 16, 66
kraza 16, 66
kvalitativna izmjena samogl. 49
kvantitativna izmjena samogl. 49

Labijali, v. **usneni suglasnici**
lični izraz umjesto bezličnoga kod inf. 492, B. 2
liquidae, v. **tekući sugl.**
lišavati 403, 1, B. 2
lokativ 188 B.; lokativni dativ 415 i d.

Mediae, v. **meki sugl.**
medij 448; direktni 448, 1; indirektni 448, 2; dinamički 448. 3; kauzativni 448, 4
medijalni pasiv 328, 3
meki sugl. (mediae) 46
metateza 51 B; m. količine 51; m. aspiracije 56
mjere 535 i d.
mjesto, koji ga nastavci pokazuju 341
mutae, muta cum liquida 274, 2, 525

Načini 459; u samostalnim reč. 460 i d.; u podložnim reč. 466 i d.; konsekucija načina 466, 1; asimilacija načina 470, B. 1
naglasak 17—22, 31—43, **n. imenâ** u deklinaciji 84; n. nepravilan u deklinaciji 110, 112, 118, 136, 158; n. pridjevâ na ος, η (α), ον 105; n. stegnutih pridjeva 110; n. komparativa na ιον 201; n. priloga 204, 1; n. složenih riječi 358, B. 3; — n. glagola 229; u j. aor. 255; u sl. aor. 268, B. 1; u perf. med. 284; u j. pas aor. 293; n. složenih glagola 307. B., 332; 333, B.; pregled naglašivanja glag. oblika 331 i d.
naknadno produljivanje 50
namjerne rečenice 470 i d.; **veznici** 470, 518, 3; hipotetičke namjerne rečenice 479, 4
nastavci nalik na padežne 188; n. lični 226; osobiti kod glagola na μι 302; za imperativ 228; n. za tvorbu imenicâ 336 i d.; pridjevâ 345 i d.; prilogâ 353
nazali, v. **nosni sugl.**
negacije 508 i d.; više neg. 510
neupravni govor 489
nizina u prijevoju 49 B.
nomina agentis 336; actionis 337
nominativ s. inf. 491, 2
nosni sugl. (nasales) 46; n. slogotvorni (sonantski) 63
novci 537

Objekt izvanji 380, 381 i d.; unutrašnji 380, 385
objektna composita 359, 3
odgovori 521
oksitone 17
optativ 464; kako se na hs. prevodi 464; opt. fut. 459, B.; opt. sa ἄν 464, 2 i B. 1; opt. obliquus 466, 2; opt. u podložnim izričnim reč. 467, sa značenjem prošlosti 467, B. 1; opt. u podložnim uzročnim reč. 468; u podložnim upitnim reč. 469, i B. 2; u namjernim reč. 470, 1 i B. 1; u rečenicama bojazni 471; opt. iterat. 476, 2; opt. sa ἄν u potencijalnim pogodb. reč. 477; u relativnim reč. 486, 3 i B.; u vremenskim reč. 488, 2 i B. 2; u indirektnom govoru (opt. obliquus) 489, 2, b
ortotoniranje enklitika 43
oruđe, koji ga nastavci pokazuju 340
osnovni samogl., v. **tematski vokal**
osobitosti u deklinaciji 122, 128, 138, 150, 152, 171, 172, 178, 180

Padeži 380 i d.

paratetičke relativne rečenice 482

paroksitone 17

particip, naglasak jednosložnih participa 118; tvorba žen. roda kod part. perf. na ντ 145, kod part. perf. akt. 130; naglasak participa 229, 333, B.; značenje 459; poraba 498 i d.; atributni i predikatni položaj 498, B., atributni p. 499; predikatni p. 500 i d.; adverbni part. 503; part. prez. i aor. kao adv. part. 503, B. 2; apsolutni part. 504; part. s članom 499, 2; part sa ἄν 506

partikule 512 i d.; uznosne 519; u pitanjima i odgovorima 520—521

pasiv 449; medijalni pas. 328, 3

patronymica 343

pentametar 529 i d.

perfekt 272 i d.; jaki 277 i d.; haknuti 279; slabi 280 i d.; medijalni i pasivni 284 i d.; mješoviti 317; značenje 450, 2, 456

perispomene 20

pitanja i odgovori 520—521; podl. up. reč. 469

pluskvamperfekt akt. 283; med. i pas. 290; značenje 457

podložne rečenice 466 i d.

pogodbene rečenice 474 i d.; u indirektnom govoru 479, 2; **pogodbeni veznici** 474, 518, 6

pokraćivanje završnih samoglasnika i dvoglasnika u heksametru 526

položajna duljina 30, 525

ponavljanje u sadašnjosti 476, 2, a; 488, 2; u prošlosti 462, 3, 476, 2, b.; 488, 2

poređenje (komparacija) 197 i d.

posljedične rečenice 473; **veznici** 473, 518, 4

postanje riječi 334 i d.; imenicâ 336 i d.; pridjeva 345 i d.; glagola 352; priloga 353

postpozitivne partikule 512

potencijal prošli 460, 462, 2; sadašnji 460, 464, 2

potencijalni oblik pogodbenih rečenica 477; pot. apodoza sastavljena s realnom ili eventualnom protazom 479, 1

predikat potpumbeni 369; proleptički 369, B.; predikat nema člana 374, 1; pr. kod infinitiva 491

predikatni part. 500 i d.

predikatni položaj 376, 377; pred. i atr. položaj 378, 379

predušni sugl. (spiranti) 46

prelazno i neprelazno značenje 329

prepozitivne partikule 512

preteriti u neispunjivim željama 461, 3; pr. sa ἄν 462, u irealnim pogodbenim reč. 478; pr. u namjernim reč. 470, 1, B. 1

prezent 231 i d.; značenje 450, 2, 451; pr. historicum 451, B. 1.; pr. de conatu 453, 1

prezentske osnove, razlika od glagolske 236 i d.

prezentski proširci 246

pridjevi, deklinacija 189 i d.; pridjevi *o*- i *a*-deklinacije 103; stegnuti pridjevi 107; pridjevi na -ων, -ον 131, 136, 193, 1; pridjevi na -υς, -εια, -υ 167, 191; pridjevi na -ης, -ες 153, 155, 2; ženski rod pridjega 3. deklinacije 170; tvorba 345 i d.; pridjevi glagolski 300, 412, 5, a, 507, pr. relativni s inf. 494

prijedlozi kod elizije 68 B.; pred augmentom 238, 239; kako se slažu s glagolima 355, s imenicama 355, B.; glagoli složeni s njima prelazni su 384; glagoli složeni s prijedlozima slažu se s gen. 409, s dat. 416; upotreba prijedloga 417 i d.; pr. nepravi 417; pregled prijedloga 418, prijedlozi s ak. 419. i d., s gen. 422 i d., s dat. 426 i d., s gen. i ak. 428 i d., s gen., dat. i ak. 432 i d.

prijevoj, prijevojni redovi 49

prilozi 204; od komp. i superlativa 204, 3; tvorba 353; u atribut. položaju 375, 5; korelativni 221 i d.

primarni nastavci 226

pripadanje, kako se kazuje 440

usporedni veznici 512, 513 i d.

produljivanje u nominativu 132; naknadno 50; glagoli koji ne produljuju samoglasnika 301; produljivanje kratkih završnih slogova u heksametru 527

prolepsa 466, 2

pronomina, v. **zamjenice;** pronominalna pitanja 520, a

proparoksitone 17
properispomene 20
protaza 474

Rastavljanje slogova 24—27
rastavni veznici 514
raširci prezentski 246
razgoci, v. rečenični znaci
razjednačivanje, v. **disimilacija**
razredi glagolski: I. 247, II. 248, III. 249, IV. 250—253, V. 321, VI. 324, VII. 325, VIII. 327
realni oblik pogodb. reč. 475; r. protaza sastavljena s potencijalnom apodozom 479
rečenični znaci 23
reduplikacija u perfektu 273 i d.; r. atička 275, 2; r. u prezentu kod glagola na -μι 308
relativne rečenice 481 i d.; **r. zamjenice,** v. **zamjenice**
rod, opća pravila 77—79, kod *o*-dekl. 83, kod *a*-dekl. 91, kod kons. dekl. 114 B.

Samoglasnici 41—45; kad se u riječi stječu 47; zamjenjivanje u istoj osnovi 49
sekundarni nastavci 226
sinalefa 67
siniceza 70
sinkopa 73
slabljenje suglasnika 59, 60, a
slogotvorne likvide i nazali 61—63
slova 1; izgovor 2—9
složene riječi 354 i d.
sonantske likvide i nazali 61—63
spiranti 46
spiritus asper 10, 74, 75, B. 1; od σ 60, a; lenis 11; kako se piše 12, 22
sastavni veznici 513
spondej u heksametru 522, u trimetru 533. a.
sprezanje (konjugacija) 225 i d.
sredina u prijevoju 49, B.
starati se 472
stegnute riječi vok. dkl. 107 i d.
stezanje (kontrakcija) 47—48; naglasak stegnutih slogova 48; verba contracta 243
stupnjevi prijevojni 49
subjekt kod inf. 491
suglasnici 46; kad se stječu 52 i d.
supplementa participii 503, 1 B.
suprotni veznici 515
svojstvo, koji ga nastavci pokazuju 339
svrha izrečena infinitivom 495
svršetak riječi 74

Tekući sugl. (liquidae) 46; slogotvorni (sonantski) 62 i d.
tematski vokal 230, 233, 1
tenues, v. **tvrdi suglasnici**
težine 537
trimetar jampski 531 i d.
truditi se 472
tvorba riječi, v. **postanje riječi**
tvrdi suglasnici (tenues) 46; postaju haknuti 74

Upitne rečenice 469
usneni sugl. (labiales) 46; pred μ 54
usporedni veznici 512, 518 i d.
ustručavati se 471, B. 3
uzročne rečenice 468; **u. veznici** usporedni 517, zavisni 468, 518, 5
uzvici, gen. u njima 406, 1, B. 1

Verba contracta 243 i d.
verbalia 335
versus spondiacus 522
veznik kod elizije 68 B.; usporedni 512, 513 i d.; zavisni 512, 518 i d.
visina u prijevoju 49, B.
vlastita imena, član kod njih 374, 2, B.
vokativ sg. kons. dekl. 135, 140, b; 147, b; 156; 157: 174, 3; 186, 2
vremena glavna i sporedna (historijska) 225, 466, 1; značenje i upotreba 450 i d.
vremenske osnove 227; **vr. rečenice** 487 i d.; **vr. veznici** 487, 518, 2
vrste glagolske 447 i d.

Zabrane 463, 3, 465, B.
zaključni veznici 516
zamjenice (pronomina) 205 i d.; upotreba 438 i d.; — **lične** 39, 2, 205 i d., kao gen. pos. 377, 2, upotreba 438, 1, **povratne** 208, položaj 375, 2, direktne 439, 1, a; indirektne 439, 1, b.; **posvojne** 210, položaj 375, 2, 394, 1, B.; **recipročna** 212; **pokazne** 213,

368, položaj 377, 1, upotreba 442; **relativne** 215, 218, 6, 368, razlika među prostima i složenima 443, upotreba 443 i d.; **upitne** 217, 446; **neodređene** 217; **korelativne** 219 i d.

zijev (hiatus) 65 i d., 528
zubni sugl. (dentales) 46, 52, 53, 54, 55

Želje neispunjive 461, 3; ispunjive 464, 1

Grčko kazalo

A privativum 64, 358, 2
ἀγαθός kompt. 202
ἄγαμαι 312, 4, 328, 2; — τινά τινος 406, 1, τινός τι ili τινα ἐπί τινι 406, 1, B. 2
ἀγανακτέω s pred. part. 501, e
ἀγαπάω τινί (τι) i τινά 414, 2, b
ἀγγέλλω str. 118; perf. 282; aor. pas. 298; — s pred. part. 502, b
ἄγνυμι 319, 10
ἀγοράζω τί τινος 407, 1
ἀγορεύω 327, 7
ἄγω str. 116; j. aor. 257; perf. 279, 1; — prel. i neprel. znač. 447, 1
ἀγωνίζομαι ἀγῶνα 385, 1, a, μάχην 385, 1, b
ἀδικέω aug. 242; fut. med. s pas. znač. 328, 1, B. — znač. 453, 2; τινά 381, 1; s pred. part, 501, d
ᾄδω fut. med. 266; 328, 1
-αζω 352
'Αθηνᾶ 108, 1, b
'Αθήνησι(ν) 188; 415, 1
ἀθυμέω aug. 242
αἰδέομαι aor. pas. 299; 301, 1; 328, 2, τινα 383
Ἄιδου (ἐν, εἰς) 393, 1, B.
αἰδώς 163
αἰνέω 301, 1
-αινω 352
αἱρέω 327, 1; τινά τινος 406, 2, a; — med. 448, 2; αἱρέομαί τινά τι 338
αἴρω str. 118; fut. 262, 270, B. 2; sl. aor. 270, B. 2; perf. 282; prel. i neprel. 447, 1
αἰσθάνομαι 322, 9; — τινός τι 402, 1, c; s pred. part. 502, a, ili inf. 502, B. 4
αἰσχρός kompt. 200
αἰσχύνω 328, 3, b. — αἰσχύνομαί τινα 383; ἐπί τινι 414, 2, b; s pred. part. 501, e; s inf. 501, e, B.
αἰτέω τινά τι 386
αἰτιάομαι 328, 4. — τινά τινος 406, 2, a
αἴτιός τινος 406, 2, b
ἄκληρός τινος 397
ἀκολουθέω τινί 411, 2
ἀκούω str. 116,; fut. med. 266; 328, 1; perf. 275, 2; — τινός τι 402, 1, c, τι i τινός 402, 1, c, B.: znač. prez. 453, 1; s pred. part. 502, a, ili s inf. 502, B. 4
ἀκρατής τινος 401, 1
ἀκροάομαι fut. 260
ἄκρος u atr. i pred. pol. 378, 1
ἁλίσκομαι 324, 15; aor. 316, 6; — τινος 406, 2, a
ἀλλά 515, 1, ἀλλὰ γάρ 517, ἀλλά γε 519, 1, ἀλλ' ἤ 514, 1, ἀλλὰ μὲν δή 519, 7, ἀλλὰ μήν 515, 4
ἀλλάττω perf. 279, 1; aor. pas. 294
ἄλλομαι aor. 270
ἄλλος 212; ἄλλοι i οἱ ἄλλοι 371, B. 4; ἄλλο τι ἤ u pit. 520, b
ἀλλότριός τινος 393, 3, τινι 413, 1, b
ἄλλως τε καί 513, 1
ἅμα 202; ἅμα τινί 413, 1, c; uz adv. part. 503, 1, B.
ἁμαρτάνω 321, 10; — τινός 396, e; εἴς τινα 419 c, β
ἀμείνων 202
ἀμελέω τινός 400, 1, pas. 449, 1
ἀμελής τινος 400, 2
ἀμνημονέω τι 400, 1, B. 1
ἀμνήμων τινός 400, 2
ἄμοιρός τινος 397
ἀμύνω osn. 253; med. 448, 2; — ἀμύνομαί τινα 383
ἀμφί 432
ἀμφιέννυμι 319, 5; — τινά τι 386; med. 448, 1
ἀμφιῶ 319, 5
ἀμφότερος u pred. pol. 377, 4
ἀμφοτέρωθεν 417
ἄμφω 224, 3; 362, B.; pred. pol. 377, 4
ἀν privativum 64, 358, 2

ἄν s pret. 462; s opt. 464, 2 i B. 1; u namjernim reč. 470, 1, B. 2; s opt. u pot. pogodb. reč. 477; s pret. u irealnim pogodb. reč. 478; u relat. reč. 486; u vrem. reč. 488, 2; kod inf. i part. 506; pregled upotrebljavanja 489 b
ἄν (= ἐάν) 474
ἀνά 420; bez anastr. 37 B.
ἀναγκαῖον ἦν 461, 1
ἀνάγκῃ 414, 2, a; ἀνάγκη ἐστί s inf. 492
ἀνάγομαι aor. med. 328, 3, B. 2
ἀναίτιός τινος 406, 2, b
ἀνακράζω j. aor. 256
ἀναλίσκω 324, 6
ἀναμιμνήσκω τινά τι 386; τινά τινος 386, B. 2, 400, 1 B. 2
ἀνάξιός τινος 407, 2
ἄνευ s gen. 417
ἀνέχομαι 327, 13; aug. 240; s pred. part. 501, c
ἀνήρ 149
ἀνθρώπους kao subjekt inf. 491, 3
ἀνιάω 328, 3, b
ἀνοίγω (ἀνοίγνυμι) 318; aug. 237, 2; pf. 279, 1
ἀντί 422; ἀντὶ τοῦ 497
ἀνύω per. pas. 288; aor. pas. 299, 301, 1
ἄνω kompt. 204, B. 2
ἄξιός τινος 407, 2; s inf. 494; ἄξιόν ἐστι s inf. 492
ἀξιόω τινά τινος 407, 1
ἀπαγορεύω 327, 7; s pred. part. 501, c
ἀπαλλάττω 328, 3, c; τινά τινος 402, 1, a
ἀπαντάω fut. med. 328, 1
ἅπας 379
ἄπειμι 314, 1 B. 2
ἀπείργω s μή (μὴ οὐ) kod inf. 509 B. 3
ἄπειρός τινος 394, 2
ἀπεχθάνομαι 321, 12
ἀπέχομαί τινος 402, 1, a
ἀπέχω τινός 402, 1, a; τινά τινος 402, 1, a
ἀπό 423; genitiv uz glagole složene s ἀπό 409; ἀφ' οὗ 423, b, 487
ἀπογιγνώσκω τινός 409
ἀποδιδράσκω 324, 10; aor. 316, 1; τινά 382
ἀποδίδωμι 327, 11; τί τινος 407, 1
ἀποθνήσκω 324, 8; ὑπό τινος 447, 2; isp. θνήσκω
ἀποκρίνομαι dep. m. 328, 4 i B.
ἀποκρύπτομαί τινά τι 386
ἀποκτείνω str. 118; pas. 447, 2; isp. κτείνω.
ἀπολαύω aug. 241; fut. med. 328, 1; τινός 396, c
ἀπόλλυμι 319, 15; znač. 329
Ἀπόλλων 137
ἀπολογέομαι augm. 241
ἀπονοέομαι 328, 2
ἀπορέω τινός 403, 1
ἀποσβέννυμι 329
ἀποστερέω fut. pas. 328, 1, B.; τινά τι 386; τινά τινος 386, B. 2, 403, 1
ἀποτρέπω τινός 409
ἀποτυγχάνω τινός 396, e
ἀποφαίνω s pred. part. 502, b
ἀποφεύγω τινός 406, 2 a
ἅπτομαί τινος 396, d
ἄρα 516, 1
ἆρα 520, b; ἆρ' οὐ, ἆρα μή 520, b
ἀρέσκω 324, 3
-αριον (demin.) 342
ἀριστερά, ἐπ' ἀριστερά 374, 3
ἄριστος 202, 1
ἀρκέω 301, 1
ἁρμόττω str. 118, osn. 250; fut. 261; pf. 281; aor. pas. 298
ἀρνέομαι 328, 2; uz οὐ u podl. reč. 509, B. 2; uz μή (μὴ οὐ) kod inf. 509, B. 3
ἁρπάζω fut. med. 328, 1
ἀρχήν (οὐ, μή), τὴν ἀρχήν 391
ἄρχω str. 116, τινός 401, 1, 402, 1 b; s pred. part. 501, c, B. 1; — ἄρχομαι 448, 2; τινος 402, 1 b; s pred. part. 501, c i B. 1; s inf. 501, c, B. 1
ἀστήρ 148, B. 2
ἄστυ 167
ἀτάρ 515, 7
ἄτε uz adv. part. 503, 2, B.
ἄττα 217
ἅττα 218, 8
αὖ 515, 3
αὐξάνω 321, 11; fut. med. s pas. znač. 328, 1, B.
αὐτάρ 515, 7
αὐτίκα uz adv. part. 503, 1, B.
αὐτός 207; kao lična zamjenica 3. l. 207, 3; 438, 2; zastupa indir. refl. za 3. l. 439, 2, a; kao gen. pos. u pred. pol. 377, 2; u atr. i pred. pol. 378, 5; αὐτός u dat. 413, 3; ὁ αὐτός τινι 413, 3; καὶ αὐτός 441, 2; τρίτος αὐτός 441, 3

ἀφαιρέομαί τινά τι 386; τινός τι 386, B. 2, 403, 1, B. 2
ἀφικνέομαι 321, 8
ἀφίστημί (med.) τινος 409
ἄχθομαι 325, 12, 328, 2; τινι 414, 2, b; s pred. part. 501, e; ἀχθομένῳ μοι γίγνεταί τι 412, 4.
ἄχρι bez elizije 68; s gen. 417
-άω (glagoli) 352

Βαδίζω fut. med. 328, 1
βαίνω 321, 6; aor. 316, 2
βάλλω str. 118; j. aor. 256, B.; perf. 282; sl. aor. pas. 299; glag. prid. 300
βασιλεύς bez člana 374, 2
βασιλεύω τινός 401, 1
βελτίων, βέλτιστος 202, 1
βία 414, 3
βιάζομαι 328, 4
βιβάζω fut. 263, 1
βιβρώσκω 327, 8
βιόω 327, 9; aor. 316, 7
βλάπτω str. 116; osn. 249; perf. 279, 1; j. aor. pas. 294; τινά 281, 1
βοάω fut. med. 328, 1
βοηθέω τινί 381, 1, B. 2, 411, 2
βουκολική (τομή) 524
βούλομαι 325, 13, 328, 2; 2 l. sing. 233, 3; aug. 234, B.; ὁ βουλόμενος 372, B., 499, 2, b; βουλομένῳ μοι γίγνεταί τι 412, 4
βοῦς 180

Γαμέω 325; 1; τινά 411, 2; γαμέομαί τινι 411, 2
γάρ 517
γαστήρ 148
γέ 39, 5, 519, 1
γεγονὼς τριάκοντα ἔτη 390, B. 1
γελάω 301, 1; fut. med. 328, 1; sl. aor. pas. 299
γέμω τινός 403, 1
γεραιός kompt. 197, B. 1
γέρας 159
γεύω τινά τινος 396; c; γεύομαι τινος 396, c
γῆ, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν 374, 3
γῆρας 159
γηράσκω 324, 1
γj = ζ 57, b
γίγνομαι 325, 11
γιγνώσκω 324, 12; aor. 316, 5; perf. 274. Iz.; s pred. part. ili inf. 502, a i B. 5
γόνυ 128
γοῦν 519, 1
γραῦς 183
γράφω str. 116; perf. 277; j. aor. pas. 294; γράφομαι γραφήν τινα 387; γράφομαί τινά τινος 406, 2, a; γράφω (νόμους) med. 448, 2
γυμνάζω str. 118; med. 448, 1
γυμνός τινος 403, 2
γυνή 122

Δ se umeće u ἀνδρός itd. 149
δάκνω 321, 3
δανείζω med. 448, 4
-δε 39, 5, 41, 188
δέ 515, 2
δέδια 317, 3, 327 b
δέδοικα 317, 3, 327 b; τινα 383
δεῖ 325, 14; δεῖ μοί τινος 403, 1, B. 1, a; δεῖ s infin. 492; δεῖ πολλοῦ (ὀλίγου) s inf. 403, 1, B. 1, a; isp. δέω
δείκνυμι 318; s pred. part. 502, b
δεῖνα 218, 11
ἐν δεξιᾷ 374, 3
δέρω str. 118; j. aor. pas. 295
δεσπότης vok. 101
δεύτερός τινος 404, 1, B.
δέχομαι 328, 4
δέω 325, 14; uz brojeve 403, 1, B. 1, b, α; δέω πολλοῦ (ὀλίγου, τοσούτου) s inf. 403, 1, B. 1, b, β; τοσούτου δέω s inf. i ὥστε s ind. 473, B. 3; — δέομαι 325, 15, 328, 2; τινος 403, 1, i B. 1, b, β; τινός τι 403, 1, B. 1, b, β; — isp. δεῖ
δέω (vežem) str. 116; 244, 301, 2
δή 218, 516, 5, 519, 3
δῆθεν 519, 3, B.
δῆλός εἰμι s pred. part. 501, b; δῆλον δή 519, 3
δηλόω s pred. part. 502, b
Δημήτηρ 148, B. 1
δημοσίᾳ 414, 3
-δην 353
δήποτε 218
δήπου 519, 3, B.
-δης (patron.) 343
δῆτα 519, 3, B.
δj = ζ 57, b
διά 428; bez anastr. 37, B.; διὰ τό 497

διαβαίνω τι 384
διαγίγνομαι s pred. part. 501, b
διάγω s pred. part. 501, b
διαλέγομαι 327, 7, 328, 2; τινι 413, 1, a
διανοέομαι 328, 2
διατελέω s pred. part. 501, b
διαφέρω prel. i neprel. 447, 1; τινός 404, 2; διαφέρομαί τινι 413, 1, a
διαφθείρω, v. φθείρω
διάφορός τινος 404, 1, B.
διδάσκω 324, 9; τινά τι 386
διδράσκω 324, 10; aor. 316, 1
δίδωμι 305; oblici po 1. konj. 307; redupl. 308; aor. 309; vremena 311
διέρχομαί τι 384
δικάζω med. 448, 4
δίκαιόν ἐστι s inf. 492; δίκαιον ἦν 461, 1
δίκην (τινός) 391
διότι 468
διπλάσιός τινος 404, 1 B.
διψάω 244
διώκω perf. 279, 1; fut. m. 328, 1; τινά τινος 406, 2, a; pas. 447, 2
δοκέω 325, 2; δοκῶ μοι 439, 1, a, B. 2; δοκεῖ s inf. 492
-δόν 353
δόρυ 128
δουλεύω δουλείαν 385, 1, a; τινί 411, 2; med. 448, 3
δουλόω str. 116
δραμοῦμαι 327, 4
δρόμῳ 414, 3
δύναμαι 312, 5, 328, 2; naglasak 312, B. 2; aug. 234, B.
δυνατόν ἐστι s inf. 492
δύο 224
δυστυχέω aug. 242
δύω 301, 2; aor. 316, 8; prel. i neprel. znač. 329
δωρεάν 391
δωρέομαι 328, 4

Ἑάλων 316, 6
ἐάν s konj. 476; kako se zamjenjuje u neupr. govoru 479, 2; ἐὰν καί 480
ἐάω aug. 236
ἐγγύς kompt. 204; s gen. 417
ἐγείρω str. 118; perf. 275, 2; 329
ἐγκρατής τινος 401, 2
ἔγωγε 206, 2; 519, 1
ἔδει 461, 1; ἔδει ἄν 462, 1, B.
ἐδήδοκα 327, 8
ἔδομαι 327, 8
ἔδραμον 327, 4
ἐθέλω 325, 4
ἐθίζω aug. 236; perf. 278, 2, B.; 327, b
εἰ u podl. uzr. reč. 468, B.; u podl. upit. reč. 469; s ind. 475; s opt. 476, 2, b, 447; s pret. 478; u neupr. gov. 479, 2. — εἰ ἄρα 516, 1; εἰ γάρ 517, s pret. 461, 3, s opt. 464, 1; εἰ δὲ μή 479, 3, b; εἰ — ἤ u podl. upit. reč. 469; εἰ καί 480; εἰ μή poslije neg. 479, 3, a; εἰ μή — ἀλλά γε 515, 1; εἰ μὴ ἄρα 479, 3, d, 516, 1
-εια 336
εἶδον 327, 3
εἴθε s pret. 461, 3; s opt. 464, 1; εἴθε γάρ 517
εἰκάζω τινί τι 411, 2
εἰκὸς ἦν 461, 1
εἴκω (nalikujem) perf. 278, 2, B.; 327,b
εἴκω τινί τινος (ustupam) 402, 1, a
εἰκός 278, 2, B.
εἶλον 327, 1
εἵμαρται 274, B.; 327, b
εἶμι 314, 1; fut. znač. 314, B. 1, 451, B. 2
εἰμί enkl. 39, 3; 315, 2, s pred. part. 501, a; ἔστιν ὅστις, ᾧ, οἵ, ὅτε, οὗ 443, B. 2; ἔστιν οὕτως u odgov. 521, 2; ἔστι ταῦτα u odg. 521, 2; εἰσὶν οἵ 443, B. 2
-ειον 341
εἴπερ 479, 3, c, 519, 2
εἶπον 327, 7
εἴργω τινά τινος 420, 1, a
εἴρηκα 327, 7
-εις (f. εσσα, n. εν) 144, 193, 348
εἷς 224
εἰς 419
εἰσβάλλω prel. i neprel. znač. 447, 1
εἰσπράττω (-πράττομαι) τινά τι 386
εἴσω s gen. 417
εἶτα iza adv. part. 503, 1, B.
εἴτε 41; εἴτε-εἴτε 469, 514, 2 i B.
εἴωθα 278, 2, B., 283, B. 1, 327, b
ἐκ, ἐκ i ἐξ 75, B. 2; ἐκ pred augm. 238; upotreba 424
ἕκαστος 377, B.; ἑκάστου ἔτους 408, 1
ἑκάτερος 377, 4
ἑκατέρωθεν 417
ἐκβάλλω τινά τινος 409; pas. 447, 2
ἐκδύω τινά τι 386
ἐκεῖ, ἐκεῖθεν, ἐκεῖσε 217; ἐκεῖνος 212, 438, 2, 442, 1

ἐκπίπτω τινός 409; pas. od ἐκβάλλω 447, 2
ἐκπλήττω 327, 10; fut. 261; ἐκπλήττομαί τινα 383
ἐκτός s gen. 417
ἑκὼν εἶναι 496
ἐλάττων, ἐλάχιστος 202, 4
ἐλαύνω 321, 7; prel. i neprel. znač. 447, 1
ἐλέγχω perf. 275, 2; perf. med. 286, 1, B.; s pred. part. 502, b
ἐλεῖν 327, 1
ἐλεύθερός τινος 402, 2
ἐλευθερόω τινά τινος 402, 1, a
ἐλήλυθα 327, 2
ἐλθεῖν 327, 2
ἐλίσσω aug. 236
ἕλκω augm. 236, 301
ἐλπίζω osn. 251
ἐμβάλλω prel. i neprel. znač. 447, 1
ἐμμένω τινί 416
ἐμός i ὁ ἐμός 371, B. 4
ἔμπειρός τινος 394, 2
ἐμπίμπλημί τί τινος 403, 1
ἐμπίπτω τινί 416
ἔμπλεώς τινος 403, 2
ἐμποδίζω aug. 241
ἔμπροσθεν s gen. 417
ἐν pred aug. 238; upotreba 426; ἐν za vrijeme 415, 2, b; dat. uz glagole složene s njim 416; ἐν ᾧ 426, b, 487
ἐναντίον s gen. 417
ἐναντιόομαι aug. 240, B., dep. 328, 2
ἐναντίος τινί 411, 3
ἐνδεής τινος 403, 2
ἐνδύω 329; τινά τι 386
ἐνεγκεῖν 327, 5
ἐνεδρεύω aug. 241
ἔνειμί τινι 416
ἕνεκα ἕ(νεκεν) s gen. 417
ἐνήνεγμαι 327, 5
ἐνήνοχα 327, 5
ἔνθα καὶ ἔνθα 217, B.
ἔνθεν καὶ ἔνθεν 217, B., 417
ἐνθυμέομαι aug. 241; 328, 2
ἐννοέομαι 328, 2
ἔννυμι 319, 5
ἐνοχλέω aug. 240
ἔνοχός τινος 406, 2, b
ἐντέλλομαι 328, 4
ἐντός s gen. 417
ἐντυγχάνω τινί 413, 1, a, 416
ἐξ 75, B. 2; superl. 203; genitiv uz glagole složene s njim 409; ἐξ οὗ 424, b, 487
ἐξελέγχω s pred. part. 502, b
ἔξεστι 315, B. 2; s inf. 492; ἐξῆν 461, 1
ἐξετάζω aug. 241
ἐξίημι prel. i neprel. znač. 447, 1
ἐξικνέομαί τινος 396, e
ἐξίστημί τινά τινος (ἐξίσταμαί τινος) 409
ἔξω s gen. 417
ἔοικα 278, 2, B., 327, b; pluskvamperf. 283, B. 1; ἐοικώς (εἰκός) 278, 2, B.; ἔοικά τινι 411, 2
-εος (prid.) 346
ἐπαινέω, v. αἰνέω; fut. med. 328, 1
ἐπεί u uzroč. reč. 468; (πρῶτον, τάχιστα) u vrem. reč. 487
ἐπείγε 519, 1
ἐπείγω 328, 3, b
ἐπειδή u uzročnim reč. 468; (πρῶτον, τάχιστα) u vrem. reč. 487
ἐπείπερ 519, 2
ἔπειτα iza adv. part. 503, 1, B.
ἔπεσον 327, 17
ἐπί 436; dat. uz glagole složene s njim 416; ἐπὶ τῷ 497; ἐπὶ τούτοις 436, B., c, δ; ἐφ' ᾧτε 436, B., c, δ, s inf. ili ind. fut. 473, B. 2, d; τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἶναι 496
ἐπιβουλεύω τινί 416
ἐπιθυμέω τινός 396, e
ἐπιλανθάνομαί τινος 400, 1
ἐπιλείπει τινά τι 382
ἐπιλήσμων τινος 400, 2
ἐπιμελής τινος 400, 2
ἐπιμέλομαι 325, 17, 328, 2; τινος 400, 1
ἐπιορκέω aug. 247; θεόν 384, B.
ἐπίσταμαι 312, 6 i B. 2; 328, 2; s pred. part. ili inf. 502, a i B. 5
ἐπιστήμων τινός 394, 2
ἐπιτήδειος εἴς τι 419, 1, α
ἐπιτίθεμαί τινι 416
ἐπιτυγχάνω τινί 413, 1, a
ἕπομαι 327, 12; aug. 236; τινι 411, 2
ἔπορον 327, b
ἐπριάμην 312, B. 1, 2; 327, 6
ἔραμαι 328, 2
ἐράω τινός 396, e
ἐργάζομαι aug. 236, dep. m. 328, 4 i B.
ἔργῳ 414, 3
ἔρημός τινος 403, 2
ἐρίζω τινί 413, 1 a

ἔρπω aug. 236
ἐρρωμένος kompt. 199, β
ἔρχομαι 327, 2
ἐρωτάω 325, 10; τινά τι 386
ἐσθίω 327, 8; τινός 396, c
ἑσπέρα, ἀφ' ἑσπέρας 374, 3
ἔσταμεν 317, 1
ἔστε 487
-εστερος, -εστατος 199
ἑστήξω 231, 2
ἑστιάω aug. 236
ἑστώς 317, 1
ἔσχατος 203; u atrib. i pred. pol. 378, 3
ἔσχον 327, 13
ἔτλην 327, b
εὖ λέγω τινά 381, 1; εὖ πάσχω ὑπό τινος 447, 2; εὖ ποιέω τινά 381, 1 i B. 1, pas. 447, 2, s pred. part. 501, d; εὖ πράττω 381, 1, B. 1
εὐδαιμονίζω τινά τινός 406, 1
εὐεργετέω aug. 242; τινά 381, 1, τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν 387
εὐθύς uz adv. part. 503, 1, B.
εὐλαβέομαί τινα 383
εὐλογέω τινά 381, 1
εὔνους τινί 411, 3
εὐπορέω τινός 403, 1
εὑρίσκω 324, 7; s pred. part. 502, a
-ευς 336; (gent.) 344
εὐτυχέω aug. 242
εὐφραίνω 328, 3, b
εὔχομαί τινι 411, 2, B.; θεοῖς τι 411, 2, B.
-εύω (glag.) 352
ἔφαγον 327, 8
ἐφθημιμερής (τομή) u heksam. 523, 3 u trimetru 534, b
ἐφίεμαί τινος 396, e
ἐφικνέομαί τινος 396, e
ἔχθρα εἴς τινα 419, c, β; πρός τινα 435, C, c, α
ἐχθρός kompt. 200, τινι 411, 3
ἐχρῆν 461, 1
ἔχω aug. 236; oblici 327, 13; prel. i neprel. znač. 447, 1; s pred. part. 501, a; ἔχομαί τινος 396, d
-έω (glag.) 352
ἕως 112, 3; ἅμ' ἕῳ 374, 3
ἕως u vrem. reč. 487

Z 57, b
ζάω 244; 327, 9
-ζε 188
ζεύγνυμι 319, 11
Ζεύς (dekl.) 178
ζηλόω τινά τινος 382, 406, 1
ζημιόω fut. pas. 328, 1, B.
ζώννυμι 319, 7

῾Η znač. 519, 4; u pit. 520, b; ἦ γάρ 517, 520, b
ἤ znač. 514, 1 i B.
ἦ 415, 1
ἠβάσκω 324, 2
ἡγέομαί τινά τι 388; τινος i τινι 401, 1 i B.; ὁ ἡγησόμενος 372, B.
ἤδη — καί 513, 1
ἥδομαι 328, 2; ἡδομένῳ μοι γίγνεταί τι 412, 4; ἥδομαί τινι 414, 2, b; s pred. part. 501, e
ἡδύς komp. 200; ἡδὺ γελᾶν 385, 2
ἥκιστα 202, 2; ἥκιστά γε u odg. 521, 3
ἥκω 453, 2
ἦλθον 327, 2
ἦμαι 315, b
ἡμέρα, (τῆς) ἡμέρας 374, 3, 408, 1; razlika među (τῆς) ἡμέρας, (ἐν) τῇ ἡμέρᾳ i τὴν ἡμέραν 415, 2, b, B.
ἡμέτερος αὐτῶν 440, 2, B. 1
ἡμί 312, 9
ἡμφίεσα 319, 5
ἤν = ἐάν 474; ἦν ἄρα 516, 1
ἤνεγκον 327, 5
ἠνίκα 487
ἠρόμην 325, 10; 327, b
-ης (neutr. -ες) 351
ἤτοι 41
ἡττάομαι 328, 2, 453, 2; τινος 404, 2; s pred. part. 501, d
ἥττων 202, 2

Θάλαττα 97; κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν 374, 3
θάπτω str. 116; osn. 249; fut. 261; j. aor. pas. 294
θάττων 56, 200
θαυμάζω fut. med. 328, 1; τινά τινος 406, 1; τινός τι 406, 1, B. 2; τινὰ ἐπί τινι 406, 1, B. 2
θέλω 325, 4
-θεν 188
θεραπεύω τινά 411, 2
θέρους 408, 1
θέω osn. 248; 327, 4
θηράω (str. 116), θηρεύω τινά 382
-θι 188
θιγγάνω τινός 396, d

θνήσκω 324, 8; fut. egz. 291, 2; perf. 317, 2
θρίξ (τριχός) 56, 121
θυγάτηρ 148
θυμόομαι fut. 328, 2
θύω 301, 2; sl. aor. pas. 299

I u savezu sa suglasnicima 57, 250 i d.
-ια (prid. fem.) 190 i d.
ἰάομαι 328, 4
ἰδία 414, 3
-ιδιον (dem.) 342
ἴδιός τινος 393, 3; τινι 473, 1, b
ἱερός τινος 393, 3
-ιζω 352
ἵημι 305.; redupl 308.; oblici 311.
ἱκανὸς εἵς τι 419, c, α; s inf. 494
ἱκνέομαι 323, 27
ἵλεώς τινι 411, 3
ἵνα (μή) 470, 1
-ινος (prid.) 346
-ιον nast. kompt. 200
-ιον (dem.) 342
-ιος (prid.) 345
-ισκος (dem.) 342
ἴσος τινί 411, 3
ἵστημι 305, 311, 2; redupl. 308; aor. 306, 310; perf. 311, 2, 317, 1; fut. egz. 291, 2; — med. 448, 1; — znač. vremena 311, 2, 329
-ιστο (nast. superl.) 200
ἴσχω 327, 13
ἰχθῦς 173
-ιων (patron.) 343

Καθαίρω str. 118
καθαρός τινος 402, 2
καθέζομαι 327, 14; aug. 240; osn. 251
καθεύδω aug. 240
κάθημαι 315, a
καθίζω 327, 14; aug. 240
καθίστημί τινά τι 388
καί 513, 1; s part. 480, B. 2, 503, 5, B. 1; καὶ γάρ 517; καὶ δὴ καί 513, 1; καὶ εἰ (ἐάν) 480; καὶ μὲν δή 519, 7; καὶ μήν 515, 4; καὶ ὅς 370, 2; καὶ οὗτος 442, 3; καὶ τόν 370, 2
καίπερ s part. 480, B. 2, 503, 5, B. 1
καιρός ἐστι s inf. 492
καίτοι 41, 515, 5, 519, 5
καίω str. 116; osn. 253; fut. 261
κακηγορέω τινά 381, 1
κακός kompt. 200, 202, 2; κακῶς λέγω τινά 381, 1; κακῶς πάσχω ὑπό τινος 447, 2; κακῶς ποιέω τινά 381, 1 i B. 1; κακῶς ποιέω pas. 447, 2; κακῶς πράττω 381, 1, B. 1
κακουργέω τινά 381, 1
καλέω str. 116; 301, 1; fut. 263, 1; pf. m. 289; τινά τι 388; καλέομαι ἀπό τινος 423, c, β.
καλός komp. 200; καλόν ἐστι s inf. 492; καλῶς ποιέω s pred. part. 501, d
κάμνω 321, 4; κάμνω νόσους 385, 1 b; τὴν κεφαλήν 389; s pred. part. 501, c
κάμπτω perf. med. 286, 1, B.
κἄν 480
κατά 429; gen. uz glagole složene s njim 409, B.; τὸ κατ' ἐμέ 391; κατ' ἀγρούς 429, B. a; κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν 429, B. a; τομὴ κατὰ τρίτον τροχαῖον 523, 2
καταγελάω τινός 409, B.
καταγιγνώσκω τινός τι 409, B.
κατάγνυμι 319, 10
κατάγομαι aor. m. 328, 3, B. 2
καταδύω 329
κατακαίνω aor. 256
κατάκειμαι 314, 2, B.
καταλαμβάνω s pred. part. 502, a
καταλεύω v. λεύω
καταλύω prel. i neprel. znač. 447, 1
καταπλήττομαί τινα 383
καταφρονέω τινός 409, B.
καταψηφίζομαί τινός τι 409, B.
κατεῖπόν τινος 409, B.
κατηγορέω aug. 241; τινός 409, B.
κάτω kompt. 204, B. 2
κάω 244; isp. καίω
κεῖμαι 315, a
κελεύω str. 116; perf. med. 288; sl. aor. pas, 299; glag. prid. 300; τινά 411, 1, B.
κενός τινος 403, 2
κενόω τί τινος 403 1
κεράννυμι 319, 1; τινι 413, 1, a
κέρας 161
κερδαίνω sl. aor. 270
κερύττω perf. 279, 1
κινέω 328, 3, b
κλαίω osn. 253; fut. 261
κλάω 244, isp. κλαίω
κλάω 301, 1
κλείω sl. aor. pas. 299

κλέπτω str. 118; perf. 279, 2; j. aor. pas. 295; fut. m. 328, 1
-κλῆς (vlastita imena na —) 157
κλίνω perf. 282; sl. aor. pas. 299
κοιμάω 328, 3, b
κοινῇ 414, 3
κοινός τινος 393, 3; τινι 413, 1, b
κοινωνέω (τινί) τινος 396, b; 413, 1, a
κοινωνός τινος 397
κολακεύω τινά 381, 1
κομίζω str. 118; fut. 263, 2; znač. aor. m. i pas. 328, 3, B. 1
κόπτω str. 116; perf. 279, 1; j. aor. pas. 294
-κος (prid.) 347
κράζω perf. 278, 2
κρατέω τινός i τινά 401, 1 i B.; s pred. part. 501, d
κράτιστος 202, 1
κραυγῇ 414, 3
κρέας 159
κρείττων 202, 1
κρέμαμαι 312, 7
κρεμάννυμι 319, 2
κρίνω str. 118; osn. 253; fut. 262; perf. 282; perf. med. 286, 1, B.; sl. aor. pas. 299; glag. prid. 300; κρίνω τινά τι 388; τινά τινος 406, 2 a
κρύπτω osn. 249; τινά τι 386
κτάομαι perf. 274, Iz.; konj. opt. perf. 289
κτείνω perf. 278, 2
κύκλῳ 415, 1.
κύπτω perf. 278, 1
κύριός τινος 401, 2
κύων 138
κωλύω τινά τινος 402, 1, a

Λαγχάνω 321, 16
λαμβάνω 321, 14; τινά τινος 396, d
λανθάνω 321, 15; τινά 382; s pred. part. 501, b
λέγω 327, 7; perf. 274, B., 279, 2; j. aor. pas. 295; τινά τι 388
λείπω j. aor. 256; fut. 261; perf. 278, 2; aor. p. 298; λείπομαί τινος 404, 2; λείπομαι s pred. part. 501, d
λεύω sl. aor. pas. 299
λήγω s pred. part. 501, c
λj = λλ 57, d
λογίζομαι dep. m. 328, 4
λόγῳ 414, 3
λοιδορέω τινά, λοιδορέομαί τινι 411, 2
τὸ λοιπόν 391
-λος (prid.) 351
λούω med. 448, 1
λυμαίνομαι d. m. 328, 4
λυπέω 328, 3, b; λυπέομαί τινι 414, 2, b
λυσιτελέω τινί 381, 1, B. 2, 411, 2
λύω str. 108 i d; 301, 2; τινά τινος 402, 1 a
λῴων, λῷστος 202, 1

M, promjene sugl. pred njim 54
μά 519, 9
-μα (neutr.) 338
μαίνομαι perf. 278, 2; j. aor. pas. 294; fut. 328, 2
μακαρίζω τινά τινος 406, 1
μακράν 391
μάλα 204, 3
μάλιστα 204, 3; u odg. 521, 3
μᾶλλον 204, 3; μᾶλλον δέ 515, 2
μανθάνω 321, 17; 453, 2; s pred. part. 502, B. 5
μάρτυς 152
μάχομαι 325, 21; τινι 413, 1, a; σύν τινι ili μετά τινος 413, 1, a, B.
μέγας dekl. 196, kompt. sup. 200, 7
μέγα φρονέω 385, 2
μεθύσκω 324, 4
μείγνυμι 319, 12; τινι 413, 1, a
μείων 202, 3
μέλει μοι 325, 16; τινος 400, 1, 411, 2
μέλλω 325, 15; aug. 234, B.; upotreba 455, B.
μέμνημαι 274, Iz.; konj., opt. 289; s pred. part. ili inf. (ili ὅτε s ind.) 502, a i B. 5
μέμφομαι 328, 4; τινί τι i μ. τινα 411, 2
μέν 519, 7; μέν — δέ 519, 7; μὲν οὖν 519, 7
μέντοι 515, 4, 519, 5, 519, 7
μένω 325, 7; τινά 384
μέσος u atr. i pred. pol. 378, 2
μεστός τινος 403, 2
μετά 430
μεταδίδωμί (τινί) τινος 396, b
μεταλαμβάνω (τινί) τινος 396, b
μεταμέλει μοί τινος 400, 1.; s pred. part. 501, e
μεταμέλομαι s pred. part. 501, e
μεταξύ s gen. 417; uz adv. part. 503, 1, B.
μεταπέμπομαι 328, 4
μέτεστί μοί τινος 396, b

μετέχω (τινί) τινος 396, b; 413, 1, a
μέτοχός τινος 397
μέχρι bez elizije 68, s gen. 417; μέχρι οὗ 487

μή razlika od οὐ 508; upotreba 509, 2 u namj. reč. 470, 1; u podl. reč. bojazni 471; s konj. u samost. reč. bojazni 471, B. 1, a; s ind. u podl. reč. bojazni 471, B. 2; iza glagola koji znače; čuvati se 472, B.; kod infin. iza glagola koji znače: smetati, zabranjivati itd. 509, B. 3; — u pit. 520, b; u podl. disj. pit. 469, B. 1; — μὴ οὐ u podl. reč. bojazni 471, 511, 2; μὴ οὐ s konj. u samost. reč. bojazni 471, B. 1, b; μὴ οὐ s inf. 511, 3

μηδέ 513, 3; μηδ' εἰ 480, B. 1
μήν 515, 4, 519, 6
μήτε 41, 513, 4; μήτε — τε 513, 4
μήτηρ 148
-μι glagoli na —, 302, i d
μιαίνω str. 118
μίγνυμι v. μείγνυμι
μικρός kompt. 202, 3; μικροῦ s aor. 461, 2; μικροῦ ἐδέησα s inf. aor. 461, 2; μικροῦ δεῖν 496

μιμέομαι 328, 4 i B.; τινα 382
μιμνήσκω 324, 11; 328, 3; perf. 274, Iz.; τινός 400, 1

Μίνως ak. 112
μισθόω τινά τινος 407, 1; med. 448, 4
μνημονεύω τί 400, 1, B. 1
μνήμων τινός 400, 2.
μόνος u atr. i pred. pol. 378, 4; μόνον οὐ 509, 1, B.
-μος (prid.) 351
-μος (mask.) 337
-μων (neutr. -μον) 349
μῶν u pit. 520, b

N ἐφελκυστικόν 75, 244, 4
ν pred. sugl. 58, ντ, νδ, νθ pred σ 58, B. 1

ναί 519, 8; ναὶ μὰ Δία 384, B., 519, 9
ναῦς 180
νέμω 325, 6
νέω osn. 248
νή 519, 9; νὴ Δία 384, B.
νικάω 453, 2; μάχην, Ὀλύμπια 385, 2; s pred. part. 501, d

νομίζω fut. 263, 2; τινά τι 388
νόμος ἐστί s inf. 492
-νος (prid.) 351
νοσέω νόσον 385, 1 a
νυκτός 374, 3, 408, 1
νῦν, τὸ νῦν 391; τὸ νῦν εἶναι 496; νῦν δή 519, 3
νύν 516, 3

Ξύν = σύν

Ὁ μέν — ὁ δέ, τὸ (τὰ) μέν — τὸ (τὰ) δέ 370, 1; ὁ δέ 370, 2; καὶ τόν 370, 2; τοῦ μηνός 408, 1; isp. član.

ὅδε 213, 1, 438, 2, 442, 1
ὄζω osn. 251
οἱ zastupa indir. refl. 3 lica 439, 2, b
οἴγω v. ἀνοίγω
οἶδα 317, 4; s pred. part. ili inf. 502, a i B. 5

οἴκαδε 188
οἰκεῖός τινος 393, 3; τινι 413, 1, b
οἰκέω fut. m. s pas. znač. 328, 1, B.
οἶκοι 188, 415, 1
οἰμώζω osn. 251; fut. m. 261, 328, 1
οἴομαι 325, 18; 328, 2
οἷος s inf. 473, B. 4; οἷός τέ εἰμι 473, B. 4, s inf. 494, οἷόν τέ ἐστι s inf. 492; οἷον (οἷα) δή uz adv. part. 503, 2, B.

οἴσω 327, 5
οἴχομαι 453, 2; s pred. part. 501, b
ὀλίγος komp., sup. 202, 4; ὀλίγον 414, 4, B.; ὀλίγου 407, 1, B. 1; ὀλίγου s aor. 461, 2; ὀλίγου ἐδέησα s inf. aor. 461, 2; ὀλίγου δεῖν 496; ὀλίγῳ 414, 4; ὀλίγοι i οἱ ὀλίγοι 371, B. 4

ὀλιγωρέω τινός 400, 1
ὄλλυμι 319, 15; prel. i neprel. znač. 329
ὅλος 379
ὁμιλέω τινί 313, 1, a
ὄμνυμι 319, 16; τοὺς θεούς 384, B.
ὅμοιός τινι 411, 3
ὁμολογέω τινί 413, 1, a
ὁμονοέω τινί 413, 1, a
ὁμοῦ τινι 413, 1 c
ὅμως iza adv. part. 502, 5, B. 1
ὄναρ 177, 9
ὀνίνημι 312, 1 i B. 2; aor. med. 312, B. 2; τινα 381, 1; ὀνίναμαί τινος 396, c

ὄνομά μοί ἐστι 411, 2, B.
ὀνομάζω τινά τι 388
τῷ ὄντι 413, 3
ὄπισθεν s gen. 417

ὁπλίζομαι aor. m. 328, 3, B. 2
ὁπότε u uzr. reč. 468; u vrem, reč. 487
ὅπωπα 327, 7
ὅπως (μή) u namj. reč. 470, 1; iza glagola sa značenjem: starati se, truditi se 472; ὅπως μή iza glagola koji znače čuvati se 472, B.
ὁράω 327, 3; aug. 237, 2, s pred. part. 502 a
ὀργίζω 328, 3, b; ὀργίζομαί τινι 411, 2
ὀρέγομαί τινος 396, e
ὁρμάω 328, 3, b; prel. i neprel. 447, 1
ὁρμίζομαι aor. m. 328, 3, B. 2
ὀρύττω perf. 275, 2
-ος (neutr.) 338
ὅς, ἥ, ὅ 215; ὅς s pokaznim znač. 214, 5; καὶ ὅς 214, 5; ἣ δ' ὅς 214, 5; ὅς γε 443, B. 3, 519, 1; οὗτος ὅς 442, 4
ὅς, ἥ, ὅν 210, B. 3
ὅσος s inf. 473, B. 4; ὅσῳ — τοσούτῳ 414, 4.
ὅσπερ 443, B. 3, 519, 2
ὅστις, ἥτις, ὅ τι 41, 217
ὅτε u uzr. reč. 468; u vrem. reč. 487 ὅτεπερ 518, 2
ὅτι u izričnim reč. 467 i B. 2; u izr. reč. 468; u neupr. gov. 489, 1, a i B.
οὐ, οὐκ, οὐχ 75, B. 1; razl. od μή 508; upotreba 509, 1; u podl. reč. iza glagola koji znače poricati, sumnjati 509, B. 2; u pitanjima 520, b; οὐ γάρ 517; οὐ δῆτα 519, 3, B.; οὐ (δῆτα) u odg. 521, 3; οὐκ ἔγωγε u odg. 521, 2; οὐ μὰ τοὺς θεούς 384, B.; οὐ μὰ Δία 519, 9; οὐ μέντοι 519, 7; οὐ μή s konj. ili ind. fut. u samost. reč. bojazni 471, B. 1, c, 511, 1; οὐ μὴν ἀλλά 515, 1, 4; οὐ μόνον — ἀλλὰ καί 513, 1; οὐκ ἐθέλω, οὐκ ἐῶ, οὔ φημι 509, c, B. 1; οὐκ ἔστιν ὅστις (οὐ) 443, B. 1, 484, B.; οὐκ ἔστιν ὅπως (οὐ) 484, B
οὐδαμοῦ 219
οὐδαμῶς 219; u odgov. 521, 3
οὐδέ 513, 3; οὐδ' εἰ 480, B. 1
οὐδείς 222, 4, 224, 2; οὐδείς ἐστιν ὅστις 443, B. 1, 484, B.; οὐδεὶς ὅστις οὐ 444, B. 2; οὐδέν 391, 414, 4, B; οὐδὲν κακόν 395, B. 1
οὐδέτερος 222, 4
οὐκοῦν znač. 516, 2; u pit. 520, b
οὔκουν znač. 516, 2
οὖν 516, 2; u z rel. 218
οὔπω — καί 513, 1
οὖς 128
οὔτε 41, 513, 4; οὔτε — τε 513, 4
οὔτις 222, 4
οὗτος, αὕτη, τοῦτο 213, 2; 442, 1; kao lična zamjenica 3, 1, 438, 2; καὶ οὗτος 442, 3; οὗτος ὅς 442, 4
οὑτοσί 214, 2
οὕτως i οὕτω 442, 2
ὀφείλω 325, 19; 253; j. aor. 256
ὀφλισκάνω 321, 13
ὀψὲ τῆς νυκτός 398, b
ὄψομαι 327, 3
-οω (glag.) 352
Παῖς 127; ἐκ παίδων 374, 3
παιδευτέον ἦν 461, 1
παίω 327, 10
παλαιός kompt. 197, B. 1
πάνυ μὲν οὖν u odg. 521, 3
παρά 434, dat. uz glagole složene s njim 416
παραβαίνω τι 384
παραπλέω τι 384
παραπλήσιός τινι 411, 3
παρασκευὴ εἰς τὸν πόλεμον 419, c, α
πάρειμι 315, 2, B. 3; τινι 416
παρέχω ἐμαυτόν τι 388
παρίσταμαί τινι 416
πᾶς dekl. 193 znač. 379 (τὰ) πάντα; 391; πᾶς ὅστις, πάντες ὅσοι 443, B. 1; παντὶ σθένει 414, 3; πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ 414, 3
πάσχω 327, 15
πατήρ 148
παύω τινά τινος 402, 1, b; s pred. part. 500, 2, 501, c, B. 2; παύομαι 448, 1; παύομαί τινος 402, 1, b; παύομαι s pred. part. 501, c
πείθω str. 118; πείθω perf. 281, 282; πείθομαι perf. 278, 2; aor. p. 298; 328, 3, b; prel. i neprel. znač. 329 πείθω τινά 411, 2; πείθομαί τινι 411, 2
πεινάω stezanje 244
πειράομαι 328, 2; τινος 396, d
πειστέον znač. 507 B.
πέλεκυς 167
πέμπω str. 116; perf. 279, 2
πένης kompt. 199, B.; τινός 403, 2
πενθημιμερής (τομή) 523, 1; u trim. 534, a
πέπρωται 327, b

πέπτωκα 327, 17
πέπωκα 327, 16
πέρ 519, 2; uz relat. 213, 443, B. 3
πέρα s gen. 417; kompt. 204, B. 2
πέραν s gen. 417
περί 433; bez elizije 68; pred. aug. 239; dat. uz glagole složene s njim 416; περὶ πολλοῦ 407, 1, B. 2
περιγίγνομαί τινος 404, 2
περίειμί τινος 404, 2
περιοράω s pred. part. 502, a
περιπίπτω τινί 416
πεσοῦμαι 327, 17
πετάννυμι 319, 3
πέτομαι 325, 20
πή enkl. 39, 4
πήγνυμι 319, 13; 328, 3; 329
πηνίκα τῆς ἡμέρας 398, b
πῆχυς dekl. 167
πίμπλημι 312, 2; redupl. 312, B. 3
πίμπρημι 312, 3; redupl. 312, B. 3
πίνω 327, 16; τινός 396, c
πίομαι 327, 16
πιπράσκω 327, 11; τί τινος 407, 1
πίπτω 327, 17
πιστεύω τινί pas. 349, 1
πλανάω 328, 3, b
πλάττω osn. 250
πλέω str. 116; osn. 248; fut. 261, 264; perf. 281; τὴν θάλατταν 384
πλήν s gen. 417
πλήρης τινός 403, 2
πληρόω τινός 403, 2
πλησιάζω τινί 411, 2
πλησίον s gen. 417
πλήττω 327, 10; j. aor. pas. 295
πνέω osn. 248; fut. 261
ποθέν 39, 4
ποί 39, 4
ποιέω str. 116; πόλεμον 448, 3; ποιέομαι περὶ πολλοῦ 407, 1, B. 2, 433, A; ποιέομαι πρὸ πολλοῦ 425, c, α
πολεμέω πόλεμον 385, 1, a; πολεμέω τινί 413, 1, a; πρός τινα 435, C, c, α; σύν τινι ili μετά τινος 413, 1, a, B.
πολιορκέω fut. med. 328, 1, B.
πόλις 165
πολιτεύω med. 448, 3
πολύς 196; πολύ 391, 414, 4, B.; πολλοῦ 407, 1, B. 1; πολλῷ 414, 4; πολλοί i οἱ πολλοί 471, B. 4; (τὰ) πολλά 391 kompt. 202, 5; πλείονες i οἱ πλείονες 371, B. 4; πολλοῦ (πλείστου) χρόνου 408, 2; isp. i ποιέω
πορεύω 328, 3, b
πόρρω s gen. 417
ποτέ 39, 4
πότερον (πότερα) — ἤ 469, 520
ποῦ τῆς γῆς 398, a
πού enkl. 39, 4
πούς 126
πρᾶος 196, B.
πράττω str. 116; perf. 278, 1; aor. p. 298; prel. i neprel. znač. 447, 1
πρέπει μοι 411, 2.
πρέσβυς 171
πρίασθαι 312, B. 1, 2; 327, 6
πρίν 487, 488, 2, B. 1; τό πρίν 391
πρό 425; kompt. 203; pred aug. 239; genitiv uz glagole složene s njim 409; πρὸ τοῦ 370, 3, 425, b
προαιρέομαί τινος 409; προαιρετέον ἦν 461, 1
προέχω τινός 404, 2
προθυμέομαι 328, 2
προίστημί τινος 409
προκινδυνεύω τινός 409
προκρίνω τινός 409
προνοέομαι 328, 2
πρός 435; dat. uz glagole složene s njim 416; πρὸς δέ 417; πρὸς τό 497; πρὸς τῷ 497
προσέχω (τὸν νοῦν) τινι 416
προσήκει μοι 411, 2; τινος 396, b; s inf. 492; προσῆκεν 461, 1
πρόσω s gen. 417
προτίθημί τινος 409
προτιμάω τινός 409
προφάσει 414, 3; πρόφασιν 391
πρῶτος superl. 203; (τὸ) πρῶτον, (τὴν) πρώτην 391
πυνθάνομαι 321, 18; τινός τι 402, 1, c; s pred. part. ili inf. 502, B. 4
πώ 39, 5
πωλέω 427, 11; τί; τί τινος 407, 1
πῶς ἔχεις τῆς δόξης 398, c; πῶς γὰρ οὐ; 517
πώς 39, 4

Ῥάδιος kompt. 202, 6; s inf. 494
ῥέω 325, 8; osn. 248
ῥήγνυμι 319, 14; 328, 3; 329
ῥίπτω str. 118, pf. 279
ῥώννυμι 319, 8

Σ, promjene sugl. pred njim 55; od zubnih pred zubnima 53; prelazi u spiritus asper 60, a; od τ pred ι 59; izmeće se 60, b; umeće se u perf. med. 288, u sl. aor. pas. 299, u glag. prid. 300
σαλπίζω osn. 251
σβέννυμι 319, 6; aor. 316, 4; prel. i neprel. znač. 329
σε 188
σείω perf. med. 288; sl. aor. pas. 299
-σια 337
σιγάω τι 384
σιγῇ 414, 3
-σιμος (prid.) 351
-σις (fem.) 337
σιὼπάω τι 384
σκάπτω perf. 278, 1; j. aor. pas. 294
σκεδάννυμι 319, 4
σκέπτομαι 327, 18
σκοπέω 327, 18; med. 448, 3
σπανίζω τινός 403, 1
σπάω str. 116; 301, 1; perf. med. 288; sl. aor. pas. 299
σπείρω str. 118; j. aor. pas. 295
σπένδω str. 118; fut. 261; perf. med. 286, 1, B.; σπένδομαί τινι 413, 1, a
σπεύδω τι 384
σπουδάζω fut. med. 328, 1; τι 384
σσ 57, a
στέλλω str. 118; perf. 282; j. aor. pas. 295
στενάζω osn. 251
στέρομαί τινος 403, 1
στίζω osn. 251
στόρνυμι 319, 9
στοχάζομαί τινος 396, e
στρατηγέω τινός 401, 1
στρέφω str. 118; perf. 278, 2; perf. med. 285; j. aor. pas. 295; znač. 328, 3, a.
στρώννυμι 319, 9
στυγνός s inf. 494
συλλέγω 327, 7; v. λέγω
συμβαίνει s inf. 492
συμμαχέω τινί 416
σύμπας 379
συμπονέω τινί 416
συμπράττω τινί 416
συμφέρει τινί 381, 1, B. 2, 411, 2.
σύν 427; pred aug. 238; dat. uz glagole složene s njim 416
σύνειμί τινι 416
(ὡς) συνελόντι εἰπεῖν 412, 4
-συνη 339
σύνοιδα s pred. part. 502, B. 3
σφάλλω perf. 282; j. aor. pas. 294; 328, 3; σφάλλομαί τινος 396, e
σφάττω j. aor. pas. 294
σφέτερος 210, B. 3
σφίσι(ν) zastupa indir. refl. 3. l., 439, 2, b
σχεῖν 327, 13
σχολαῖος kompt. 197, B. 1
σώζω str. 118; sl. aor. pas. 299; znač. aor m. i pas. 328, 3, B. 1

T pred ι prelazi u σ 59
τᾶλλα 391
ταράττω 250; fut. m. s pas. znač. 328, 1, B.
-τατο nast. superl. 197
τάττω str. 116; osn. 250; perf. 279, 1
ταύτῃ 416, 3, 415, 1
τάχα 204, 2, B.
ταχύς kompt. 56, 200, 2; τὴν ταχίστην (ὁδόν) 391
τέ 39, 5, 513, 2
τεθνήξω 291, 2
τείνω str. 118; perf. 282; perf. med. 286, 1, B.; sl. aor. pas. 299; glag. prid. 300
-τειρα 336
τὸ τελευταῖον 391
τελέω str. 116; 301, 1; τελέω fut. 263, 1; perf. med. 288; sl. aor. pas. 299; gl. pr. 300
τέλος 391
τέμνω 321, 5
-τερο nast. kompt. 197 i d.
τέτταρες 224
τῇδε 414, 3; 415, 1
τήκω (τήκομαι) fut. 261; perf. 278, 2; j. aor. pas. 294; 328, 3; 329
τηλικοῦτος, τηλικόσδε 213, 4
-τηρ 336
-τηριον 341
-της (gen. -του) 336; gent. 344
-της (gen. -τητος) 339
-τι (prilozi) 353
τί v. τίς
τίθημι 305; obl. po 1. konj. 307; redupl. 308; vremena 311; aor. 309; perf. pas. 315, b, B. 4; τίθημί τι ἔν τινι τόπῳ 426, a; τίθημι (νόμους) med. 448, 2

τίκτω osn. 249; j. aor. 256; perf. 278, 2
τιμάω str. 116; fut. pas. 328, 1, B. τινὰ θανάτου 407, 1, B. 1
τιμωρέω τινί 411, 2; τιμωρέομαί τινα 383
τίνω 321, 1; med. 448, 4
τίπτε 73
τίς, τί (τὶς, τὶ) 217; τὶς, τὶ enkl. 39, 1; τινά kao subjekt infin. 491, 3; τίς ἐστιν ὅστις 443, B. 1; τίς γάρ 517 τί, τὶ adv. ak. 391, 414, 4, B;. τί; κλαίεις 385, 2; τί δῆτα 519, 3, B.; ἀγαθόν τι 395, B. 1
-τις (gen. -τιδος) 336, 343, 344
-τις (fem.) 337
τιτρώσκω 324, 13
τλῆναι 327 b
τοί (partikula) 39, 5, 519, 5
τοίγαρ (τοιγάρτοι, τοιγαροῦν) 516, 4, 519, 5
τοίνυν 516, 3, 519, 5
τοιόσδε i τοιοῦτος 213, 4, 442, 2
τολμάω, ὁ τολμήσων 372, B
τοσόσδε i τοσοῦτος 213, 4, 442; 2; τοσούτῳ — ὅσῳ 414, 4
τότε iza adv. part. 503, 1, B.
τοτέ 221, 2
τοῦ = τίνος 218, 3
τοὐναντίον 391
τρεῖς dekl. 224
τρέπω str. 118; aor. 257, 271; perf. 279, 2; perf. med. 285; aor. pas. 295
τρέφω str. 118; fut. 261; perf. 278, 2; perf. med. 285; j. aor. pas. 295; fut. m. s pas. znač. 328, 1, B.
τρέχω 327, 4
τρέω 301, 1
-τρια 336
τρίβω perf. 279, 1; j. aor. pas. 294
τριθημιμερής (τομή) 523, 3
-τρον 340
τρόπος, τρόπῳ (τούτῳ τῷ —, οὐδενί —) 414, 3; τρόπον (τοῦτον τὸν —) 391
τυγχάνω 321, 19; τινός 396, e; s pred. part. 501, b; ὁ τυχών 372, B., 499, 2, b
τύπτω 327, 10
τῷ = τίνι 218, 3
-τωρ (gen. -τορος) 336

ϒ postaje od F 60, B. 2, 175, 180, 248, B., 253, B.

ὑβρίζω τινά 381; ὑβρίζομαι δεινά 385, 2
ὕδωρ 128
υἱός 172
ὑμέτερος αὐτῶν 440, 2, B. 1
-υνω (glag.) 352
ὑπάρχω s pred. part. 501, a
ὑπέρ 431; kompt. 203
ὑπερβάλλω τινός i τι 431; τινά 431
ὑπερέχω τινός 404, 2; τινός i τινί 431; τινός i τι 431
ὑπεροράω τινός i τινά 431
ὑπερφρονέω τινός i τινά 431
ὑπηρετέω τινί 411, 2
ὑπισχνέομαι 327, 13
ὑπό 437; s gen. kod pas. 449, 2; umj. toga dativ 412, 5, b
ὑπόδικός τινος 406, 2, b
ὑπομιμνήσκω τινά τι 386
ὑποπτεύω aug. 241
ὑστερέω τινός 404, 2
ὕστερος, ὕστατος 203; ὕστερός τινος 404, 1, B.
ὑφίσταμαί τι 384

Φαγεῖν 327, 8
φαίνω str. 118; fut. 258, 262; sl. aor. 267; j. perf. 278, 2; sl. perf. 282; perf. med. 286, 1, 3, 4, 291 b; aor. pas. 294, 298, 299, 328, 3, c; 329; φαίνομαι značenje 448, 1; φαίνω s pred. part. 502, b; φαίνομαι s pred. part. 501, b. i B.; φαίνομαι s inf. 501, b, B.
φανερός εἰμι s pred. part. 501, b
φείδομαί τινος 402, 1, a
φέρω 327, 5; 328, 3
φεύγω str. 116; j. aor. 256; fut. 261 i 264; perf. 278, 2; τινά 382; τινός 406, 2, a; pas. od διώκω 447, 2
φημί 312, 8; 327, 7; enkl. 39, 3; u odgov. 521, 2
φθάνω 321, 2; aor. 316, 4; τινά 382; s pred. part. 501, b
φθείρω str. 118; j. perf. 278, 2; sl. perf. 282; j. aor. pas. 295; glag. prid. 300
φθονέω τινί pas. 449, 1; τινί τινος 406, 1, 411, 2
φθόνῳ 414, 2, a
φιλία εἴς τινα 419, c, β; πρός τινα 435, C, c, α
φίλος kompt. 197, B. 2; τινί 411, 3

φοβέομαι 328, 3, b; φοβέομαί τινα 383; φοβέομαι s inf. 471, B. 3
φόβῳ 414, 2, a
φρονέω μέγα ἐπί τινι 436, B, c, γ
φροντίζω τινός 400, 1
φυλάττω osn. 250; perf. 279, 1; fut. m. s pas. zn. 328, 1, B.; φυλάττομαι znač. 448, 2; φυλάττομαί τινα 383
φύω aor. 316, 9; prel. i neprel. znač. 329

Χαίρω 326, 9; τινί 414, 2, b; s pred. part. 501, e
χαλεπός s inf. 494; χαλεπῶς φέρω τινί (τι) 414, 2, b
χαμαί, χαμᾶζε, χαμᾶθεν 188
χαρίεις kompt. 199, B.
χαρίζομαί τινι s pred. part. 501, d
χάριν φέρω τινί s pred. part. 501, d; χάριν (τινός) 391
χειμῶνος 408, 1
χείρ 150
χειρόομαι 328, 4
χείρων, χείριστος 202, 2
χέω str. 116; osn. 248; fut. 261; sl. aor. 269; perf. 281; sl. aor. pas. 299
χράομαι str. 116; stezanje 244; fut. 260; sl. aor. pas. 299; χράομαί τινί τινι ili πρός, εἴς τι 414, 1, B., 419, c, α
χρή 315, B. 4; s inf. 492
χρήσιμος εἴς τι 419, c, α
χρίω sl. aor. pas. 299
χωρέω τινός ili τινί 402, 1, a
χωρίζω τινά τινος 402, 1, a

Ψ'αύω τινός 396, d
ψεύδω str. 118; aor. pas. 298; znač. aor. m. i pas. 328, 3, B. 1; ψεύδομαί τινος 396 e

῾Ωδε 442, 2
-ωδης prid. 158
ὠθέω 325, 3; aug. 237, 1
ὦμμαι 327, 3
ὠνέομαι 237, 1; 327, 6; dep. m. 328, 4, B; τί τινος 407, 1
ὠνητός τινος 407, 2
ὤνιός τινος 407, 2
ὥρα ἐστίν s inf. 492
ὡς (prijedlog) 421
ὡς s pret. 461, 3; s opt. 464, 1; u izričnim reč. 467; u uzročnim reč. 468; (μή) u namj. reč. 470, 1; (μή) iza glagola sa značenjem starati se, truditi se 472; u posljedičnim reč. 473; u vremen. reč. 487; u neupr. govoru 489, 1, a i B.; (ὥσπερ) uz adv. part. 502, 2, B. 502, 3; ὡς ἐμοὶ δοκεῖν 496; ὡς ἔπος εἰπεῖν 496; ὡς συνελόντι (συντόμως) εἰπεῖν 496
ὥς (ὧς) 222, 1
ὥσπερ 519, 2; ὥσπερ ἂν εἰ 479, 3, e
ὥστε 41; u posljed. reč. 473; ὥστε zato, dakle 473, B. 1; s infin. u posljed. reč. 473 i B. 2; ὥστε: pod pogodbom da 473, B. 2, d; s ind. poslije τοσούτου δέω s inf. 473, B. 3; ἢ ὥστε 514, 1
ὠφελέω τινά 381, 1; fut. 328, 1, B.
ὤφελον 256; s inf. za neispun. želje 461, 3, B.
ὤφθην 327, 3

IRO »ŠKOLSKA KNJIGA«, Zagreb, Masarykova 28 Za izdavača: JOSIP MALIĆ — Stručni urednik: ANKICA TOMIĆ — Grafički urednik: TOMISLAV JUKIĆ — Lektor: EMA PRIJATELJ — Korektor: Priređivač
Tisak završen u kolovozu 1980.
XI izdanje presnimljeno prema X izdanju